AUSCHWITZ

TOVÁRNA NA SMRT

Příjezd do tábora - foto studenti SSPŠ

OBSAH:

PŘEDMLUVA..... 3

KRVAVÁ PŘEDEHRA..... 10

BUDOVÁNÍ PEKLA..... 77

DĚSIVÉ FINÁLE..... 129

PŘEDMLUVA

Obr. 1 Peklo táborů Auschwitz – obrázek David Olére

Obr. 2 Peklo táborů Auschwitz – obrázek David Olére

Masové vyvražďování jedné skupiny obyvatel, kterou nacisté označí za nehodnou života, začíná již před druhou světovou válkou. V rámci programu T4, neboli euthanasie, je usmrceno minimálně 70 tisíc duševně či tělesně postižených německých občanů. Některé zdroje mluví až o 200 tisících obětech tak zvané očisty německého národa.

První použití plynu, jako prostředku k masovému zabíjení, se uskuteční v Brandenburgu v lednu 1940. Dvacet nahých mentálně postižených osob je v utěsněné místnosti usmrceno výfukovými plyny. Hromadné vraždě přihlížejí vědci, lékaři, chemici, inženýři. Ti usoudí, že plyn je nejlepším a nejrychlejším řešením pro hromadné zabíjení.

Začátek holocaustu se nese ve znamení masových poprav na východě, Židé jsou stříleni a pohřbíváni v hromadných hrobech. Mluví se o 500 až 850 tisících zavražděných mužů, žen a dětí.

Průběh popravy se postupně ustálí. Oběti jsou donuceny se svléknout donaha, poté jsou odváděny k velkým jamám a stříleny. Jsou obrány o vše, i o spodní prádlo. Svlékání má i druhý efekt. Nazí lidé, zbavení důstojnosti, jsou pokornější a méně vzdorují.

Popravy střílením jsou psychicky náročné pro katy, proto se hledají jiné způsoby zabíjení. Experimentuje se s vhozením granátu do jámy, ne všichni však zemřou a části těl jsou rozesety všude kolem. Při jiném pokusu je na dno jámy nasypáno nehašené vápno a lidé, tam nahnaní, kropeni vodou. Doslova se uvaří. Někdy jsou oběti zavřeny do budov a ty zapáleny.

Použití plynu nakonec vychází „odborníkům“ jako nejvhodnější řešení hromadné vraždy. Nejprve jsou používány speciální nákladní vozy. Lidé umírají díky splodinám z motorů, přiváděným z výfuku do utěsněné korby. Později vznikají speciální prostory, do nichž jsou přiváděny spaliny motorů, jimiž se lidé udusí. Nakonec se masové popravy provádějí ve speciálně vybudovaných plynových komorách. Lidé jsou usmrceni kyanidem, který se uvolní z krystalů Cyklonu B.

Vznikají vyhlazovací tábory v nacisty obsazeném Polsku. Je jich pochopitelně víc, ale symbolem holocaustu se stává pracovní a vyhlazovací tábor s názvem Auschwitz. Jde doslova o továrnu na smrt, neboť okrádání, vraždění a zpopelňování obětí probíhá průmyslovým způsobem. Vše je propracováno do nejmenších detailů, včetně klamavých informací o dezinfekci. Místo té však lidi čeká krutá smrt v plynové komoře.

Obr. 3 Prázdný masový hrob – www.yadvashem.org

Obr. 4 Zaplněný masový hrob – www.yadvashem.org

Obr. 5 Odvádění na popravu – www.yadvashem.org

Obr. 6 Masový hrob – www.yadvashem.org

Obr. 7 Odvádění žen a dětí na popravu – www.yadvashem.org

Obr. 8 Dobíjení zraněných žen a dětí – www.yadvashem.org

Základní slovníček a pravidla:

- **Organizovat** – opatřit všechno, vždycky a kdekoli a nedat se nikdy chytit
- **Blockführer** – esesák, který má dozor v blocích a při práci
- **Blockälteste** – starší bloku, vedoucí vězeň bloku, označení na levém rukávu, zvláštní pokojík a silná hůl
- **Blockschreiber** – blokový písař a zástupce Blockätesteho
- **Stubenälteste** – starší světnice, vedoucí vězeň světnice, honí jiné, je zodpovědný za čistotu, dostává dvojnásobnou porci polévky
- **Vorarbeiter** – přední dělník, předák, tento nápis nosí na okraji levého rukávu, hodně křičí, a když i ubije pár vězňů, stane se z něj brzo unterkapo
- **Untercapo** - zástupce kápa, nosí toto označení na rukávu
- **Capo** – kápo, vrcholný vězeňský funkcionář, na levém rukávu uprostřed nosí nápis Capo, rozhoduje o žití a nežití podřízených
- **Obercapo** – vrchní kápo
- **Musulman** – vězeň zničený táborem, naprosto vysílený, tělo už skoro pozřelo sebe samo
- **Häftling** – vězeň
- **„Abspritzen“** – v osvětimské hantýrce se tak říká zabíjení fenolovou injekcí aplikovanou do srdce
- **Aufräumungskommando** – vyklizovací a třídící komando z Kanady
- **Sonderkommando** – zvláštní židovské komando, které slouží u plynových komor a v krematoriích

Označení vězňů

První písmeno uprostřed trojúhelníku, přišitým vlevo nahoře na prsou pod registračním číslem, označuje národnost vězně (např. P značí Poláky)

- **červený trojúhelník** = političtí vězni
- **zelený trojúhelník** = profesionální zločinci
- **černý trojúhelník** = flákači, protispolečenské živly, hazardní hráči, většinou Rusové
- **růžový trojúhelník** = homosexuálové
- **fialový trojúhelník** = členové náboženské sekty „Bibelforscher“
- **žlutý trojúhelník** = nosí židovští vězni, mají ho přidán k červenému (černému) trojúhelníku, přidáním žlutého trojúhelníku se označení změní de facto na Davidovu hvězdu

Jídelníček vězňů

- **Snídaně:** 1 litr neslazené náhražky čaje nebo kávy.
- **Oběd:** 3 litry polévky bez chuti, uvařené ze slupek z brambor, řepy a dalších příměsí (kaloricky odpovídá cca 10 dg salámu, má hodnotu 350 až 400 kalorií).
- **Večeře:** Cca 300 gramů chleba a někdy příloha jako například 25 gramů salámu nebo 25 gramů margarínu, lžičku marmelády nebo kousek sýra (hodnota cca 900 až 1000 kalorií).

Často jsou tyto dávky jídla vězňům kráceny a to na různých úrovních distribuce stravy.

Vězni, co pracují v těžkých podmínkách, dostávají navíc chleba, margarin, salám. Nebo by dostávat měli.

Denní režim – pondělí až sobota

- Budíček v 5.00 hodin
- Snídaně
- Ranní apel
- Odchod do práce
- Práce
- Přestávka na oběd
- Práce
- Návrat z práce
- Večerní apel
- Osobní volno
- Uzávěrka bloků v 21.00 hodin

V **neděli** je „odpočinek“, mnohdy jsou však konána různá cvičení, vyklízení bloků apod., při nichž jsou vězni šikanováni.

Obr. 9 Klasické oblečení vězňů a vězeňkyň – www.auschwitz.org

KRVAVÁ PŘEDEHRA

Obr. 10 Peklo táborů Auschwitz – obrázek David Olére

21. února 1940, středa

Inspektor koncentračních táborů Richard Glücks oznamuje Hitlerovi, že bývalou zprostředkovatelnu práce a kasárna polské armády v Zasole bude možné přebudovat na koncentrační tábor. Kasárna v té době tvoří osm dvoupatrových a čtrnáct jednopatrových zděných baráků.

27. dubna 1940, úterý

Čtyřicetiletý SS-Hauptsturmführer Rudolf Höss po návštěvě Osvětimi (Oswiecimi) dostává povolení k výstavbě nového tábora pro 10 tisíc vězňů.

4. května 1940, sobota

Rudolf Höss je oficiálně jmenován velitelem nového koncentračního tábora Auschwitz. Dostává 2 miliony marek, ty jsou určeny k úpravě 22 stávajících budov a k další výstavbě.

20. května 1940, pondělí

Přijíždí prvních 30 vězňů, jedná se o německé kriminálníky, kteří jsou určeni na pozice vězeňských funkcionářů.

Místní obyvatelstvo z okolí tábora je nuceno se začít stěhovat mimo zájmovou oblast, ta má nakonec rozlohu 40 kilometrů čtverečních.

Obr. 11 Rudolf Höss

14. června 1940, pátek

Přijíždí první transport 728 Poláků, kteří mají mít za úkol začít budovat koncentrační tábor. Na stavbě tábora se v nelidských podmínkách podílí směs polských politických vězňů z řad inteligence, zatčených příslušníků odboje, katoličtí kněží. Většina mužů z tohoto prvního transportu nakonec Osvětim přežije, neboť se postupně dostane na pozice vězeňských funkcionářů či do komand řemeslníků.

Červen 1940

Firmou „Topf und Söhne“ je postavena moderní dvoukomorová pec v budově bývalého muničního skladu, který bude později označen za Krematorium I. Komora (mufle) je určena pro jedno tělo a za 24 hodin se počítá se spálením 70 mrtvol. Ve skutečnosti jich lze spálit i

vyšší počet, když jsou těla vyhublá, jde jich do pece dát i více najednou. Tak jedna dvoukomorová pec dokáže spálit za 24 hodin až 115 mrtvol.

Dohled nad spalováním má třiatřicetiletý SS-oberscharführer Walter Konrad Quakernack, který někdy také osobně popravuje v márnici odsouzené střelou do hlavy.

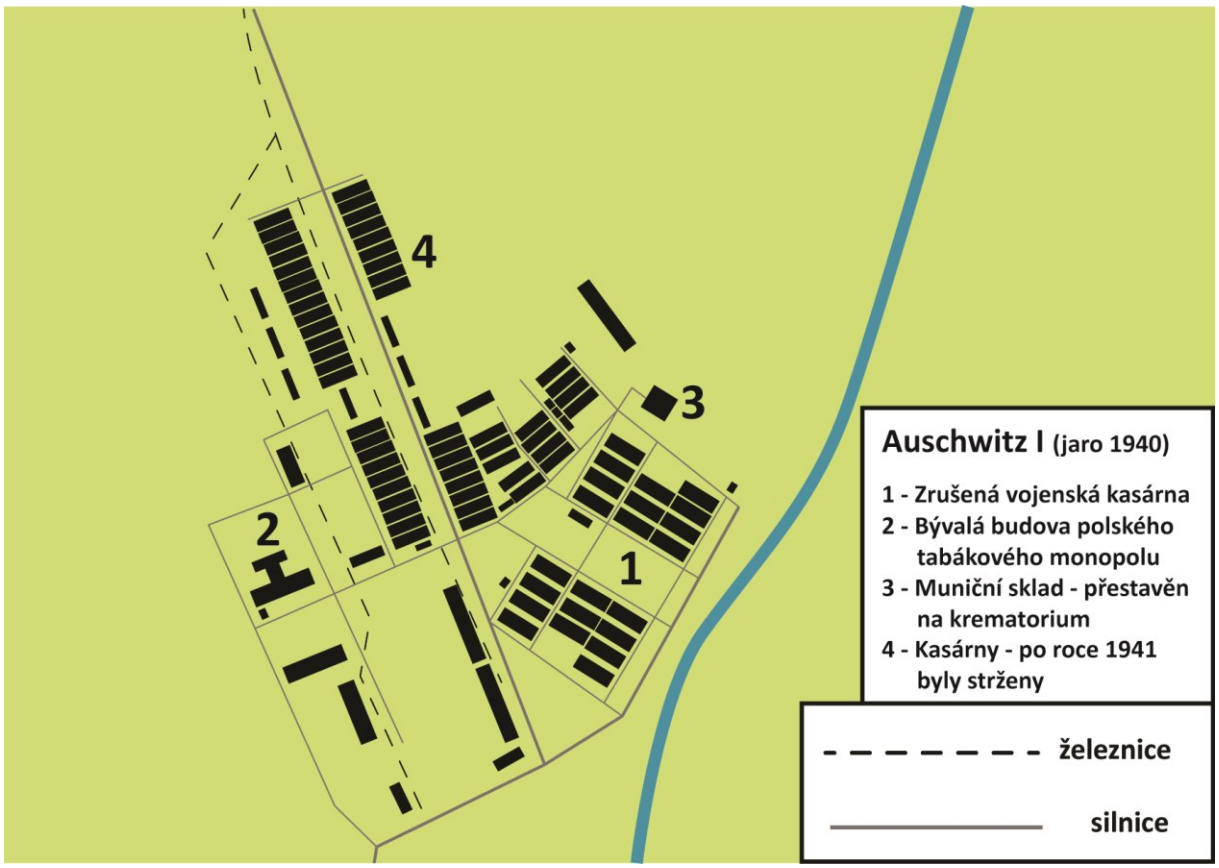

Obr. 12 Auschwitz I. schéma – projekt studenti SSPŠ

Obr. 13 Walter Quakernack

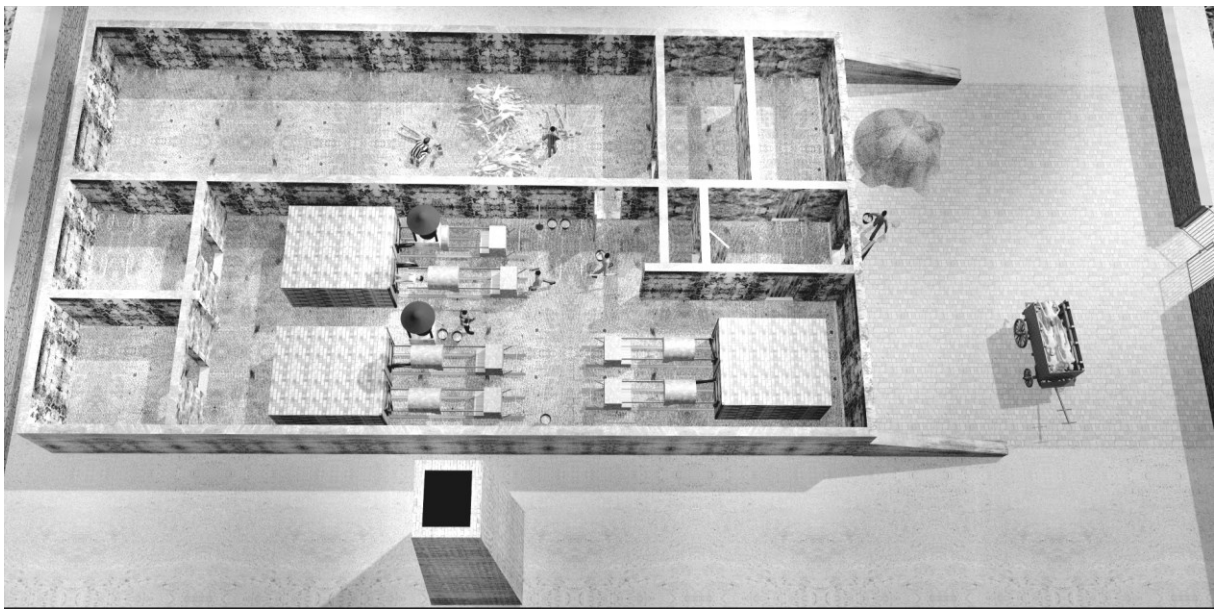

Obr. 14 Krematorium I. - projekt studenti SSPŠ

Obr. 15 Krematorium I. – Jan Komski

Léto 1940, zřízení bloku 13, v roce 1941 přečíslovaného na blok 11

V bloku 13, respektive 11, působí politické oddělení tábora, neboli gestapo. Budova slouží k mučení vězňů, jejich internaci ve sklepení, k zasedání vojenského soudu a také k popravám odsouzených na přilehlém dvoře mezi bloky 10 a 11. Popravovaní jsou odvedeni do přízemí, nuceni se svléknout donaha v umývárně a na nádvoří jsou u zdi stříleni ranou do hlavy. Poté jsou mrtví skládáni na hromadu u brány, po skončení poprav naloženi na vůz a přemístěni do krematoria.

Obr. 16 Maximilian Grabner

Prvním velitelem gestapa je jmenován pětatřicetiletý SS-unterscharführer Maxmilian Grabner.

Nejčastějším popravčím je sedmadvacetiletý SS-oberscharführer Bernard Palitzch, který odsouzené střílí malorážkou do zátylku.

Obr. 17 Bernard Palitzch

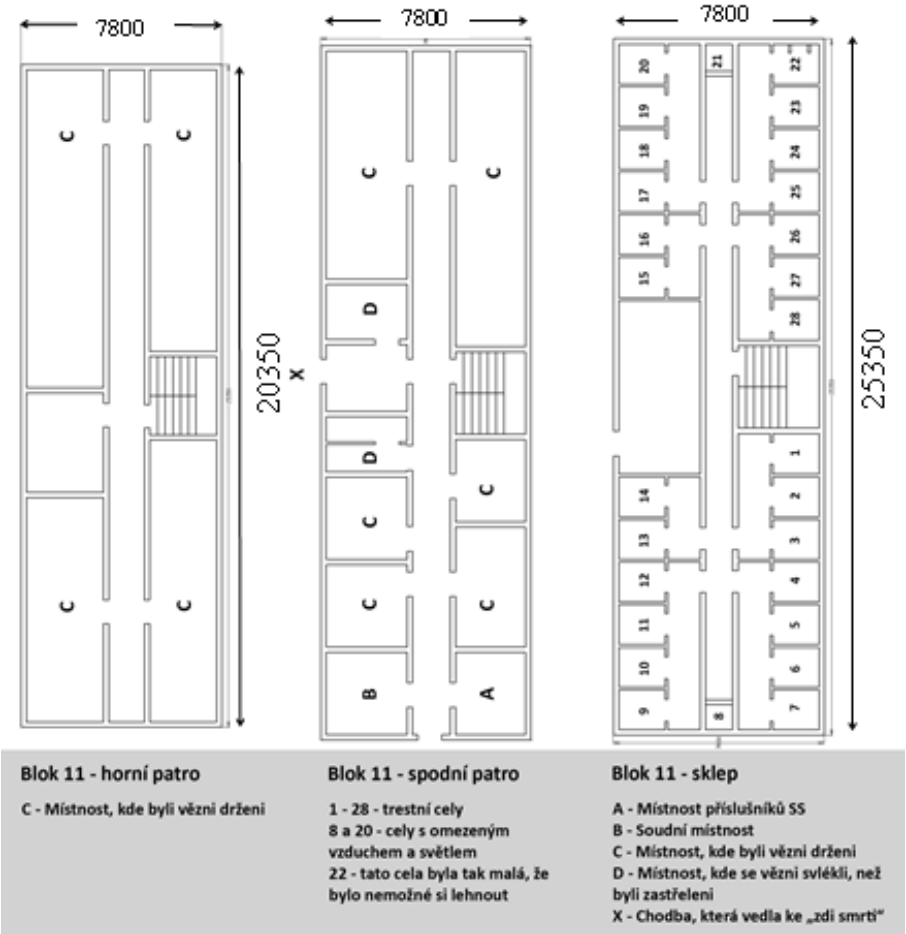

Obr. 18 schéma Bloku 11, projekt studenti SSPŠ

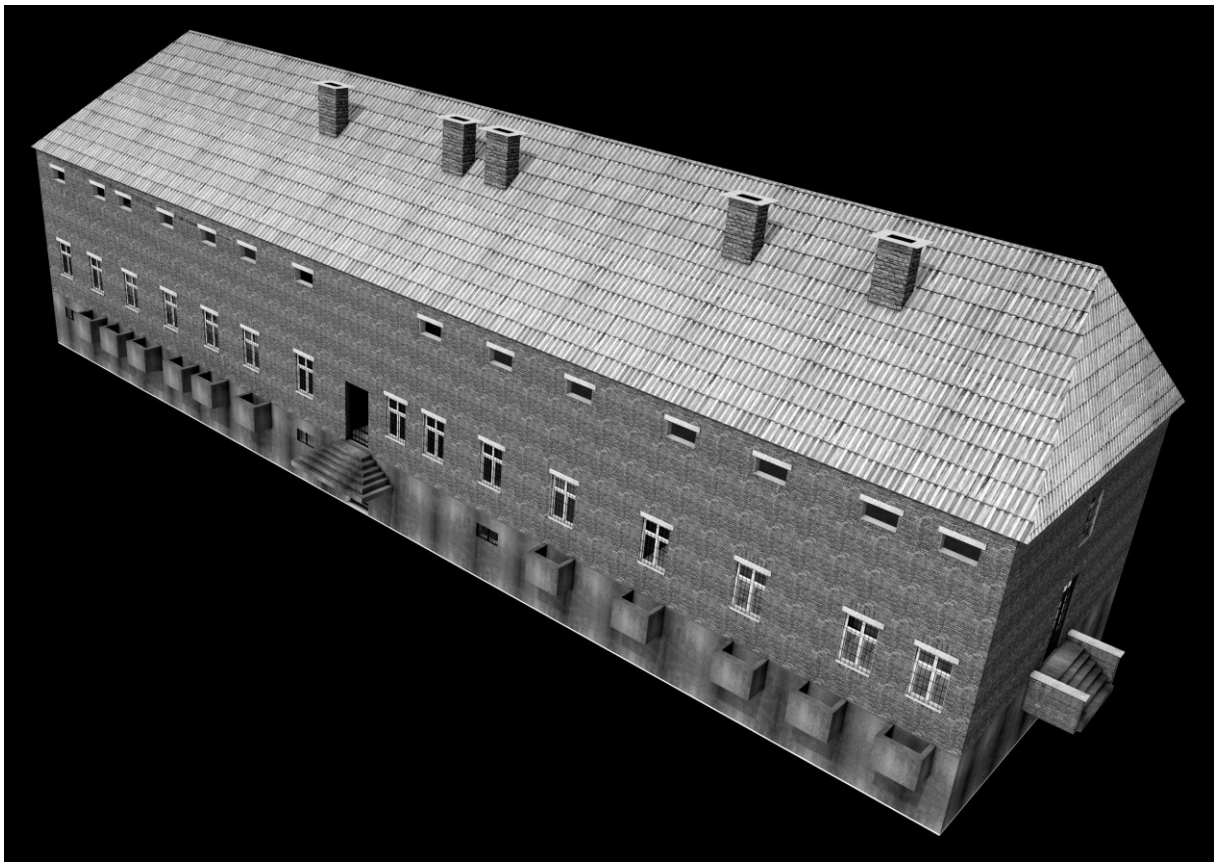

Obr. 19 Model bloku 11, projekt studenti SSPŠ

Obr. 20 Zavření vězňů v bloku 11 – obrázek David Olére

Obr. 21 Poprava mezi bloky 10 a 11 – obrázek Jan Komski

Červenec 1940

Je zahájeno využívání Cyklonu B k hubení hmyzích parazitů. Ve spojení se vzduchem a za minimální teploty 27 stupňů Celsia se z krystalů začíná uvolňovat smrtící plyn kyanid. Po jeho vdechnutí přichází po několika minutách smrt v důsledku paralýzy dýchacích svalů. Zatím však umírá pouze hmyz, maximálně se někdo přiotráví při chybné manipulaci.

15. srpna 1940, čtvrtek

Do tábora je přivezen jako vězeň polský lékař, sedmatřicetiletý Wladislas Dering. Je zatčen pro svou odbojovou činnost a podstoupí kruté mučení gestapem.

Nejprve je nasazen na těžkou práci, ale brzo se z něho stane vůdčí postava mezi vězeňskými lékaři. Je vynikající chirurg a mezi vězni má zpočátku i vynikající pověst. To se změní, když se zapojí do programu lékařských experimentů na vězních. Také dojde k jeho zesurovění.

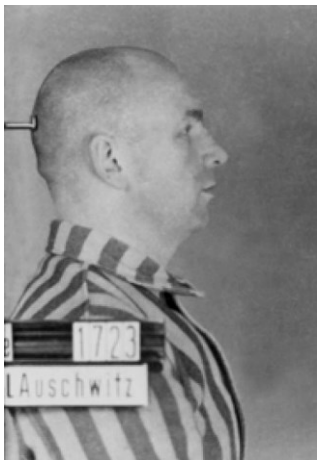

Obr. 22 Wladyslas Dering

Je velmi rozporuplnou osobou, což se projeví o dvacet let později u soudu, který sám vyvolá žalobou na ochranu cti. Rozsudek sice zní, že došlo k její újmě, ale jako odškodnění má dostat půl penny, tedy nejmenší možnou hodnotu, ve které se v Anglii razí mince. V táboře spolupracuje s odbojem, tajně operuje vězně a mnohým tím zachrání život. Také ale s ledovým klidem mrzačí ženy i muže, dívky i mladíky, někdy si přitom počíná dost surově.

Objevuje se i svědectví, že si ze šourku jednoho jím vykastrovaného mladíka vyrobí váček na tabák a ještě se tím chlubí spoluvězňům.

21. srpna 1940, středa

Obr. 23 Witold Pilecki

Do tábora přichází jako vězeň devětatřicetiletý Witold Pilecki, důstojník polské armády. Sám přijde za svými nadřízenými v odboji s nápadem se infiltrovat do tábora Auschwitz, aby tam získal zpravodajské informace a organizoval odboj mezi vězni. Pod falešným jménem Tomasz Serafiński se úmyslně nechá zatknout a po dvou dnech bití na gestapu je již v táboře.

V Auschwitzu pracuje v různých pracovních komandech, přežije zápal plic, zorganizuje odbojovou skupinu „Zwiazek Organizacji Wojskowej“. Za pomoci ní zřizuje informační síť a od března 1941 předává zprávy polské vládě v Londýně. V roce 1942 podává informace pomocí radiového vysílače, tajně postaveného v táboře. Vězni vysílají sedm měsíců, pak zařízení raději sami zlikvidují. Hrozí totiž jejich odhalení.

Září 1940

Již v létě je zjištěno, že jedna pec v krematoriu nestačí. Proto je požadována další dvoukomorová pec. Žádosti je vyhověno a krematorium se stává výkonnějším. Dokáže průměrně spálit až 230 těl za 24 hodin.

Obr. 24 Apel a počítání živých a mrtvých – obrázek Jan Komski

Obr. 25 Přivážení mrtvých – obrázek Leo Haas

Začátek prosince 1940

Přijíždí autobus s odborníky, kteří rozhodují o místě, kde bude vybudován průmyslový závod pro firmu I. G. Farben. Ti vyberou planinu mezi Osvětimí, Monowicemi a Dwory.

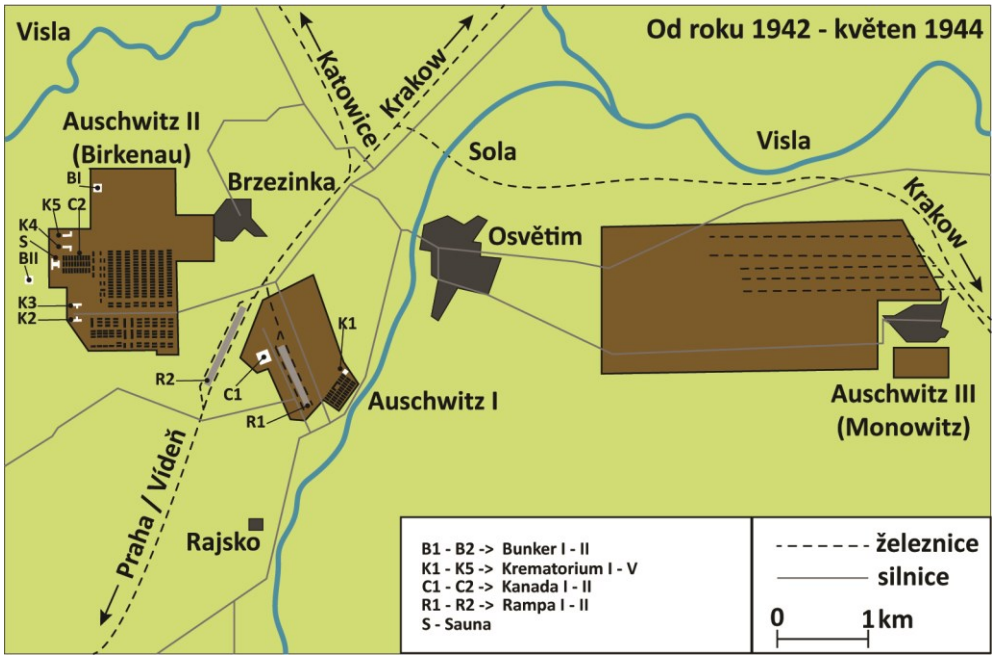

Obr. 26 Schéma táborů Auschwitz - projekt studenti SSPŠ

15. února 1941, sobota

Začíná se jednat o vysušení některých částí v okolí tábora, aby zde mohl být vybudován experimentální velkostatek, ve kterém budou pracovat vězni. V následných měsících vznikne studie, v níž se požaduje upravit řečiště Visly a Soly, opravit rybníky, vyčistit odvodňovací strouhy, vybudovat nové, půdu proložit drenážními trubkami. Na projektu v následných letech, vlastně až do konce roku 1944, budou pracovat desetitisíce vězňů a vězeňkyň, mnozí přitom zemřou.

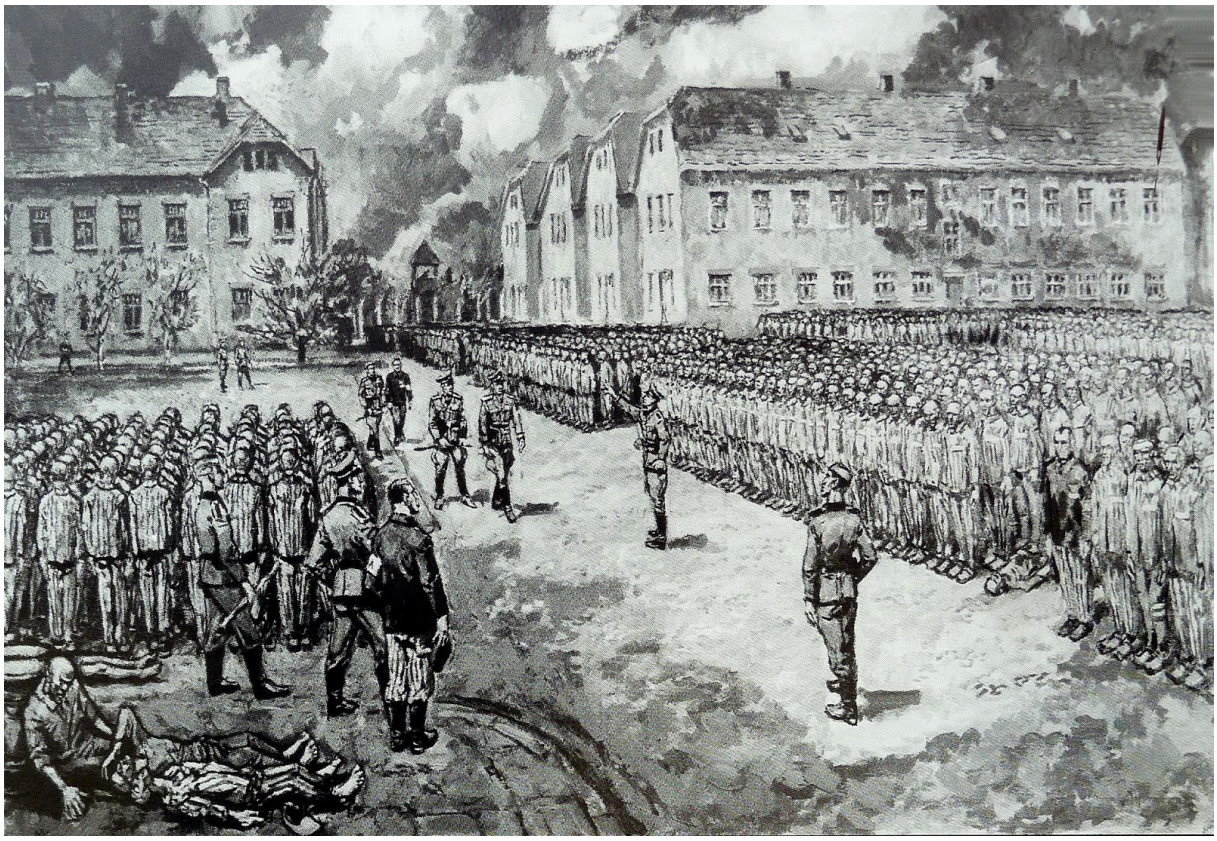

Obr. 27 Apel v táboře Auschwitz I. – obrázek Mieczyslaw Koscielniak

1. března 1941, sobota

Vzhledem k plánům s vybudováním velkostatku a závodu pro firmu I. G. Farben, potřebuje Himmler větší počet vězňů. Proto sděluje veliteli tábora Hössovi, že požaduje navýšení kapacity tábora z 10 tisíc na 30 tisíc vězňů.

Obr. 28 Heinrich Himmler

26. března 1941, středa

Na rozkaz Himmlera provede vratislavský profesor výzkum vody v táboře Auschwitz II. – Birkenau. Do posudku napíše, že se nehodí ani na vyplachování úst.

První radou, kterou dostávají nováčci v táborech Auschwitz

I. i Auschwitz II. – Birkenau, je nikdy nepít neupravenou vodu z vodovodních potrubní. Její pozření ve většině případů vede k průjmovým onemocněním, včetně úplavice. Průjmy přivedou dotyčného na nemocniční blok. Pokud tam neumře přirozenou cestou, většinou neprojde selekcí a je poslán na smrtící injekci či do plynu.

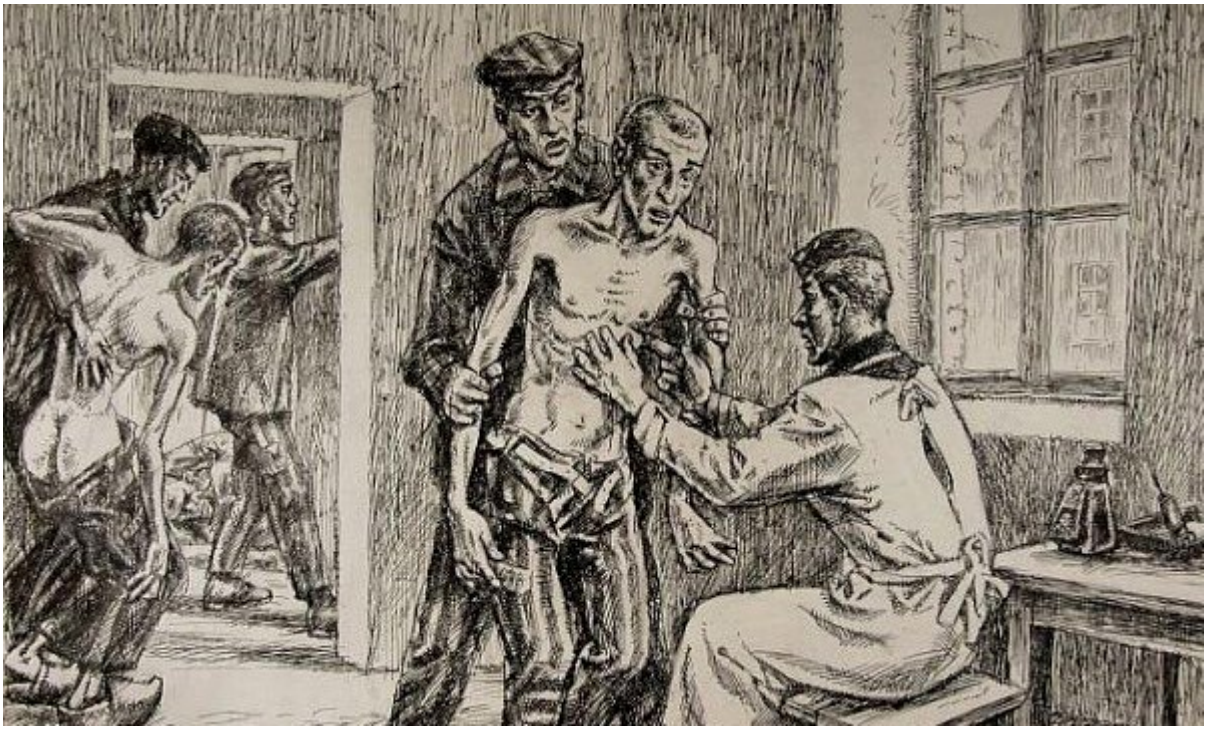

Obr. 29 Aplikace smrtící injekce – obrázek Mieczyslaw Koscielniak

1. května 1941, pátek

Tábor navštěvuje Reichführer Heinrich Himmler, padne rozhodnutí o vybudování přidruženého tábora v oblasti vesnice Březinka, ten má pojmout 100 tisíc vězňů. Reichführer také zopakuje požadavek na navýšení počtu vězňů v základním táboře z 10 tisíc na 30 tisíc.

Obr. 30 Táborový orchestr – www.auschwitz.org

Léto 1941

Usilovně se pracuje na budování obou táborů. Odnášejí to vězni, nemocnice jsou plné podvyživených lidských trosek. Vzrůstá počet poprav, začínají být vražděni ti, co již nemají sílu pracovat.

Každých čtyři až šest týdnů přijíždí do tábora katovický vojenský soud, jemuž předsedá doktor práv Rudolf Mildner. Před soud jsou přiváděni vězni i zatčení lidé z okolí. Jde především o rebely z Horního Slezska. Většina rozsudků znamená smrt. Někdy odsouzené střílí mezi bloky 10 a 11, někdy při větším počtu je odvádějí rovnou do márnice krematoria. Tam se musejí svléknout donaha a jsou zastřeleni. Jejich těla jsou hned pálena ve dvou pecích.

Obr. 31 Vyvádění vězňů z cel v bloku 11 – obrázek Wladislaw Siwek

Obr. 32 Zasedání vojenského soudu v bloku 11 – obrázek Jan Komski

Obr. 33 Vyvádění vězňů na popravu z bloku 11 – obrázek Wladislaw Siwek

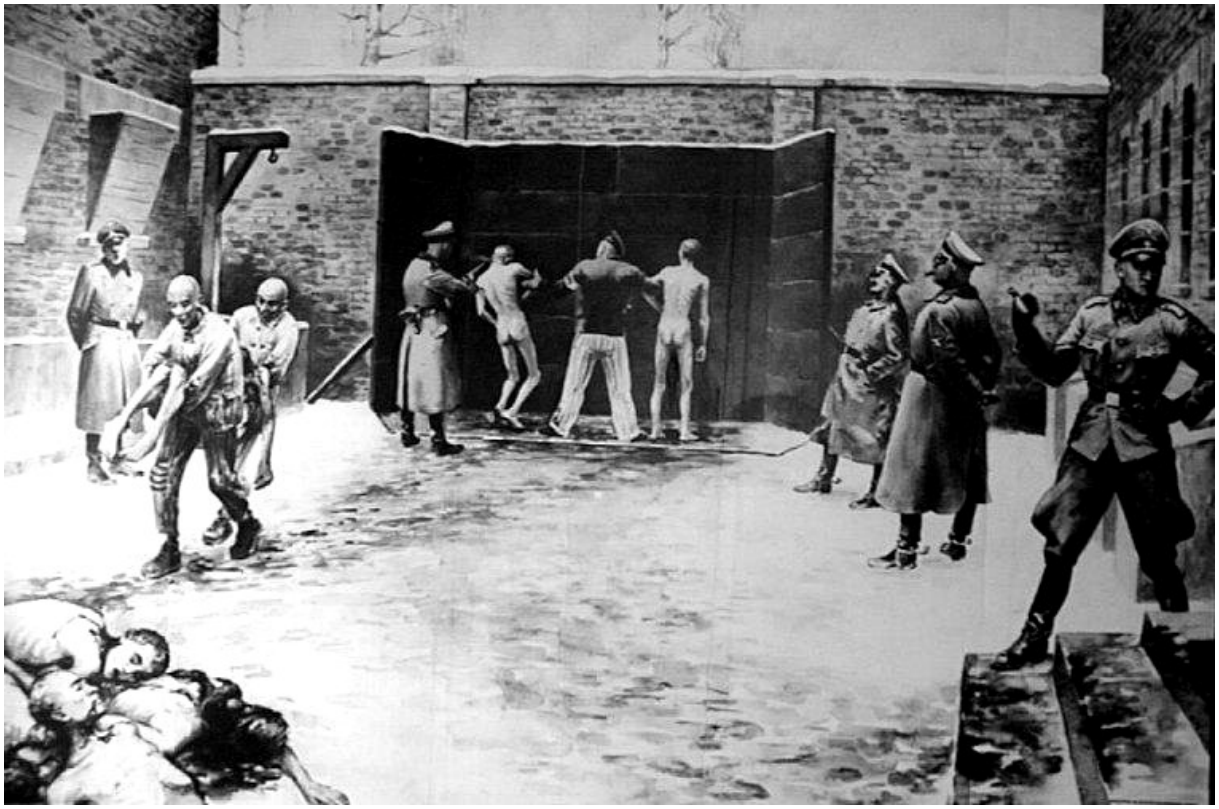

Obr. 34 Popravy mezi bloky 10 a 11 – obrázek Wladislaw Siwek

Obr. 35 Odvoz popravených mezi bloky 10 a 11 do krematoria – obrázek Wladislaw Siwek

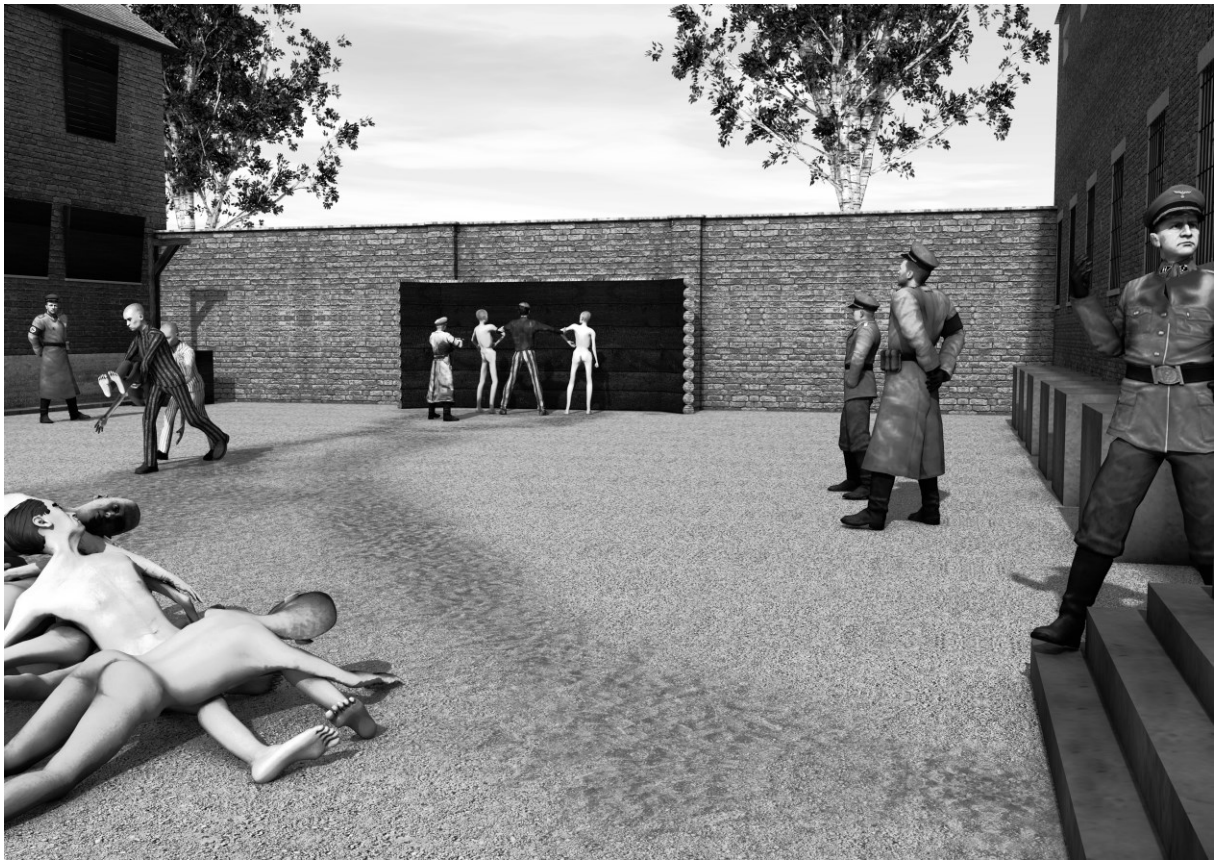

Obr. 36 Model popraviště mezi bloky 10 a 11, projekt studenti SSPŠ

22. června 1941, neděle

Je zahájen útok Německa na Sovětský svaz. Již brzo se stanou statisíce sovětských vojáků válečnými zajatci. Jak se k nim nacisté budou chovat, asi nejlépe vystihuje popis praktik v táboře nedaleko Chelma pro 150 tisíc sovětských vojáků.

„Zajatci doslova umírají hlady. Mezi nimi se šíří úplavice. Není žádný lékařský dozor. Němečtí strážní je neustále mučí, tlučou pažbami a píchají bajonety. Nazí vězni jsou za krk připoutáni k plotu tábora tak, že musí stát na špičkách. Po určité době se sami uškrtí."

Významné svědectví vydává i statistika. Během války zajmou Němci celkem 5,7 milionu sovětských vojáků, z nichž 3,3 milionu zemře.

Ihned po napadení Sovětského svazu zahajují svou práci Himmlerovy zvláštní patroly nazývané „einsatzgruppen", jejich příslušníci se účastní především poprav židovských mužů. Zpočátku velké pogromy na Židy pořádá místní obyvatelstvo. Ovšem od srpna 1941 začínají příslušníci německých zvláštních jednotek zabíjet i ženy a děti. Začíná genocida ruských Židů.

Brzo se ustálí tradiční scénář. Muži, ženy a děti jsou nuceni se svléknout donaha, poté jsou odváděni k velkým jamám, kde jsou stříleni. Vznikne i tak zvaná „sardinková metoda", kdy si ještě živí lehají na mrtvé, aby se jich do jámy vešlo co nejvíce. Někdy musí popravovaní napřed urovnat těla již popravených.

Za vrchol masakrů, jímž padne za oběť minimálně půl milionů Židů, je považováno povraždění 33 tisíc mužů, žen a dětí v roklině Babi Jar 29. a 30. září 1941 nedaleko Kyjeva.

Obr. 37 scéna ze soudní síňe, projekt studenti SSPŠ

Obr. 38 Hromadná poprava – www.yadvashem.org

Obr. 39 Hromadná poprava – www.yadvashem.org

Obr. 40 Mrtví zajatí sovětští vojáci - www.yadvashem.org

Červenec 1941

Přicházejí první sovětští zajatci. Chování k nim je ještě brutálnější než k polským vězňům. Některé zavřou v celách v bloku 11 a nechají zemřít hlady.

Obr. 41 Očista nových vězňů – obrázek Wladyslaw Siwek

Druhá polovina srpna 1941

Do tábora přijíždí SS-obersturmbannführer Adolf Eichmann. Řeší zahájení deportací Židů do tábora a také vybudování vraždícího zařízení, kde půjde usmrtit naráz větší počet osob. Padne rozhodnutí k prvnímu experimentu využít sovětské válečné zajatce. Höss navrhne použít místo již tradičních výfukových spalin kyanovodík. Vychází z využívání tohoto plynu v odvšivovacích komorách v táboře.

Obr. 42 Adolf Eichmann

3. září 1941, středa

Ve sklepě v bloku 11 v táboře Auschwitz I. dojde k experimentu s Cyklonem B. Na 600 sovětských vězňů a 250 těžce nemocných Poláků je namačkáno do těsných cel ve sklepě a poté jsou vhozeny do místností krystaly plynu. Většina mužů se udusí do dvaceti minut, někteří však muka přežijí a jsou zastřeleni.

4. září 1941, čtvrtek

Je zahájeno vyklízení sklepa v bloku 11. Pracovní komando je rozděleno do čtyř skupin. První v plynových maskách vyvléká mrtvoly na dvůr, druhá je svléká, třetí nakládá na vozy a čtvrtá odváží do krematoria.

16. září 1941, úterý

V márnici krematoria proběhne druhý experiment. Márnice již dříve byla vybavena ventilací, která odvádí z místnosti zápach a dovnitř naopak přivádí čistý vzduch. Ve střeše jsou nyní vyříznuty tři čtvercové otvory, ty zakryty dobře těsnícími dřevěnými poklopy. Obelhaní sovětští vězni jsou pod záminkou dezinfekce donuceni se svléknout donaha, pak odvedeni do upravené márnice a tam zplynováni. Vše proběhne bez většího rozruchu a skončí pro nacisty úspěchem, všech 900 mužů po použití plynu zemře. Jde o celý transport, který do tábora dorazí.

Márnice, sloužící jako plynová komora, je 17 metrů dlouhá, 4,6 metru široká a 2,86 metrů vysoká. Má tedy rozlohu 78,2 metrů čtverečních.

Obr. 43 Vytahování mrtvých z plynové komory – obrázek Jan Komski

Začátek října 1941

Jako pracovní síla přichází na budování tábora Auschwitz II. - Birkenau 9. 908 sovětských zajatců. Jen za ten samý měsíc je jich 1. 255 povražděno. V listopadu je usmrceno při práci či popraveno dalších 1. 238 sovětských vojáků.

21. října 1941, úterý

Na poradě se zástupci firmy Topf, která dodává spalovací pece pro krematoria, je domluveno vybudování tří komorových pecí pro plánované velké krematorium u tábora Auschwitz I. Nakonec je podle těchto mírně upravených plánů postaveno Krematorium II. v táboře Auschwitz II. – Birkenau.

Listopad 1941

Ze sovětských válečných zajatců zvláštní komise gestapa v Katovicích vybere 300 mužů, které označí za komisaře či fanatické komunisty a nechá je popravit.

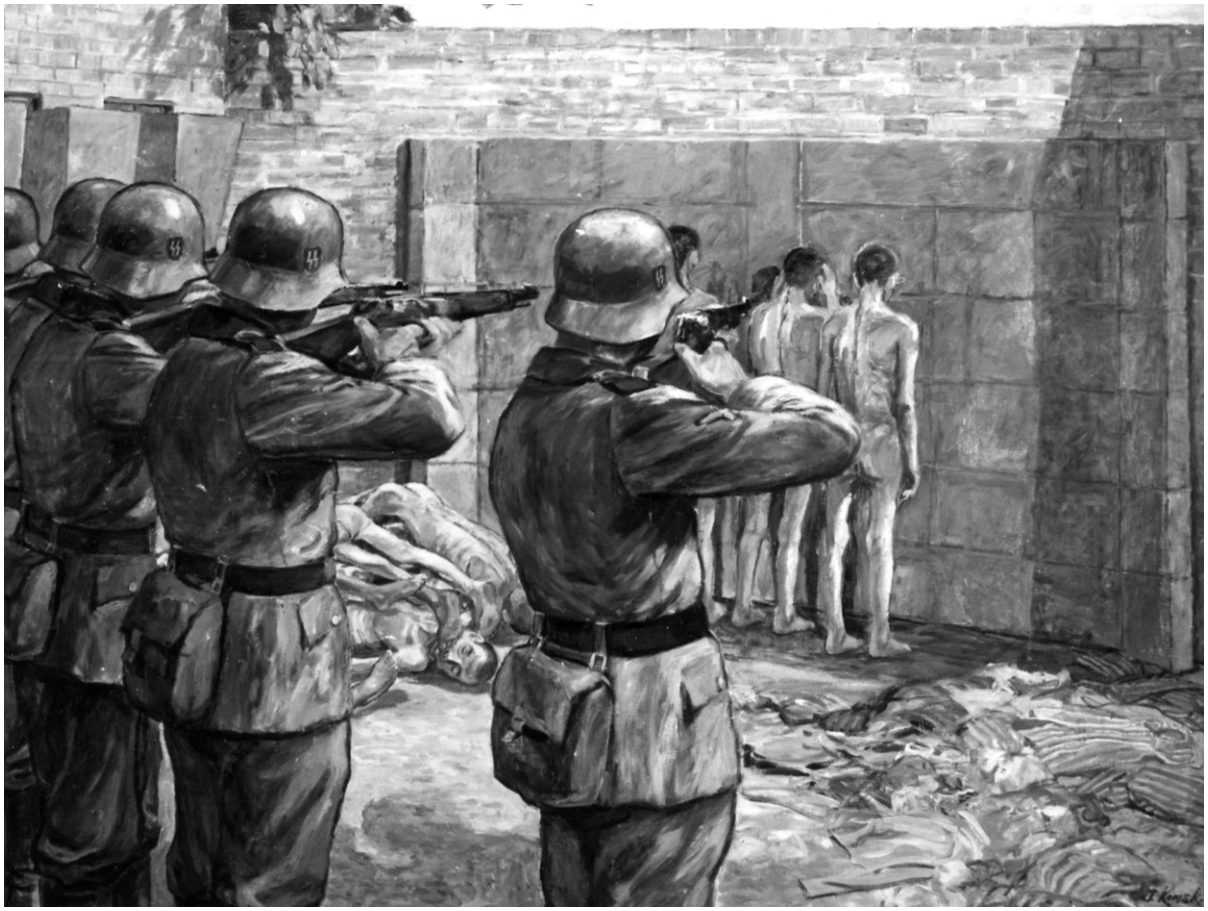

Obr. 44 Poprava mezi bloky 10 a 11 – obrázek Jan Komski

11. listopadu 1941, úterý

Velení tábora požaduje vybudování třetí spalovací pece v krematoriu. Této žádosti je vyhověno.

17. listopadu 1941, pondělí

Informace o použití plynu k usmrcení vězňů se objevuje v tajné tiskovině polské ilegální armády.

26. listopadu 1941, středa

Je zahájeno intenzívní budování tábora Auschwitz II. - Birkenau. Má mít kapacitu 97 tisíc vězňů a stát 8,9 milionů říšských marek. Staví ho převážně sovětští zajatci, kteří každý

den absolvují čtyřiceti minutovou cestu na pracoviště a večer se vracejí zpět do tábora Auschwitz I., kde jsou ubytováni.

Prosinec 1941

Je přehodnocen plán na budování tábora Auschwitz II. – Birkenau. Místo zděných baráků budou použity v sektorech BII. a BIII. dřevěné prefabrikované stavby, původně mající funkci armádních koňských stájí. Materiál k jejich výstavbě dorazí do tábora začátkem jara 1942.

Obr. 45 Friedrich Entress

11. prosince 1941, čtvrtek

Do tábora Auschwitz I. nastupuje nacistický lékař, sedmadvacetiletý SS-Hauptsturmführer Friedrich Charles Entress. Je etnickým Němcem polského původu. Je považován za jednoho z nejkrutějších nacistických lékařů v táboře, který pošle na smrt tisíce vězňů při selekcích, sám někdy selektované usmrcuje injekcemi a provádí na vězních experimenty. Vždy má kamennou tvář, bez slitování posílá lidi na smrt. Často mu k rozhodnutí stačí jen pohled v délce několika vteřin.

Na vězních testuje léky pro firmu I. G. Farben, respektive pro firmu Bayer, která je součástí tohoto konglomerátu. Minimálně při jedné sérii výzkumu léčby skrvnitého tyfu infikuje záměrně touto nemocí zdravé vězně, aby mohl pozorovat nakažlivost choroby.

Entress využívá příležitosti ke svému zdokonalení v oblasti chirurgie, neváhá přitom operovat i zdravé vězně. Jsou pro něj jen zkušební biologický materiál.

Obr. 46 Selekce vězňů – obrázek Jerzy Potrzebowski

20. ledna 1942, úterý

Uskuteční se konference ve Wannsee, kde se rozhodne o likvidaci všech židovských obyvatel Evropy, má jít až o 10 milionů lidí. Ti mají být postupně všichni zavražděni.

V souvislosti s tím přichází nápad v Auchwitz II. - Birkenau vybudovat nové velké krematorium.

15. února 1942, neděle

Přijíždí první židovský transport z městečka Bytom v Horním Slezsku. Většinou jde o starší lidi a tak jdou všichni rovnou do krematoria v Auschwitz I., kde jsou zavražděni plynem.

27. února 1942, pátek

Je definitivně rozhodnuto, že se velké krematorium nebude stavět u tábora Auschwitz I., ale u tábora Auschwitz II. – Birkenau.

Jaro 1942

Od jara, nejpozději od léta 1942, začínají probíhat pokusy na vězních. Především se na nich testují léky farmaceutických firem. Doktor Entress k tomu využije blok 28 v táboře Auschwitz I., který si postupně získá nechvalně známou pověst jako mužský experimentální blok. Entress zde v této fázi výzkumu vytvoří zázemí asi pro dvě stovky pacientů. Na vězních testuje léky na skvrnitý tyfus pro firmu Bayer.

Entress se také zabývá speciální léčbou tuberkulózy pomocí operace, při níž má dojít ke splasknutí zasažené plíce. Při operacích mu asistuje vězeňský lékař Dering, od kterého se nacista učí i další chirurgické zákroky, někdy i na zdravých vězních.

Co se týká tuberkulózy, pokud je tato nemoc u vězně diagnostikována, je okamžitě určen k likvidaci pomocí fenolové injekce nebo v plynové komoře. Výjimkou tvoří jen ti, kteří před svou smrtí ještě poslouží k výzkumu.

Vězeňští lékaři se často snaží diagnózu tuberkulózy svých pacientů zamaskovat jiným onemocněním a minimálně načas je před zavražděním zachránit. Ovšem tato nemoc ve strašných táborových podmínkách většinou nemocné stejně dovede k jejich záhubě.

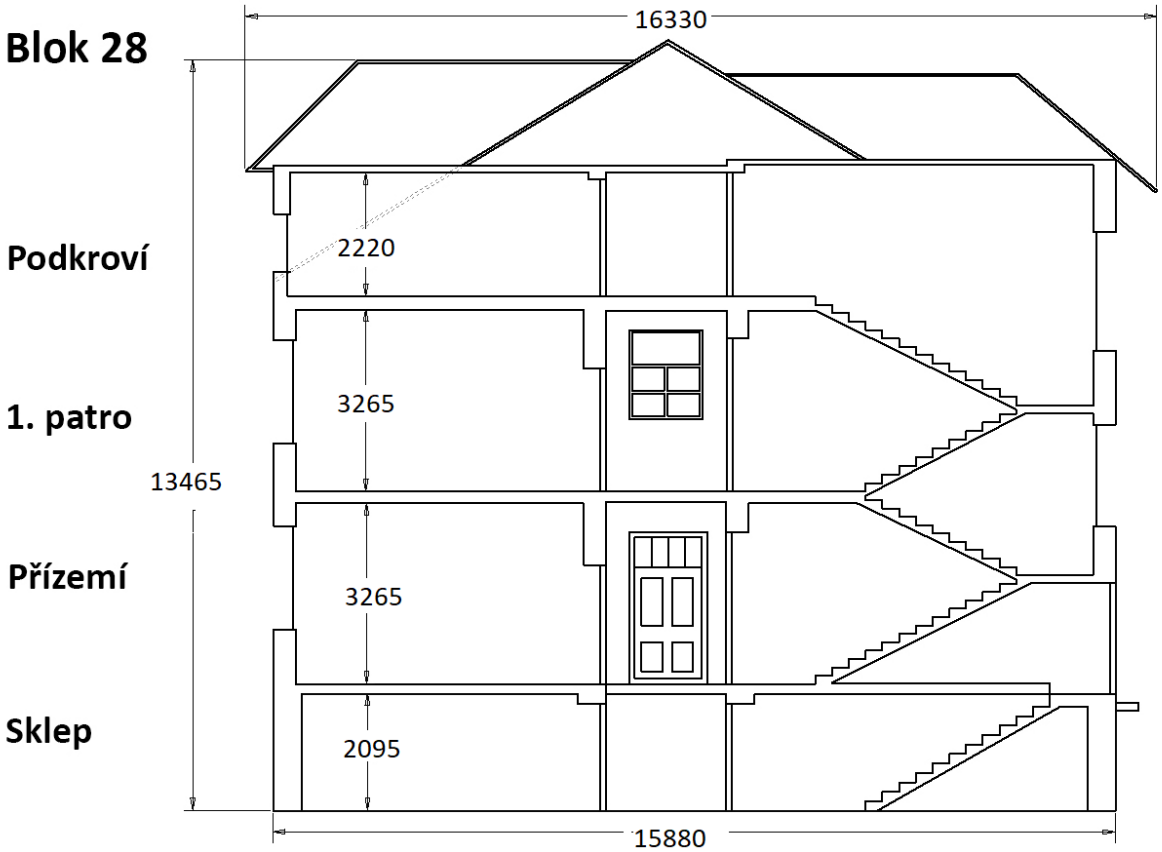

Obr. 47 Blok 28 schéma podlaží, projekt studenti SSPŠ

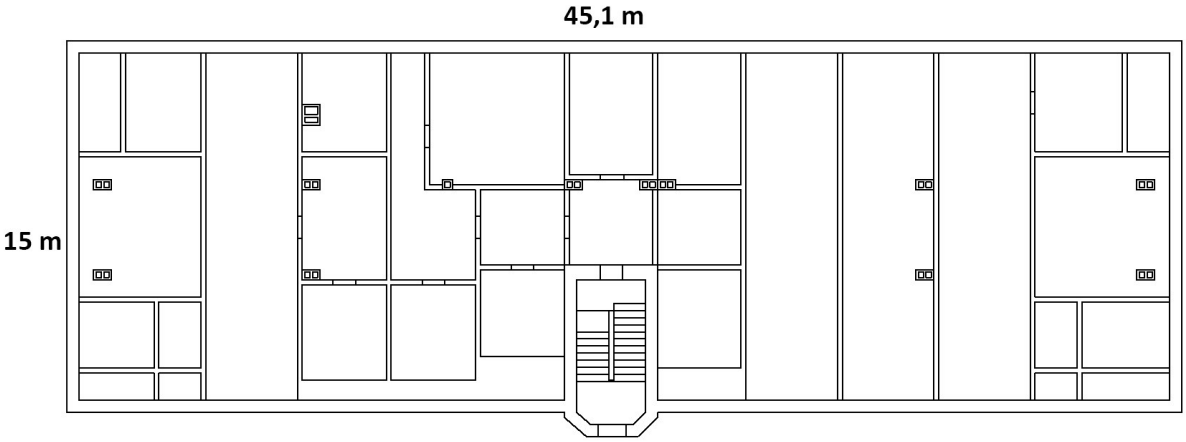

Blok 28 - podkroví

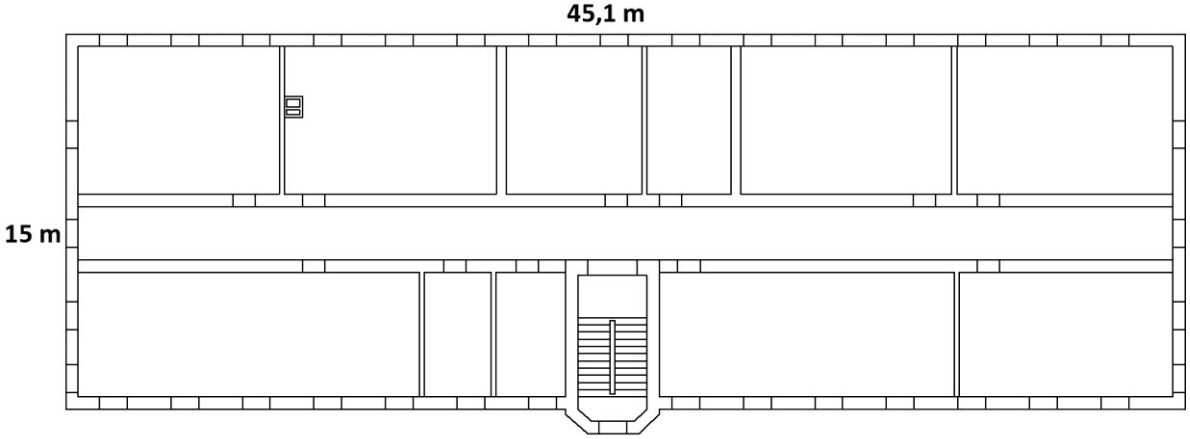

Blok 28 - 1. patro

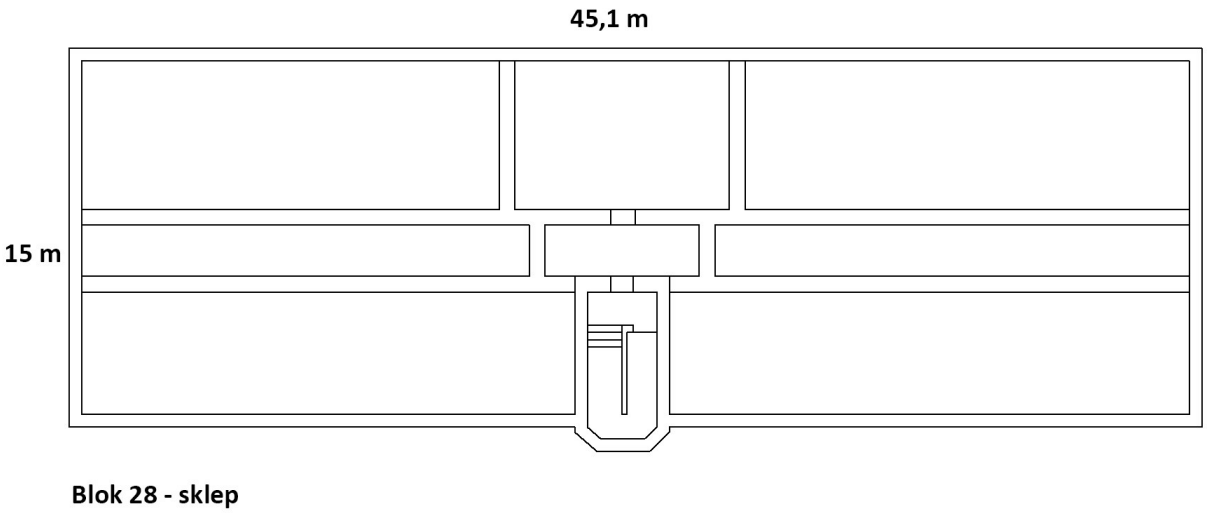

Obr. 48 Blok 28 schéma podlaží, projekt studenti SSPŠ

Obr. 49 Blok 28 současnost, foto studenti SSPŠ

Obr. 50 Model bloku 28, projekt studenti SSPŠ

Březen 1942

Je zavedeno tetování vězňů. Do té doby nosí vězni číslo pouze na oblečení. Když jsou před popravou vysvlečeni donaha, píší se před exekucí čísla na jejich těla nesmazatelnou tužkou, aby je bylo možné v márnici identifikovat.

Obr. 51 Tetování vězeňkyň – obrázek Jan Komski

Březen 1942

Do tábora je přivezena z Ravensbrücku německá odborářka, osmadvacetiletá Orli Ward. Je označena červeným trojúhelníkem a pracuje na ošetřovně.

Později pracuje i na oddělení doktora Mengeleho, je svědkem mnoha hrůz. Někdy pomáhá vybírat nemocné do plynové komory při selekci, tím však zachrání mnoho jiných vězňů před smrtí. Pro vstřícnost k vězňům, včetně těch židovských, dostává přezdívku „Anděl Osvětimi“.

Přežije útrapy tábora i pochod smrti. Po skončení války ji znásilní sovětští vojáci. Všechny tyto traumatizující zážitky na ní zanechají stopy, umírá v pouhých 48 letech na psychiatrickém oddělení.

Obr. 52 Orli Ward

20. března 1942, pátek

Jako plynová komora je poprvé použito přestavěné selské stavení, nazývaný podle barvy neomítnutých cihel „Červený domek“ nebo také Bunker I. Dochází v něm ke zplynování skupiny židovských obyvatel z Horního Slezska. Ve dvou komorách je možné naráz zabít až 800 osob. Mrtví jsou pohřbívání do hromadných hrobů na přilehlé louce, tam jsou vykopány velké jámy, které pojmou až tisíc těl. Začíná se rodit systém masového vraždění.

Po příjezdu deportovaných nejprve proběhne selekce, kdy na práci do tábora jsou vybráni zdraví muži a ženy a také odrostlejší děti. Většinou jde o muže ve věku 16 až 45 let, u žen rozhoduje jejich vztah k dětem. Pokud je nechtějí opustit, umírají s nimi, do plynu také putují těhotné ženy. A spolu s nimi všichni, kdo neprošli selekcí, tedy příliš staří, příliš mladí a také slabí a nemocní.

Zpočátku jsou lidé naháněni do plynových komor oblečení, což se po krátké době změní. Svlékání mrtvol není snadné, oblečení je poničené a znečištěné. Také svlékání obětí zabírá čas. Nazí lidé jsou navíc pokornější. Tak je postupně vytvořen manuál, podle kterého vraždění probíhá až do října 1944, kdy jsou zplynovány poslední oběti.

Nacisté lidi lhaním přesvědčí, že se jdou dezinfikovat před vstupem do tábora, na nádvoří krematoria, před bunkry a později ve svlékárnách je donutí se svléknout donaha a pak odejít na smrt. Často tak celá akce probíhá v klidu, nacisté jsou milí, zdvořilí a pozorní, dokud nejsou vzduchotěsné dveře uzavřeny.

Umírání trvá většinou od pěti do patnácti minut, podle počtu osob, vhozených krystalů Cyklonu B a teploty, na odpařování krystalů musí být 27 stupňů Celsia.

V komoře nastává panika, silnější ušlapou slabší, mnozí jsou pokousaní, podrápaní, mají ze zoufalství vyrvány vlasy, na zemi se nachází krev, zvratky, exkrementy. Těla jsou doslova propletena. Když plyn začíná lidi dusit, všichni hrozně křičí, někteří volají „Šma Izrael“, což je motlitba smrti. Silnější se chtějí dostat ke stropu a ke dveřím, tak lezou po těch slabších. Ti jsou někdy doslova rozšlapáni. Mrtví jsou většinou pokáleni, načernalí, černomodří či červeně zabarvení, někteří krvácejí z nosu. Většina dětí je doslova přimknuta ke svým rodičům, matky mnohdy své malé potomky sami křečovitě svírají. Není jednoduché těla od sebe oddělit. Mnozí mají zkrvavené prsty a ulámané nehty, jak škrábali do dveří či do stěn.

Obr. 53 Franz Hössler

Na zemi je nacházejí výkaly, krev, moč a zvratky, někdy i zlaté předměty, prsteny či drahokamy, které původně měli

umírající schovány ve svých tělesných otvorech.

Po otevření a odvětrání komor dochází k vytahování a vytěžování mrtvých. Jsou jim prohledávány tělesné dutiny, zda tam nemají ukryté cennosti, jsou jim trhány zlaté zuby, odebírány prsteny a náušnice, stříhány vlasy.

Po uklizení a vymytí je místnost připravena na další oběti. Někdy jsou zakrvácené stěny vybíleny a do prostoru rozprášena vůně. Obojí má zakrýt stopy po minulé masové vraždě.

Zplynování v prvé fázi řídí dvojice esesáků Maximilian Grabner a šestatřicetiletý SS-Obersturmführer Franz Hössler.

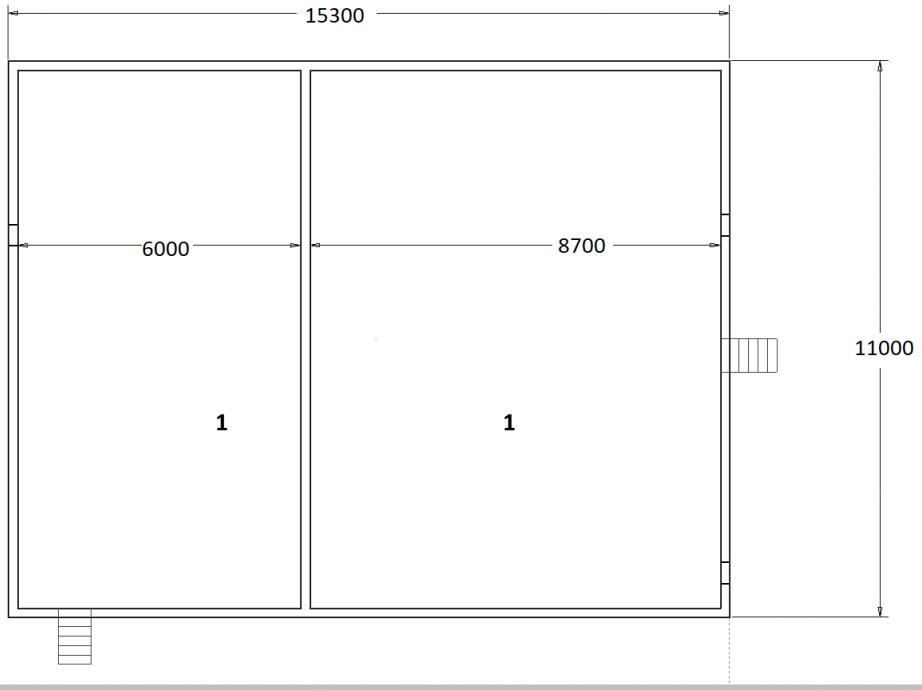

Bunker I (po přestavbě)

1. Plynová komora č. 1 a 2

Obr. 54 schéma Bunker I., projekt studenti SSPŠ

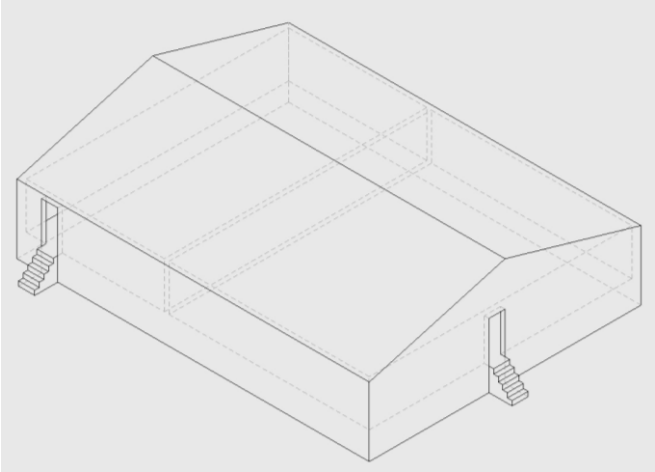

Obr. 55 schéma Bunker I - projekt studenti SSPŠ

26. března 1942, čtvrtek

Přijíždějí první ženské vězeňkyně, jde o 999 zdravých slovenských Židovek. Jelikož tábor v Birkenau není ještě dostavěn, jsou ubytovány v části hlavního tábora Auschwitz I. Ženský a mužský sektor odděluje narychlo postavená zeď. V Birkenau jsou ubytovány zbytky ruských zajatců a také je zde internováno dvanáct set nemocných vězňů.

Obr. 56 Přijímání nových vězeňkyň – obrázek Jan Komski

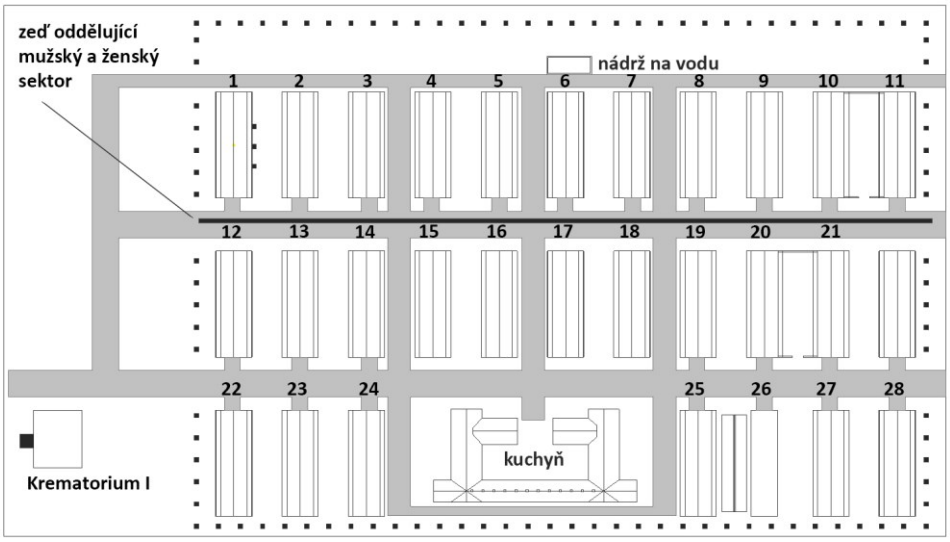

Auschwitz I (1942)

Blok č. 28 - nemocnice, experimentální blok - muži
Blok č. 10 - nemocnice, experimentální blok - ženy
Blok č. 11 - úřad gestapa
Mezi bloky 10 a 11 stojí tzv. zeď smrti (popravy vězňů)
Blok č. 19, 20, 21 - nemocnice

Obr. 57 Auschwitz I., projekt studenti SSPŠ

Obr. 58 Práce vězeňkyň – obrázek David Olére

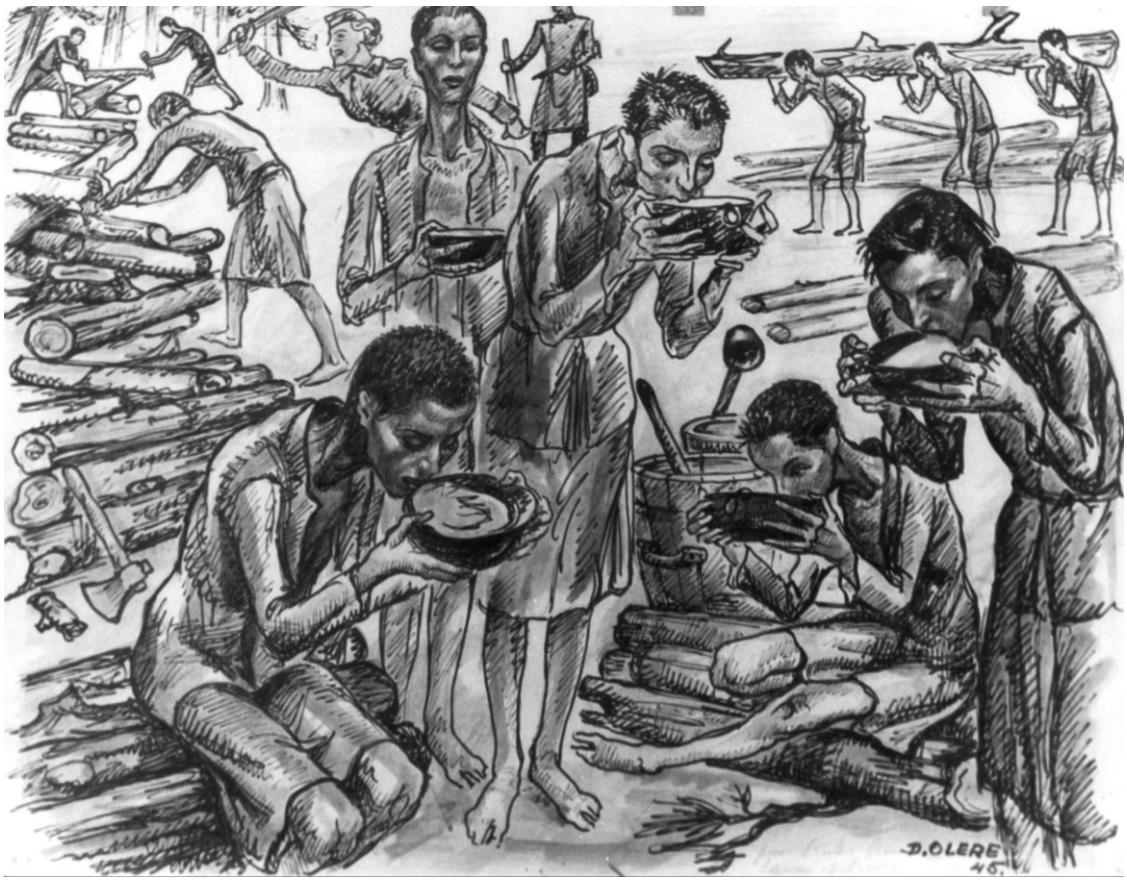

Obr. 59 Práce vězeňkyň – obrázek David Olére

7. dubna 1942, úterý

Je definitivně rozhodnuto o vybudování továrny na syntetický kaučuk I. G. Farben, zahájení prací má začít co nejdříve. Kolem továrny později vznikne tábor s označením Auschwitz III. – Monowitz.

Květen 1942

V krematoriu v Auschwitz I. je uvedena do provozu třetí spalovací pec, aby se zvýšil jeho výkon. Po této úpravě je možné spálit 340 těl za 24 hodin.

Vzniká vlastně první malé stálé židovské sonderkommando, které je ubytováno v bloku 11 a izolováno od dalších vězňů. Tito vězni zajišťují na dvě směny obsluhu krematoria. Kápem je surový dvaadvacetiletý polský vězeň Mieczyslaw (Mietek) Morawa. Vlastní rukou ubije několik židovských vězňů. Topiči jsou dva Poláci, dvaatřicetiletý Jósef Ilczuk a čtyřiatřicetiletý Waclav Lipka, dalších osm členů komanda tvoří židovští vězni. Podle jejich předáka se jim říká Fischlovo komando. Třiadvacetiletý Goliath Fischl zemře v srpnu 1942 během tyfové epidemie.

Jedním z židovských vězňů je i dvacetiletý Filip Müller, který od května 1942 až do ledna 1945 slouží v různých krematoriích, útrapy tábora přežije a později podá klíčová svědectví u soudů.

Dozor v krematoriu koná jednadvacetiletý SS-unterscharführer Hans Stark, od 16 let příslušník SS. Při nahánění lidí do plynové komory vlastní rukou zavraždí mnoho osob, včetně žen a dětí. Po válce je odsouzen k deseti letům káznice.

Obr. 60 Hans Stark

Členům komanda je tolerováno, když si z věcí po zplynovaných berou jídlo, případně něco z oblečení, později i alkohol, cigarety a léky. Nesmí však brát žádné cennosti. Toto pravidlo zůstává zachováno pro všechna další sonderkommanda. Přes zákaz pod hrozbou smrti dokáží vězni „zorganizovat“ i cennosti a pak s nimi kšeftují. Uplácení a výměnný obchod se týká i stráží z řad esesáků.

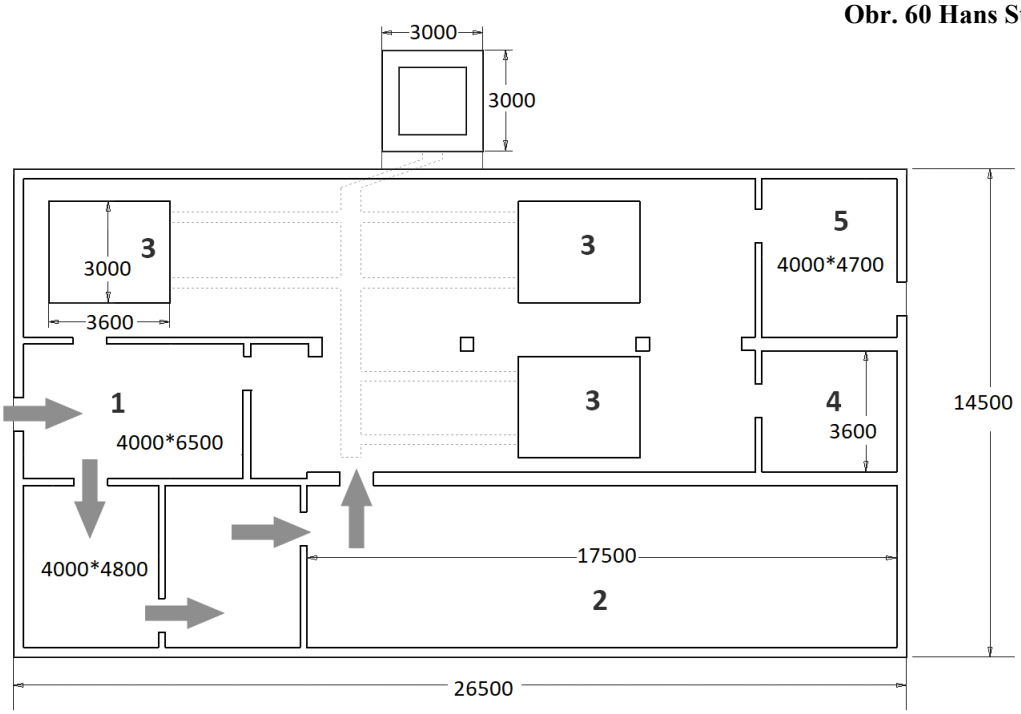

Krematorium I / Crematorium I

1. Vestibul / Vestibule / Vorhalle
2. Plynová komora / Gas chambre / Gaskammer
3. Kremační pece / Ovens / Feuerbestattung Öfen
4. Sklad na urny / Funereal urns / Lager auf Urnen
5. Sklad koksu / Coke / Lager von Koks

Obr. 61 schéma Krematoria I. - projekt studenti SSPŠ

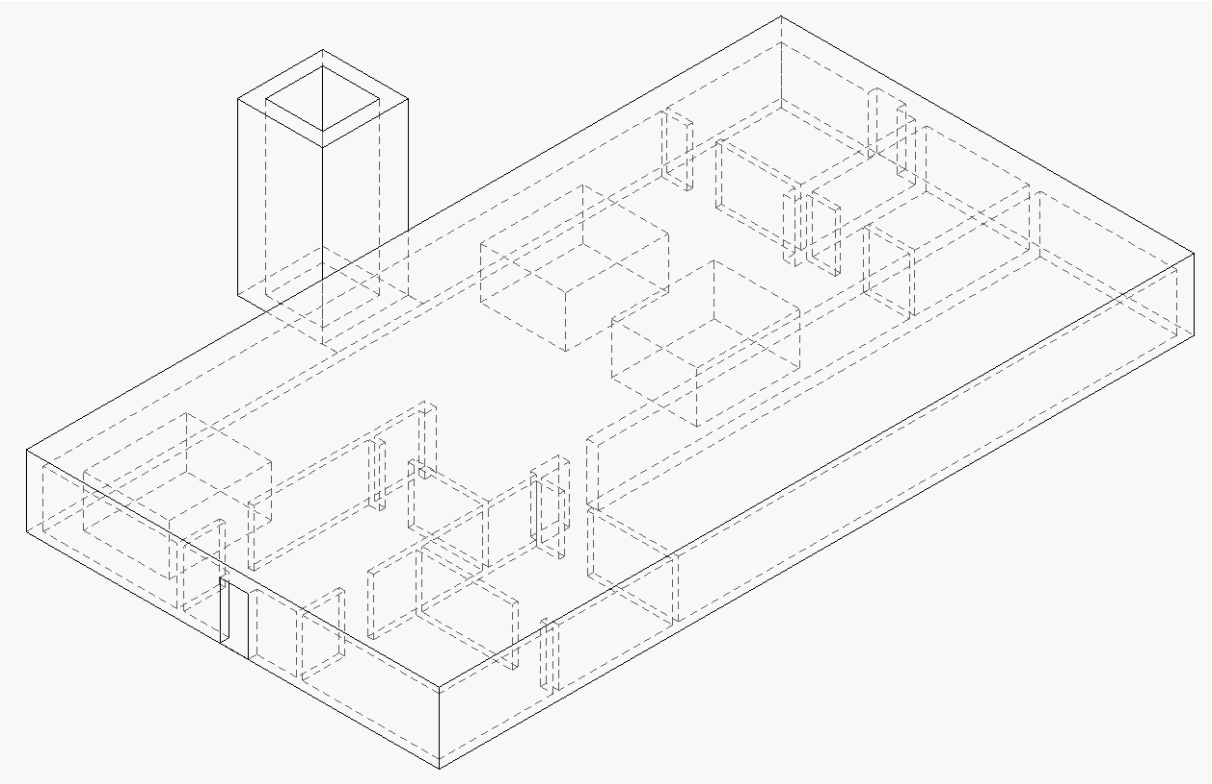

Obr. 62 Schéma Krematoria I. v Auschwitz I. projekt studenti SSPŠ

Květen 1942

V táborech Auschwitz I. a Auschwitz II. – Birkenau se objevují první nakažení skvrnitým tyfem, v plné síle propukne epidemie v letních měsících.

17. května 1942, neděle

Asi 100 vězňů začíná v táboře Auschwitz II. – Birkenau hloubit stavební jámu na místě, kde má stát budoucí Krematorium II. Začíná výstavba první továrny na smrt.

Červen 1942

Do tábora Auschwitz I. dorazí postupně dvě rodiny z oblasti Katowitz, každá má asi 20 členů, včetně dětí ve věku mezi 5 až 12 roky. Na nádvoří krematoria se musí všichni svléknout donaha, poté jsou odváděni do márnice, kde je SS-oberscharführer Palitzsch postřílí ranou do hlavy.

Tento postup se během roku 1942 mnohokráte zopakuje. V případě, že dorazí menší počet deportovaných, neplýtvá se na ně plynem, ale jsou zastřeleni přímo v márnici krematoria. Jde o skupiny až do počtu 230 osob, popravy zastřelením se někdy konají i třikrát týdně. Kromě Palizsche deportované popravuje i esesák Quackernack. Obsluha krematoria z řad vězňů je přitom zavřena ve skladu koksu. Vodit na popravu a držet při ní oběti zprvu pomáhá kápo Morawa, případně jeho polští kolegové vězni ve funkci topičů. Později jsou donuceni tuto činnost vykonávat i někteří členové sonderkommanda.

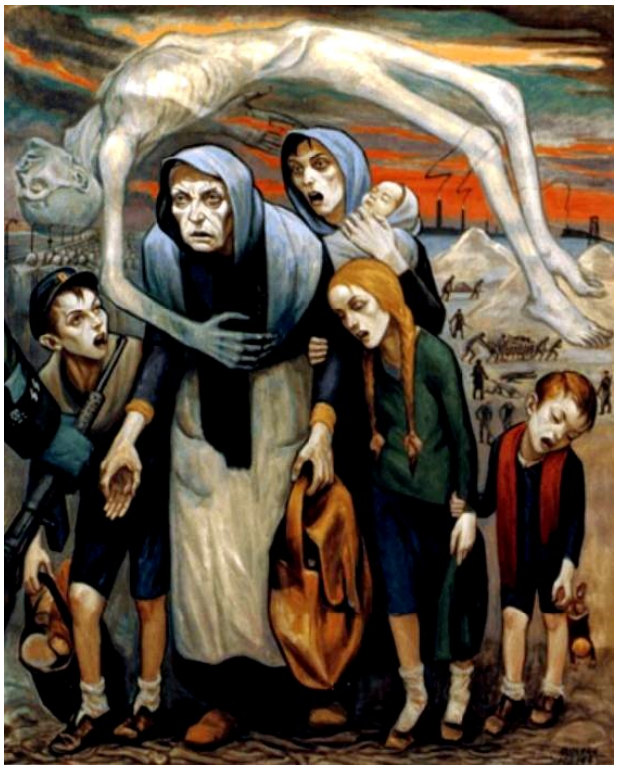

Obr. 63 Příchod obětí – obrázek David Olére

Červen 1942

Je založena zednická škola v Auschwitz II. – Birkenau. Mladí židovští vězni, většinou ze Slovenska a Francie, tam získávají zkušenosti, aby byli následně využiti na stavbách.

27. červen 1942, sobota

Přijíždí transport z Pithiviers z Francie. V něm je i třiatřicetiletý André Balbin. Je vybrán k sonderkommandu, které pohřbívá mrtvoly u jam. Po třech týdnech se mu podaří vyměnit se svým přítelem Salomonem, který pracuje v dvacetičlenném elektrikářském komandu. I po desítkách let trpí výčitkami svědomí, že on se zachránil přechodem k elitnímu komandu a jeho přítel nalezl místo něho smrt.

Konec června 1942

Je vybudována druhá provizorní plynová komora v Auschwitz II. - Birkenau, je přestavěno další selské stavení, kterému říkají „Bílý domek“ a označují jako Bunker II. Ve čtyřech komorách je možné zabít až 1. 200 osob najednou. Mrtvoly jsou pohřbívány na sousední louce. Jámy jsou 20 metrů dlouhé, 5 metrů široké a 2,5 metru hluboké. Do jedné se vejde až 1. 000 těl. Vězni je tam musí rovnat do vrstev.

Ti z deportovaných, kteří projdou selekcí a jsou přijati do tábora, jsou vítáni následným proslovem: „Sem jste nepřišli do sanatoria, ale do německého koncentračního tábora, z něhož existuje jediná cesta ven – komínem krematoria. Komu se to nelíbí, může naběhnout na dráty.

Pokud jsou v transportu Židé, mají právo žít dva týdny, kněží měsíc, všichni ostatní tři měsíce.“

Plechovky s cyklonem B přiváží k plynovým komorám sanitka s emblémem Červeného kříže.

Později jsou poblíž plynových komor postaveny dřevěné baráky na svlékání obětí. Do té doby musejí odkládat své oblečení na zem před komorami. Rovněž je vytvořena úzkokolejná dráha od Bunkeru II. k jámám, po ní se na 2 metry širokých a 3 metry dlouhých vozících přepravují vytěžené mrtvoly.

Mění se i taktika, členové sonderkommanda jsou posíláni mezi příchozí oběti, aby je před odchodem na smrt uklidňovali. Dostávají zásadní varování, pokud by obětem prozradili pravdu, budou okamžitě zastřeleni. Pokud někdo z odsouzenců na smrt propadá panice, musí ho členové sonderkommanda odvézt stranou, podržet ho a připravený esesák ho zastřelí malorážkou.

Občas někdo ze členů sonderkommanda nalezne mezi mrtvými svého příbuzného. Buď to psychicky ustojí, nebo neustojí, pak je hned zastřelen. Vzápětí je nahrazen dalším většinou mladým a silným vězněm.

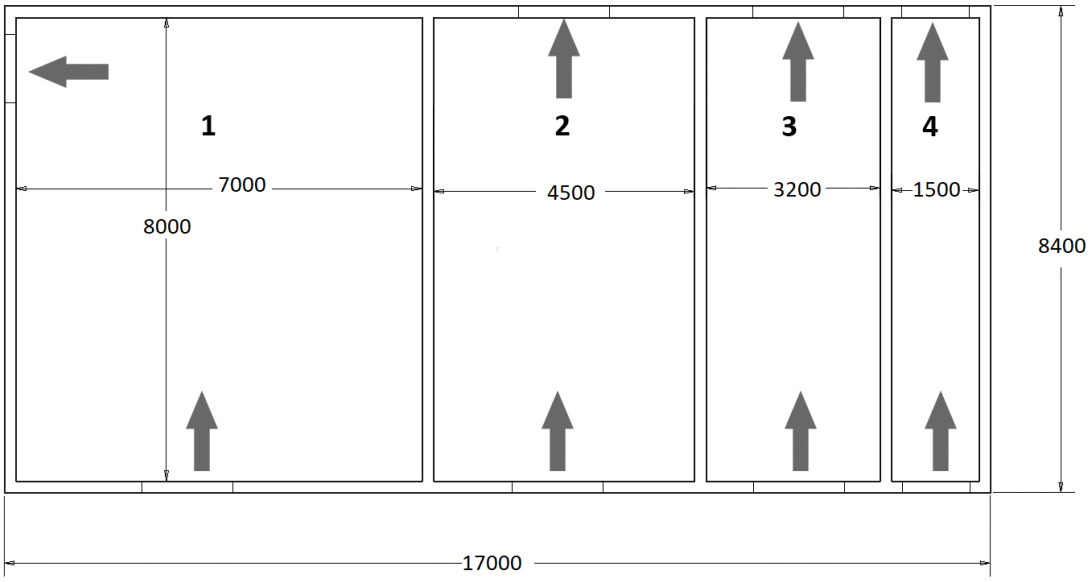

Bunker II

Plynová komora 1 - 4

Obr. 64 schéma Bunkeru II., projekt studenti SSPŠ

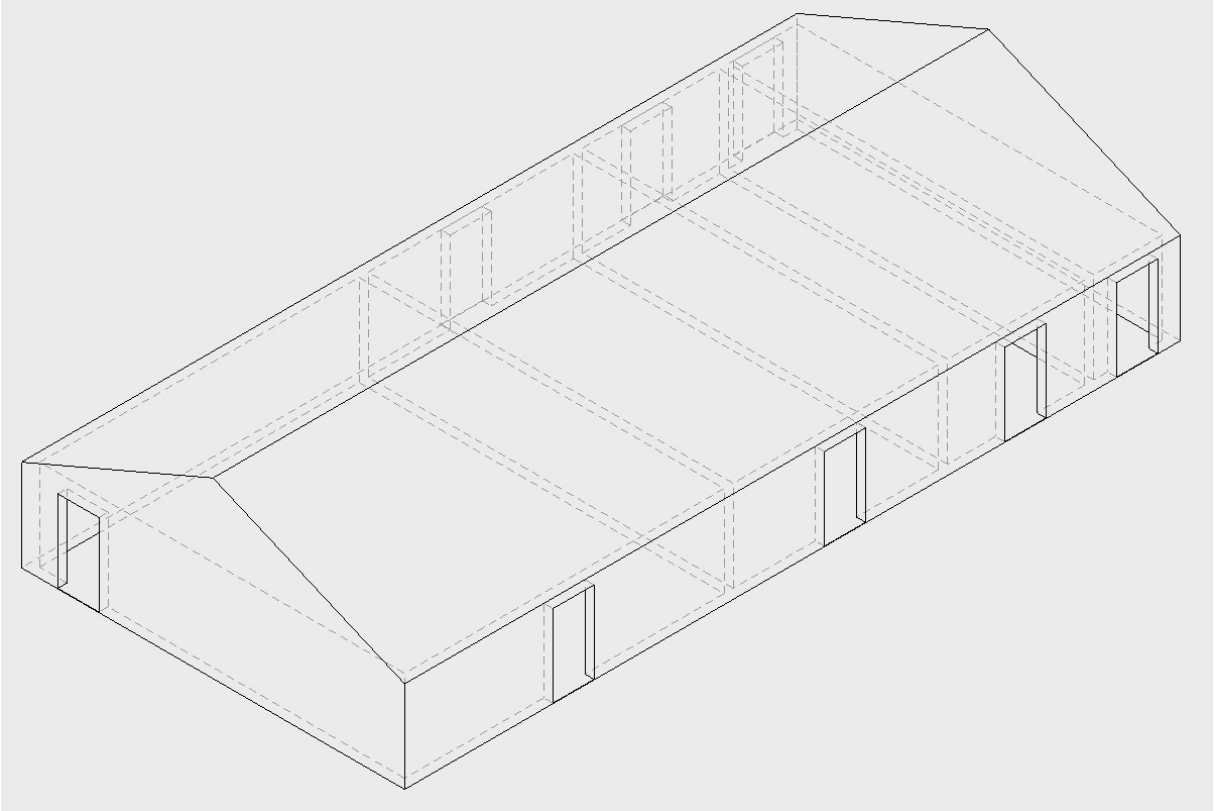

Obr. 65 Schéma Bunkeru II., projekt studenti SSPŠ

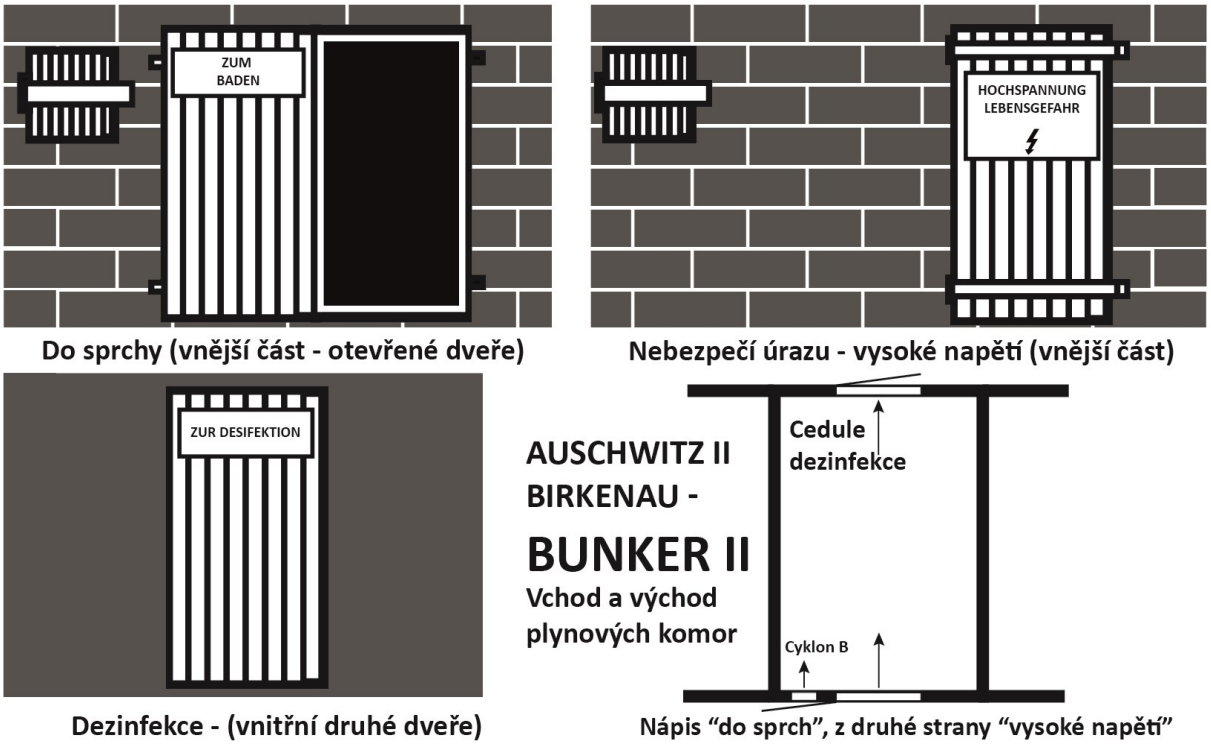

Obr. 66 Dveře do Bunkeru II. a klamavé nápisy, projekt studenti SSPŠ

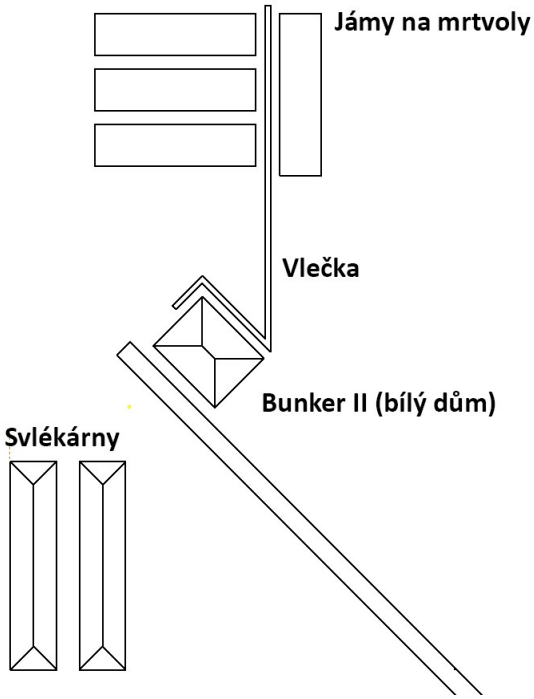

Obr. 67 Schématický obrázek Bunkeru II a jeho okolí, projekt studenti SSPŠ

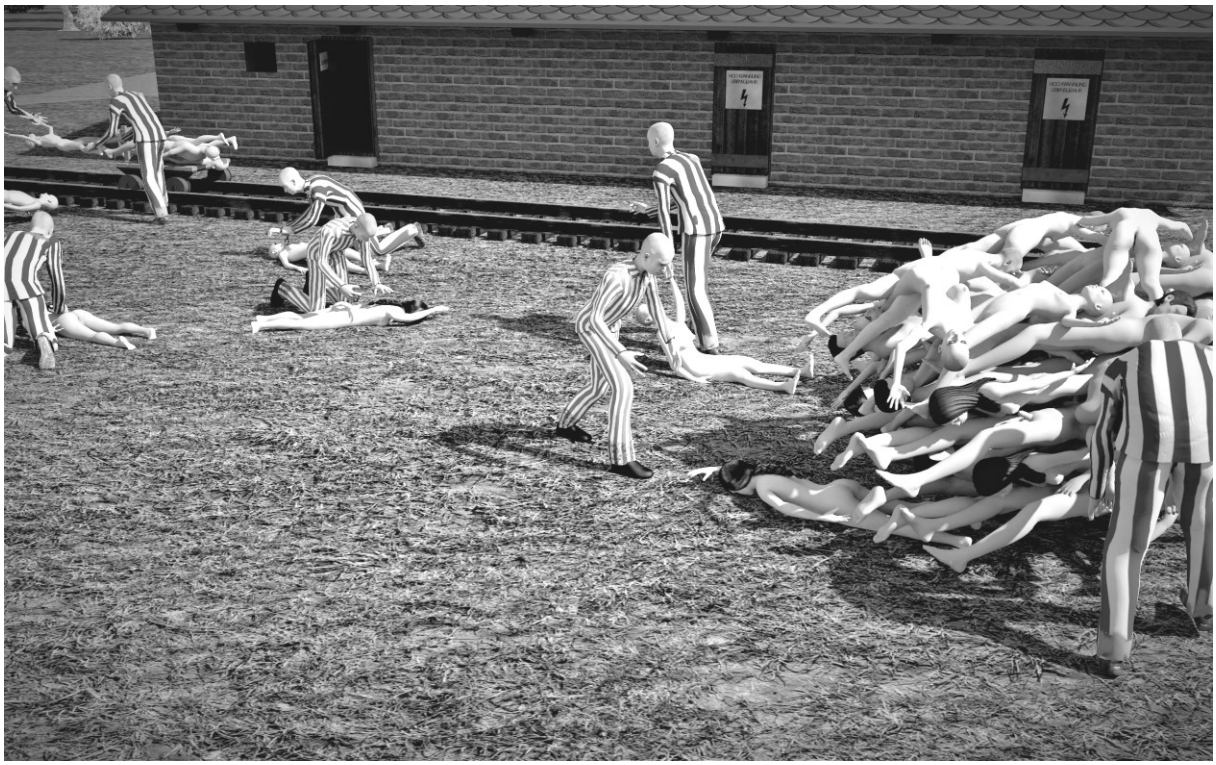

Obr. 68 Scéna u Bunkeru II., projekt studenti SSPŠ

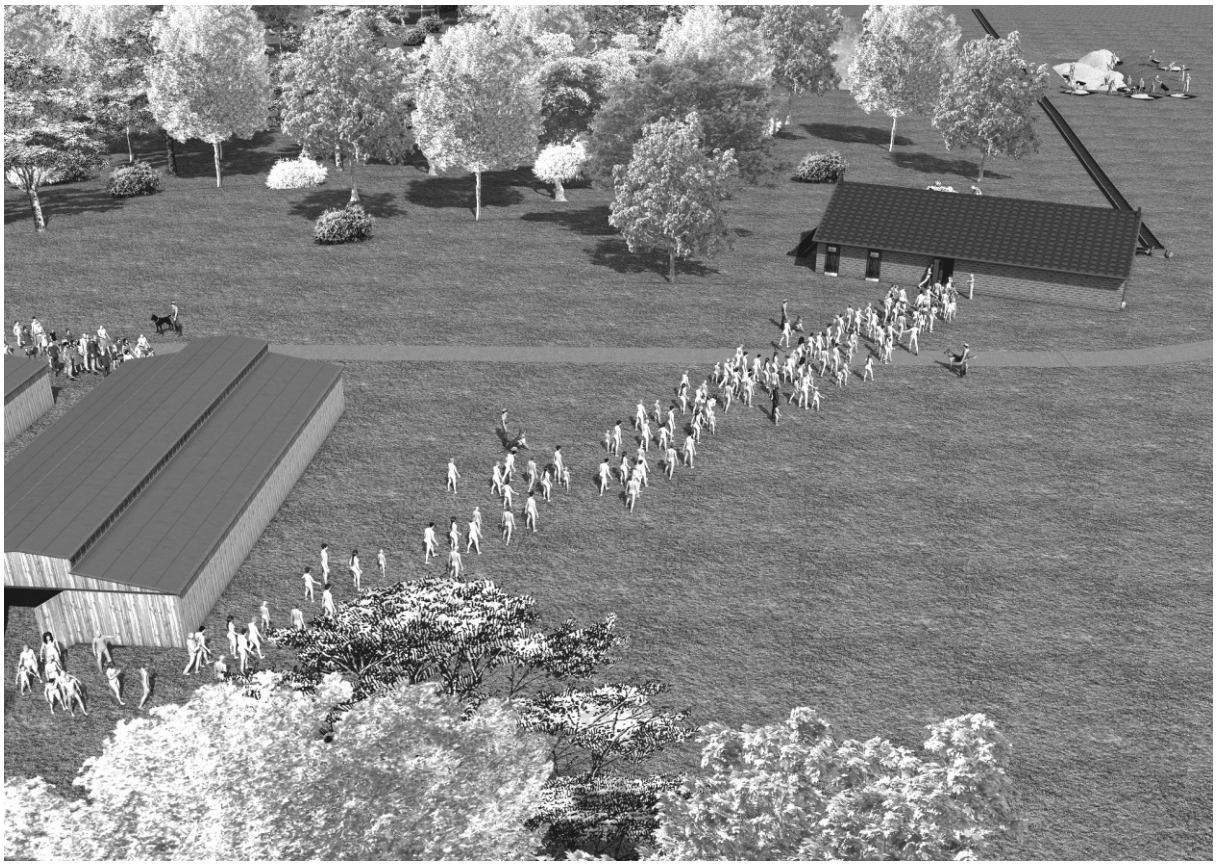

Obr. 69 Celkový pohled Bunkeru II. , projekt studenti SSPŠ

4. července 1942, sobota

Je vytvořeno stabilní židovské sonderkommando, který dostává za úkol pomáhat při procesu vyhlazování. Téhož dne je zplynováno 638 lidí z transportu slovenských Židů, který právě dorazil. Z něho je ponecháno na práci 264 mužů a 108 žen.

17. a 18. července 1942, pátek a sobota

Probíhá návštěva Himmlera v Osvětimi, stráví zde dva dny. Během nich zhlédne zplynování transportu z Nizozemska v Bílém domku i výprask vězeňkyň. Především však diskutuje o dalším budování hlavních i menších přidružených táborů. Do konce války jich vznikne na několik desítek.

Obr. 70 Výprask vězeňkyň – obrázek Zofia Rosenstrauchová

Léto 1942

Je sestaven první speciální oddíl vězňů, který má za úkol třídit věci po zavražděných a internovaných. Nejprve jsou věci tříděny v bloku 26 v táboře Auschwitz I., ale je jich již tolik, že musí být postaveno šest budov poblíž tábora Auschwitz I. Vězni toto komando i místo nazývají Kanadou, neboť v Kanadě je dle jejich mínění všeho dostatek. Jde o privilegované komando, které má přístup především k jídlu, co naleznou ve věcech obětí. Brzo se však naučí „zorganizovat“ i cennosti, s nimi kšeftovat a také jimi korumpovat nacisty. Mnozí esesáci jim záměrně umožní krást a pak se jimi nechávají uplácet. Korupce začíná bujet.

Obr. 71 Třídění věcí v Kanadě I. – www.yadvashem.org

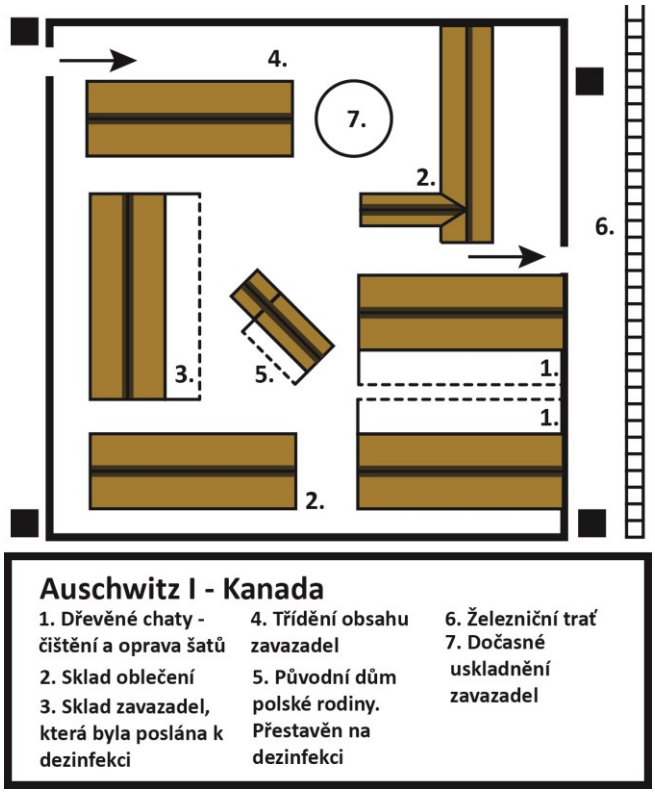

Obr. 72 schéma Kanady, projekt studenti SSPŠ

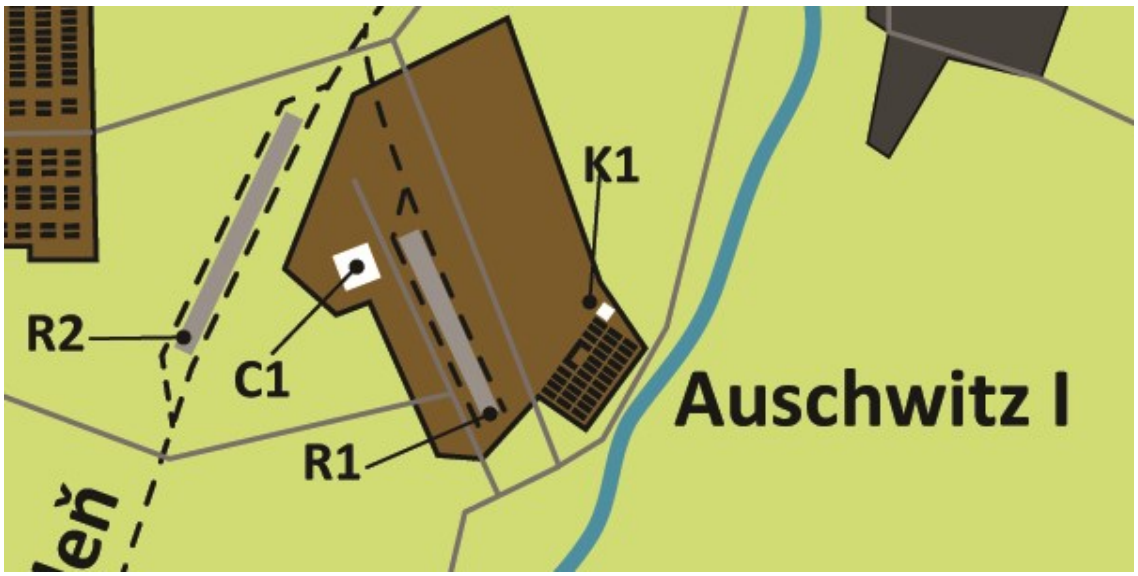

Obr. 73 Poloha Kanady : C1 – objekt Kanada, R1 a R2 – železniční rampy, K1 – Krematorium I. , projekt studenti SSPŠ

28. července 1942, úterý

Obr. 74 Horst Schumann

Do tábora nastupuje šestatřicetiletý nacistický lékař SS-sturmführer Horst Schumann. Tento poručík letectva již brzo začne pracovat na programu sterilizace. Hned po svém příjezdu provede selekci a posílá první vězně na smrt pomocí fenolové injekce.

Vraždění pomocí fenolové injekce je v táboře už tradičním způsobem popravy. Používá se při menším počtu selektovaných vězňů z tábora, kdy jsou ti označeni za již práce neschopné. Oběť se musí svléknout donaha, je odvedena do příslušné místnosti bloku 20, tam usazena na židli a dvěma pomocníky kata z řad vězňů přidržována. Pravá ruka upažena, levá vzpažena, aby se napnula hruď. Zdravotník pak píchne dlouhou jehlu přímo do srdce. Vězeň do 15 vteřin upadá do kómatu.

Nejaktivnějším aplikátorem fenolových injekcí je osmatřicetiletý SS-oberscharführer Josef Klehr, který k tomu má vyhrazenu speciální místnost v nemocničním bloku 20 v Auschwitz I. Vězni se svlékají v přilehlé umývárně, pak jsou vražděni ve speciální místnosti injekcí a jejich mrtvoly odtaženy přes chodbu do protější místnosti. Odtud putují do krematoria. Klehr se chlubí tím, že dokáže zabít i tři vězně za minutu, někdy využívá i dvě stoličky, aby neztrácel čas. Často také jezdí v sanitním voze k Bunkerům, tam sype Cyklon B z plechovek do plynových komor.

Dalšími, kteří aplikují fenolové injekce, jsou esesáci ve funkci sanitářů, pětatřicetiletý Herbert Scherpe a čtyřicetiletý Emil Hantl. Jelikož jsou velmi zdvořilí, vždy pozdraví a odzdraví, mezi vězni jsou považováni za slušné vrahy.

Doktor Schuman později vymyslí i značku T.M., která je značně morbidní ironií. Znamená „Therapia Magna Auschwitzcience“, nebo-li „Velká léčba Osvětimská“. Tak tento lékař označuje vězně, určené do plynové komory. Značka se stane posléze běžně používanou.

Obr. 75 Josef Klehr

Obr. 76 Místnost v bloku 20, kde se konaly popravy fenolovou injekcí – současnost- foto studenti SSPŠ

Obr. 77 Místnost v bloku 20, kam se odnášela těla popravených fenolovou injekcí – současnost foto studenti SSPŠ

29. července 1942, středa

Německý průmyslník a odpůrce nacismu Eduard Schulte odcestuje do Curychu, odkud informuje židovské organizace v USA, že Himmler byl přítomen u zplynování 449 Židů v Auschwitz II. – Birkenau. Tato a řada následných informací přiměje britskou a americkou vládu k tomu, že v prosinci 1942 tyto praktiky odsuzují a varují zodpovědné nacisty před následky jejich zločinů, ale k žádnému faktickému opatření pro záchranu evropských Židů Spojenci nesáhnou.

Červenec až září 1942

V bažinatém prostředí za velkých teplot začíná řádění skvrnitého tyfu v obou táborech Auschwitz I. a Auschwitz II. - Birkenau. Možná k epidemii přispívají i hromadné hroby v Birkenau, těla se v jamách rozkládají, země puká a z ní prýští hrozně páchnoucí červeno černá masa. Všude jsou hejna much. Také začínají tlející mrtvoly zamořovat podzemní vody, na což si stěžují i lidé v okolí tábora.

Srpen 1942

Přijíždějí transporty francouzských Židů, dále Židů ze Slovenska, Belgie a Nizozemska, práce neschopní jsou ihned po příjezdu zplynováni.

Srpen 1942

Vzniká tábor Osvětim III. – Monowitz. Buduje se továrna I. G. Farben. Při její výstavbě zemřou tisíce vězňů, mnozí jsou jako nevýkonní ubiti či zastřeleni přímo na staveništi.

Obr. 78 Zubožení vězni – obrázek Mieczyslaw Koscielniak

Srpen 1942

Do tábora Auschwitz I. je přeložen jako vězeň z Dachau třicetiletý Herman Langbein. Rakouský komunista, účastník občanské války ve Španělsku, se stane písařem u šéflékaře tábora Eduarda Wirthse. Zapojí se do odboje, po válce podá cenná svědectví o životě v táboře.

Obr. 79 Herman Langbein

7. srpna 1942, pátek

Přijíždí transport z francouzského tábora Beaune-la-Rolande. S ním i sedmnáctiletý Samuel Hejblun. On je vybrán do sonderkommanda, na vozíkách dopravuje mrtvoly k jamám. Jeho matka, mladší bratr a teta jdou do plynu. On sám je nucen z plynové komory na vozík naložit i svou vlastní matku i svého bratra.

Hejblun pracuje u sonderkommanda jen dva týdny, pak se mu podaří proniknout do zednické školy. Tím si zachrání život, přežije a později podá o dění v táboře svědectví.

Polovina srpna 1942

Dochází k přesunutí ženských vězeňkyň z tábora Auschwitz I. do tábora Auschwitz II. - Birkenau. Tam jsou umístěné do sekce BIa, sekci BIb obývají mužští vězni. V táboře Auschwitz I. je zbourána zeď, oddělující ženskou sekci tábora, ten celý opět slouží jen k internaci mužů.

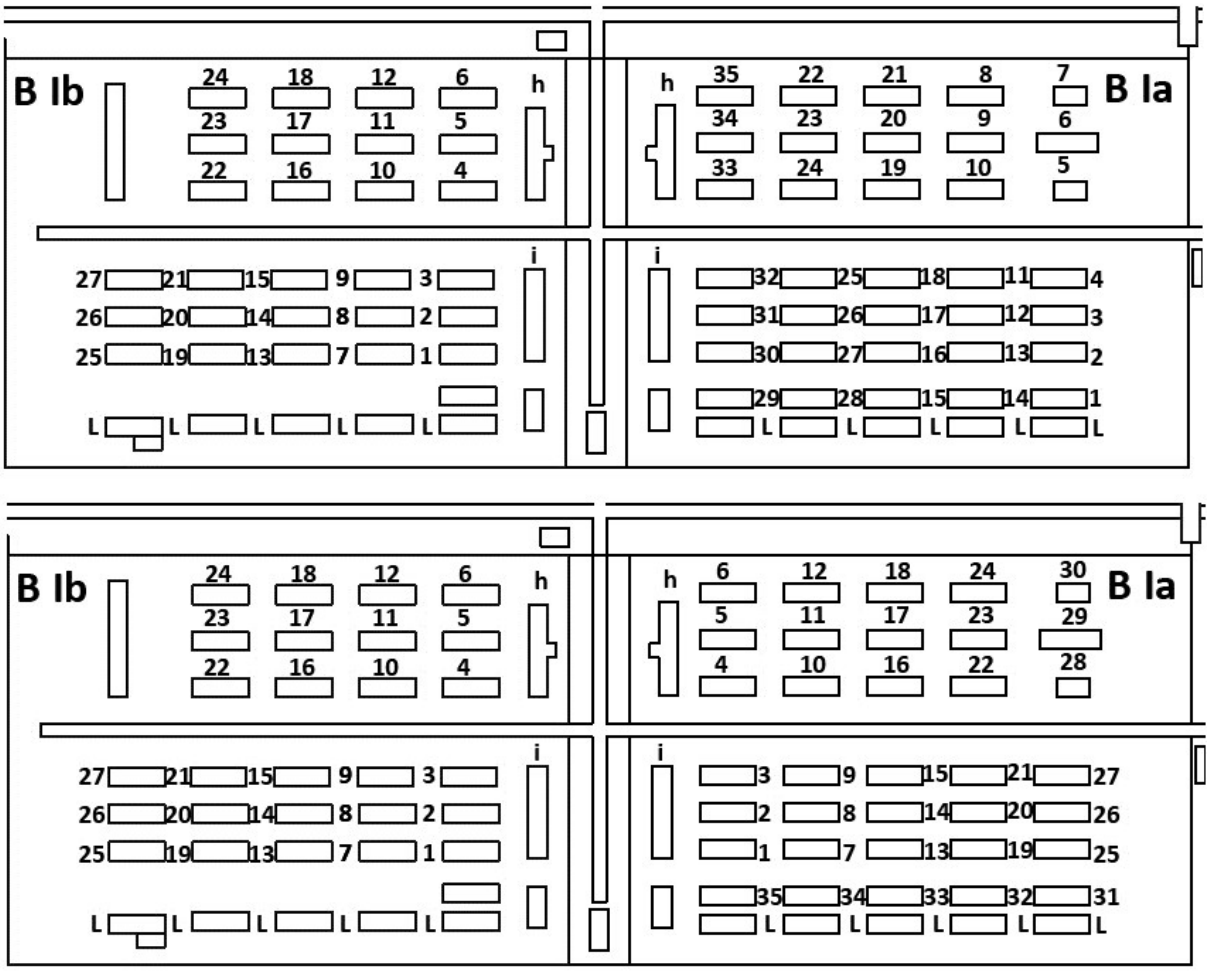

Obr. 80 Sektor BI. v Auschwitz II. – Birkenau, staré a nové číslování - projekt studenti SSPŠ

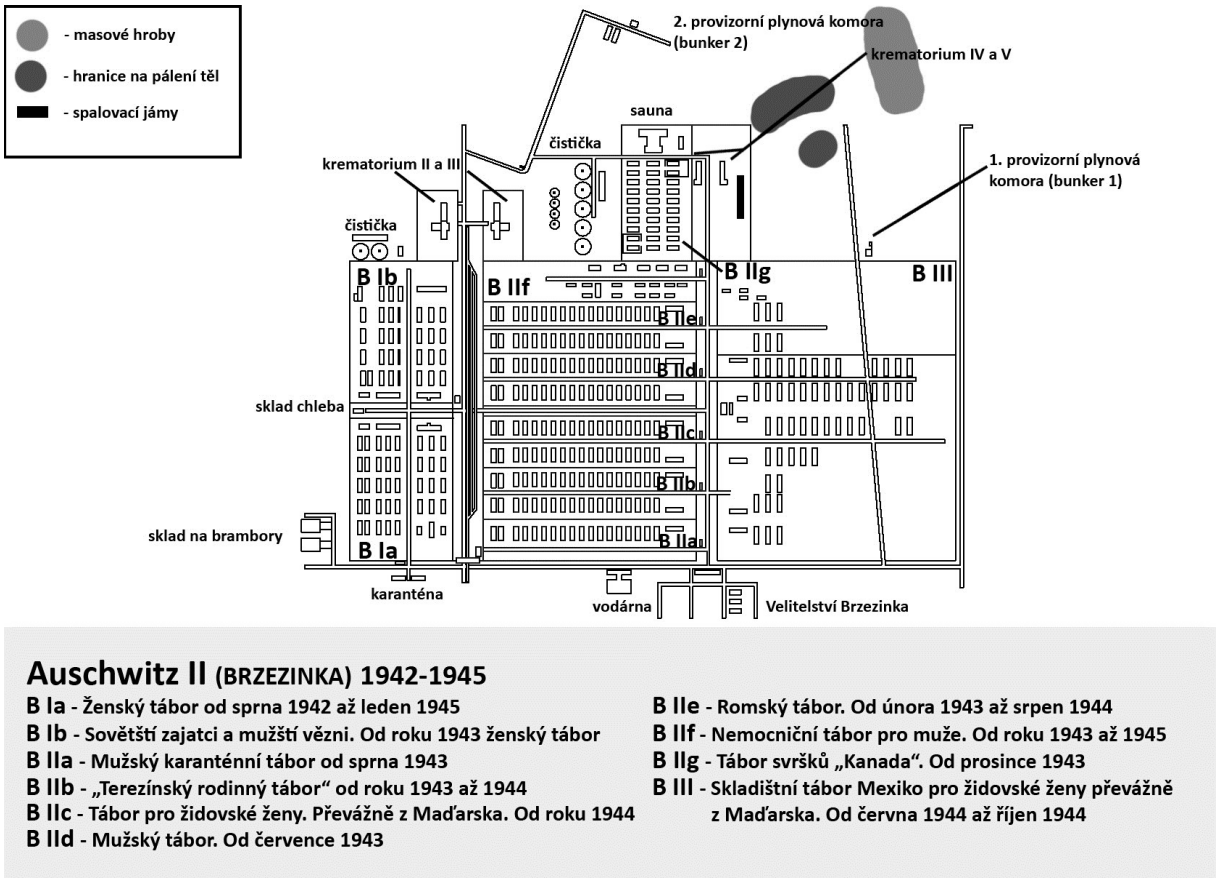

Obr. 81 schéma Auschwitz II. – Birkenau - projekt studenti SSPŠ

18. srpna 1942, úterý

O hromadný útěk se pokusí někteří sovětští zajatci, kteří se obávají zplynování. V té době jich z původních 10 tisíc zbývá už jen několik set. Útěk se nezdaří, mnoho jich je zastřeleno. Den po útěku jich zůstává v Osvětimi zaregistrováno již jen 163. Z nich nakonec 96 osvětimské peklo přežije.

19. srpna 1942, středa

Na zvláštní schůzce je rozhodnuto o vybudování čtyř krematorií v táboře Auschwitz II. – Birkenau. Není sice jisté, že již tehdy se uvažuje o plynových komorách přímo v krematoriích, ale určitě se předpokládá přísun těl od Bunkeru I. a Bunkeru II. Také obrovský počet mrtvých, který mají krematoria spalovat, o ledasčem vypovídá.

Nejpozději od té doby inženýři i architekti vědí, k čemu budou zařízení skutečně sloužit. Určitě tak není malý počet Němců, civilních zaměstnanců pracujících v různých pozicích na stavbách, kteří vědí o masových vraždách v táboře.

Obr. 82 Brutalita vůči vězňům – obrázek David Olére

Srpen 1942

Do tábora přichází devětapadesátiletý doktor Johann Kremer. Tento vysokoškolský pedagog kromě své služby u selekcí vyhledává obzvláště vyhublé vězně a zkoumá při pitvě jejich orgány, jak je extrémní vychrtlost poznamenala. V některých případech nečeká na jejich smrt, ale nechává je usmrtit pomocí fenolové injekce.

Od září do listopadu 1942 je Kremer přítomen jako lékař u 15 zplynování u Bunkeru I. a Bunkeru II. O všem si vede podrobný deník, který později poslouží u soudu. Je odsouzen k trestu smrti, ale dostane milost a po deseti letech je propuštěný.

Obr. 83 Johann Kremer

29. srpna 1942, sobota

Je rozhodnuto o radikálním řešení epidemie skvrnitého tyfu. Po příchodu z práce až do nočních hodin probíhají selekce u všech komand. Vězni musí nastoupit před své ubikace, svléknout se donaha a proběhnout se před nacistickým lékařem. Kdo se mu zdá slabý, nemocný, je určen do skupiny smrti. Jelikož je takto vybráno několik tisíc vězňů, mluví se až o

čtyřech tisících, jsou ti odvedeni do speciálních bloků, kde čekají na svou smrt. To již znají svůj osud a prožívají hrozná duševní muka. Postupně jsou pak odváděni do Birkenau a tam zavražděni v plynových komorách.

Mezi oběťmi jsou i židovští lékaři. K odeslání na smrt někdy stačí jen vřídek na těle, povislá zadnice, ale v několika případech i jizva po operaci apendixu.

Nacistický lékař Entress pošle do plynu téměř všechny vězně, co jsou hospitalizováni na nemocničních blocích v táboře Auschwitz I.

Vězni určení k další práci projdou očistou, poté jsou nazí drženi v dezinfikovaných blocích po ženách, než jsou jejich bloky a šaty také dezinfikovány.

Obr. 84 Nástup na selekci – ilustrační fotografie – www.yadvashem.org

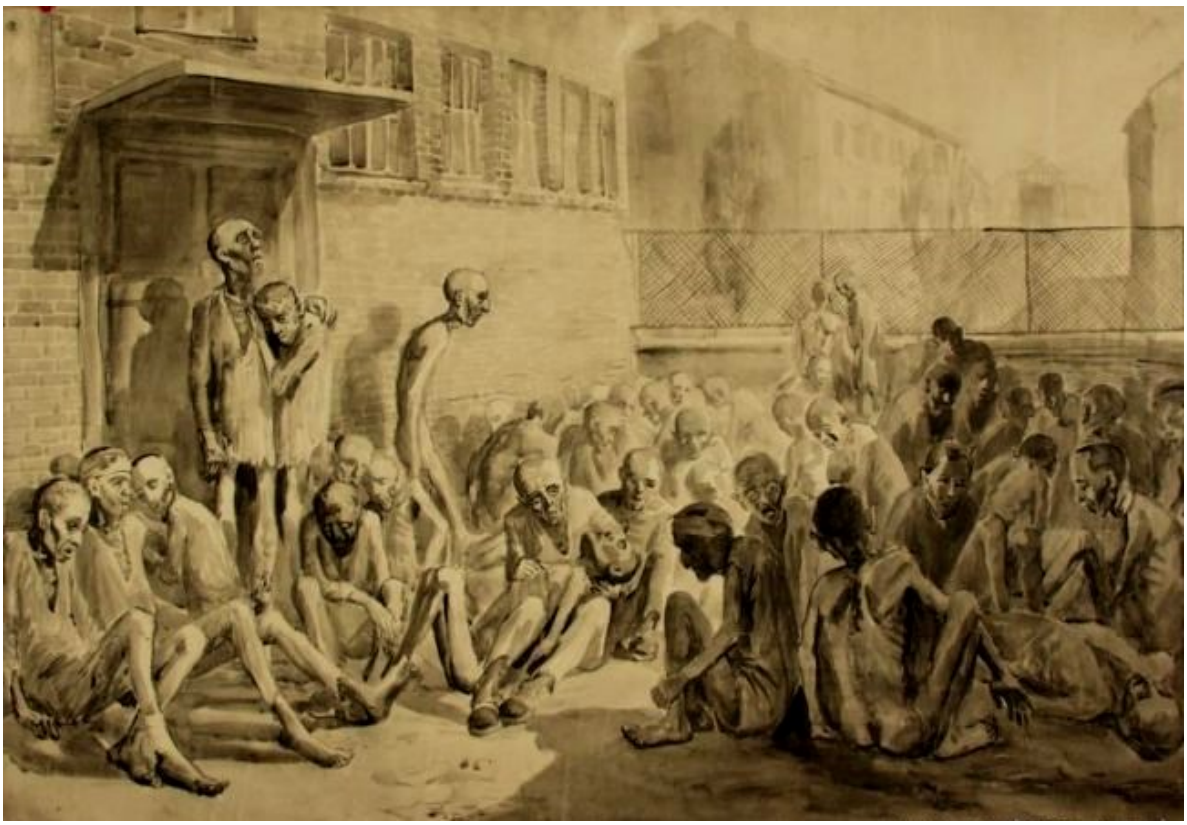

Obr. 85 Čekání selektovaných na smrt – obrázek Mieczyslaw Koscielniak

2. září 1942, středa

Nastupuje nový šéflékař, třiatřicetiletý SS-Hauptsturmführer Eduard Wirths. Seznamuje se s tristní situací na nemocničních blocích, kdy ty jsou vlastně jen čekárnou na smrt. Kromě klasických úrazů se jim snaží vězni vyhýbat. V nemocničních blocích probíhají časté selekce, kdy jsou nuceni nazí vězni předstupovat před nacistického lékaře, který poté určí, kteří jsou již hodní fenolové injekce či při větším počtu plynové komory. Nemocní vězni tak do poslední možné chvíle zůstávají se zdravými kolegy ve svých komandech a tím se podporuje šíření epidemií.

Pohled na Wirthse je rozporuplný. I vězni přiznávají, že s jeho příchodem se situace zlepší a sníží se i počet nemocných odesílaných na smrt. Významně zlepší postavení židovských lékařů a nepochybně je nejpozději od konce roku 1942 i chrání. Na druhé straně se později zapojí do experimentů na vězních. Například infikuje čtyři zdravé vězně skvrnitým tyfem, neboť není v té chvíli k dispozici žádný nemocný s touto chorobou, všichni čtyři zemřou. Zabývá se experimenty na ženách v souvislosti s rakovinou děložního čípku. Někdy nařizuje i jejich zbytečné operace.

Obr. 86 Eduard Wirths

Jako šéflékař je také bezpochyby zodpovědný za všechny experimenty na vězních a vězeňkyních, ty někdy slouží doslova jako pokusní králíci pro zkoušení různých léků pro

farmaceutické firmy, se kterými mají lékaři osobní vztahy a nejspíš z těchto pokusů mají i osobní prospěch.

Září 1942

Začíná se s výstavbou Krematoria III. To bude zrcadlovým obrazem již budovaného Krematoria II. V nich pak budou svlékárny o ploše 392,45 metrů čtverečních a plynové komory o ploše 210 metrů čtverečních. Zpočátku jsou obě místnosti označované jako márnice 1 a márnice 2.

Plynové komory jsou dlouhé 30 metrů, široké 7 metrů a vysoké 2,41 metrů. Svlékárna je dlouhá 49,49 metrů, široká 7,93 metrů a vysoká 2,3 metrů. Odborníci vypočítají, že by v nich při dostatečném napěchování mohlo být usmrceno naráz až 2. 500 osob.

Září 1942

Koncern I. G. Farben začíná budovat svou továrnu v pracovní táboře Auschwitz III. – Monowitz. Táborem Buna – Monowitz do roku 1944 projde asi 35 tisíc vězňů, 23 tisíc z nich nucenou práci pro firmu nepřežije.

Září 1942

Je zakoupeno pět těžkých nákladních sklápěcích automobilů pro přepravu selektovaných osob z transportů či vězňů. Tak ti slabší a nemocní již nemusí k plynovým komorám chodit pěšky, ale jsou tam odváženi.

Obr. 87 Nakládání selektovaných k odvozu do plynové komory – obrázek Jerzy Potrzebowski

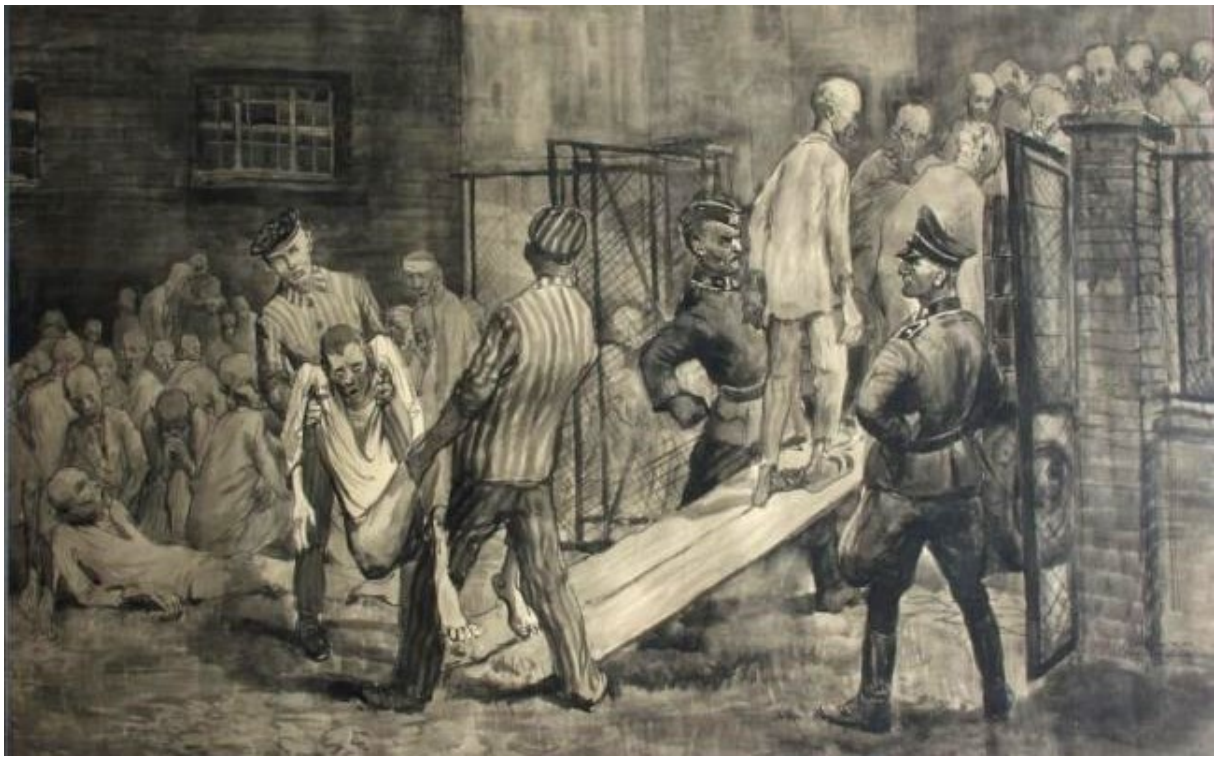

Obr. 88 Nakládání selektovaných vězňů k odvozu do plynové komory – obrázek Jerzy Potrzebowski

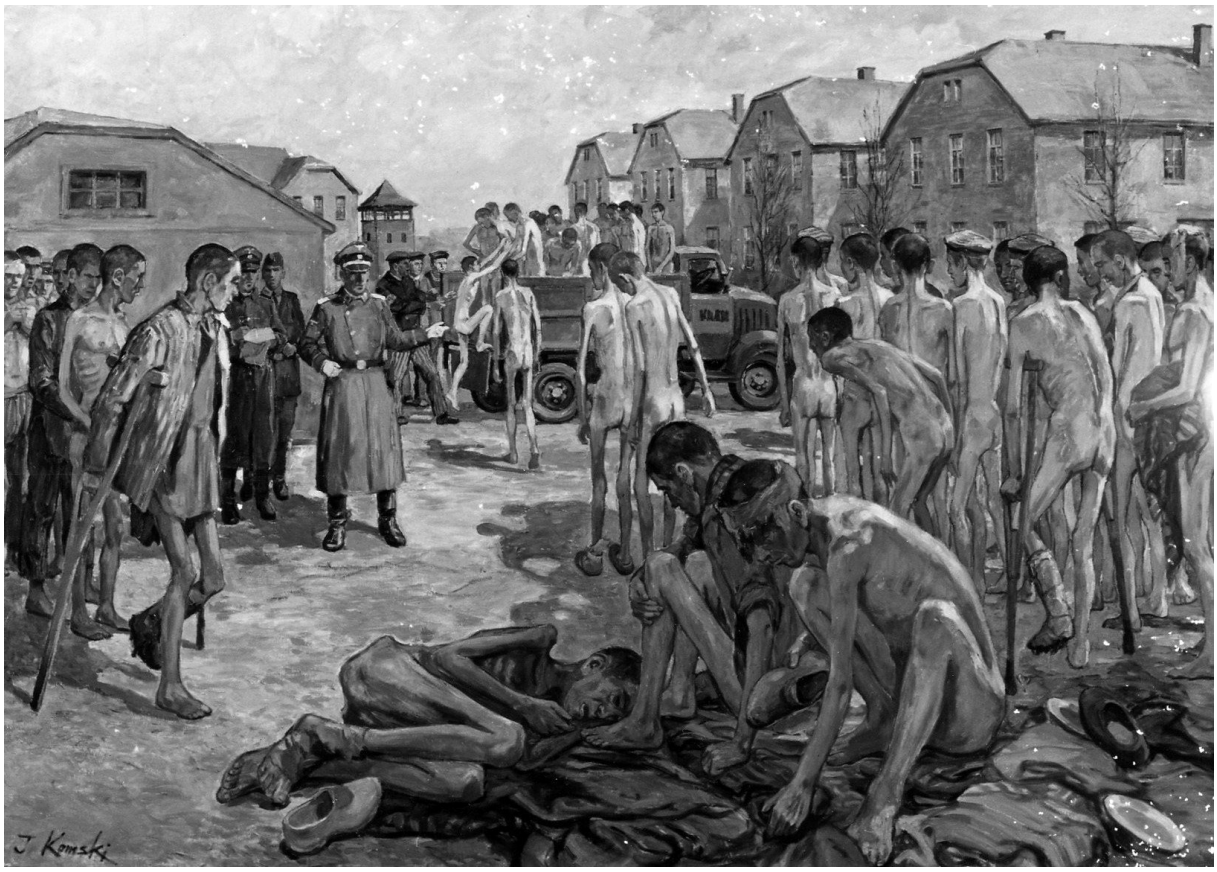

Obr. 89 Nakládání selektovaných k odvozu do plynové komory – obrázek Jan Komski

5. září 1942, sobota

Podle zápisníku doktora Kremera dochází ke zplynování již nemohoucích žen z tábora. Ty dobře vědí, co je čeká, pláčou a prosí o milost. Jsou však brutálně zahnány do plynové komory. Psi esesáků z nahých žen trhají cáry masa. Do zápisníku si lékař napíše, že jde o nejstrašnější ze všech hrůz, a že se nacházíme v anus mundi. V jeho deníku je možné se také dočíst, že Danteho Peklo se ve srovnání s tím jeví jako pouhá komedie.

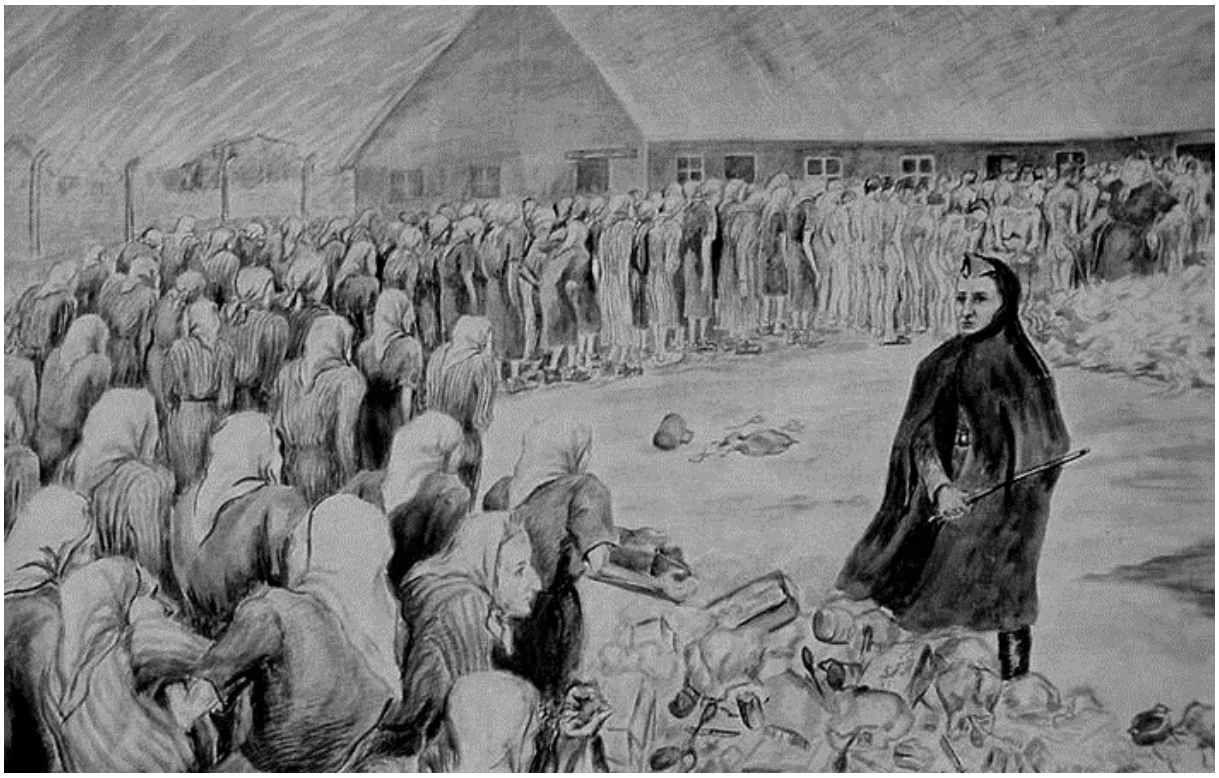

Obr. 90 Selekce žen v táboře – obrázek Janina Tollik

6. září 1942, neděle

Podle zápisníku doktora Kremera dochází ke zplynování 759 Židů z Francie.

15. září 1942, úterý

Velitel tábora Höss se jede s Hösslerem podívat do tábora v Chelmu, jak tam spalují mrtvé, neboť problém s mrtvými zakopanými do země je neúnosný. Nesnesitelný puch se šíří všude kolem, z rozpukané země se valí načernalá tekutina, hrozí další epidemie nejen v táboře, ale i v okolí.

21. září 1942, pondělí

Pod vedením Hösslera začíná vykopávání a pálení mrtvol, zahrabaných v hromadných hrobech. Je vytvořeno speciální komando, které musí postupně vytahat na 107 tisíc různě zetlelých mužských, ženských a dětských ostatků. Často dochází k odpadávání kusů těl,

končetin. Ti vězni, co strašlivou práci nevydrží, jsou na místě zastřeleni. Mnohdy se boří po pás v páchnoucí břečce. Práce běží ve dvou směnách 24 hodin denně, v noci místo osvětlují sloupy s lampami.

Práce pokračují až do listopadu, kdy jsou spáleny poslední mrtvoly. Z 1. 400 vězňů, co tuto truchlivou práci vykonává, je 1. 100 zavražděno během ní a zbylých 300 po jejím skončení. Přežije jen několik, kterým se pomocí přátel podaří na začátku akce uniknout do jiných komand. Někteří z nich válku přežijí a podají o této akci svědectví.

Nejprve jsou mrtvoly spalovány na ohromných pyramidách, tvořené prokládáním pražců a těl. Těch je kolem dvou tisíc na jednu pyramidu. Nacisté tomu s posměchem říkají „divadlo v přírodě." Nakonec jsou vykopány velké jámy a pálení těl probíhá v nich. Ohně hoří dnem i nocí, zápach je příšerný a nikomu nemůže uniknout. Ani lidem žijícím v okolí. Čtyři jámy jsou dlouhé 30 metrů, široké 7 metrů a hluboké 3 metry.

Stejným způsobem jsou již likvidovány i ostatky těch, kteří byli právě zavražděni. Jejich mrtvoly jsou od plynových komor přemisťovány k jamám, kde jsou spáleny.

Neshořelé úlomky kostí musí vězni rozdrtit. Pak je popel odvážen na nákladních autech k řece Sole, kam je vysypán.

26. září 1942, sobota

Je schválena přestavba tábora z pracovního na vyhlazovací. Součástí plánu je i výstavba dvou velkých krematorií s plynovými komorami, označovaných jako Krematorium II. a III., a dvou menších krematorií s plynovými komorami, označovaných jako Krematorium IV. a V. Velitel tábora Höss z Berlína obdrží i pokyny, jak nakládat s majetkem zplynovaných obětí.

Původní márnice v Krematoriích II. a III. jsou v plánech přeměněny na plynové komory, jsou přidány i drátěné duté sloupky, do nichž se spustí ze střechy košík s krystaly Cyklonu B.

Počítá se s výkonem 1. 440 spálených těl za 24 hodin v každém z Krematorií II. a III., a s počtem 536 těl spálených za 24 hodin v každém z Krematorií IV. a V. Konstruktéři tedy počítají, že ve všech čtyřech krematoriích půjde spálit až 3. 952 těl za 24 hodin. Ve skutečnosti tohoto výkonu není nikdy dosaženo.

28. září 1942, pondělí

Na bloku 20 tábora Auschwitz I. dochází k popravám selektovaných vězňů fenolovými injekcemi. Ty aplikuje Josef Klehr. Jedním z jeho pomocníků je i vězeň Jean Weiss, který musí při popravě podržet svého otce. Druhého dne je zničený a Klehr se ho zeptá, co se mu stalo. Když mu poví o popravě otce, sanitář mu odvětí, že kdyby mu to řekl, jeho otce by ušetřil. Když se po válce soudce při výpovědi Weisse zeptá, proč mu to tedy neřekl, tázaný zkonstatuje, že se bál, že by ho Klehr posadil vedle táty.

1. října 1942, čtvrtek

Nacistický lékař Kremer si do svého zápisníku poznamená, že odebral a konzervoval materiál z čerstvých těl, jmenovitě vzorky jater, sleziny a pankreatu. Pochopitelně pro svůj výzkum vychrtlých vězňů.

2. října 1942, pátek

Přijíždějí kriminálnice z tábora Ravensbrück, ty jsou určené pro ženský tábor do pozic vězeňských funkcionářů. Mají za úkol udržovat pořádek. Mnohé z nich jsou sadistické, někdy dochází i k sexuálnímu zneužívání vězeňkyň.

To samé ale platí i pro mužský tábor. I zde funkce kápů a dalších funkcionářů vykonávají převážně kriminálníci. Ti si z řad vězňů často berou mladé a pohledné chlapce jako své osobní sluhy, těm se říká pipel. Někteří pipelové se mají relativně dobře, neboť dostávají jídlo a jsou ušetřeni těžké práce, ovšem mnozí z nich platí hodně vysokou cenu, když musí poskytovat i sexuální služby.

Vyskytují se i případy, kdy vězeňští funkcionáři, muži i ženy, pořádají různě zvrácené hry, k nimž si vybírají hezké mladíky či dívky. Často takové sadistické orgie končí smrtí vězňů a vězeňkyň.

Polští vězni, kteří jsou v táboře již delší čas, tvoří především administrativní strukturu tábora, pracují v kancelářích, v rolích písařů. Díky tomu mohou významně pomoci při zařazování vězňů do lepších komand, jako jsou Kanada či komanda řemeslníků. Tam dostávají vězni větší dávky jídla, aby nezemřeli hlady do tří měsíců, jako u obyčejných pracovních komand. Dostat se však do lepšího komanda lze buď náhodou anebo většinou pomocí protekce. Vyvolených je však zoufale málo a většina vězňů i vězeňkyň hyne či je selektována na smrt do tří měsíců od příjezdu.

Mnoho vězňů je i ubito k smrti či zastřeleno při práci, v blocích či při nástupech. Někdy je kápo zavraždí jen proto, aby získal zlatý zub, někdy jen pro svou zábavu. Podmínky jsou opravdu otřesné a lidský život nemá vůbec žádnou cenu. Nejen nacisté, ale i vězeňští funkcionáři, mohou kdykoli kohokoli zabít a ještě jsou pochváleni za svou horlivost.

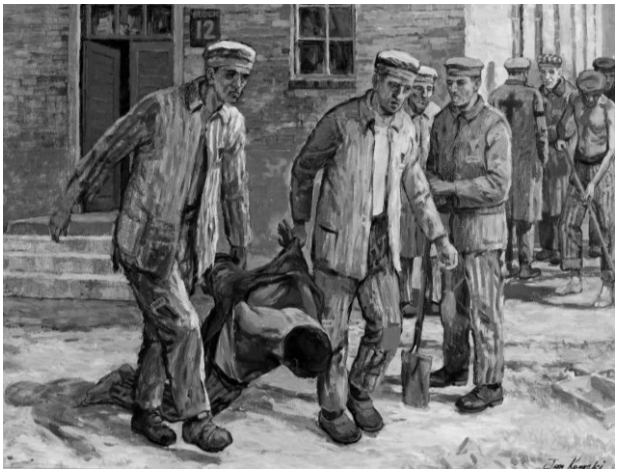

Obr. 91 Vynášení zemřelého z bloku – obrázek Jan Komski

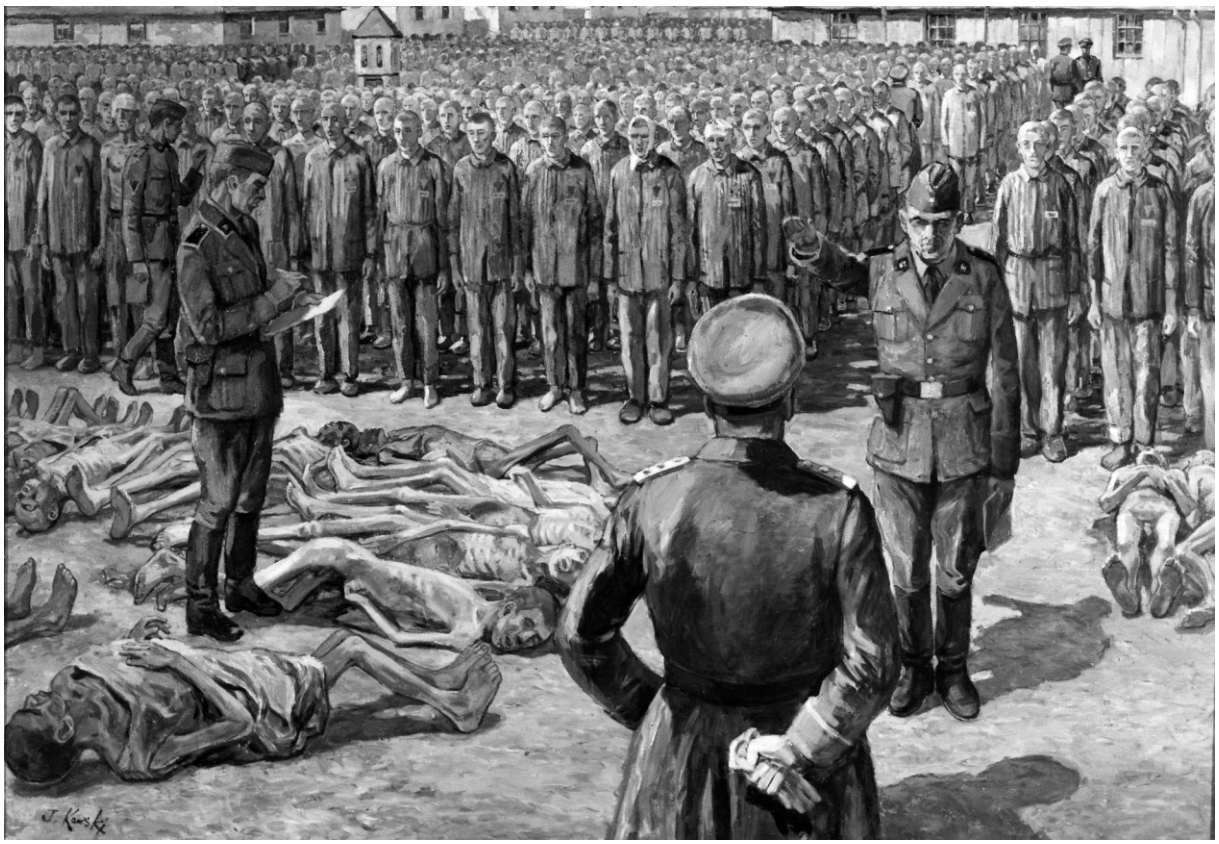

Obr. 92 Apel a počítání živých a mrtvých – obrázek Jan Komski

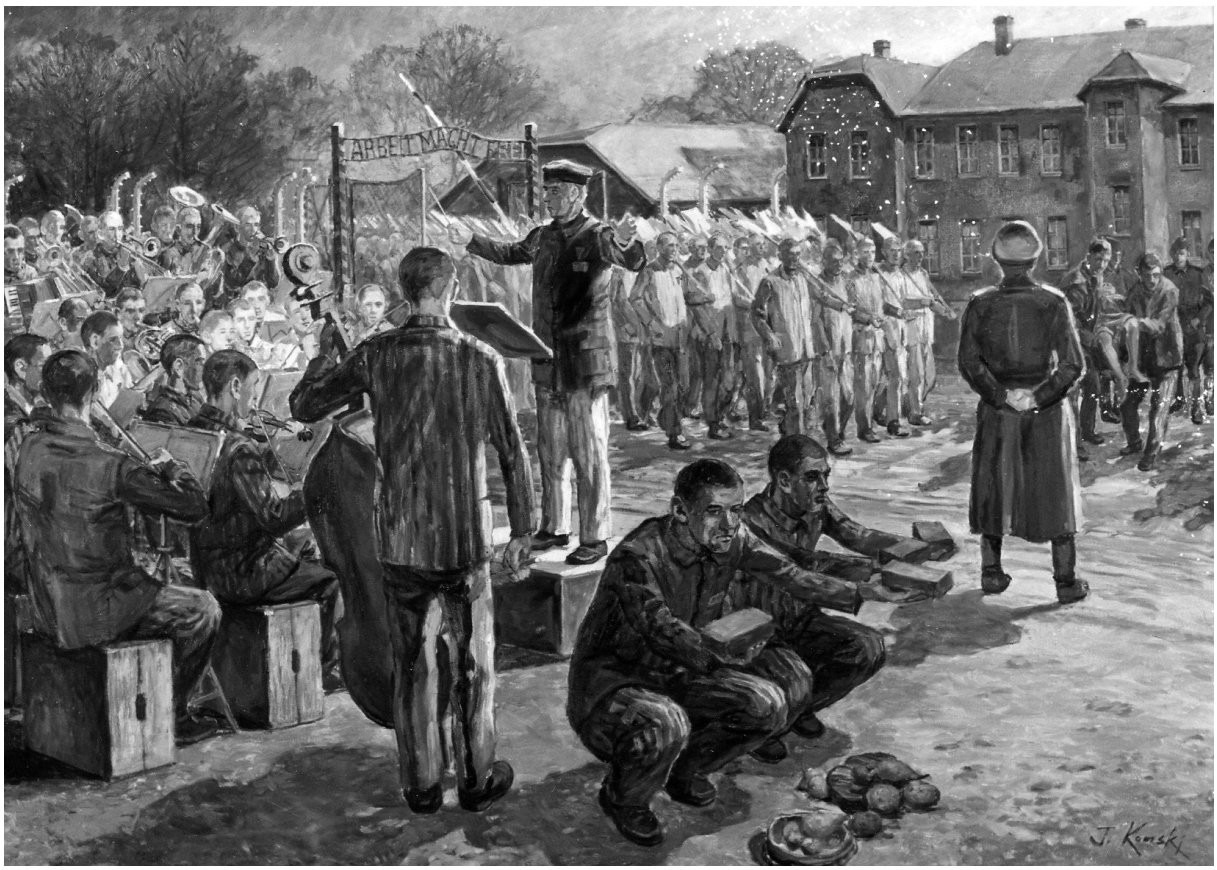

Obr. 93 Odchod do práce za hudby táborového orchestru – obrázek Jan Komski

Obr. 94 Odchod do práce – obrázek Mieczyslaw Koscielniak

Obr. 95 Odvoz mrtvých krematoria – obrázek Jan Komski

Obr. 96 Kápo a jeho podřízení – obrázek Jan Komski

Obr. 97 Vězni v práci a řádění vězeňských funkcionářů – obrázek Jan Komski

Obr. 98 V práci – obrázek Mieczyslaw Koscielniak

Obr. 99 Přínos „jídla“ na pracoviště – nízkokalorické „polévky“ – obrázek Jan Komski

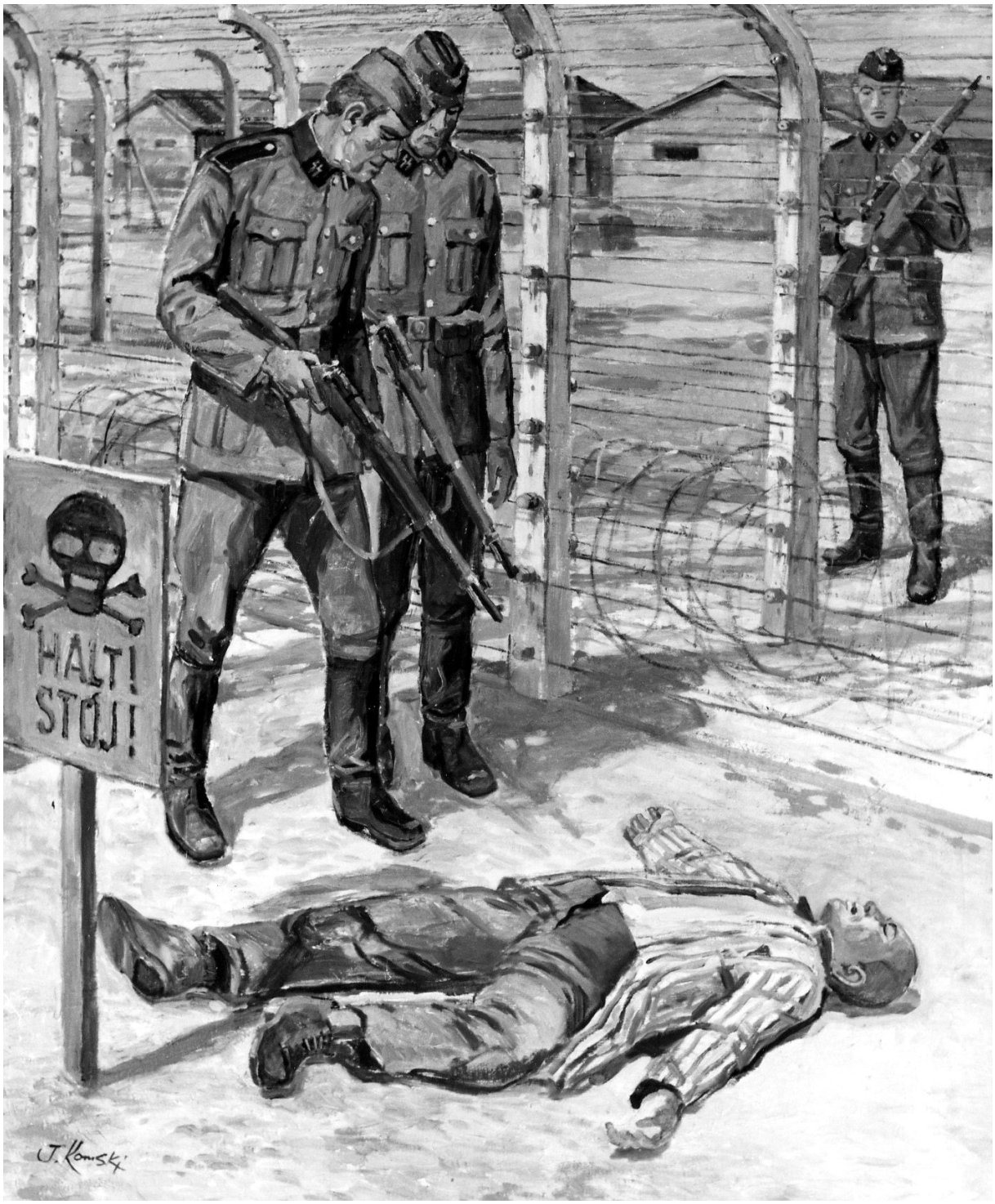

Obr. 100 Kdo se přiblíží k drátům, je zastřelen dříve, než způsobí zkrat – obrázek Jan Komski

Obr. 101 Řádění kápa během práce – obrázek Jan Komski

Obr. 102 Návrat z práce – obrázek Jan Komski

Obr. 103 Návrat z práce – obrázek Mieczyslaw Koscielniak

Obr. 104 Trestání vězňů, často za krádež jídla – obrázek Jan Komski

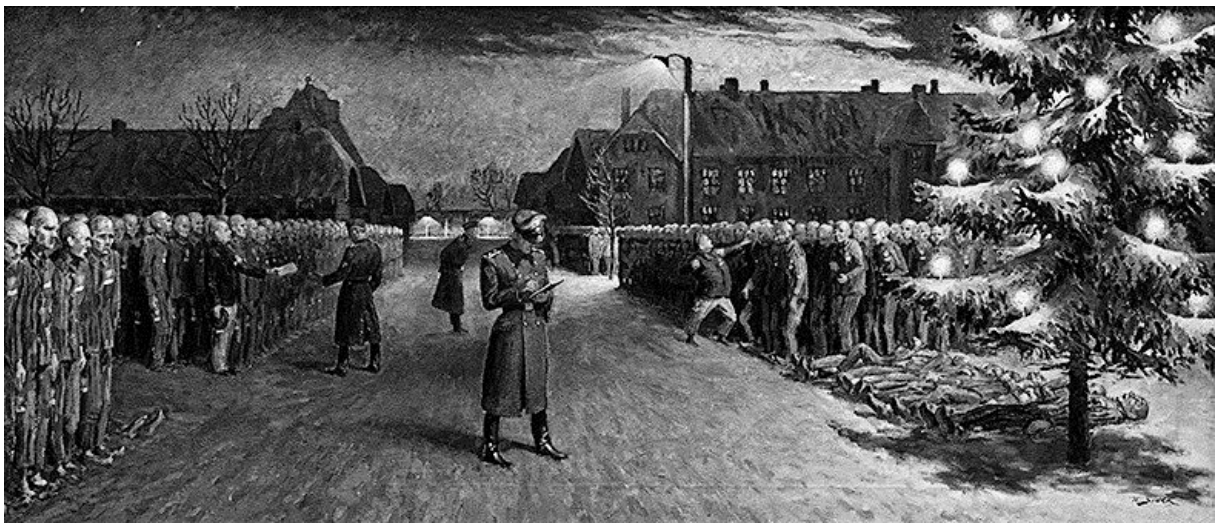

Obr. 105 Apel a počítání živých a mrtvých – obrázek Wladyslaw Siwek

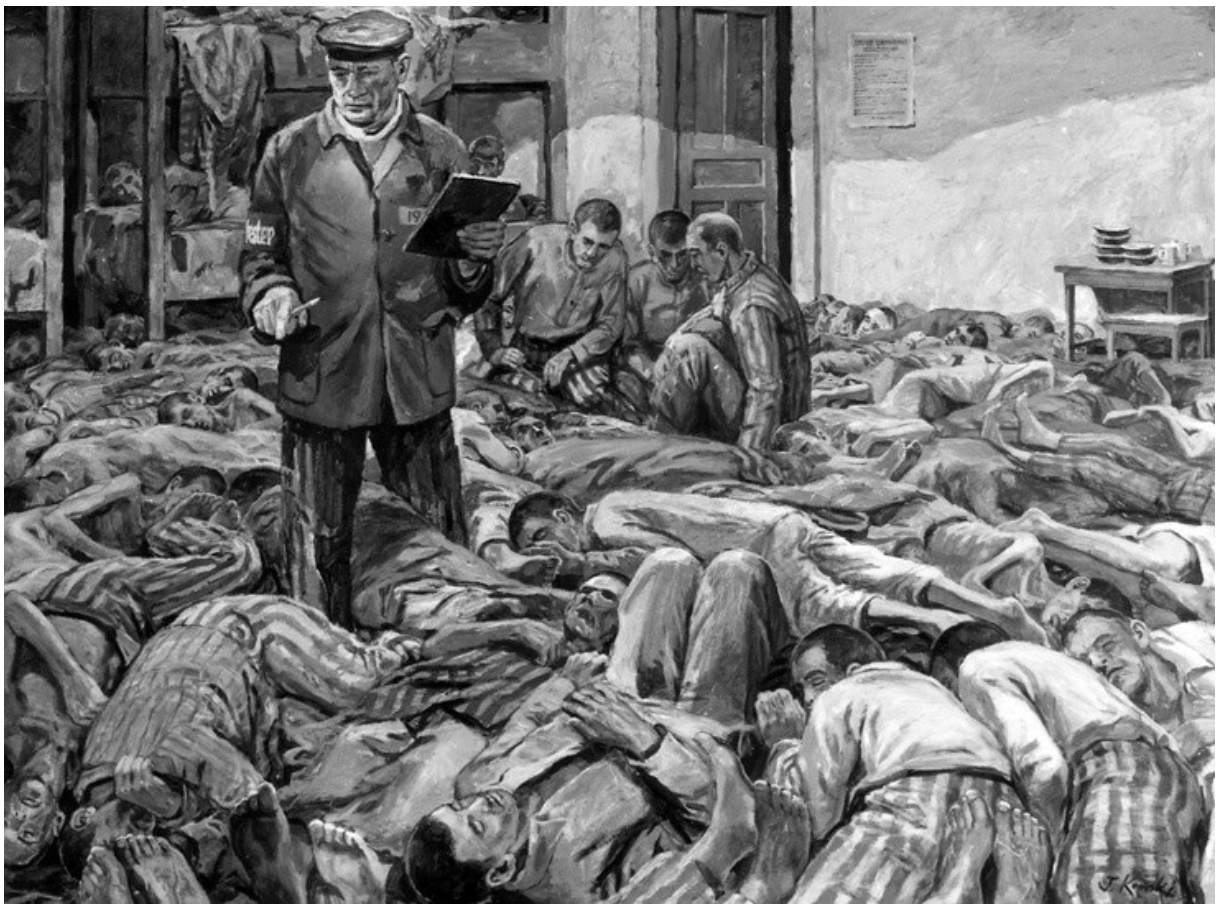

Obr. 106 Ubytování vězňů na bloku – vedoucí bloku je přepočítává – obrázek Jan Komski

Obr. 107 Model selekce vězňů, projekt studenti SSPŠ

Obr. 108 Model věžňů při práci, projekt studenti SSPŠ

Říjen 1942

Do tábora jsou na likvidaci přiváženi i chovanci ústavů pro choromyslné z různých koutů Evropy. První dorazí z Holandska, je v něm asi 1. 000 mužů a žen. Ti jdou všichni bez selekce do plynové komory.

10. října 1942, sobota

Dochází k příjezdu prvního transportu českých Židů z Terezína. Po selekci jde zbytek z tří tisíc osob do plynové komory.

Listopad 1942

Je rozhodnuto o zřízení 27 satelitních táborů, umístěných v blízkosti továren. Prvním je tábor Buna v Monowicích, následuje jawiszowický tábor pro vězně pracující v dole Brzeszcze a malý tábor, který dodává dělníky obuvnické továrně Baťa v Chelmeku.

V roce 1943 je zřízeno dalších 5 táborů a v roce 1944 dalších 19 táborů. V té době žije v satelitních táborech 33 tisíc vězňů.

Listopad 1942

Jsou zahájeny stavební práce na Krematoriu IV. a V. Práce má na starosti firma Huta, která již staví Krematorium II. a III. Vzhledem k tomu, že Krematorium IV. a V. obklopují stromy, říká se jim „lesní krematoria“.

Budovy mají svlékárnu o rozloze 245 metrů čtverečních, ta zároveň slouží i jako márnice. Tři menší plynové komory mají rozlohu – první 98,19 metrů čtverečních, druhá 95,34 metrů čtverečních a třetí 43,25 metrů čtverečních. Plynotěsné dveře mají stejný charakter jako u Krematorií II. a III.

Jelikož se původně počítalo, že tyto dvě krematoria budou spalovat mrtvoly z Bunkeru I. a II., nemají v plynové komoře ventilaci, místo toho architekti navrhnou pro obě větší komory další plynotěsné dveře, které vedou ven. Po jejich otevření, a otevření vstupních dveří, tak vzniká průvan.

Obě větší plynové komory je možné vytápět zabudovanými pecemi, v menších komorách se počítá s použitím přenosných pecí na koks. Těsně před akcí budou pochopitelně odneseny.

Ve svlékárně bez stropu jsou lavice a háky na šaty, atrapy sprch však v plynových komorách nejsou.

Listopad 1942

K sonderkommandu u Krematoria I. v Auschwitz I. nastupuje jednatřicetiletý Stanislav Jankowski (vlastním jménem Altner Feinsilber), který útrapy tábora i války přežije a později vypovídá u soudu.

2. listopadu 1942, pondělí

Nacistický lékař Horst Schumann nastupuje do bloku 30 v ženském táboře tábora Auschwitz II. – Birkenau. Tam si začíná budovat pracoviště, kde by mohl provádět své experimenty se sterilizací pomocí ozařování genitálií mladíků a dívek rentgenovými paprsky.

7. listopadu 1942, sobota

Dochází k útěku dvou členů sonderkomanda, jsou jimi třicetiletý Ladislaus Knopp a jednačtyřicetiletý Samuel Culea, esesáci je nemohou najít. Rozhodnou se, že celé sonderkomando v nejbližší době zlikvidují. Oba uprchlíci jsou nakonec chyceni a 15. prosince 1942 zabiti v bloku 11.

Co se týká pokusů o útěk obecně, 2 vězni se o něj pokusí v roce 1940, 17 vězňů v roce 1941, 173 vězňů v roce 1942, 295 vězňů v roce 1943 a 312 vězňů v roce 1944. Většinou jsou útěky neúspěšné a ještě po nich následuje krutá odveta. Pokud má vězeň v táboře příbuzné, soustředí se perzekuce na ně. Pokud ne, odvetou jsou postiženi kolegové v příslušném komandu. Někdy je ubijí, někdy veřejně oběsí, někdy i nechají umřít hlady v bloku 11.

12. listopadu až 5. prosince 1942

Představu o tom, jaká je šance přežít v táboře, si jde udělat z následné statistiky úmrtí za pouhých 24 dní. V táborech Auschwitz I. a Auschwitz II. Birkenau se nachází 30. 000 vězňů, z toho 8. 200 žen. Z nich je za zmíněných 24 dní zplynováno 2. 000, dalších 461 nemocných usmrceno fenolovými injekcemi, 25 popraveno kulkou, 2 zastřeleni na útěku, 1 oběšen, 1 umučen. Dalších 837 osob umírá hlady nebo vyčerpáním, tedy jde o „přirozené úmrtí“. Ovšem kromě těchto 3. 327 zemřelých registrovaných osob je za toto období dalších 13. 000 lidí usmrceno hned po příjezdu v Bunkrech I. a II., ti nejsou vůbec evidováni.

27. listopadu 1942, pátek

Ve stavebních výkresech z tohoto data se již u Krematoria II. nehovoří o podzemní márnici l, ale o „zvláštní podzemní místnosti“. Vzhledem k tomu, že plynování se označuje „zvláštním zacházením“, je logické vysvětlení změny v názvech.

Také dochází k vytvoření otvorů pro vhazování Cyklonu B a také zvláštních dutých drátěných sloupků, kam budou krystaly v košíku spouštěny.

Rovněž dveře této „zvláštní márnice“ jsou zvláštní, 1,92 metrů vysoké, 1 metr široké, ale především konstruovány jako vzduchotěsné. Pomocí železných závor, přitažených šrouby, se dají hermeticky uzavřít. Ve výši očí vzniká i kukátko ze silného dvojitého skla, těmi mohou nacističtí lékaři nahlédnout dovnitř a zkonstatovat smrt obětí.

Tato zvláštní „márnice“ je v Krematoriu II. navíc vybavena topením. Což by pro skladování mrtvých těl bylo poněkud nepraktické, ale k dosažení 27 stupňů Celsia, potřebných pro uvolnění kyanidu z krystalů v zimním období, je to naopak velmi důležité. Montáž topení navrhne 19. února 1943 osobně inženýr Kurt Prüfer, pracovník firmy Topf.

Jelikož se však vytápění porouchá, stejně jako v Krematoriu III. se nakonec i v Krematoriu II. místnosti v zimním období před akcí předehřívají přenosnými pecemi na uhlí.

Z výkresové dokumentace je tak zřejmé, že nejpozději od podzimu 1942 je rozhodnuto o tom, že přímo v krematoriích budou i plynové komory.

6. prosince 1942, neděle

Přijíždí transport s 2. 500 polskými Židy, z nichž neprojde selekcí 2. 094 lidí. Část z nich jde rovnou do plynových komor Bunkeru II., další však musejí na smrt čekat ve svlékacích barácích až do druhého dne. Ti slyší zoufalý nářek usmrcovaných a celou noc, vlastně až do 11 hodin dopoledne, prožívají hrůzu. Už totiž vědí, co je čeká. Následně i oni stejně trýznivě umírají.

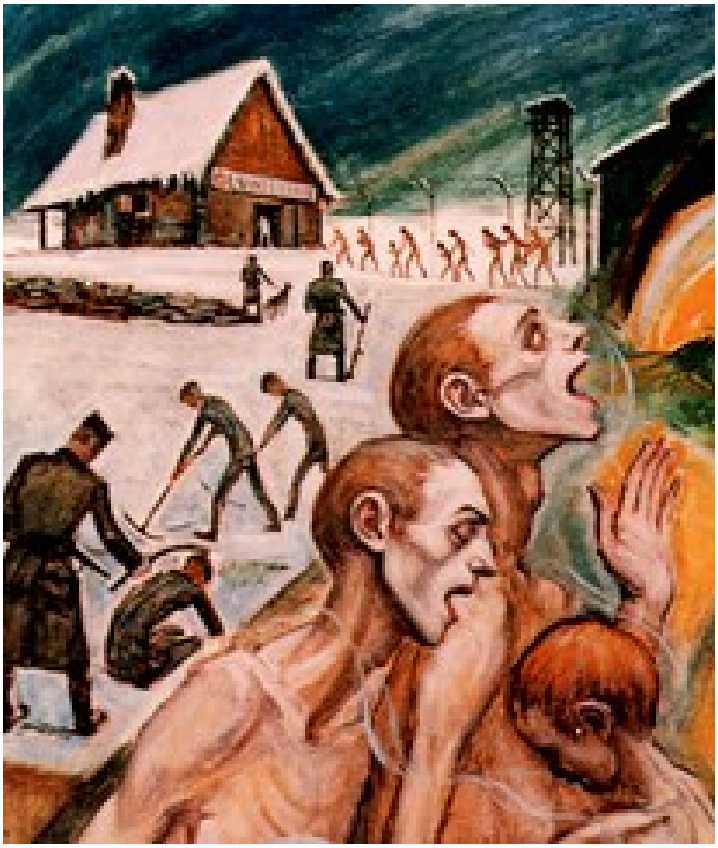

Obr. 109 V pozadí odchod do Bunkeru – obrázek David Olére

Obr. 110 Zplynování u Bunkeru II. – obrázek David Olére

9. prosince 1942, středa

Uteče dalších 6 mužů ze sonderkommanda. Dva jsou chyceni a 17. prosince 1942 popraveni, o osudu dalších čtyř není nic známo. Není tedy jasné, zda nakonec válku přežijí či jsou někde později zabiti.

9. prosince 1942, středa

V Krematoriu I. v táboře Auschwitz I. dochází ke zplynování sonderkommanda od Bunkeru I. a Bunkeru II. Jde přibližně o 300 mužů. Následně jsou jejich těla v krematoriu spálena.

9. prosince 1942, středa

Toho večera sedmadvacetiletý SS-hauptscharführer Otto Moll vybírá dalších 300 židovských mužů z transportu z ghetta Mlawa, který právě dorazil, a vytváří z nich nové sonderkommando. Zároveň on sám nahrazuje SS-obersturmführera Franze Hösslera ve funkci velitele u Bunkeru II.

Jedním z vězňů sonderkommanda se stává i dvacetiletý Šlomo Dragon, dalšími jeho třiadvacetiletý bratr Abraham Dragon a tehdy jednadvacetiletý Eliezer Eisenschmidt. Šlomo se po prvním dnu pokusí o sebevraždu, Elierez o něco později, kdy spolyká 20 tablet Luminalu, prášků na spaní. Všichni tři tábor i válku přežijí a později podají významná svědectví.

Dalším z vybraných vězňů je dvaatřicetiletý Lejb Langfuss, který se stane kronikářem a vůdčí osobou sonderkommanda. Upíná se na svou víru a pomáhá i dalším členům komanda překonávat jejich traumata. Je vybrán 26. listopadu 1944 k přesunu do jiného tábora, což znamená, že je nejspíš krátce poté s další stovkou členů sonderkommanda zavražděn.

Nejspíš tohoto dne u komanda nastupuje i třiatřicetiletý Salmen Gradowski, i on se stává významným členem skupiny a kronikářem. Sám je zabit při vzpouře 7. října 1944.

Sonderkommando je ubytováno na uzavřeném bloku 2 v táboře BIb.

Obr. 111 Otto Moll

10. prosince 1942, čtvrtek

V Bunkeru I. a II. je zplynováno dalších 3. 700 mužů, žen a dětí. Nové sonderkommando nastupuje svou práci.

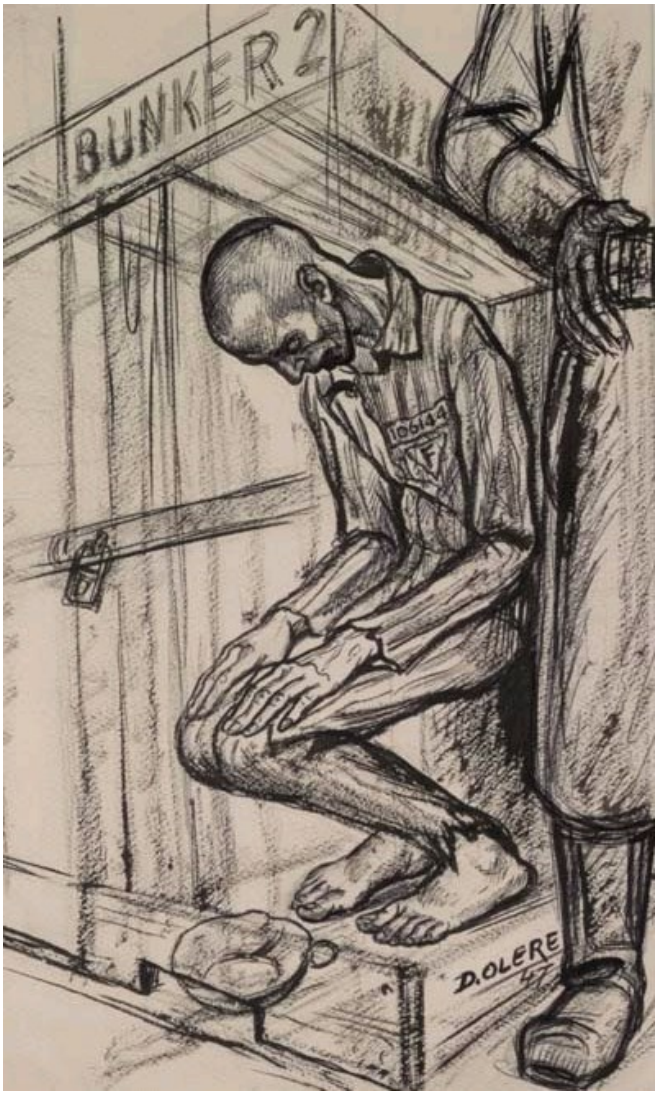

Obr. 112 Vězeň čeká u Bunkeru II., až v něm lidé zemřou – obrázek David Olére

BUDOVÁNÍ PEKLA

Obr. 113 Peklo táborů Auschwitz – obrázek David Olére

Prosinec 1942

V Auschwitz II. – Birkenau probíhá odvšivení vězenkyň. Ty musí po koupeli stát nahé na mraze. Mnoho z nich tuto proceduru nepřežije. Některé umrznou na místě, další zemřou na následky prochlazení později.

Obr. 114 Ženy po očistě – obrázek Zofia Rosenstrauchová

Prosinec 1942

Nastává změna postoje nacistů k židovským lékařům. Stoupající počet vězňů způsobuje potřebu více doktorů. Proto jsou i židovští lékaři umísťováni do nemocničních bloků a plnohodnotně tam vykonávají svou profesi. Předtím to bylo jen výjimečně a někteří dokonce nepracovali ani jako zdravotníci, ale byli zařazeni do pracovních komand.

Prosinec 1942

V Auschwitz II. – Birkenau zahajuje svou činnosti čtyřiačtyřicetiletý doktor Carl Clauberg. Tento uznávaný gynekolog se propůjčuje k nacistickému programu sterilizace, který podporuje osobně Himmler. Ten má spočítáno, že v evropské židovské populaci se vyskytují dva až tři miliony zdravých a silných mladých mužů a žen, kteří by mohly být při selekcích zachovány při životě, sterilizovány a poté vykonávat práci pro Říši, aniž by hrozilo jejich další rozmnožení.

Doktor Clauberg provádí výzkum na ženách mezi dvaceti až čtyřiceti roky, které již rodily. Jeho metoda spočívá v zavádění lepkavých látek skrze dělohu do vejcovodů, které mají být slepeny a posléze má dojít k jejich srůstu. Injekce aplikuje ve třech etapách po několika měsících. Ženy před a po zákroku rentgenuje. Chová se k nim necitelně a někdy až surově. Aplikace injekcí provádí bez anestetik a ženy přitom velmi trpí bolestmi.

Maličký a podsaditý Clauberg má sice hodnost generála v záloze, ale vystupuje jako civilní zaměstnanec. Navíc má nedaleko tábora svoji soukromou kliniku.

Obr. 115 Carl Clauberg

Prosinec 1942

Ve stejné době jako Clauberg, začíná v nemocničním bloku 30 ženského tábora v Auschwitz II. - Birkenau s experimenty se sterilizací mužů a žen i nacistický lékař Horst Schumann. On se k tomu však rozhodne využít rentgenové paprsky.

Vybírá si osobně mladíky a dívky ve věku 18 až 20 let. Ti se musí svléknout donaha, poté jsou postaveni mezi dva rentgeny, které po několik minut ozařují jejich genitálie. Pár z nich zemře během pokusů po velkém utrpení, většina z přeživší je po jeho ukončení poslána do plynu, protože má radiační popáleniny a je práce neschopná.

Aby zjistil, jaké jsou účinky ozáření u mladíků, testuje Schumann jejich spermie. Používá k tomu hůl potaženou gumovou hadicí, kterou vtlačí do konečníku obětí, čímž dochází k brutální masáži prostaty a k ejakulaci. Ejakulát zasílá do laboratoří v Breslau, dnes Wroclaw.

Zároveň u vybraného vzorku mladíků nechá odebrat jejich varlata a u dívek nechá vyoperovat jejich vaječníky. Někdy jde i o dvě operace za sebou, kdy je odebráno nejdříve jedno varle či jeden vaječník, po jistém čase následuje operace druhá, při ní přichází oběť o druhé varle či vaječník. Získané vzorky jsou opět odesílány do laboratoří v Breslau.

16. prosince 1942, středa

S minimální anestézií, pouze injekcí do páteře, probíhá masová kastrace 90 mladíků ze skupiny 180 mladých vězňů, kterým byly v předešlých dnech ozářeny jejich genitálie. Operovaní, paralyzováni injekcí, zůstávají při vědomí a sledují své mrzačení. Jejich zoufalý křik se rozléhá do okolí operačního sálu. Mladíkům jsou odebrána obě varlata nebo jedno varle. Operacím přihlížejí diváci z řad esesáků a dobře se u nich baví.

Kastrace probíhají celý den až do nočních hodin, operátory jsou vězeňský chirurg Dering a nacistický lékař Entress. Kvůli rychlosti zákroků jsou některé operace značně odbyté.

V dalších dnech probíhá odebírání vaječníků dívkám. Opět ve značné rychlosti a při stejné anestézii.

Bohužel někteří z již operovaných dívek a mladíků, musí jít v následných prosincových dnech i na druhý zákrok, kdy přicházejí o druhé varle či druhý vaječník.

Několik osob zemře již během experimentu, celý pokus pro tuto skupinu mladíků a dívek končí jejich selekcí, většina z nich je odeslána do plynu. Někteří jsou posláni zpět do práce, téměř všichni ale nakonec skončí v plynové komoře či jsou usmrceni fenolovou injekcí.

24. prosince 1942, čtvrtek

Sanitář Josef Klehr využije nepřítomnosti nacistických lékařů a hraje si na Boha, který rozhoduje o životě a smrti vězňů. Sám jde vykonat selekci do nemocničního bloku, vybrané vězně pak také sám zabije fenolovou injekcí.

Konec roku 1942

Dochází k dotvoření zázemí pro esesáky. Mají příjemné ubytování i služebnictvo z řad vězňů.

Konec roku 1942

V období mezi květnem a prosincem 1942 dorazí do tábora 183. 270 deportovaných Židů z Polska, Francie, Holandska, Slovenska, Belgie, Německa, Čech, Moravy, Norska a Jugoslávie. Z nich je asi 120. 000 zavražděno krátce po příjezdu, jde především o starší muže, ženy a děti.

Na tak zvané zvláštní akce dohlíží u Bunkeru I. a Bunkeru II. SS-obersturmführer Franz Hössler. Přítomen je vždy i nacistický lékař.

Leden 1943

Z Holandska či Německa přijíždí transport s duševně chorými židovskými pacienty, kteří jsou určeni pro plynovou komoru. Jsou ve strašném stavu, někteří mrtví, jiní zranění, polonazí či nazí. Jejich nahnání na náklaďáky se stane problémem pro esesáky i členy vězeňského komanda Kanady. Mnoho z bláznů je ubito esesáky přímo na rampě.

Spolu s duševně chorými přijedou i zdravotnice, které své pacienty uklidňují a pomáhají je zpacifikovat. Možná to je důvod, proč mladé a zdravé ženy jdou s nimi i do plynu, ačkoli se i někteří esesáci domnívají, že by se kvalifikovaná zdravotní pracovní síla v táboře hodila.

Leden 1943

Od ledna 1943 dochází ke stále častějšímu zabíjení dětí fenolovými injekcemi. Jde o děti, které jsou z různých důvodů načas přijati do tábora, a je rozhodnuto o jejich likvidaci.

Leden 1943

Vězni jsou podrobeni tak zvané „finské sauně.“ V sektoru BI. tábora Auschwitz II. – Birkenau stojí dvě speciální budovy, kterým se říká „sauna“. V budovách jsou dvě místnosti oddělené od sebe vzduchotěsnými dveřmi. V první místnosti mohutná cihlová pec rozpaluje velké kameny. U stěny naproti se nacházejí stupňovitě upravené primitivní lavice, které stoupají až do stropu. Na tyto lavice si sedají nazí vězni, jeden vedle druhého, kolik jen je možné. Poté jsou rozpálené kameny polity vodou. Tím dochází k pocení lidí.

Poté se otevřou dveře do druhé místnosti, kam jsou vězni nahnáni pod studené sprchy. Po omytí se buď utírá i deset vězňů jedním ručníkem, nebo musí oschnout sami. V další místnosti jim vydávají odvšivené šaty. Tam nastává chaos, na mnohé se nedostane, mnohdy platí právo silnějšího.

V zimních měsících má tato procedura často za následek zápaly plic a následné úmrtí vězňů.

Jedním z trestů, který je někdy v táboře aplikován, je polití nahého vězně vodou a ponechání na mrazu. Pak je jen otázkou času, kdy nastane jeho smrt.

Obr. 116 Budova sauny – současnost, foto studenti SSPŠ

Obr. 117 Budova sauny – současnost, foto studenti SSPŠ

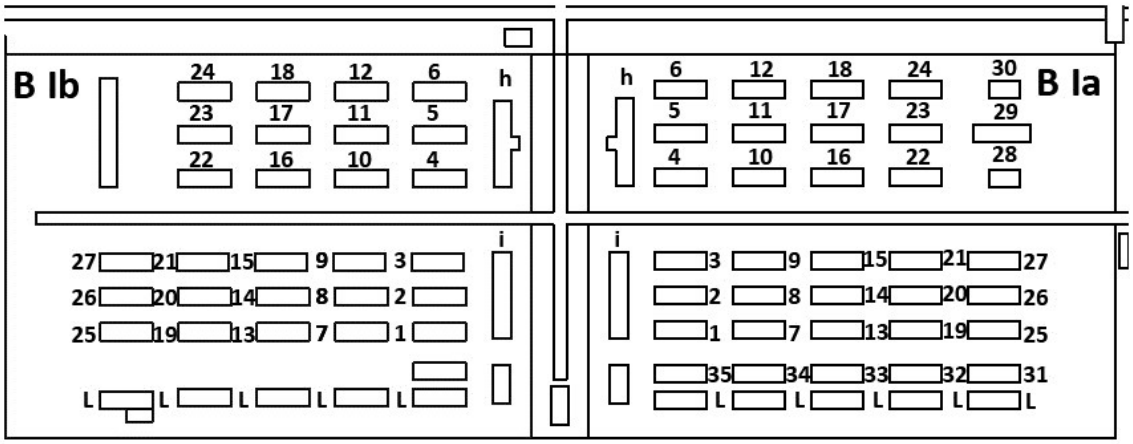

Obr. 118 Sektor BI – budovy sauny jsou označena písmenem h – projekt studenti SSPŠ

Leden 1943

Vyklizovací a třídící oddíl Kanada se přesouvá do tábora Auschwitz II. - Birkernau do bloku 16 v sektoru BIb. Zároveň dochází k jeho rozšíření.

Původní komando, zřízené v létě 1942, má 100 mužů a 100 žen denní směny a 50 mužů a 100 žen noční směny. Po rozšíření má denní směna 400 mužů a 200 žen, noční směna pak 150 mužů a 200 žen.

Věci internovaných i zavražděných jsou tříděny ve speciálním prostoru nedaleko tábora Auschwitz I., kterému se rovněž říká Kanada. Až v létě 1944 je třídírna a sklad věcí přeložen do tábora Auschwitz II. – Birkenau do speciálního sektoru BIIg, který se nachází nedaleko Central Sauny a rovněž Krematorií IV. a V.

Obr. 120 Shromažďování věcí po zavražděných a internovaných – ilustrační obrázek – www.yadvashem.org

Únor 1943

Dochází k rozšíření pohřebního komanda v Krematoriu I. v táboře Auschwitz I. Jde o 22 mladých židovských mužů, jedním z nich je i šestadvacetiletý Henryk Tauber, který přežije a později vypovídá u soudu. Mají se zaučit, aby byli schopni obsluhovat krematoria v Auschwitz II. – Birkenau. Dobu zaučování přežije 12 z nich.

Obr. 119 Henryk Tauber

Únor 1943

Do tábora je přivezeno 119 židovských chlapců ze Zamošče ve věku 13 až 17 let, nejspíše Němci pochytaných bezprizorních sirotků. Je jim ponechán civilní oblek a jsou umístěni v mužském táboře BIId v Auschwitz II. - Birkenau. Chlapci působí jak zjevení. Vězni pro ně seženou i míč a oni s ním pak v táboře hrají fotbal. Zároveň mají všichni mužští vězni obavy, co s kluky nakonec bude.

Obr. 121 Herbert Scherpe

23. února 1943, úterý

Je vybráno 39 chlapců, doposud internovaných v bloku BIId. Těm je nařízeno se na umývárně svléknout donaha a poté jsou postupně odváděni před esesácké zdravotníky, kteří je zabíjejí pomocí fenolové injekce aplikované do srdce. Tento úkol připadne na sanitáře Herberta Scherpeho a Emila Hantla.

Poté, co usmrtí několik chlapců, se Scherpe psychicky zhroutí. Odmítne další kluky zabíjet. Vraždění nicméně dokončí Hantl.

Obr. 122 Emil Hantl

Kupodivu je Scherpe následně povýšen a přeložen do Golleschau.

26. února 1943, pátek

První transport Rómů vyráží z Německa do rómského rodinného tábora, kterému je vyhrazen sektor BIIe v táboře Auschwitz II. - Birkenau. Rómové zde žijí pohromadě, zůstává jim jejich civilní oblečení. V sektoru je velký nepořádek, bují tam infekční choroby.

Zvláště mezi mladistvými se brzo rozmáhá smrtící a znetvořující nemoc Noma. Právě o tu projeví později zájem doktor Mengele, s jejím výzkumem mu pomáhá i šestačtyřicetiletý židovský lékař Berthold Epstein, který před válkou vedl dětskou nemocnici v Praze. Před perzekucí utekl do Norska, tam byl zatčen a vydán nacistům. Jeho rodina umírá v plynové komoře, on působí jako táborový lékař. Mengelemu pomáhá i s pokusy na židovských dětech. Pobyt v táboře i válku přežije.

28. února 1943, neděle

V táboře Auschwitz II. – Birkenau probíhá tak zvaný generální apel, kdy nacističtí lékaři vybírají ze všech komand nemocné a slabé a posílají je na smrt. Selekce se koná ve venkovním prostoru, vězni i vězeňkyně se při ní musí na mraze svléknout donaha. Proto i někteří, kteří prohlídkou projdou, později dostanou zápal plic a jejich osud se naplní.

V mužském sektoru BIb selekce doslova vyprázdní blok 7, ve kterém se nachází nemocnice, v ženském sektoru BIa neprojde na 1. 000 žen. Všichni selektovaní jsou odvedeni do bloků smrti a v následných dnech končí jejich život v plynových komorách.

Ženy dovezou ke krematoriu na korbě vozu již nahé, tam jsou na nádvoří vyklopeny na hromadu. Mnohé ani nemají sílu vstát, a tak je musí do plynové komory odnášet členové sonderkommanda. Všechny vězeňkyně přitom vědí, co je čeká, jsou již v táboře nějaký čas a znají jeho tajemství. Jsou však v tak hrozném stavu, že se nedokáží příliš vzpírat.

Podobné výjevy se však odehrávají téměř vždy, když jsou usmrcováni selektovaní vězni či vězeňkyně. Pro členy sonderkommanda jsou to dle jejich svědectví ty nejhorší chvíle. Cítí hanbu, že jsou sami silní, umytí a dobře oblečení, zatímco oběti selekce jsou vychrtlí, zavšivení a špinaví.

Obr. 123 Selekce a dezinfekce žen – obrázek Jan Komski

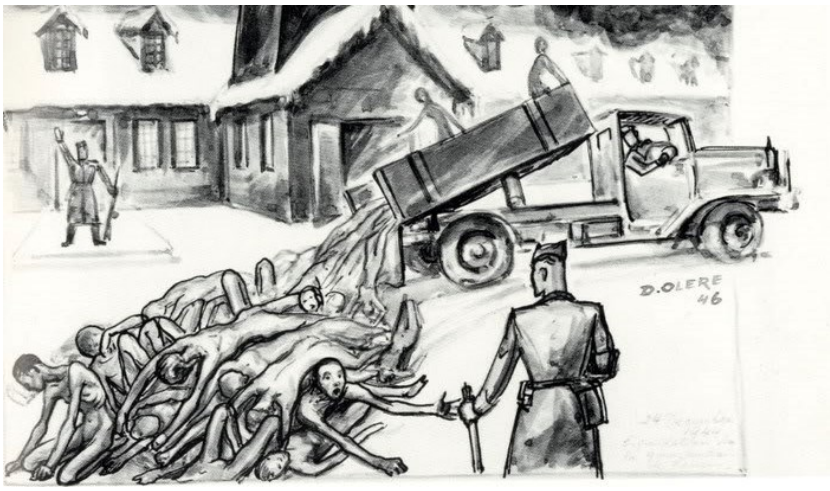

Obr. 124 Přivezení polomrtvých žen k plynové komoře – obrázek David Olére

1. března 1943, pondělí

Toho dne se naplní osud zbylých 80 židovských chlapců ze Zamošče. Celá akce má stejný průběh, jako u hromadné vraždy jejich kolegů o týden dříve. Kluci jsou opět vyzváni, aby se svlékli donaha, poté na ně již čeká fenolová injekce. Jen Scherpeho nahradí Josef Klehr, který nezaváhá a ani se nezhroutí. Jsou tak zabiti všichni, i ti nejstarší, kteří by rozhodně mohli v táboře pracovat. Po chlapcích v bloku zůstane jen osiřelý fotbalový míč.

Březen 1943

Tajná radiostanice Polského hnutí odporu ohlašuje, že v táboře již bylo zavražděno 65 tisíc Poláků, 26 tisíc sovětských válečných zajatců a 520 tisíc Židů. Tato čísla jsou sice nadsazená, nicméně potvrzují, že o masovém vraždění v táboře je povědomost jak v Polsku, tak mezi Spojenci proti Hitlerovi. Jejich nečinnost se později stane důvodem pro mnoho výčitek ze strany židovského národa.

2. března 1943, úterý

Předák firmy „Riedel und Sohn“ si zapíše do deníku o odpracovaných hodinách na Krematoriích IV. a V. poznámku: ***„Betonování podlahy v plynové komoře.“*** Což je dost pádný důkaz o tom, že má povědomí, k čemu stavba slouží. Zároveň jde i o důkaz o existenci plynových komor.

2. března 1943, úterý

Přijíždí další transport z Francie. Z 1. 132 deportovaných osob je vybráno 100 mužů k posílení třísetčlenného sonderkommanda, většina lidí z transportu opět končí v plynové komoře. Mezi vybranými je i dvaačtyřicetiletý Chaim Hermann. Než v listopadu 1944 zemře, stačí napsat vzkaz o svém působení v sonderkommandu a schovat ho ve skleněné láhvi pod hromadu popela. Závěť v podobě dopisu příbuzným nese datum 6. listopadu 1944 a je nalezena v únoru 1945.

4. března 1943, čtvrtek

V Auschwitz II. – Birkenau začíná v Krematorium II. zkušební provoz. Přichází 12 zaučených židovských vězňů z Krematoria I. z Auchscwitz I., mezi nimi i Henryk Tauber. Doprovází je kápo Morawa. Čeká je první skutečná továrna na smrt, postavená německými inženýry a architekty.

Rovněž přichází z krematoria v táboře Buchenwald šestačtyřicetiletý německý vězeň August Brück, zločinec z povolání, stává se vrchním kápem zvláštního komanda pro všechna čtyři krematoria.

Sonderkommando tvoří v tuto chvíli asi 400 mužů, a tento počet bude trvalý až do února 1944. Za zemřelé či zavražděné členy vždy přichází náhrada. Lékařem sonderkommanda se stává pětatřicetiletý Jacques Pach z Paříže, ten umírá v listopadu 1944. S tichým souhlasem stráží používá léky získané od zavražděných z transportů. Tak si dokáže vybudovat celou lékárnu. Občas se však prášky na spaní pokusí zabít některý z členů sonderkommanda.

Obr. 125 Peter Voss

Velitelem všech čtyř krematorií je jmenován šestačtyřicetiletý SS-oberscharführer Peter Voss. Ačkoli někdy sám zastřelí odsouzené na smrt, k členům sonderkommanda se chová slušně, občas si s nimi jen tak povídá nebo i žertuje. Zároveň se obohacuje, jeden z krejčích mu musí cennosti zašívat do uniformy, když odjíždí domů na dovolenou. Sám není nikdy za své zločiny potrestán a umírá v osmdesáti devíti letech jako svobodný a nejspíš i bohatý muž.

Obr. 126 David Olére

K sonderkommandu nastupuje jednačtyřicetiletý David Olére, polsko francouzský malíř, dopravený o dva dny dříve v transportu z Drancy z Francie. Olére nakonec válku přežije a hned po ní vytvoří sérii obrázků, na nichž dokumentuje hrůzu, kterou sám prožil. Během působení v sonderkommandu kreslí pro nacisty obrázky a funguje i jako tlumočník.

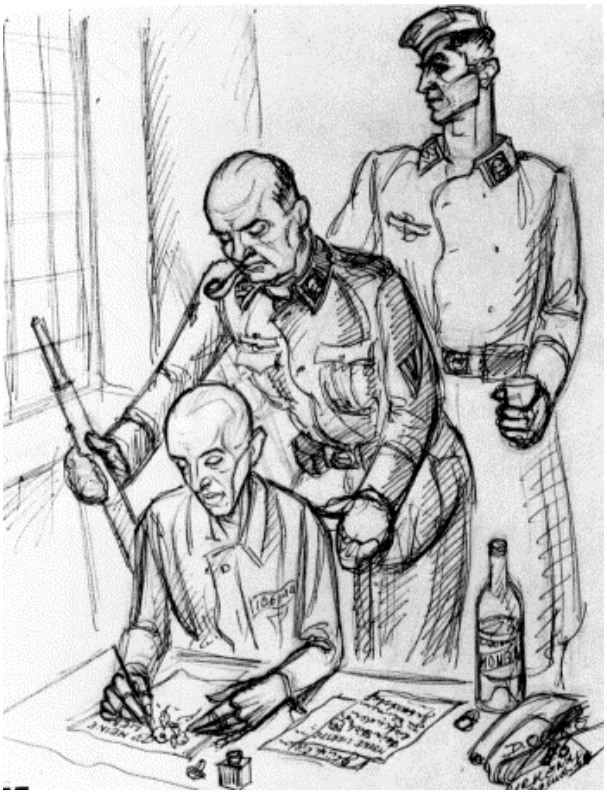

Obr. 127 Vězeň tvoří pro esesáky – obrázek David Olére

Obr. 128 August Brück – muž vpravo – na obrázku Davida Olére

5. března 1943, pátek

V Krematoriu II. dochází k ukázkovému spálení 45 mrtvol mužů přivezených od Bunkeru II.. Kremace probíhá pod dohledem komise odborníků z Berlína. Ti vše sledují se stopkami v rukách, nahlížejí pravidelně do pecí, aby zhodnotili průběh hoření mrtvol.

Spálení těl trvá asi 45 minut, což je déle, než odborníci čekají. Nakonec se shodnou, že je to způsobeno nedostatečným vysušením pecí. Je vydán pokyn, aby celý týden byly pece vyhřívané, aniž by se v nich spalovala těla.

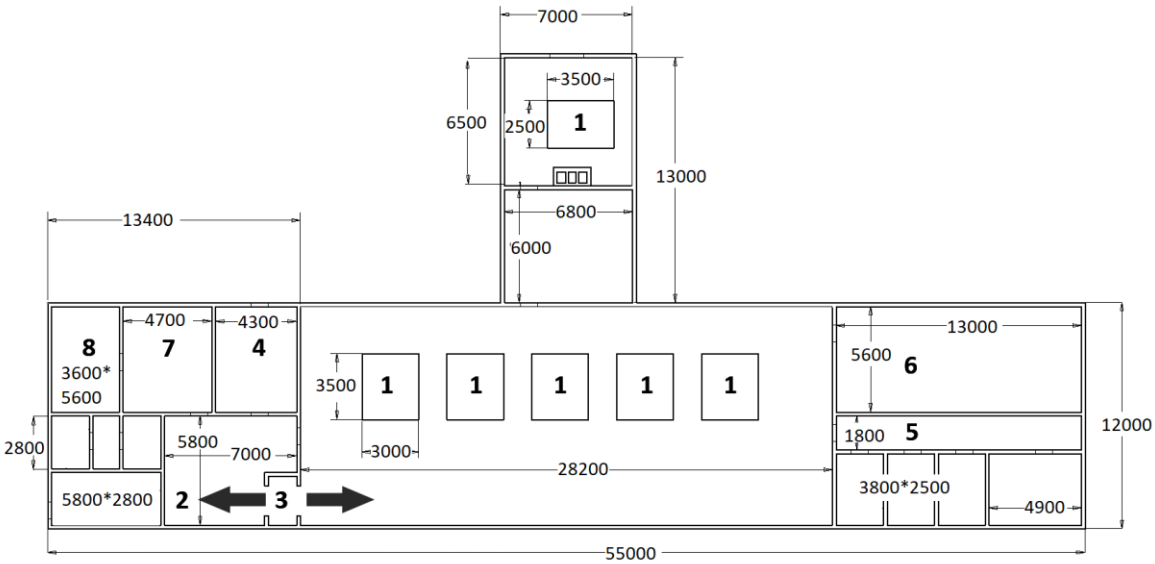

Krematorium II / Crematorium II

1. Kremační pece / Ovens / Feuerbestattung Öfen
2. Márnice / Leichenhalle / Mortuary
3. Výtah na mrtvoly / Lift für Leichen / Lift on corpses
4. Vestibul / Vestibule / Vorhalle
5. Dozorce / Aufseher / Supervisor
6. Sklad koksu / Coke / Lager von Koks
7. Mengeleho pracovna / Mengeles Studie / Mengele's Study
8. Mengeleho pitevna / Mengeles Autopsieraum / Mengele's autopsy room

Obr. 129 schéma Krematoria II., projekt studenti SSPŠ

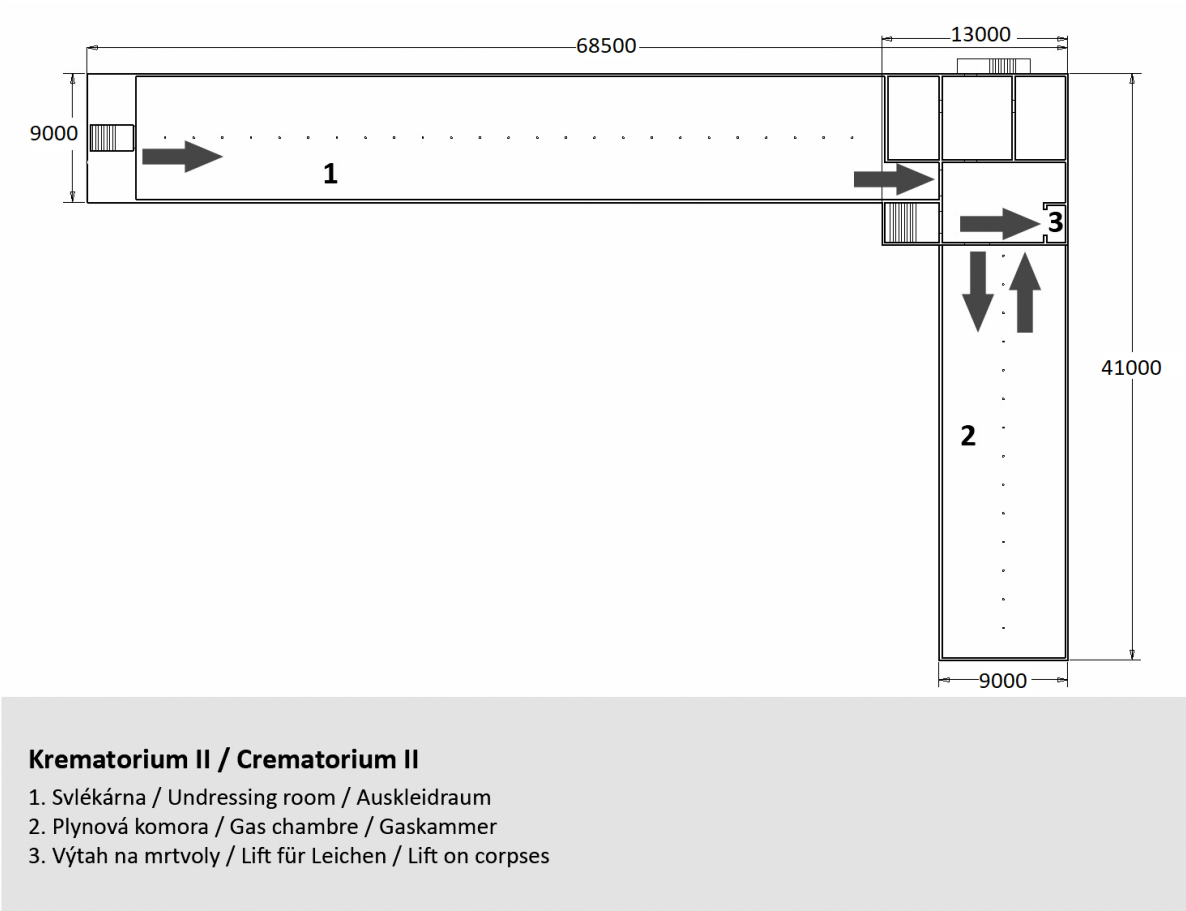

Obr. 130 schéma Krematoria II., projekt studenti SSPŠ

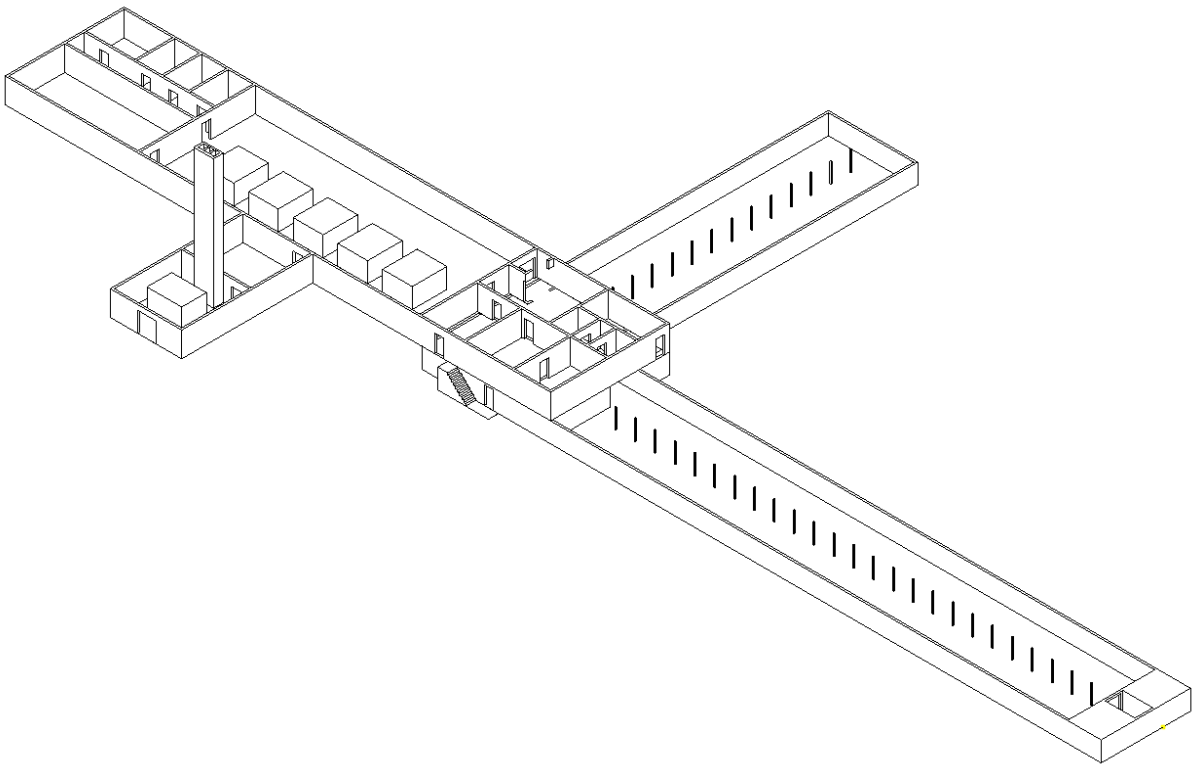

Obr. 131 schéma Krematoria II., projekt studenti SSPŠ

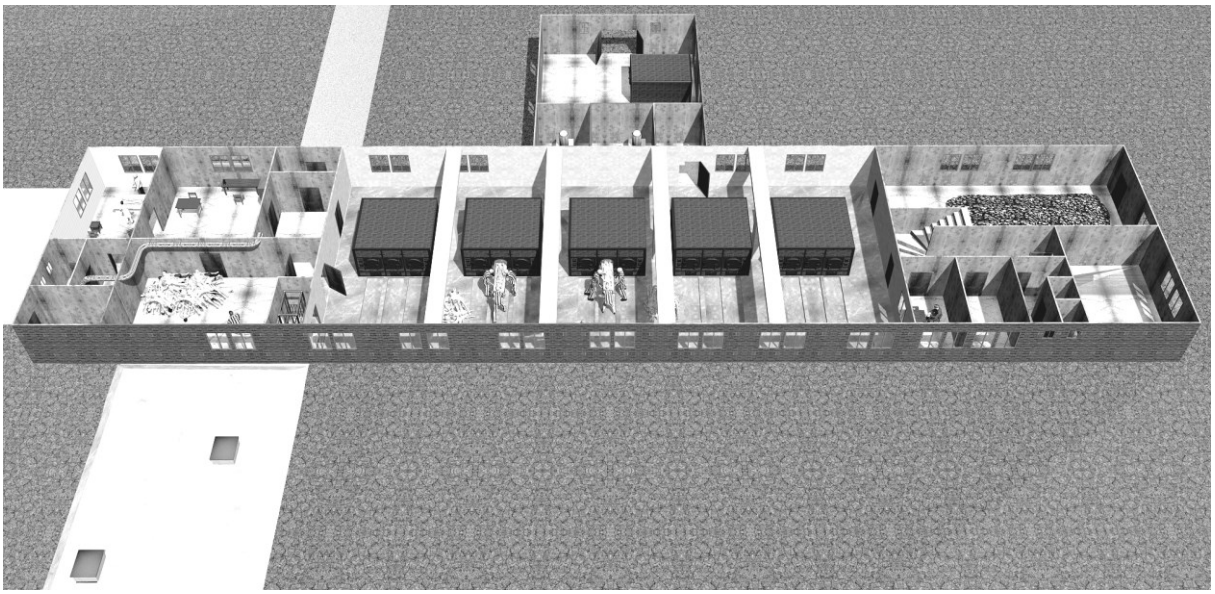

Obr. 132 Model přízemí Krematoria II. – projekt studenti SSPŠ

9. března 1943, úterý

Útěk dvou vězňů sonderkommanda, jedním je čtyřiatřicetiletý Bela Foeldisch, jméno druhého není známé. Neznámý vězeň je zastřelen na útěku, Foeldisch chycen, na bloku 11 v Auschwitz I. mučen a 16. května 1943 ubit k smrti.

13. března 1943, sobota

V Krematoriu II. dochází k prvnímu vraždění plynem. Oběťmi se stává 1. 492 mužů, žen a dětí z krakovského ghetta. Akce se opět zúčastní odborníci z Berlína. Tentokráte není výjimečně v plynové komoře při hromadné vraždě zhasnuto, aby ctihodní hosté mohli shlédnout proces umírání obětí kukátkem.

Smrt plynovaných nastává za pět minut, spalování jejich těl však trvá dva dny.

Jelikož je ještě svlékárna plná materiálu a stavebních strojů, musí se oběti svlékat v provizorní dřevěné chatce před krematoriem. Nazí jsou pak hnáni po schodišti u zdi krematoria do podzemí a do plynové komory. Tam čekají, až se svlékne další skupina.

Na rozdíl od scén z mnoha filmů, nejsou hned za nahými lidmi po vstupu do plynové komory uzavřeny dveře. Jelikož se i ve velké svlékárně v podzemí krematoria může svlékat nanejvýš pět set osob, trvá naplnění plynové komory značný čas. Někdy může jít třeba i o hodinu. Je otázkou, zda čekajícím nahým lidem dojde, k čemu má dojít, anebo si něco takového ani nechtějí připustit.

Lavice, věšáky a atrapy sprch jsou do svlékárny a plynové komory Krematoria II. namontovány nejspíše až na podzim roku 1943. Do té doby jde o prázdné a pusté místnosti, které šatny a sprchy určitě nepřipomínají.

V případě, že dorazí pouze malé skupiny deportovaných, v počtu do 200 osob, nejsou zavražděni plynem, ale v Krematoriu II. nebo III. stříleni. Napřed se musí svléknout, poté jsou

po pěti odváděni a stavěni čelem ke zdi. Stříleni jsou z bezprostřední blízkosti z šestimilimetrového malorážního revolveru. Členové sonderkommanda jsou nuceni oběti při popravě držet. Jsou poučení, že mají oběť uchopit za uši a správně naklonit její hlavu, aby krev nepostříkala popravčího.

Někdy jsou postříleny také osoby, které se již nevejdou do plynové komory. Je jedno, zda jde o muže, ženy nebo děti.

Obr. 133 Dobový obrázek Krematoria II. – uprostřed obrázku provizorní chatka, kde se při prvním plynování oběti svlékali – www.yadvashem.org

20. března 1943

Dochází ke zplynování Židů ze Soluně. Z transportu asi 2. 800 osob je přijato do tábora 417 mužů a 192 žen, zbylých 2. 191 osob je určeno k okamžité likvidaci. Při spalování těl dochází nejspíše k poškození rozvodů ventilace v Krematoriu II.

Obr. 134 Příjezd transportu, rozdělení lidí, selekce – obrázek David Olére

Obr. 135 - Příjezd transportu, rozdělení, selekce, projekt studentů SSPŠ

Obr. 136 - Příjezd transportu, rozdělení, selekce, projekt studenti SSPŠ

Obr. 137 Příchod selektovaných před svlékárnu – obrázek David Olére

Obr. 138 Selektovaní lidé ve svlékárně – obrázek David Olére

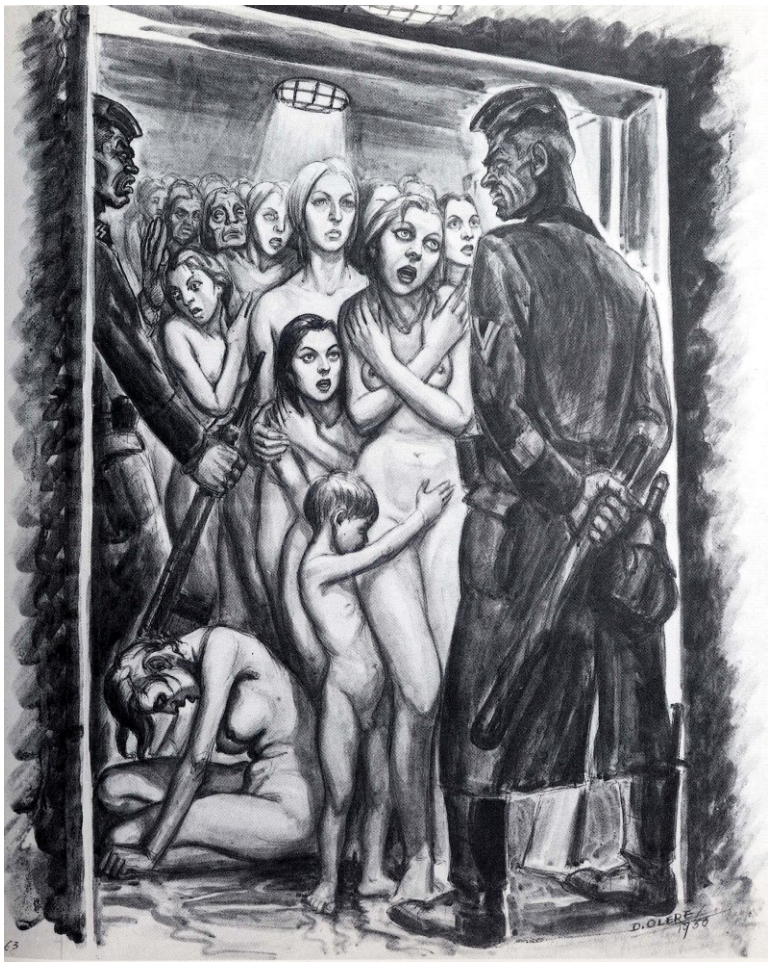

Obr. 139 Zaplňování plynové komory – obrázek David Olére

Obr. 140 Umírání v plynové komoře – obrázek David Olére

Obr. 141 Otevírání dveří plynové komory a odnos mrtvých – obrázek David Olére

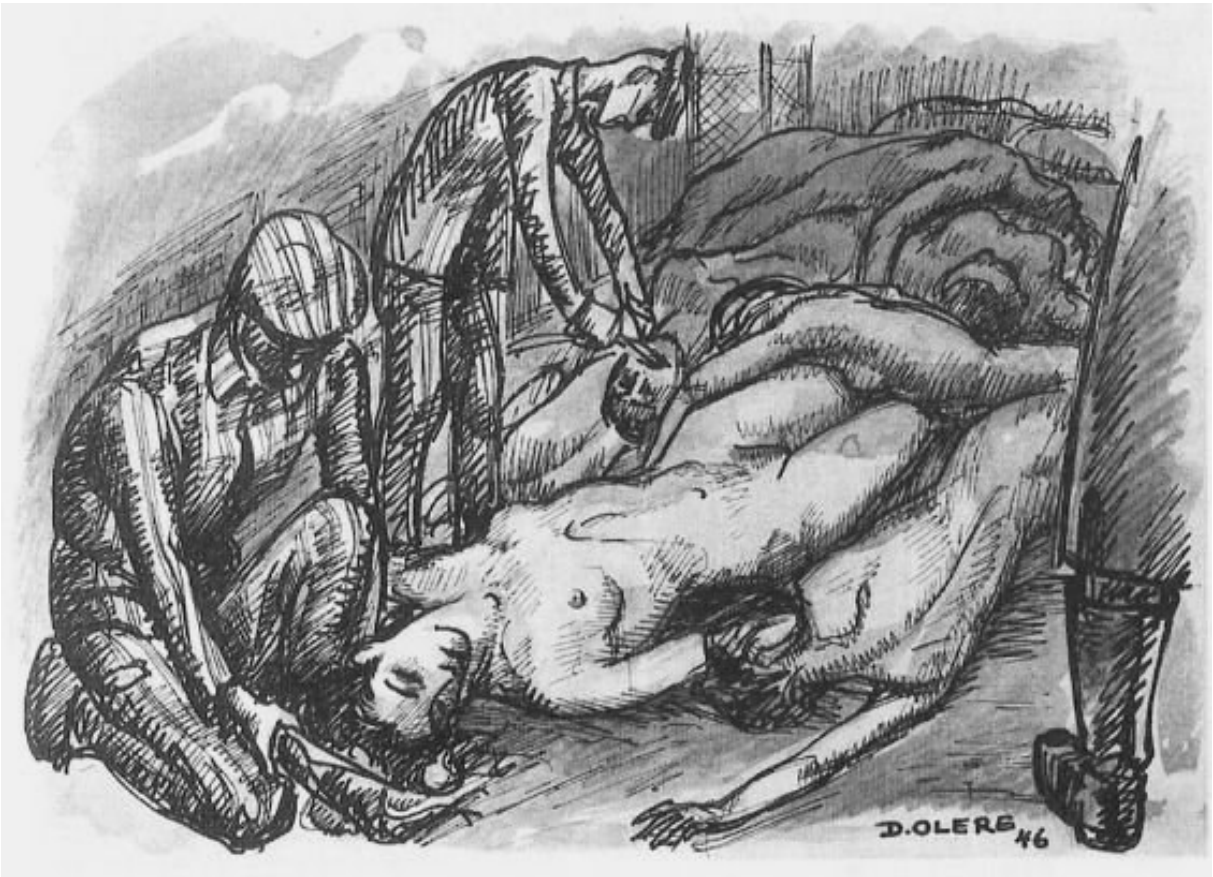

Obr. 142 Vytěžování mrtvých – obrázek David Olére

Obr. 143 Spalování mrtvých – obrázek David Olére

Obr. 144 Esesáci sledují spalování mrtvých – obrázek David Olére

Obr. 145 Třídění kořisti od zplynovaných lidí - obrázek David Olére

Obr. 146 Sušení vlasů zplynovaných lidí na půdě – obrázek David Olére

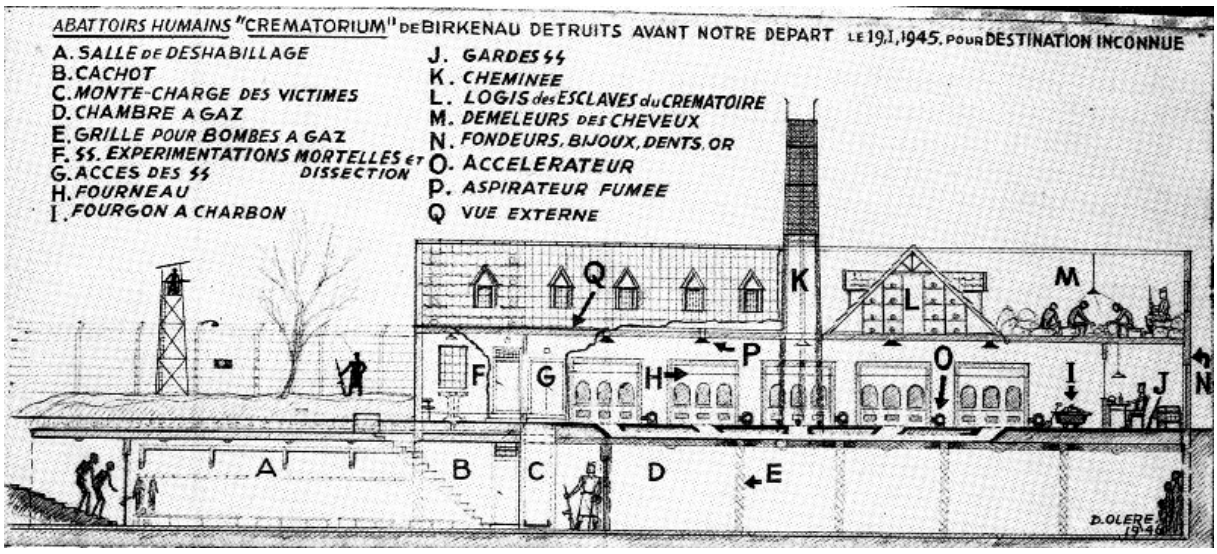

Obr. 147 Průřez Krematoriem – obrázek David Olére

Obr. 148 Spalování mrtvých – projekt studenti SSPŠ

22. března 1943, pondělí

Je oficiálně předáno Krematorium IV. Po dvou týdnech provozu však praskne pec se čtyřmi dvojitými komorami a po marné snaze ji opravit je krematorium v květnu 1943 odstavené.

Obr. 149 Dobový obrázek Krematoria IV. – www.yadvashem.cz

31. března 1943, středa

Dochází k oficiální předání Krematoria II.

1. ledna 1943 až 31. března 1943

Za tuto dobu je do Osvětimi deportováno celkem 105. 000 Židů. Většina z nich končí v plynových komorách.

Březen až červen 1943

Je rozhodnuto, že již nepotřebný Bunker I. bude stržen. Strženy budou také svlékárny u Bunkeru II., ale ten samotný zůstane jen odstavený. Ještě jednou do dějin vyhlazování Židů zasáhne, stane se tak o rok později.

Asi 300 členů sonderkommanda od Bunkerů je již zapracováno, proto jsou pro vyhazovací proces důležití a tak nebudou zlikvidováni. Naopak jsou postupně převáděni k nově otevíraným krematoriím. Jedná se s nimi o poznání lépe než s běžnými vězni, mají jistá privilegia. Ale všichni vědí, že mají být nakonec jako nežádoucí svědci také zavražděni.

4. dubna 1943, neděle

Je oficiálně předáno Krematorium V.

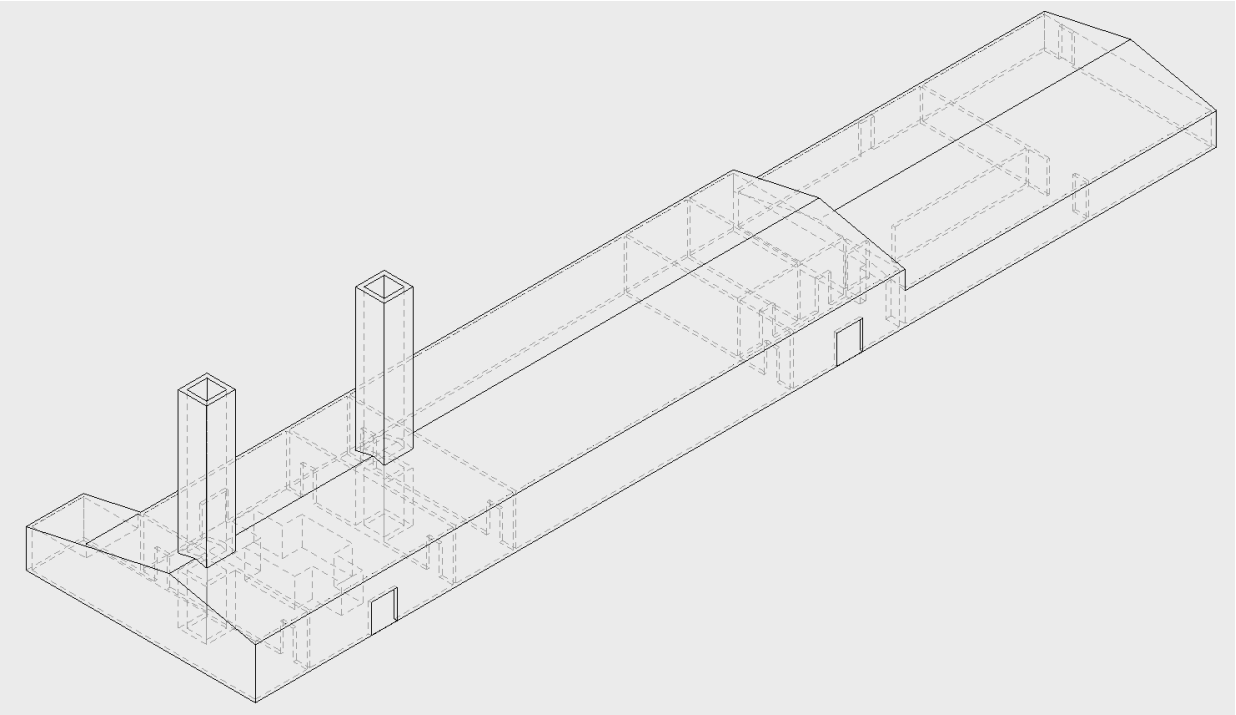

Obr. 150 Schématický obrázek Krematoria V. – projekt studenti SSPŠ

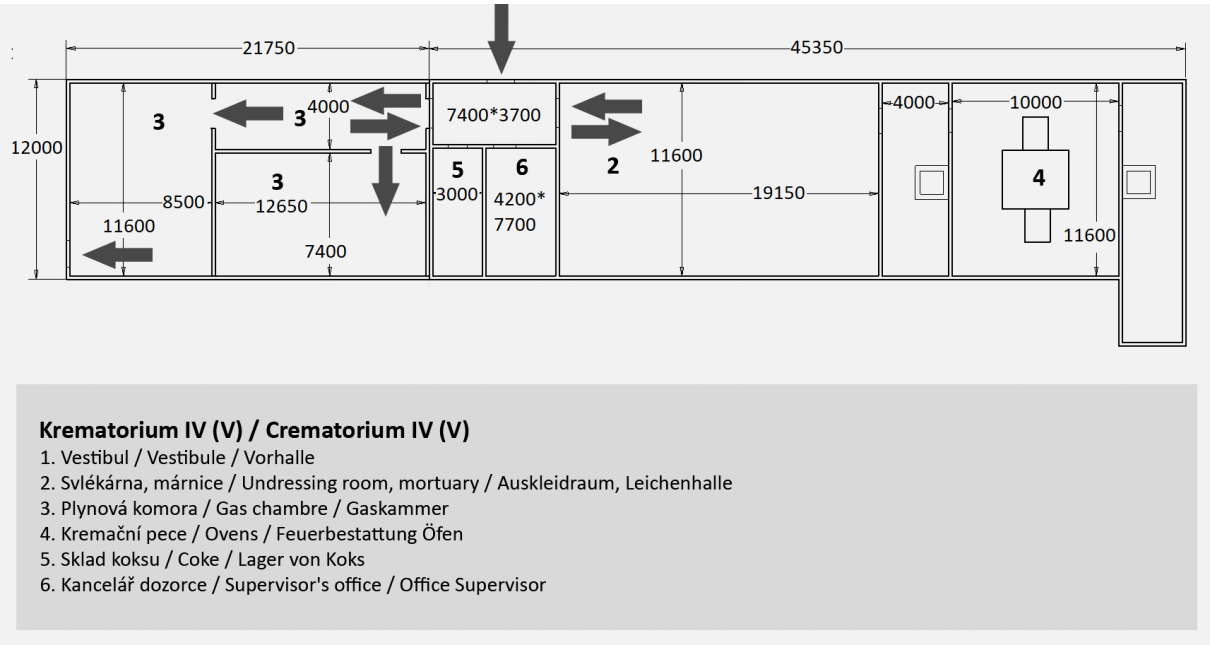

Obr. 151 schéma Krematoria V., projekt studenti SSPŠ

Obr. 152 Dobová fotografie – Krematorium V. – www.yadvashem.org

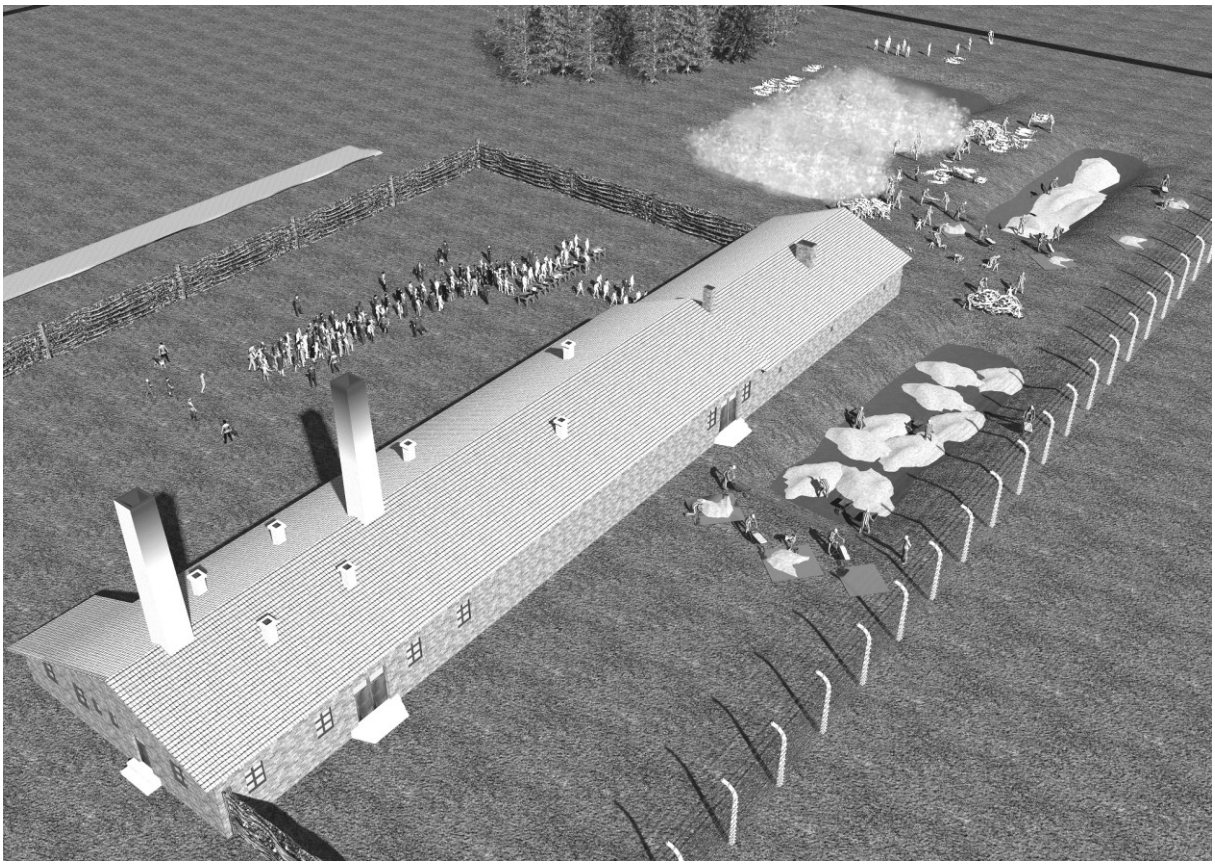

Obr. 153 Model Krematorium V. – projekt studenti SSPŠ

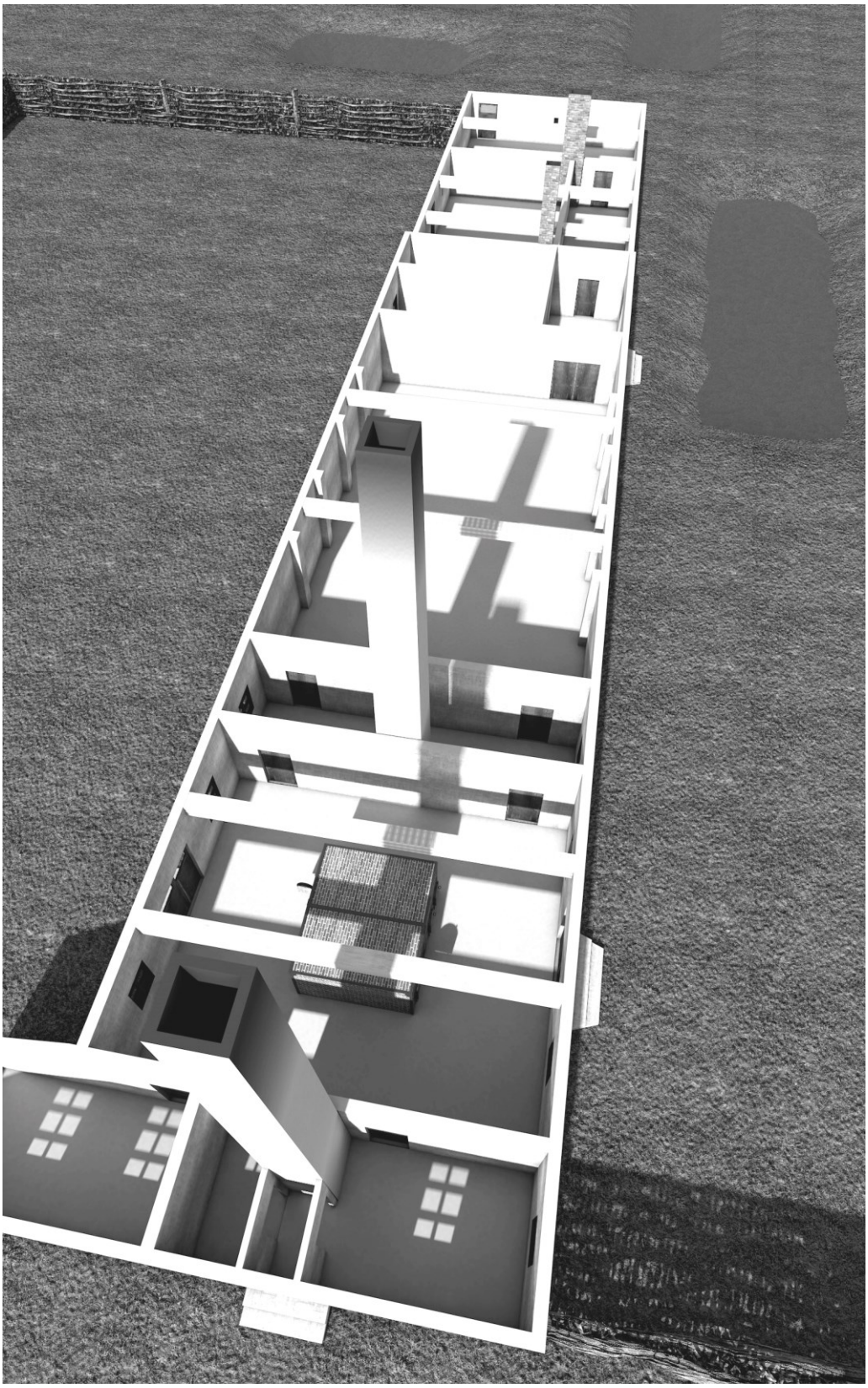

Obr. 154 Model Krematorium V. – projekt studenti SSPŠ

Duben 1943

Je zahájena experimentální činnost na nechvalně proslulém ženském bloku 10 v táboře Auschwitz I. Tam vzniká velmi dobře vybavené výzkumné pracoviště. Jako první sem své pacientky přivádí doktor Carl Clauberg, aby na nich pokračoval ve svých sterilizačních pokusech. Má k dispozici špičkový rentgen, čtyři speciální místnosti, z nichž jedna je temnou komorou na vyvolávání rentgenových snímků. V prvním patře také ložnici až pro 400 pacientek.

Postupně v uzavřeném bloku 10 vzniknou tři oddělení. Jedno patří doktoru Claubergovi, druhé doktoru Schumanovi a šéflékaři Wirthsovi, třetí představují laboratoře Hygienického ústavu.

Okna v bloku 10, směřující do dvora mezi bloky 10 a 11, jsou zabedněná, aby internované vězeňkyně neviděly střílení odsouzenců.

Obr. 155 Dvůr mezi bloky 10 a 11 – současnost -foto studenti SSPŠ

26. dubna 1943, pondělí

Vězeň Witold Pilecki, polský důstojník, který se v létě roku 1940 nechal úmyslně zavřít do tábora Auschwitz, a který udržuje kontakt s odbojem vně tábora, se rozhodne pro útěk. Několik jeho přátel již bylo odhaleno a zabito a smyčka v rukách gestapa se stahuje i kolem jeho krku.

Když je přidělen na noční směnu z 26. na 27. dubna 1943 mimo tábor, přemůže se dvěmi kolegy stráže, přeruší telefonní linku a uprchne i s dokumenty, které sebere strážnému.

V roce 1944 se připojí k povstání ve Varšavě, je zajat a několik měsíců stráví v německém vězení. V roce 1947 sbírá informace o sovětských zvěrstvech, o popravách Poláků či o jejich věznění v sovětských koncentračních táborech. Je zatčen polskou komunistickou bezpečností a velmi brutálně vyslýchán, opakovaně krutě mučen. Přesto nic neprozradí.

Po zinscenovaném procesu je odsouzen k trestu smrti a 25. května 1948 popraven. Hrdina, který přežil Auschwitz, nepřežije běsnění komunistů. O mnohém vypovídají i jeho slova při posledním rozhovoru s manželkou před popravou: ***„Nemohu žít. Zabili mne. Osvětim byla ve srovnání s nimi jen drobnost.“***

Květen 1943

Je ustanovena ilegální organizace „Bojová skupina Osvětim“. Jejím hlavním působištěm je tábor Auschwitz I., ale její kontakty sahají nejen do tábora Auschwitz II. – Birkenau, ale i do dalších pobočných táborů. Významnou roli v ní hrají polští vězni. Ti postupně navazují spolupráci i s židovskými vězni, kterých už je v Osvětimi značné množství.

Především zpočátku panuje mezi polskými a židovskými vězni minimálně napětí. Navíc Poláci přijímají fakt, že Židé do tábora přišli, aby v něm umřeli, zatímco oni mají naději se dožít konce války. Také u mnohých Poláků panuje nevraživý až nepřátelský vztah k Židům. Jak však židovských vězňů přibývá, a ti se začínají postupně dostávat i na posty vězeňských funkcionářů, pochopí nutnost s nimi začít spolupracovat.

Květen 1943

Vedoucím pracoviště Hygienického ústavu v Osvětimi se stává osmadvacetiletý německý lékař a bakteriolog, SS-obersturmführer Bruno Maria Weber. Hygienický ústav má dvě laboratoře a místnost na odběr krve v experimentálním bloku 10 v táboře Auschwitz I. a detašované pracoviště v nedalekém Rajsku.

V bloku 10 patří pracoviště Hygienického ústavu k místům, kde mnohé pacientky nacházejí záchranu, neboť pokusy na nich nejsou příliš nebezpečné. Pracovníci ústavu, nacističtí i vězeňští lékaři, se podílejí na omezování výskytu tyfu a dalších epidemií. Jejich výzkum zahrnuje speciální vyšetření a analýzy krve, moči a výkalů, ale také dochází na vězních k testování nových léčiv na bázi sulfonamidů.

Pracoviště Hygienického ústavu má i dvě dost temné stránky. První je odebírání velkého množství krve vězňům, což je velmi oslabuje a mnohdy je příčinou jejich smrti. Dokonce se hovoří o tom, že někteří při odběru krve z krční tepny vykrvácí.

Druhou temnou stránkou je pěstování bakterií. Nejprve k tomu využívají hovězí maso, ale když se začne ztrácet, rozhodnou se bakterie pěstovat v mase lidském. To získávají odřezáváním z hýždí a stehen mrtvých po popravách na přilehlém nádvoří, anebo později je jim lidské maso přiváženo od Krematoria III. Svědectví o tom zanechá i vězeň sonderkommanda Olére na svém obrázku.

Podle výpovědí svědků se Weber k židovským lékařům chová slušně a chrání je před okolím. Možná i proto odchází od soudu po skončení války s osvobozujícím rozsudkem.

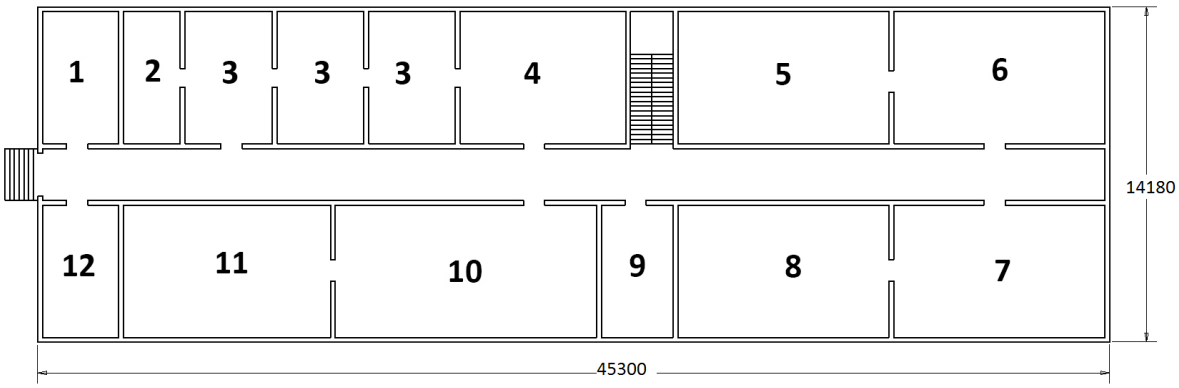

Blok 10 - přízemí

1 - Toalety
2 - Komora na snímky
3 - Claubergovo oddělení
4 - Dozorkyně
5 - Sál pro ležící pacienty
6 - Ubikace pro pracovníky
7 - Laboratoř - ústav hygieny
8 - Laboratoř - ústav hygieny
9 - Písařka a kápo
10 - Nemocniční sál - intezivní péče po operacích
11 - Operační sál
12 - Umývárna

Obr. 156 schéma bloku II., projekt studenti SSPŠ

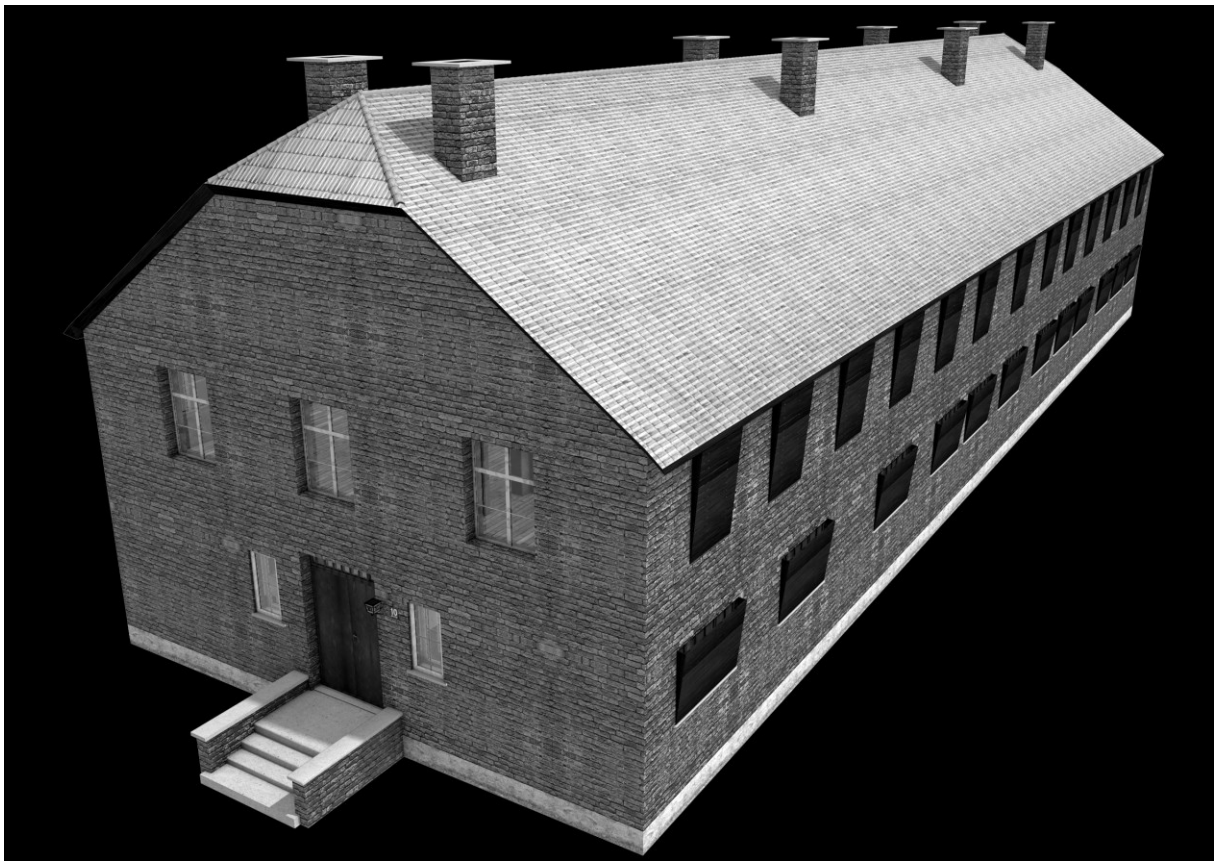

Obr. 157 Model Blok 10 – projekt studenti SSPŠ

Obr. 158 Model Blok 10 – projekt studenti SSPŠ

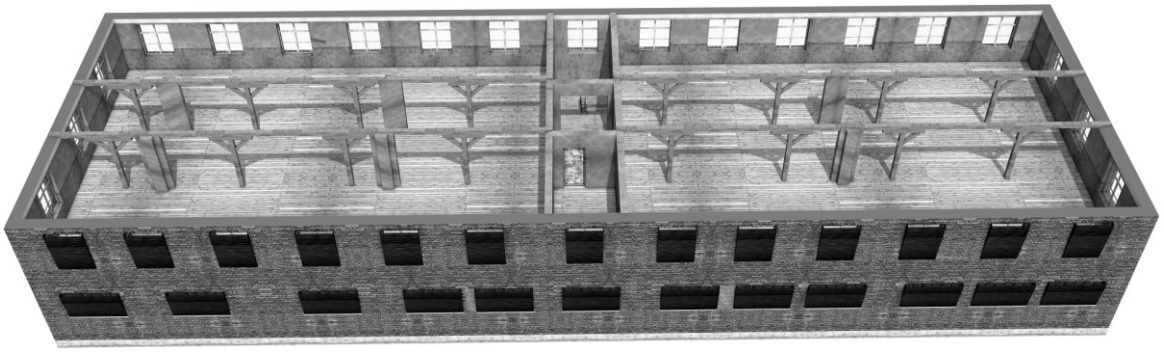

Obr. 159 Model Blok 10 první patro – projekt studenti SSPŠ

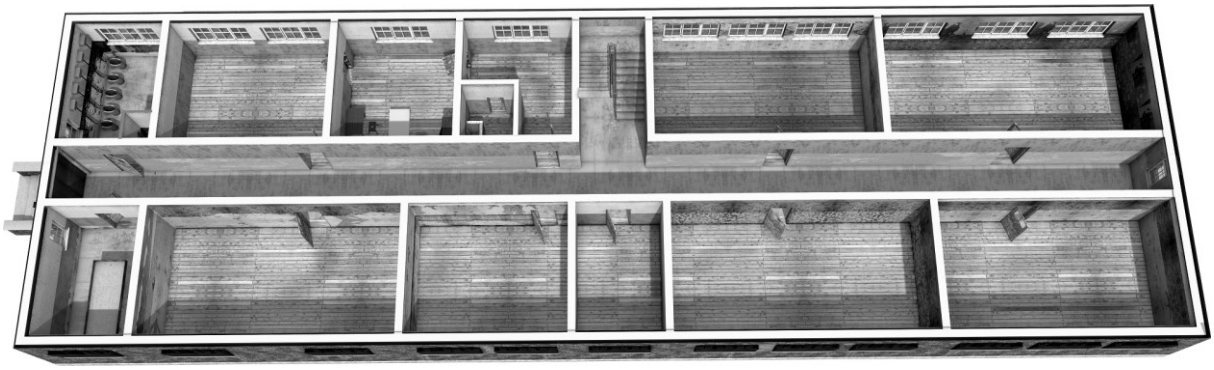

Obr. 160 Model Blok 10 přízemí – projekt studenti SSPŠ

Obr. 161 Hlavní vchod Bloku 10 – projekt studenti SSPŠ

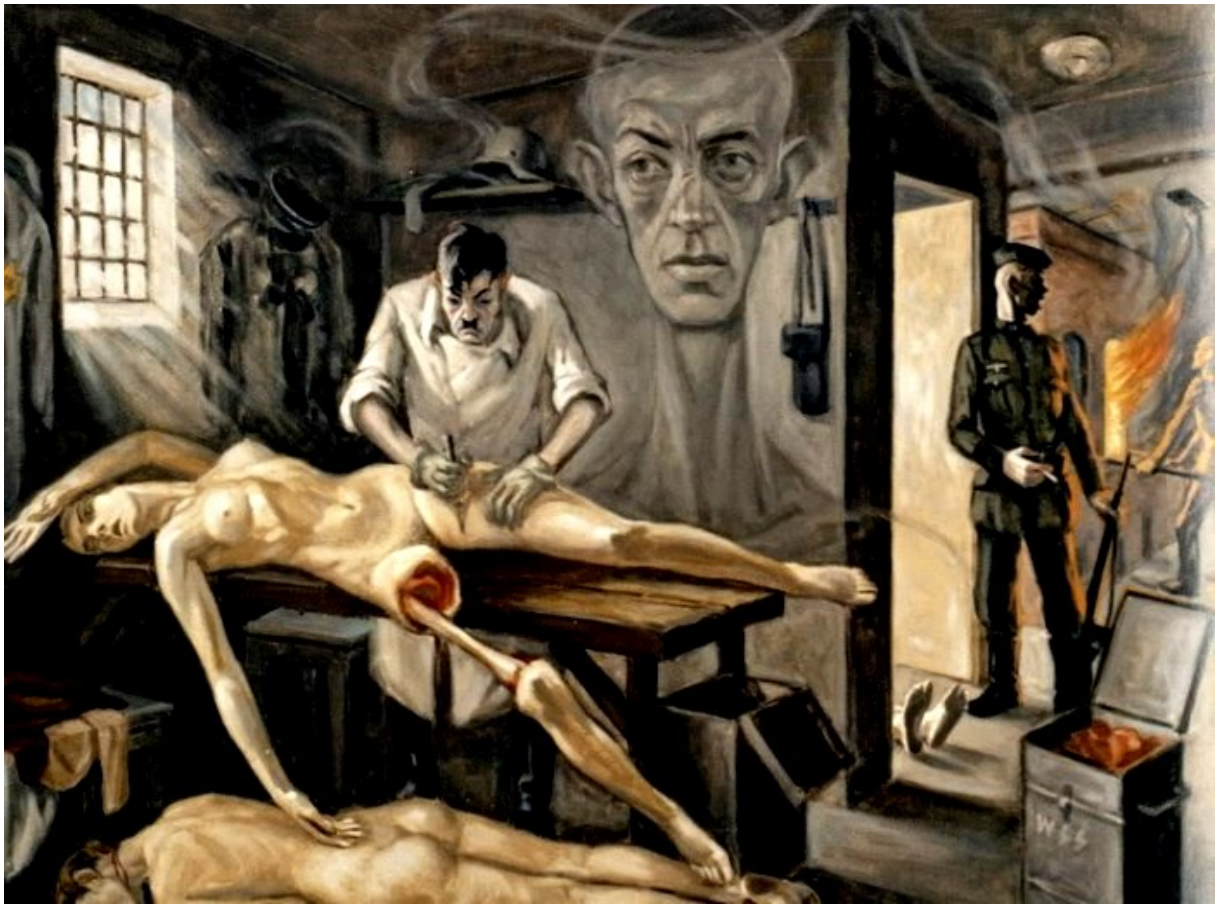

Obr. 162 Odřezávání masa pro Hygienický ústav – obrázek David Olére

5. května až 10. listopadu 1943

Podle záznamů a svědectví vězňů, v období od května do prosince 1943 dojde ke kastraci minimálně 130 mladých mužů chirurgem Deringem. Ten je v té době vězeňským asistentem doktora Schumanna. Většina kastrací souvisí s experimenty se sterilizací pomocí rentgenových paprsků.

22. května 1943, sobota

V Krematoriu II. se začíná bortit vyzdívka komína a tak je na celý měsíc odstavené z provozu.

30. května 1943, neděle

Do Osvětimi přijíždí dvaatřicetiletý nacistický lékař SS-hauptsturmführer Josef Mengele. Má za sebou téměř pětiletou službu u armády, při níž byl zraněn a označen za neschopného bojové služby. Za chrabrost získal čtyřikrát vyznamenání, včetně dvou Železných křížů první a druhé kategorie.

Několik let po válce se stane legendou a zosobněním hrůz osvětimského pekla. Nechvalně známou legendu z něho udělá kniha jeho vězeňského patologa a média, přitom bezprostředně po skončení války není ani nijak zvlášť intenzivně hledán, zatímco někteří jeho kolegové jsou obviněni, odsouzeni a popraveni.

Obr. 163 Josef Mengele

Konec května, červen 1943

Dochází k instalaci elektrického výtahu v Krematoriích II. a III. od firmy Topf. V Krematoriu III. má nosnost 750 kilogramů, v Krematoriu II. o něco menší. Do výtahu se naskládá minimálně deset mrtvol, někdy i více, podle jejich tělesných parametrů.

Červen 1943

V táborech se objevují znova onemocnění skvrnitým tyfem, většina nakažených vězňů umírá či je selektována a odeslána na smrt.

Existují přitom léky na jejich záchranu, ale je jich zoufale málo. Vězeňští doktoři se tak dostávají do hrozné situace, kdy musí rozhodnout, komu pomohou a koho nechají zemřít. Je logické, že privilegovaní vězni mají přednost, stejně tak hrají roli známosti.

Červen 1943

Na pracoviště Hygienického ústavu v Auschwitz I. nastupuje dvaatřicetiletý lékař Hans Wilhelm Münch. Zabývá se bakteriologickým výzkumem.

Podle svědků jako jediný neporuší Hippokratovu přísahu. Odmítne se zúčastnit selekcí na rampě, mnohé jeho experimenty jsou fraškou, které ochraňují vězeňkyně, které by už jinak jako nepotřebné experimentální objekty byly určeny k likvidaci.

Podle svědectví vězeňského lékaře Louise Micheelse mu Münch před odjezdem z Osvětimi při likvidaci tábora zanechá pistoli na ochranu.

Obr. 164 Hans Wilhelm Münch

Červen 1943

Přijíždí transport vězňů z Lublinu. Jsou zavřeni nazí do bloků smrti, tam dva dny čekají na zplynování bez pití a jídla. Když je odvážejí ke krematoriím, jsou již mnozí tak zesláblí, že musí být na nákladní automobily odneseni. Stejně tak je posléze musí členové sonderkommanda přenést do plynové komory.

Obr. 165 Přivezení mrtvých a polomrtvých ke krematoriu – obrázek Leo Haas

7. června 1943, pondělí

Doktor Clauberg oznamuje výsledky se sterilizací Židovek pomocí injekce skrze dělohu do vejcovodů, po nichž má dojít k jejich srůstu. Podle jeho tvrzení bude možné sterilizovat jeho metodou několik set až několik tisíc osob denně. Sterilizace by mohla probíhat pomocí jediné injekce do dělohy během běžného gynekologického vyšetření. Je však otázkou, nakolik jsou uváděné výsledky jeho výzkumu pravdivé a nakolik je upravil ve prospěch své metody. Podle odhadů v Osvětimi provede pokus o sterilizaci na více než tisíci ženách, některé zdroje mluví až o několika tisících.

24. června 1943, čtvrtek

Dochází k předání Krematoria III. V něm je již v době předání v plynové komoře namontováno 14 falešných sprch.

Obr. 166 Krematorium III. – dobový obrázek – www.auschwitz.org

Polovina roku 1943

Přibližně v té době dochází k významné změně. Jelikož je v táborech velký počet židovských vězňů a naopak nedostatek těch nežidovských, stávají se od této doby Židé kápy i blokovými vedoucími. Někteří se chovají k vězňům slušně, někteří svoji funkci zneužijí.

Léto 1943

Je otevřen bordel pro privilegované vězně v bloku 24 tábora Auschwitz I. Přístup mají vězni německé či polské národnosti, naopak ho mají zapovězen židovští vězni.

Rozdíl mezi privilegovanými vězni a těmi ostatními dokladuje i jiný příklad. Ti první mohou využívat v táboře Auschwitz I. hasičskou nádrž ke koupání a plavání.

Otevření nevěstince má z pohledu esesáků naplnit několik záměrů. Jde o jistou pracovní pobídku, zároveň má jeho vznik čelit rozmáhajícím se homosexuálním vztahům mezi vězni. Esesákům nemůže uniknout, že mnozí vězeňští funkcionáři využívají k tělesnému uspokojení pohledné chlapce či mladíky v roli pipelů. Bordel plní i třetí funkci, slouží k tomu, aby byli případně odhaleni homosexuálové mezi vězni.

Pokud je někdo označen za homosexuála, stává se pro něj život v táboře peklem. Podstupuje neustálou šikanu, která většinou vyústí v jeho smrt.

V nevěstinci pracuje 12 nežidovských prostitutek, převážně Němek, Polek a Rusek, ty jsou ubytovány na bloku 10, kde je zároveň průběžně kontrolován jejich zdravotní stav.

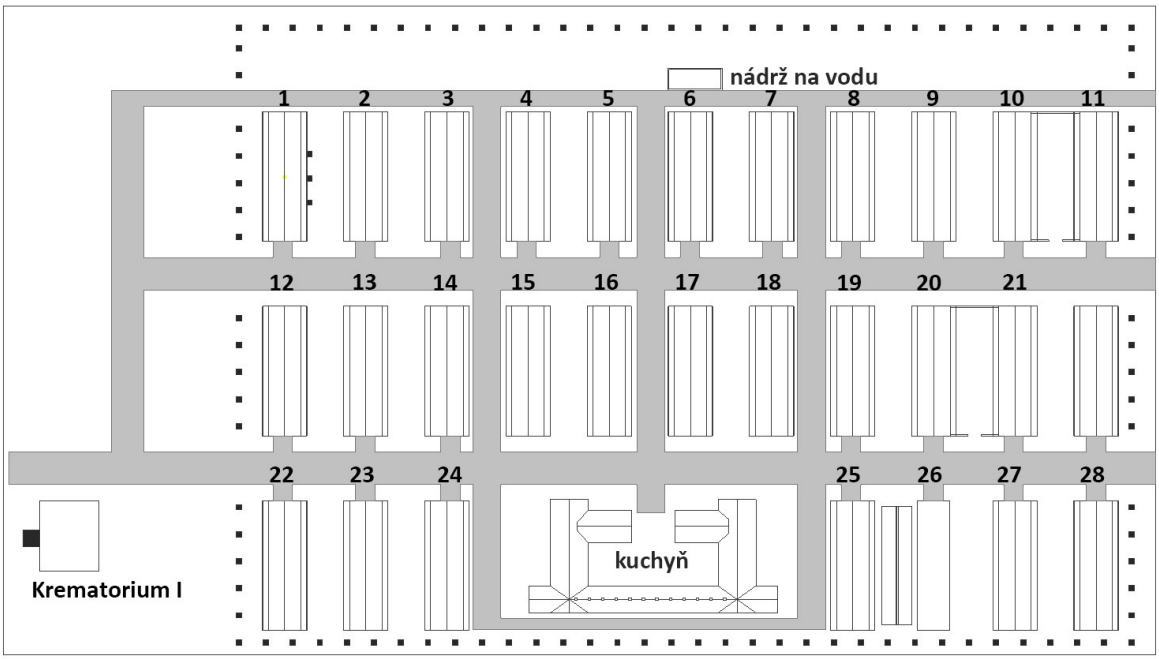

Auschwitz I (1943)

Blok č. 28 - nemocnice, experimentální blok - muži
Blok č. 10 - nemocnice, experimentální blok - ženy
Blok č. 11 - úřad gestapa
Mezi bloky 10 a 11 stojí tzv. zeď smrti (popravy vězňů)
Blok č. 19, 20, 21 - nemocnice

Obr. 167 schéma Auschwitz I., projekt studenti SSPŠ

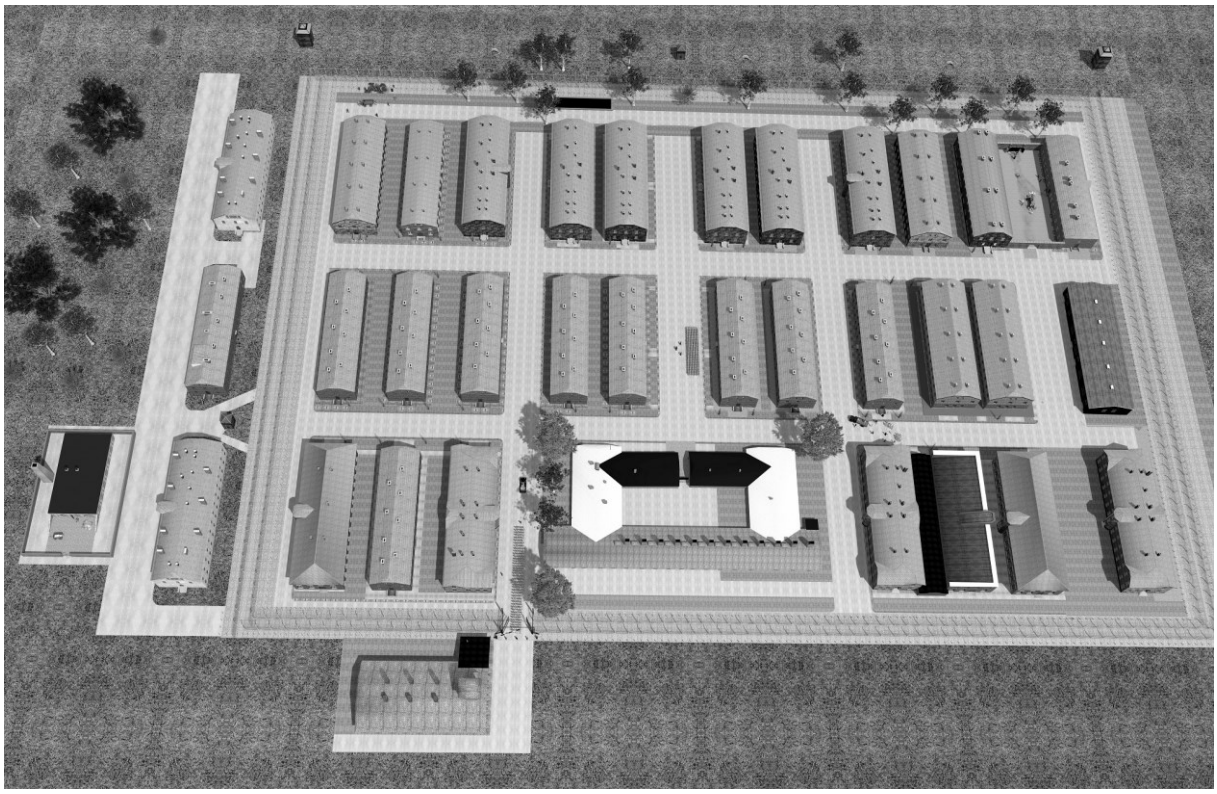

Obr. 168 Model Auschwitz I. – projekt studenti SSPŠ

Obr. 169 Model Auschwitz I. vstupní brána – projekt studenti SSPŠ

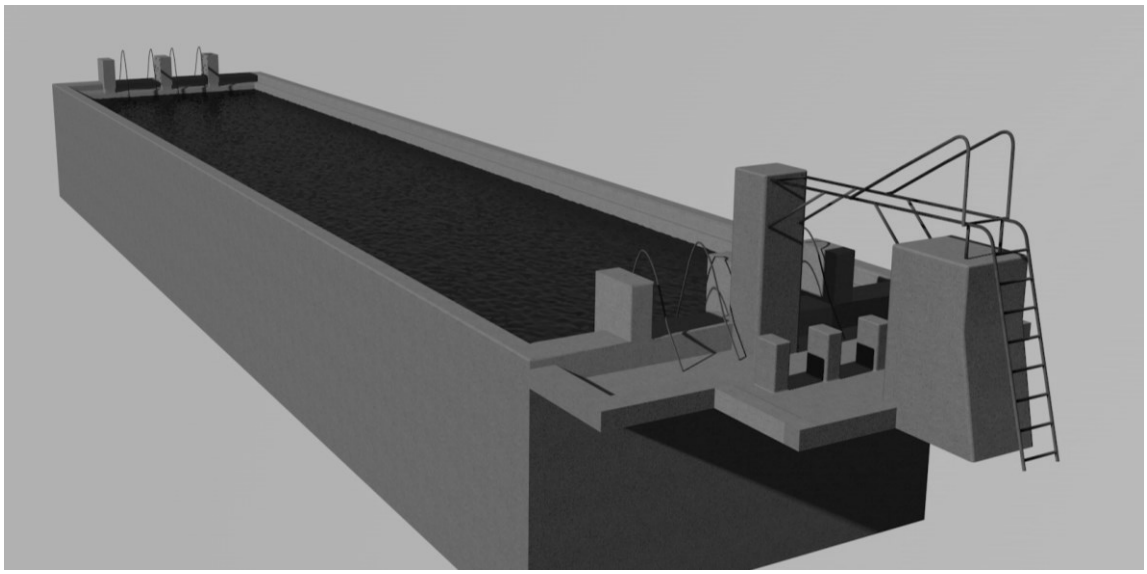

Obr. 170 Model Auschwitz I. - Hasičská nádrž – projekt studenti SSPŠ

Obr. 171 Pohled Auschwitz I. – projekt studenti SSPŠ

Léto 1943

Dochází k rozdělení sonderkommanda na pět skupin. Čtyři jsou přidělené k jednotlivým krematoriím, pátá odstraňuje poslední pozůstatky vraždění u Bunkeru II. Zároveň dochází k jmenování židovských vězňů na různé funkcionářské posty, stávají se z nich kápové, zástupci kápa či předáci pracovních skupin.

Přestože mají členové sonderkommanda mezi vězni privilegované postavení, i oni jsou mnohdy vystaveni brutálnímu týrání. V tom se doslova vyžívá třiačtyřicetiletý SS-unterscharführer Johann Gorges. Někdy ho musí krotit osobně velitel krematorií Voss.

Esesáci vůči vězňům obecně používají tresty jako bičování, různé druhy bití, válení nahého vězně po štěrku, zastřelení a někdy i upálení v jámě či peci zaživa. Zaživa v peci skončí ti, co prozradí obětem jejich osud, ale upálen je i jeden zubař, který přehlédne zlatý zub v ústech zemřelého.

Obr. 172 Johann Gorges

Obr. 173 Trestání členů sonderkommanda – obrázek David Olére

Obr. 174 Trestání členů sonderkommanda – obrázek David Olére

Obr. 175 Trestání členů sonderkommanda – obrázek David Olére

Obr. 176 Trestání členů sonderkommanda – obrázek David Olére

Červenec 1943

Doktor Schumann se rozhodne k dalšímu experimentu na vězních. Vybere dvanáct mladíků, kterým chirurg Dering odebere jedno nebo obě varlata. Cílem výzkumu je zjistit, jak se takto poškození mladí muži začnou měnit. Po válce při soudním procesu s Deringem vypovídá o těchto operacích David Szarbel, který v ten den přichází o levé varle, nicméně útrapy tábora nakonec přežije.

12. července 1943, pondělí

Dochází k přesunům vězňů v táboře Auschwitz II. – Birkenau. Z bloku BIb jsou přestěhováni mužští vězni do bloku BIId, naopak ženský tábor se rozšiřuje na celý sektor BI.

Nové ubytování přichází také pro členy sonderkommanda. Těm je v sektoru BIId přidělen izolovaný blok 13. Ten je obehnán vysokou zdí a vchod do něho střeží vybraný vězeň sonderkommanda.

Ubytovací bloky v sektoru BII tvoří dřevěné baráky z prefabrikovaných dílů, původně určených pro ustájení 52 koní. Jsou 40,7 metrů dlouhé, 9,5 metrů široké a 2,60 metrů vysoké. Jsou rozděleny do 18 boxů. Dva bloky u vchodu jsou rezervovány pro písaře a vedoucího bloku. Ubytovaným slouží třípatrové pryčny o délce 2,8 metrů, šířce 1,8 metrů a výšce 2 metry. Na každém patře se musí směstnat většinou 5 vězňů. Někdy je jich v takovém bloku ubytováno i osm set.

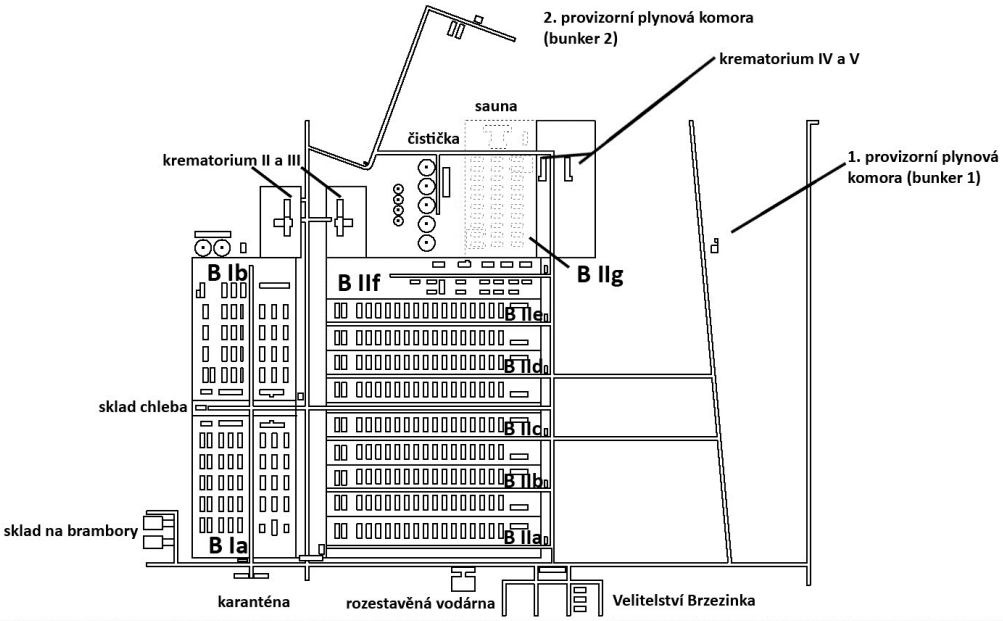

Auschwitz II (BRZEZINKA) 1943

B Ia - Ženský tábor od sprna 1942 až leden 1945
B Ib - Sovětští zajatci a mužští vězni. Od roku 1943 ženský tábor
B IIa - Mužský karanténní tábor od sprna 1943
B IIb - „Terezínský rodinný tábor“ od roku 1943 až 1944
B IIc - Tábor pro židovské ženy. Převážně z Maďarska. Od roku 1944
B IId - Mužský tábor. Od července 1943
B IIe - Romský tábor. Od února 1943 až srpen 1944
B IIf - Nemocniční tábor pro muže. Od roku 1943 až 1945
B IIg - Tábor svršků „Kanada“ a „Sauna“. Od prosince 1943 (ve výstavbě)

Obr. 177 schéma Auschwitz II. – Birkenau, projekt studenti SSPŠ

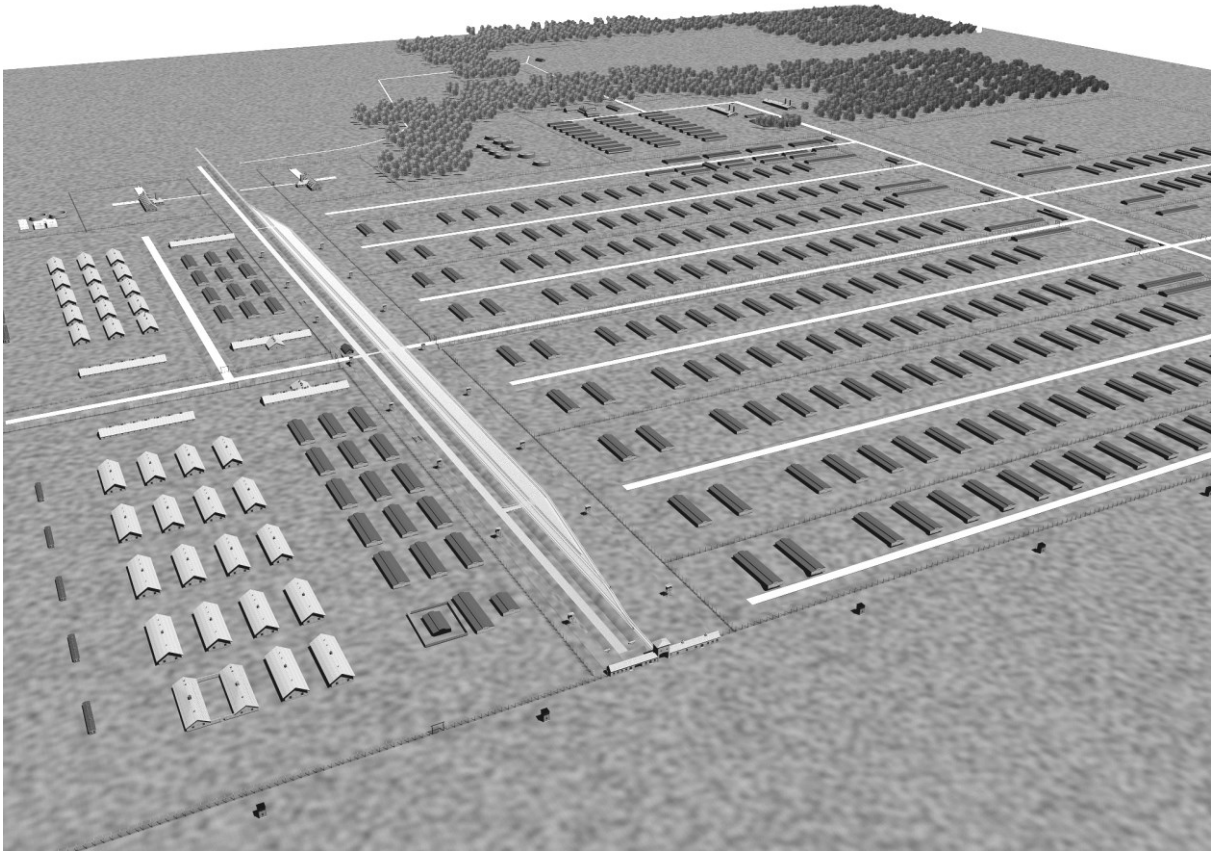

Obr. 178 Model Auschwitz II. Birkenau – studenti SSPŠ

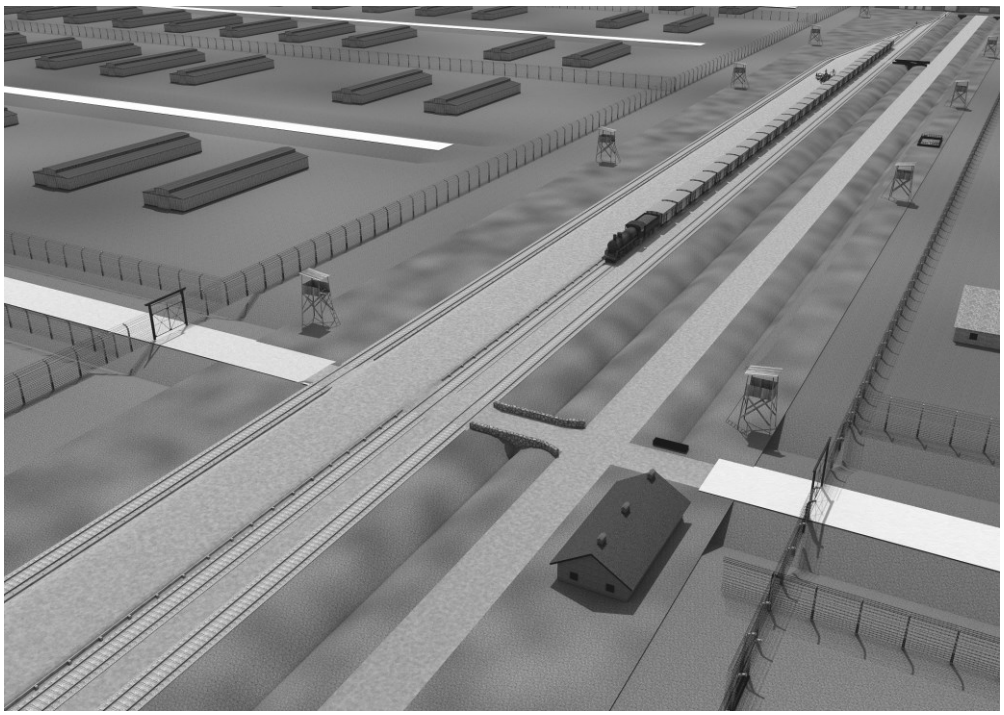

Obr. 179 Model Auschwitz II. Birkenau – projekt studenti SSPŠ

19. července 1943, pondělí

Je ukončena činnosti Krematoria I v táboře Auschwitz I., poslední tam sloužící vězni jsou převedeni do sonderkommanda v Auschwitz II. - Birkenau. Přecházejí dva Poláci a šest židovských vězňů, mezi nimi i Stanislav Jankowski.

19. července 1943, pondělí

Probíhá největší veřejná poprava v táboře Auschwitz I. Jako odvetu za útěk tří spoluvězňů esesáci pověsí 12 polských vězňů ze stejného komanda.

Obr. 180 Oběšení vězně – obrázek Jan Komski

Srpen 1943

Je zatčen a následně popraven kápo ze sonderkommanda, osmadvacetiletý Wladyslaw Tomiczek. Důvody zatčení tohoto polského vězně a jeho následného zastřelení nejsou zcela jasné.

Srpen 1943

Dochází ke schvalování medicínských grantů, jejichž účelem je provádění experimentů na vězních. Granty získá i doktor Mengele, první na studium specifické bílkovinné struktury a druhý na výzkum barvy očí. Prostředky mu poslouží i k vybudování moderní pitevny v přízemí Krematoria II.

Srpen 1943

Při selekci na rampě je jeden třináctiletý chlapec určen na stranu smrti. On však odmítá zůstat se starými lidmi, ženami a dětmi a neustále přebíhá. Aby nacisté zabránili panice, nezmlátí ho na místě, ale zavřou hocha do sanitního vozu, v němž se nacházejí i plechovky s Cyklonem B. Kluk však začne znova vyvádět a tak ho esesáci vytáhnou a odvedou do tábora.

Není jasné, co se s tímto chlapcem nakonec stalo, ale podle svědectví vězňů ho spatřili v táboře živého i po delší době od tohoto incidentu. Možná hoch nakonec stejně zemřel, možná si zachránil život.

Srpen 1943

Při příjezdu jednoho z transportů dojde k mimořádné události. Důvody nejsou zcela jasné, možná jsou lidé příliš zoufalí, ve vagónech se za vysokých teplot vyskytují již udušení lidé, možná dojde k panice. Nacisté v tomto případě použijí střelné zbraně, ke krematoriím přivezou mnoho mrtvých a rozstřílených mužů, žen i dětí.

7. září 1943, úterý

Dochází ke zřízení rodinného tábora českých Židů v Auschwitz II. - Birkenau. Ti přijíždějí v transportu z Terezína v počtu 5. 006 osob. Na rozdíl od všech jiných deportovaných neprojdou selekcí, dokonce si smí ponechat své věci a nejsou ani ostříháni. Jsou umístěni v sekci BIIb s poznámkou, že jim běží šestiměsíční karanténní doba.

Důvod, proč tento tábor vzniká, není úplně objasněn. Panují domněnky, že ho nacisté potřebují pro svou propagandu o dobrých podmínkách pro Židy v koncentračních táborech.

23. října 1943, sobota

Přijíždí transport 1. 800 osob z Bergen-Belsenu. Židovské rodiny vlastní doklady o vystěhování do jihoamerických států a věří, že jedou do Švýcarska, odkud dále poputují do cílových zemí. Když se však ocitne jedna ze skupin ve svlékárně, dojde jim, o co se jedná a lidé začnou panikařit i klást odpor. Jedna velmi hezká mladá žena se zmocní pistole a postřelí z ní čtyřiatřicetiletého SS-Oberscharführera Josefa Schillingera a SS-unterscharführera Wilhelma Emmericha. Všem esesákům, ve svlékárně bývají tak čtyři, se podaří uniknout. Schilling umírá a Emmerichovi zůstanou trvalé následky, nemůže ohýbat nohu. Další jejich kolegové jsou potlučeni.

Následně je ve svlékárně zhasnuto a dveře zablokovány. Přichází pokyn pro členy sonderkommanda, aby prostor opustili. Ti rychle vyběhnou ze smrtící pasti ven. Poté přijdou ke slovu samopaly i kulomet a rozpoutá se masakr.

Ti, co palbu přežijí, jsou donuceni se svléknout, poté jsou odváděni do přízemí a stříleni ranou do hlavy popravčím Quakernackem. Ten následně prochází zdevastovanou svlékárnou a ranou do hlavy doráží ještě žijící těžce raněné.

Obr. 181 Incident ve svlékárně – obrázek Wladyslaw Siwek

Říjen 1943

Svou činnost zahajuje firma „Weichsel Union Metallwerke“, v níž pracuje na 2. 000 vězňů a vězeňkyň na výrobě roznětek pro dělostřelecké granáty. Mají tak přístup ke střelnému prachu.

Říjen 1943

Menší skupina v sonderkommandu poprvé začíná uvažovat o plánech na povstání.

Říjen 1943

Chirurg Dering odstraňuje deseti až dvanácti řeckým dívkám ve věku 15 až 19 let jejich vaječníky. Děje se tak v rámci experimentů na bloku 10 v táboře Auschwitz I. Dering je nakonec v létě 1944 propuštěn a z tábora odchází jako svobodný muž.

Podzim 1943

Dochází ke stále většímu rozporu mezi nacistickými lékaři v čele s Eduardem Wirthsem a příslušníky gestapa z bloku 11 v táboře Auschwitz I. Ale i mezi Wirhtsem a některými jeho kolegy, mezi něž patří doktor Entress.

Je otázkou, zda zahájení vyšetřování korupce v táboře z rozkazu Himmlera není na popud Wirthse. Tomu se rovněž nelíbí, že dochází k vraždám vězňů a falšování důvodů úmrtí, které je někdy vydáváno za přirozenou smrt.

V každém případě do tábora přijíždí vyšetřující soudce, SS-obersturmführer Konrad Morgan, má za úkol odhalit korupci a obohacování se esesáky. Hned na začátku nalezne ve skříňce dvou strážných nepatřičné věci a nechá je zatknout. Při dalších prohlídkách skříněk nalezne zlato, perly, prsteny a peníze nejrůznějších měn.

Soudce vyšetřuje i sexuální chování některých zdejších esesáků, respektive provozování naprosto nepřijatelného a zakázaného sexu se Židovkami. Do jedné aféry je zapleten i samotný velitel Höss.

Listopad 1943

Obr. 182 Wilhelm Boger

Je zatčen velitel gestapa v táboře Maximilian Grabner. Důvodem jeho internace je korupce, při jejím vyšetřování je odhaleno i svévolné a nikým nenařízené zabíjení vězňů, zejména polských. Možná za účelem odstranění nežádoucích svědků. Možná proto, že nedodrželi obchodní dohodu. Grabner stane před soudem, nakonec je však jeho případ odložen.

Dalším, kdo je obviněn z obohacování a z korupce, je popravčí Bernard Palitzsch, ten je převelen do Brna.

V souvislosti s vyšetřováním je jmenován novým velitelem tábora Artur Liebenhenschel. Po jeho uvedení do funkce se dle svědectví život vězňů o něco zlepší. Někteří z vězňů z bloku 11 jsou propuštěni a vráceni ke svým komandům.

Ovšem pokud dochází ke zlepšení podmínek vězňů, tak ne na dlouho. Do funkce velitele táborového gestapa je záhy jmenován sedmatřicetiletý Wilhelm Boger. Ten byl na frontě v roce 1942 zraněn, o devět měsíců později je převelen do Osvětimi, kde má v popisu práce dohled nad vězni, udržování bezpečnosti tábora, boj proti vnitřnímu odporu a vedení výslechů. Jeho brutální postupy vytrvají až do ledna 1945.

Vynalezne tak zvanou „Bogerovu houpačku“, což je nástroj na mučení. Jde o dlouhou železnou tyč, která visí ve vodorovné poloze ze stropu. Vězeň je přiveden k výslechu nahý, pak mu spoutají zápěstí ke kotníkům a zavěsí ho na tyč. Boger klade otázky, zpočátku mírně, pak řve. Strážný bije oběť přes zadek páčidlem, až z oběti visí kůže. Někteří vyslýchaní při mučení zemřou. Na zemi zůstávaly kusy kůže a masa. Někdy jde o tak velké rány, až se mučený protočí kolem tyče. Některé z ran směřují i do oblasti genitálií.

Rudolf Höss, do aktivit Grabnera a jeho společníků minimálně zapletený, či za ně nese jako velitel zodpovědnost, je povýšen a převeden do ústředního velení koncentračních táborů.

Zajímavostí je, že i po odvolání, nechává Höss svou rodinu ve svém velitelském domě na okraji tábora Auschwitz I. Možná se domnívá, že je tam více v bezpečí než v Berlíně, kde by se mohla stát obětí náletu Spojenců.

Obr. 183 Boger na obrázku Davida Olére

28. listopadu 1943, neděle

Dochází k poslednímu zplynování sovětských zajatců, transport 334 většinou těžce nemocných či zmrzačených mužů jde celý rovnou po plynu.

Prosinec 1943

Jsou plynováni Židé z belgických, francouzských a holandských transportů, také italští Židé z Rijeky, Terstu a Říma. Svědci mluví se až o 30. 000 zplynovaných osob, číslo je možná nadsazené.

12. prosince 1943, neděle

V táboře Auschwitz II. – Birkenau probíhá velká selekce v ženském táboře, 2. 000 vězeňkyň je odesláno do plynové komory.

Obr. 184 Selekce žen – obrázek Zofia Rosenstrauchová

15. prosince 1943, středa

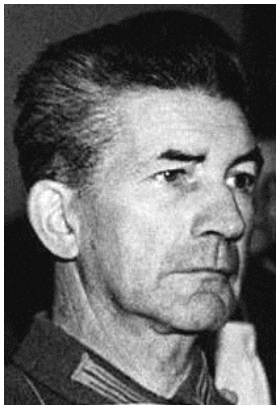

Obr. 185 Fritz Klein

Do tábora Auschwitz II. – Birkenau nastupuje pětapadesátiletý nacistický doktor Fritz Klein. Slouží jako lékař v ženském a cikánském rodinném táboře.

V prosinci 1944 je převelený do koncentračního tábora Neuengamme a následně do Bergen-Belsenu.

Je znám jeho následný výrok: „Hippokratova přísaha přikazuje odstraňovat gangrenózní tkáň z lidského těla, a Židé jsou gangrenózní tkáň lidstva. To je důvod, proč je nutné je

odstranit.“

16. prosince 1943, čtvrtek

Příjezd 2. 491 českých Židů z Terezína do rodinného tábora v sekci BIIb v Auschwitz II. - Birkenau. Opět neprocházejí selekcí a všichni zůstávají naživu.

20. prosinec 1943, pondělí

Transport přiváží dalších 2. 471 českých Židů z Terezína do tábora Auschwitz II. - Birkenau. I oni jsou bez selekce ubytováni v sektoru BIIb.

V rodinném táboře sice žijí muži a ženy odděleně, ale nacházejí se ve stejném sektoru. Dospělí pracují v různých komandech a asi pěti stům dětí do 15 let je umožněno se vzdělávat. Školu v bloku 31 zakládá a vede sedmadvacetiletý učitel Fredy Hirsch. S dětmi uspořádá i představení pro esesáky. Krátce předtím, než první skupině deportovaných uplyne jejich šestiměsíční karanténní doba.

24. prosince 1943, pátek

O Vánocích proběhne velká selekce v táboře Auschwitz II. - Birkenau, podle svědectví vězňů odjíždí hned pět náklaďáků plných selektovaných vězňů k plynovým komorám.

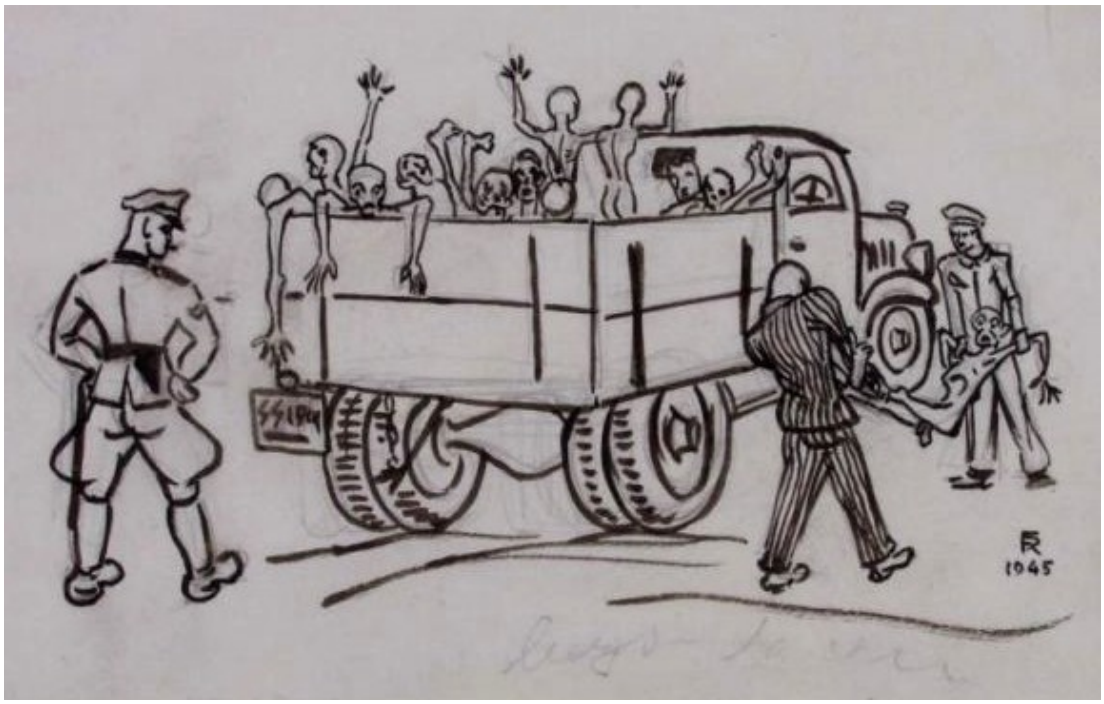

Obr. 186 Odvoz selektovaných – obrázek Francis Reisz

27. prosince 1943, pondělí

Na skvrnitý tyfus umírá vrchní kápo sonderkommanda August Brück. Smrt poměrně slušného vězeňského funkcionáře si vyžádá změny. Na přechodnou dobu je oberkápem jmenován asi třiatřicetiletý Jaakov Kaminski. Věc naprosto nevídaná, aby tak významný post zastával Žid. Tato funkce vždy patří internovaným říšským Němcům.

Obr. 187 Artur Liebehenschel

Kaminski však na esesáky udělal dojem. Má svůj šarm, chodí jako elegán s vycházkovou hůlkou a slušně se chová i k vězňům. Umí věci organizovat, umí udržovat pořádek, má respekt esesáků i podřízených. Sice hodně křičí, ale nikoho nemlátí. Jelikož se v nové funkci může volně pohybovat po táboře, začne navazovat kontakty s tajným hnutím odporu.

Prosinec 1943

Jsou provedeny změny ve struktuře komplexu táborů Auschwitz. Ten je z nařízení SS-obergruppenführera Oswalda Pohla rozdělen na tři samostatné správní jednotky. V Auschwitz I. velí Arthur Liebehenschel, který je zároveň velitelem celého komplexu, v Auschwitz II. – Birkenau velí SS-obersturmführer Freidrich Harjenstein a tábor Auschwitz III. – Monowitz dostává za velitele Heinricha Schwarze.

Obr. 188 Friedrich Harjenstein

Prosinec 1943

Je uvedena do provozu Central Sauna v táboře Auschwitz II. – Birkenau. Cílem je za pomoci očisty a dezinfekce vězňů a jejich oblečení snížit výskyt epidemií v táboře. Ty ničí pracovní sílu a navíc se mohou nakazit i esesáci.

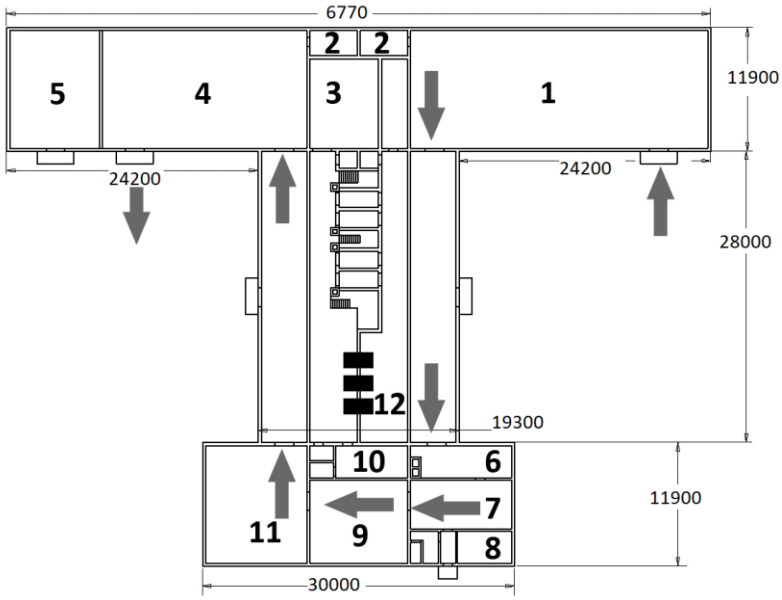

Sauna

1. Čekací a svlékací místnost
2. Toalety
3. Sklad ženského oblečenít
4. Čekací a oblékací místnost
5. Sklad mužského oblečení
6. Místnost na stříhání vlasů
7. Vyšetřovna
8. Lékařský pokoj
9. Umývárna
10. Kotelna
11. Místnost na usušní
12. Autoklávy

Obr. 189 schéma Central Sauny, projekt studenti SSPŠ

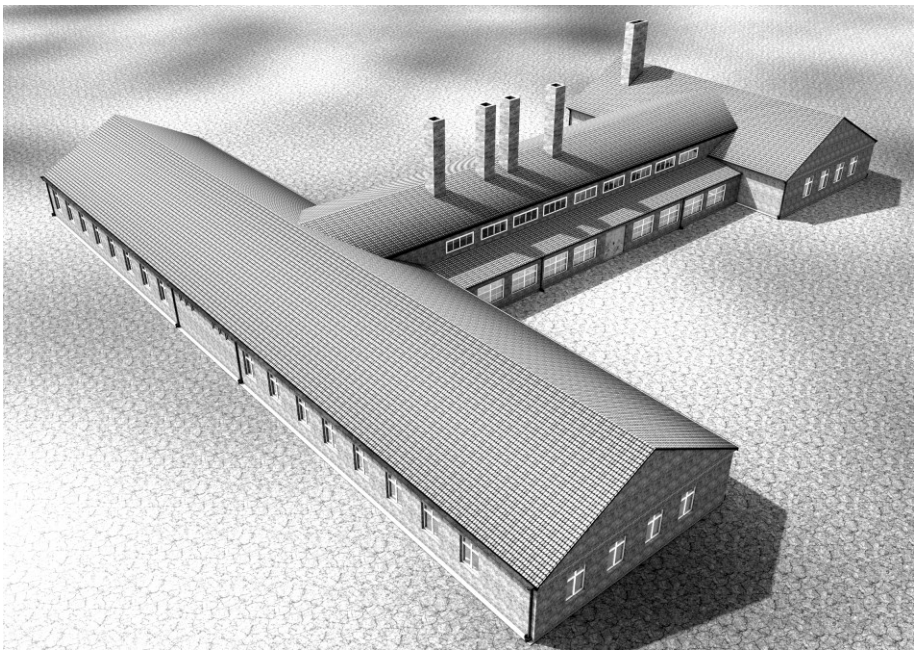

Obr. 190 Model Central Sauny, projekt studenti SSPŠ

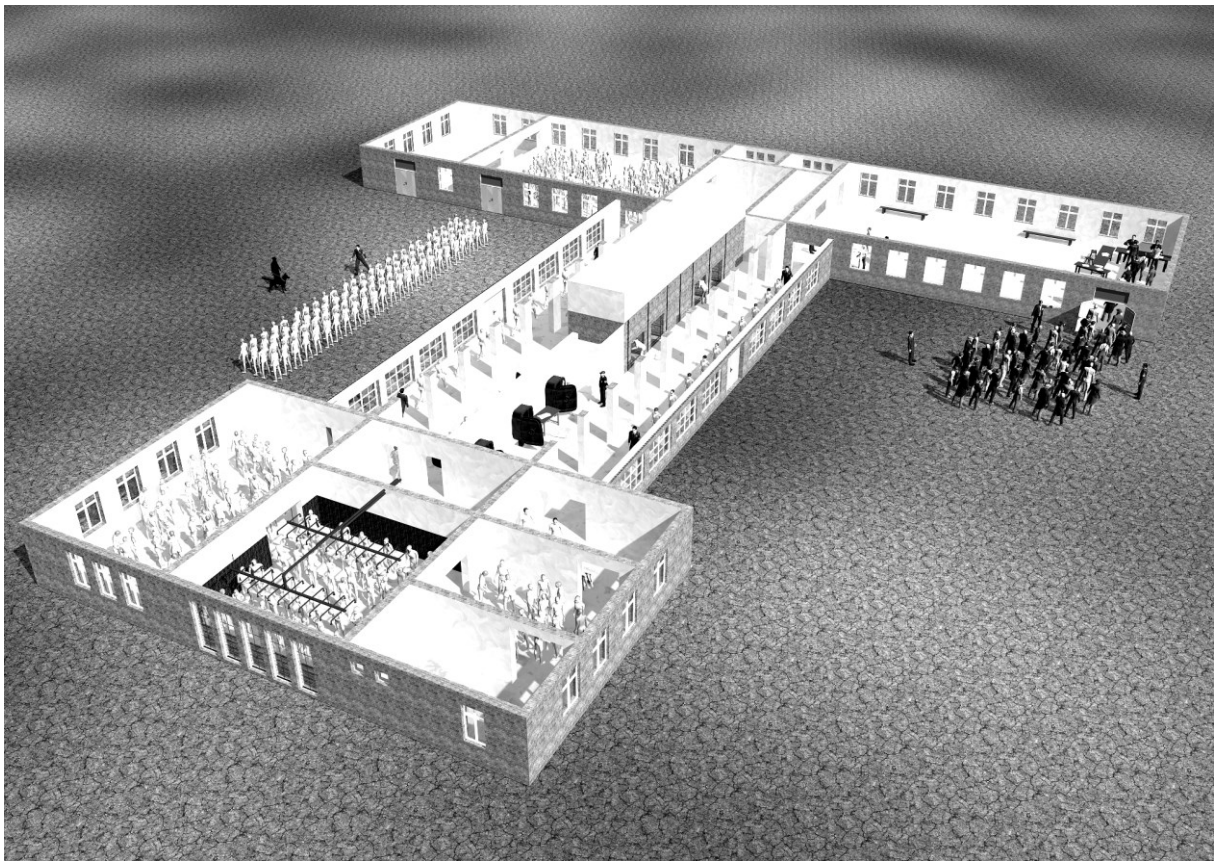

Obr. 191 Model Central Sauna – projekt studenti SSPŠ

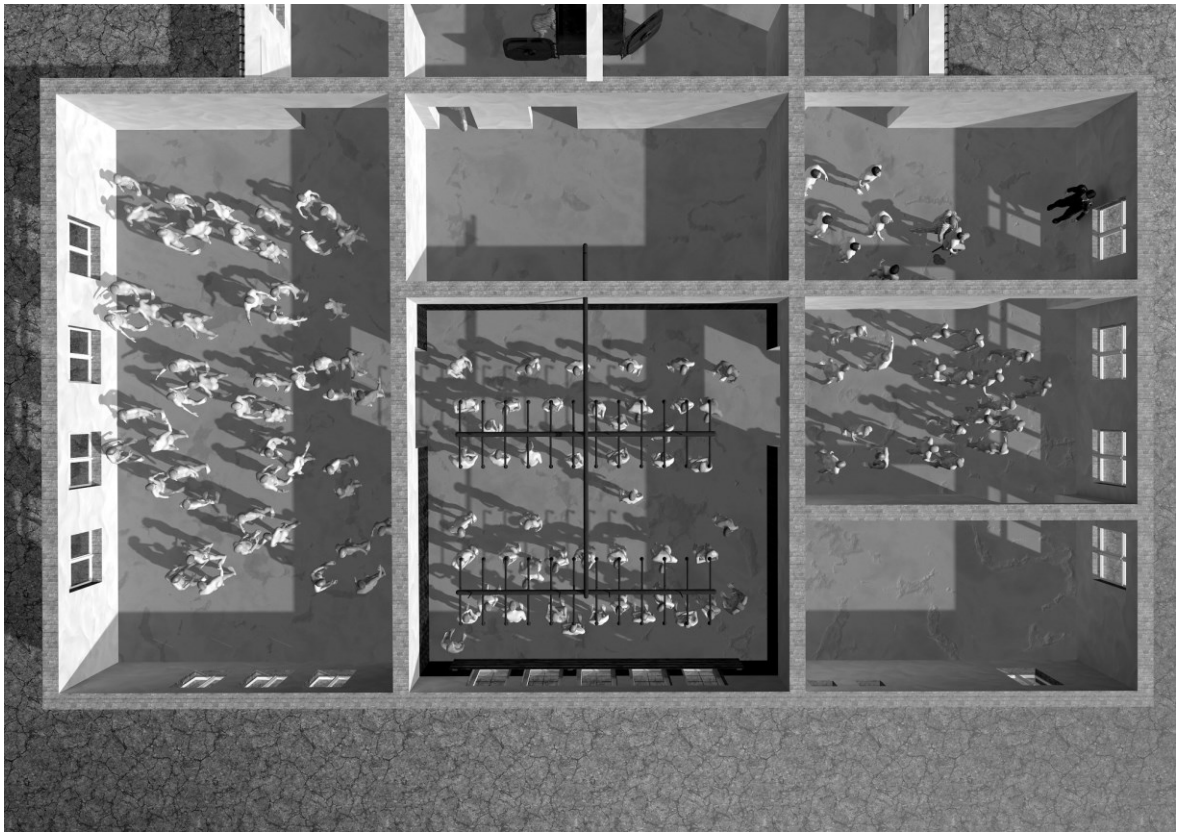

Obr. 192 Detail Central Sauna – projekt studenti SSPŠ

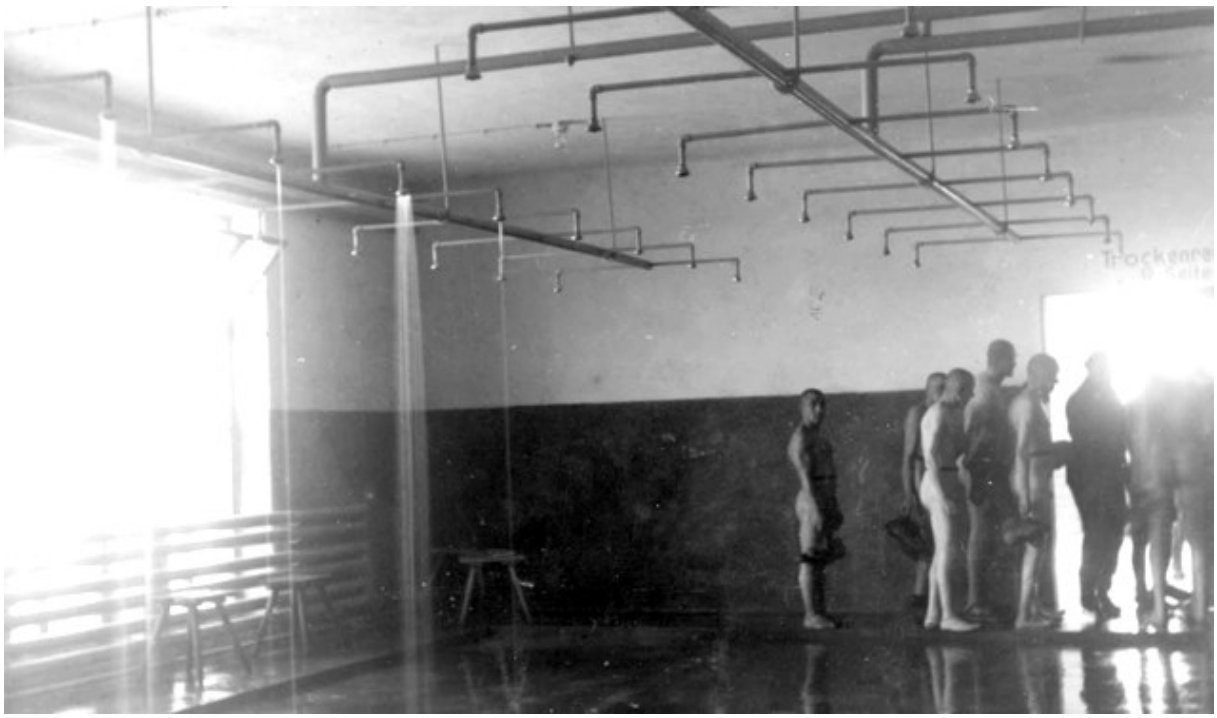

Obr. 193 Dobový obrázek z Central Sauny – www.auschwitz.org

Konec roku 1943

Dochází k postavení příčky v plynové komoře v Krematoriu II., a nejspíše i v Krematoriu III., aby mohly být zplynovány menších skupiny obětí. Zděná cihlová příčka je vybavena plynotěsnými dveřmi stejné konstrukce, jako již využívané dveře u plynových komor.

Konec roku 1943

Od konce roku probíhá komunikace mezi odbojovou skupinou v Auschwitz II. - Birkenau a členy sonderkommanda. Kontakty udržují člen zvláštního komanda slovenský Žid Filip Müller a později i kápo Kaminski, za druhou stranu pracovníci zámečnické dílny čtyřiačtyřicetiletý Ota Kraus a dvaatřicetiletý Erich Kulka.

Od konce roku pracují na záznamech o událostech u krematorií kronikáři Lejb Langfuss, Salmen Gradowski a Salmen Lewenthal. Tyto zprávy zakopávají na různých místech zóny smrti, aby později mohly posloužit jako důkazní materiál proti nacistům.

Některé záznamy se najdou, ale většinu nejspíše zničí po válce „hledači pokladů“, kdy místní lidé pročesávají pozemky tábora s nadějí, že tam naleznou cennosti ukryté Židy před cestou na smrt. Či v podobě zakopané kořisti členů sonderkommanda, sloužící k jejich kšeftování s nacisty.

Obr. 194 Peklo u krematorií a plynových komor – obrázek David Olére

DĚSIVÉ FINÁLE

Obr. 195 Peklo u plynových komor – členové sonderkommanda – obrázek David Olére

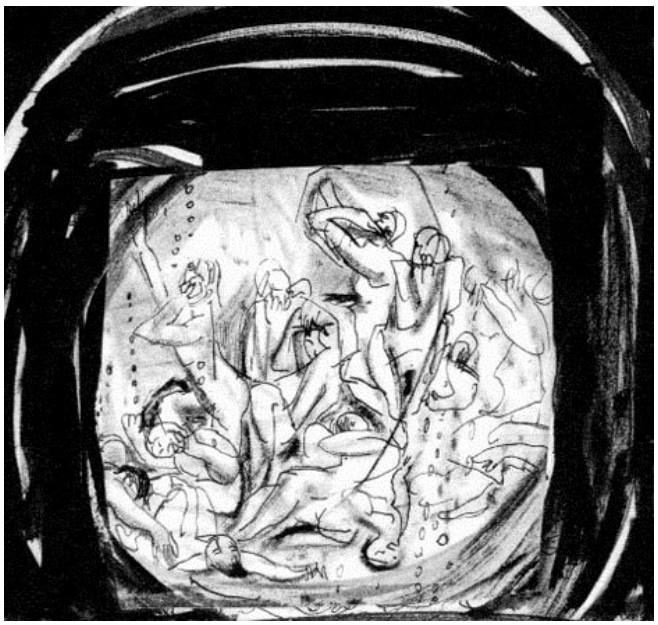

Obr. 196 Kukátko do plynové komory – obrázek Janina Lakomska

Začátek ledna 1944

O útěk se pokusí pětatřicetiletý kápo sonderkommanda Daniel Obstbaum. Podplatí esesáka jménem Dobrowolny, ten slíbí pomoci uprchnout jemu a dalším čtyřem vězňům. Jedním z nich je i slovenský písař z tábora Fero Langer. Když dostane Dobrowolny odměnu, vězně sám či s kolegy postřílí. Kromě svého obohacení získá i týden mimořádné dovolené za zabránění útěku pěti vězňů.

Obr. 197 Vězni procházejí kolem kolegů, co se pokusili neúspěšně o útěk – obrázek David Olére

24. února 1944, čtvrtek

Je vybráno 200 vězňů ze sonderkomanda a ti jsou odesláni do Majdanku, údajně jako specialisté na obsluhu tamních krematorií. Jak se ovšem zjistí později, ihned po příjezdu do nového tábora jsou postříleni a spáleni. Někteří členové sonderkommanda se domnívají, že jde o odvetu za pokus o útěk z ledna a o zastrašující akt.

27. února 1944, neděle

Od tohoto dne působí jako lékař v cikánském rodinném táboře židovský doktor z Paříže, třicetiletý Karel Zigmund Bendel. V táboře je již od 1. ledna 1944.

29. února 1944, úterý

Tábor navštěvuje Adolf Eichmann, který provede i inspekci rodinného tábora Židů z Terezína, nechá si vypracovat od Fredy Hirsche zprávu o výchově dětí. Ovšem již 1. nebo 2. března 1944 vydá příkaz povraždit všechny muže, ženy a děti, co jsou v táboře již půl roku.

2. března 1944 musí napsat příbuzným všichni, co mají být údajně deportováni. Korespondenční lístky jsou opatřeny datem 25. března 1944. Je jim řečeno, že budou odesláni do pracovního tábora v Heidebrecku v Horním Slezsku.

Obr. 198 Fredy Hirsch

7. března 1944, pondělí

Z rodinného tábora terezínských Židů v sektoru BIIb v Auschwitz II. - Birkenau jsou odděleni členové prvního transportu a v noci odvedeni do karanténního sektoru BIIa. Je jim zopakováno, že budou deportováni za prací do Heidebrecku. Odbojáři je znovu varují, že mají být zavražděni, ale jelikož nešli do plynových komor, ale jen do vedlejšího sektoru, mnozí věří, že jde jen o fámu.

8. března 1944, úterý

Dochází ke zplynování českých Židů z rodinného tábora, kterým uplynula půlroční karanténní lhůta. Z původních 5. 006 lidí jich asi 1. 000 již umřelo na nemoci a vyčerpání, další jsou určeni k likvidaci. Přes snahu některých nacistů z tábora o změnu rozkazu, kdy navrhují provést selekci a ponechat naživu práceschopné muže a ženy, je potvrzeno nařízeno zabít všechny, kteří přijeli do tábora z Terezína 9. září 1943. Zachrání se jen malý zlomek z nich, kteří jsou nemocní, pracují ve speciálních komandech či jako zdravotníci. A pak také dvojčata, které odvede do svého zvláštního bloku doktor Mengele. Z těchto ušetřených osob nakonec válku přežije 41.

Lidé, kteří mají být zavražděni, byli opakovaně předem varováni odbojáři a nabádáni, aby povstali. Oni však takovému scénáři nevěří, nacisté je ujišťují, že mají být deportováni. Odbojáři z tábora se spoléhají na největší osobnost v sektoru BIIb, na Fredy Hirsche, který vede školu pro asi 500 dětí. Ovšem ten v předvečer masakru spáchá sebevraždu, když se otráví. Přitom dostal ujištění od členů sonderkommanda, že v případě vzpoury se k nim jeho příslušníci připojí a budou bojovat po jejich boku. Povstat je připraven i sektor BIId, v němž se nachází mužský tábor.

Nakonec k žádnému odporu nedojde. Když odsouzení dorazí ke Krematoriím II. a III., je již na vzpouru pozdě. Mnozí se domnívají, že odsouzenci na smrt se do zoufalého boje s nacisty nepustí kvůli svým dětem. Mají totiž obavy z jejich velkého utrpení v případě rozpoutané vzpoury a následného násilí, a tak raději i s nimi umírají v plynové komoře. Vždyť i Hirsch raději volí sebevraždu, než aby své milované děti viděl trpět a umírat.

Celá akce zplynování trvá velmi dlouho. Než se několik skupin svlékne, další čekají již nazí v plynové komoře či ještě oblečení na dvoře s vědomím, že brzo zemřou. Pomlácení a zoufalí lidé těšně po zavření dveří plynové komory začnou zpívat československou státní hymnu, poté zazní i židovská píseň „Hatikva“, dnes hymna státu Izrael. Tu již nedokončí, neboť je začne plyn dusit.

Tu noc umírá 3. 791 mužů, žen a dětí. Jiné zdroje uvádějí 3. 798 obětí.

Obr. 199 Ještě živí v plynové komoře – obrázek Mikhail Turnovsky

Obr. 200 Mrtví v plynové komoře – Mikhail Turnovsky

Březen 1943 až březen 1944

Podle odhadů je v tomto období přibližně 160. 000 Židů posláno krátce po příjezdu do plynu.

Jaro 1944

Probíhá kompletní dezinfekce ženského tábora. Ženy se musí svléknout donaha a odejít do sprch. Dochází k oholení jejich hlav i ochlupených míst na těle, do rozkroku a do podpaží je pak nanášena dezinfekce. Poté jsou vyhnány ven a musí tam stát nahé, někdy i déle než hodinu, bez ohledu na stále chladné počasí.

V některých případech se k ženám vrátí méně oblečení, než odevzdaly, a tak musí na následný další apel nastoupit nahé. Esesáci na ně křičí, že jsou proradné nestydaté ženské a preventivně je zbijí. Pochopitelně některé z žen dostanou zápal plic, který přivodí jejich smrt buď přirozenou cestou, anebo po jejich selekci.

Podobné praktiky se odehrávají i v mužském sektoru, který také čas od času bývá dezinfikován.

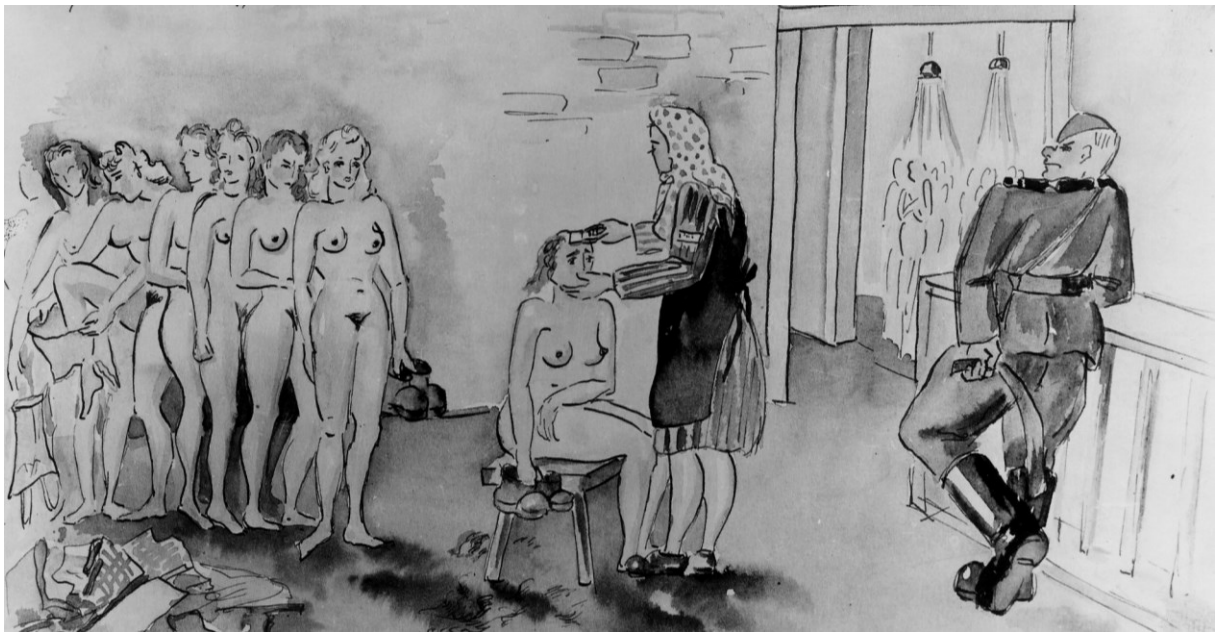

Obr. 201 Očista žen – obrázek Zofia Rosenstrauch

Jaro 1944

Buduje se nová železniční rampa, která se bude nacházet uvnitř tábora Auschwitz II. – Birkenau a oběti de facto přiveze skoro až na nádvoří Krematoria II a III. Vrcholí přípravy na vyvraždění velkého počtu maďarských Židů. Mají být zlikvidováni všichni, a jelikož jich je na 750 tisíc, počítá se s využitím všech dostupných prostor v táboře, určených k hromadnému zabíjení.

Od konce roku 1943, s jistým občasným omezením, fungují Krematoria II. a III., naopak Krematoria IV. a V. jsou odstavená. Krematorium IV. vlastně téměř od svého zprovoznění. Nyní dochází k jejich revizi a opravám, včetně dveří ke komorám u pecí.

Při této příležitosti se vyřeší problém se zabíjením menších skupin obětí pomoci plynu, v Krematoriu V. je vystavěna další příčka, která rozdělí nejmenší z plynových komor na dvě části. Vzniká tak jedna malá plynová komora o ploše 12 metrů čtverečních, kde lze zavraždit menší skupinku lidí, aniž by se plýtvalo plynem.

U fungování Krematoria IV. se svědectví rozcházejí, buď se uvede do provozu na velmi krátký čas, anebo je v tak špatném stavu, že jsou opravy nemožné a zůstane stále odstavené. V každém případě od konce května slouží k ubytování části sonderkommanda a logicky tedy svou původní funkci neplní.

Vzhledem k tomu, že pece v Krematoriu IV. a V. nevydrží dlouhodobě velký výkon a navíc je jejich propustnost nízká, dochází k vykopání jam na spalování mrtvol, a to jak u Bunkeru II, tak za Krematoriem V.

Znovu jsou postaveny dřevěné budovy pro svlékání obětí u Bunkeru II a ten je opraven. Někdy bývá v této fázi fungování tábora označován jako Bunker V. Není zcela jasné, kolik přesně dřevěných budov ke svlékání obětí u Bunkeru II kdy stojí. Svědectví se rozcházejí v počtu dvou nebo tří. Je možné, že v první a druhé fázi využívání Bunkeru II je počet budov odlišný.

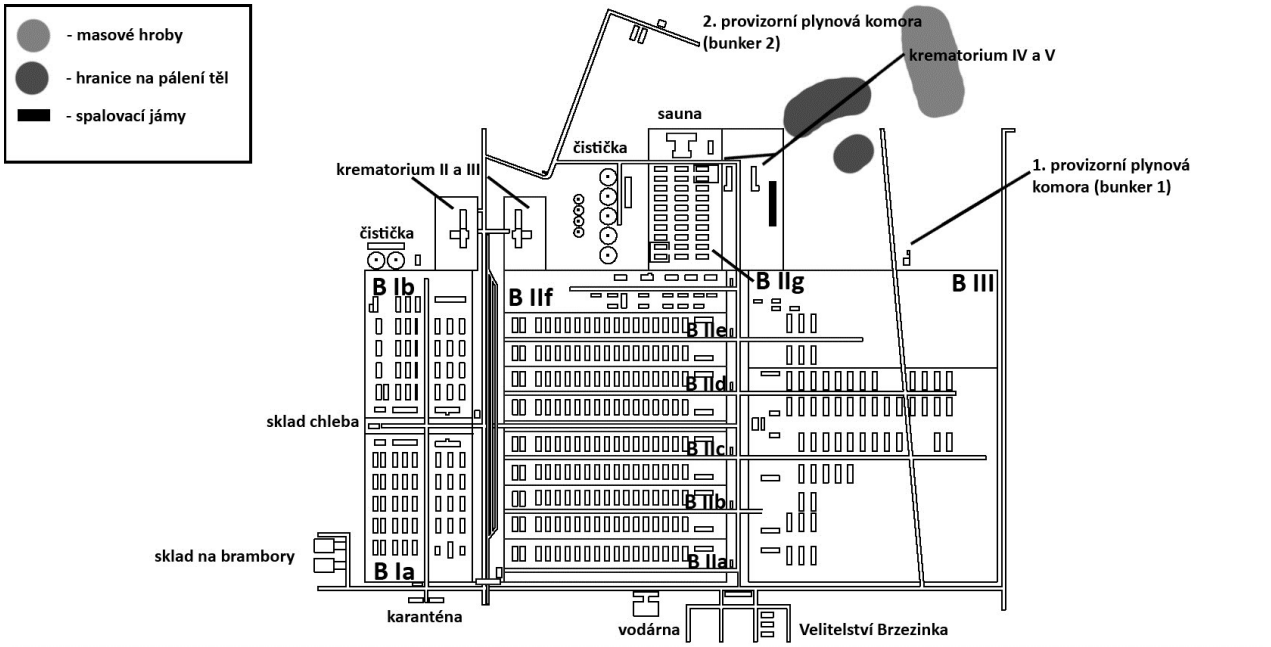

Auschwitz II (BRZEZINKA) 1942-1945

B Ia - Ženský tábor od sprna 1942 až leden 1945
B Ib - Sovětští zajatci a mužští vězni. Od roku 1943 ženský tábor
B IIa - Mužský karanténní tábor od sprna 1943
B IIb - „Terezínský rodinný tábor“ od roku 1943 až 1944
B IIc - Tábor pro židovské ženy. Převážně z Maďarska. Od roku 1944
B IId - Mužský tábor. Od července 1943
B IIe - Romský tábor. Od února 1943 až srpen 1944
B IIf - Nemocniční tábor pro muže. Od roku 1943 až 1945
B IIg - Tábor svršků „Kanada“. Od prosince 1943
B III - Skladištní tábor Mexiko pro židovské ženy převážně z Maďarska. Od června 1944 až říjen 1944

Obr. 202 schéma Auschwitz II. – Birkenau, projekt studenti SSPŠ

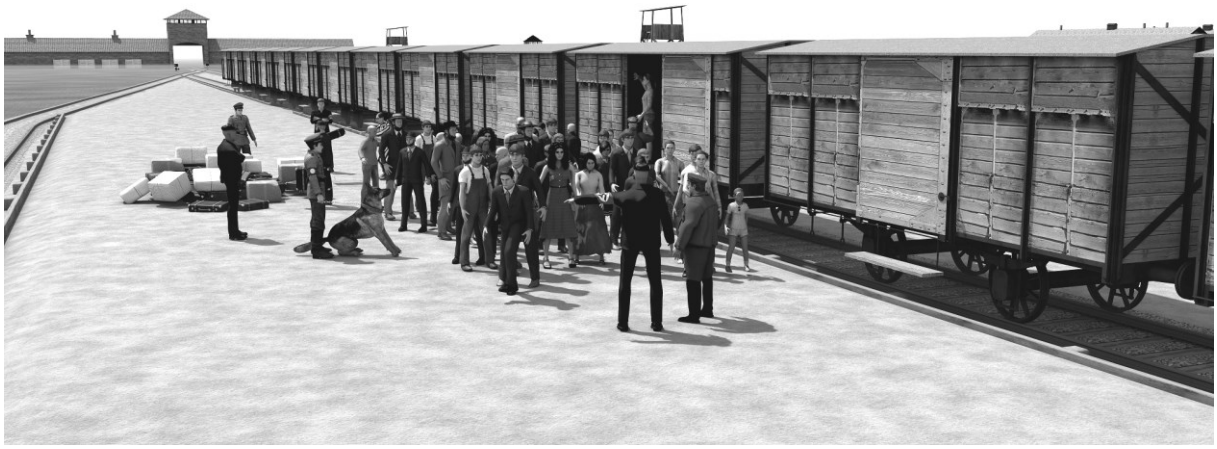

Obr. 203 Model Rampa Auschwitz III. Birkenau – projekt studenti SSPŠ

5. dubna 1944, středa

Dochází k útěku čtyřicetiletého vězně Vítězslava Izraela Lederera, při kterém mu pomáhá asi dvacetiletý SS-rottenführer Viktor Pestek, který mu sežene esesáckou uniformu a v ní ho vyvede z tábora.

V průběhu internace naváže Lederer kontakt s esesákem Pestekem, který je zamilovaný do vězněné české Židovky Reneé Neumanové. Zajímavostí je, že Pestek předtím nabídne pomoc při útěku Vrbovi a Wetzlerovi, ti se ale bojí zrady a omítnou ho.

Útěk se zdaří a Lederer válku přežije. Pestek se však rozhodne vrátit a pomoci k útěku i vězeňkyni Neumanové. Je odhalen, zatčen, mučen a posléze odsouzen přímo v Osvětimi k trestu smrti. Poprava je však vykonána 8. října 1944 v Miedzybrodzie Bialskie.

7. dubna 1944, pátek

Obr. 204 Rudolf Vrba

Dochází k útěku dvojice vězňů, písařů z mužské sekce Auschwitz II. –Birkenau, dvacetiletého Rudolfa Vrby, vlastním jménem Walter Rosenberg, a šestadvacetiletého Alfreda Wetzlera. Oběma se útěk zdaří, dostanou se na Slovensko a válku přežijí. Oba u sebe mají mnoho informací o událostech v táboře, které společně s plánováním útěku sbírají. Přes člena sonderkommanda Filipa Müllera získají údaje i od plynových komor. Vrba později napíše knihu „Utekl jsem z Osvětimi.“

Oba sestaví o událostech v táboře zprávu, tu předá Jewish Council do Švýcarska. Následně ji obdrží Spojenci. 18. června 1944 odvysílá některé informace z ní BBC, 23. června 1944 dostává kopii neutrální Švédsko a v říjnu i Vatikán.

Jejich zpráva je aktualizována po útěku dalších dvou vězňů, Czeslawa Mordowicze a Arnošta Rosina.

Pozitivním výsledkem těchto zpráv je zastavení deportace a vraždění maďarských Židů. Židovští vězni v Osvětimi, i další příslušníci tohoto pronásledovaného národa, co tam budou ještě transportováni, jsou však ponecháni svému osudu. Mnozí se tak cítí všemi zrazeni a nikdy asi nepochopí, proč nedošlo ke spojeneckému bombardování této továrny na smrt a přístupových železničních tratí, na nichž přijíždějí další a další oběti holocaustu.

11. dubna 1944, úterý

Přijíždí 2. 500 řeckých Židů z Athén, z nichž je 320 mužů vybráno na práci do tábora. Z těch je pak 150 až 200 mužů odvedeno do izolovaného bloku 13, aby posílili sonderkomando. Mezi nimi se nachází i jednadvacetiletý Shlomo Venezia a jeho třiadvacetiletý bratr Morris. Oba pracují postupně v různých krematoriích, jeden čas mají za povinnost stříhat obětem vlasy. Oba útrapy tábora i války přežijí.

Obr. 205 Shlomo Venezia

Shlomo Venezia na sklonku života své zážitky popíše v knize „V pekle plynových komor“. Svou knihu věnuje dvěma rodinám. Té předválečné, z níž hned po příjezdu do Osvětimi v plynové komoře umírají jeho čtyřiačtyřicetiletá matka i dvě sestry ve věku 14 a 11 let. Druhou rodinu tvoří jeho manželka, tři synové a pět vnoučat.

16. dubna 1944, neděle

Z Majdanku přijíždí nový oberkápo sonderkommanda Karl Koevent, ten si přiváží i 19 sovětských válečných zajatců. Ti členům sonderkommanda potvrdí, že jejich 200 kolegů deportovaných v únoru 1944, bylo v Majdanku hned po příjezdu postříleno a spáleno.

29. dubna 1944, sobota

Do tábora v Auschwitz II. – Birkenau přijíždí první transport 1. 800 maďarských Židů. Jde o předzvěst dalších tragických událostí.

Květen 1944

Obr. 206 Arnošt Rosin

Útěk z tábora se zdaří další dvojici vězňů. Dvaatřicetiletý Arnošt Rosin a třiadvacetiletý Czeslaw Mordowicz doplní informace svých uprchlých kolegů Vrby a Wetzlera o vraždění Židů.

2. května 1944, úterý

Přijíždějí dva transporty s 3. 800 maďarskými Židy, většina z nich po selekci končí v plynové komoře.

Obr. 207 Příjezd transportu – obrázek Jan Komski

8. květen 1944, pondělí

Dochází k návratu Rudolfa Hösse do čela komplexu táborů Auschwitz a dokončení příprav na vraždění maďarských Židů. Dosavadní velitel Arthur Liebehenscheld je přeřazen na místo velitele koncentračního tábora Majdanek.

9. května 1944, úterý

Höss jmenuje Otto Molla velitelem všech krematorií, Voss zůstává velitelem Krematoria IV. a V. Fanatický a brutální Moll se zdá Hössovi pro plánovanou monstrózní akci vhodnějším, než umírněnější Voss.

Moll okamžitě provádí revizi všech krematorií a nařizuje jejich opravy. Kromě toho nechá znovu uvést do stavu připravenosti odstavený Bunker II., u něhož jsou obnoveny svlékací baráky. Za Bunkerem II. nařídí vykopat čtyři spalovací jámy.

Jelikož se brzo zjistí, že krematoria nestačí spalovat mrtvoly, navíc Krematorium IV. je nefunkční a Krematorium V. má pece poškozené a méně výkonné, nechá Moll za Krematoriem V. vykopat dvě velké jámy dlouhé asi 50 metrů, široké 8 metrů a hluboké 2 metry. Na jejich dně nechá vybudovat kanálky a jímku na sběr lidského tuku, kterým budou polévány mrtvoly. Tímto svým vylepšením zvýší rychlost hoření těl.

Spodní vrstvu v jámě tvoří staré pražce, dřevo, hobliny, piliny a suché jedlové větve, na ně vězni umístí až 400 těl mužů, žen a dětí, následuje další vrstva hořlavého materiálu. Tak je nakonec do jámy umístěno až 1. 200 mrtvol. Mezi těla strkají staré hadry nasáklé hořlavou kapalinou. Pak vše pomocí louče zapálí. Po rozhoření stéká lidský tuk do jímky a jím je celá pyramida polévána. Později je do ohně přihozeno ještě několik set těl.

Aby na spalovací jámy nebylo vidět, je vybudován maskovací plot z propletených větví. Před Krematoriem V. nechá Moll postavit lavice a stoly, aby se u nich mohli lidé svlékat. Svlékárna uvnitř budovy je nedostatečná a proces vraždění by tak byl zpomalován.

Obr. 208 Plot z větví u Krematoria V. – www.auschwitz.org

Polovina května 1944

V té době přijíždí do rodinného tábora v sektoru BIIb v Auschwitz II. – Birkenau transport z Terezína v počtu 7. 503 osob, z nichž třetinu tvoří čeští Židé.

15. května 1944, pondělí

Začíná oficiálně akce Eichmanna, na jejímž konci má být úplné vyhlazení maďarských Židů. Toho dne přijíždějí tři dobytčí vlaky z Maďarska, v nich se nachází kolem 9. 000 až 10. 000 osob. Tento počet deportovaných se má stát tradičním pro každý následující den.

16. května 1944, úterý

Do tábora přichází jednatřicetiletý SS-oberscharführer Eric Muhlsfeldt. Stává se velitelem Krematorií II. a III. Proslaví se svou brutalitou.

Obr. 209 Eric Muhsfeldt

21. května 1944, neděle

Příjezd dvou konvojů dohromady se šesti tisíci lidmi, z nichž jen 2. 000 osob je uznáno za práceschopné. Jelikož probíhá údržba Krematoria II. a III., jsou selektovaní lidé usmrceni v Krematoriu V. a páleni v jamách za ním. Nejspíše v ten den jsou tyto jámy poprvé využity.

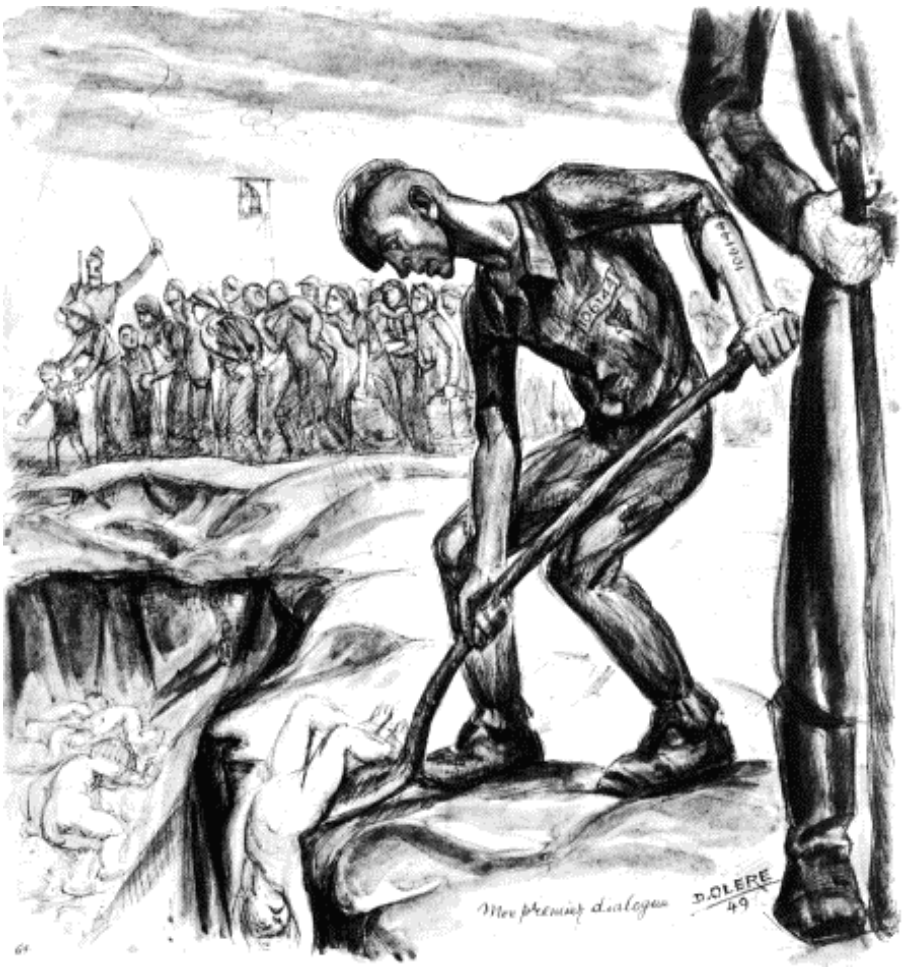

Obr. 210 Pálení mrtvých v jámě – obrázek David Olére

Obr. 211 Peklo táborů Auschwitz – obrázek David Olére

23. května 1944, úterý

250 mužů z předešlého transportu maďarských Židů je přiděleno k sonderkomandu, to má v tu chvíli již 900 členů. Jeho příslušníci pocházejí ze sedmi zemí, Německa, Polska, Řecka, Holandska, Francie, Slovenska a Maďarska. Někteří se nejsou schopni mezi sebou domluvit, znají jen řeč země, ze které pocházejí.

Mezi novými členy sonderkommanda je i dvacetiletý Dov Paisikovic a jeho otec Izák. Oba přežijí, Dov později vypovídá jako svědek při osvětimském procesu ve Frankfurtu v roce 1963.

Vedoucí krematorií Moll nejen řídí proces vraždění, ale doslova se v něm vyžívá. Projevuje se u něj sadismus, například osobně vodí nahé ženy k jamám s hořícími mrtvolami, těší se z jejich hrůzy a poté je osobně střílí z pistole. Neváhá ani do ohně házet živé malé děti, které před vstupem na dezinfekci, tedy do plynové komory, jejich matky v dobré víře ponechaly venku. Mučí i zabíjí rovněž členy sonderkommanda.

Obr. 212 Střílení žen u spalovací jámy – obrázek David Olére

Konec května 1944

Vzhledem k velkému počtu transportovaných maďarských Židů, jsou deportované ženy umístěny do nedostavěného sektoru BIII, který se nazývá Mexiko. Blok BIIc, pro ně určený, je již totiž nestačí pojmout. Také je u některých transportů větší množství osob vybráno do tábora a teprve později jsou znovu selektováni a posláni na smrt, když se počet zabíjených sníží.

Obr. 213 Příjezd transportu a selekce – květen 1944 – fotografie Wilhelm Brasse

Obr. 214 Příjezd transportu a selekce – květen 1944 – fotografie Wilhelm Brasse

Obr. 215 Příjezd transportu a selekce – květen 1944 – fotografie Wilhelm Brasse

Obr. 216 Příjezd transportu a selekce mužů – květen 1944 – fotografie Wilhelm Brasse

Obr. 217 Příjezd transportu a selekce mužů – květen 1944 – fotografie Wilhelm Brasse

Obr. 218 Odchod selektovaných ke Krematoriu V. – květen 1944 – fotografie Wilhelm Brasse

Obr. 219 Odchod selektovaných ke Krematoriu V. – květen 1944 – fotografie Wilhelm Brasse

Obr. 220 Odchod selektovaných ke Krematoriu V. – květen 1944 – fotografie Wilhelm Brasse

Obr. 221 Čekání selektovaných na smrt u Krematoria V. – květen 1944 – fotografie Wilhelm Brasse

Obr. 222 Čekání selektovaných na smrt u Krematoria V. – květen 1944 – fotografie Wilhelm Brasse

Obr. 223 Čekání selektovaných na smrt u Krematoria V. – květen 1944 – fotografie Wilhelm Brasse

Obr. 224 Čekání selektovaných na smrt u Krematoria V. – květen 1944 – fotografie Wilhelm Brasse

Obr. 225 Věci po internovaných a usmrcených lidech – květen 1944 – fotografie Wilhelm Brasse

Konec května 1944

Do té doby jsou členové sonderkommanda ubytováni v blocích 11 a 13 v sektoru BIId. Jelikož je u krematorií mnoho práce, rozhodne Moll o tom, že komanda budou ubytována přímo v krematoriích. V Krematoriu II. a III. je vybudována ubytovna v půdních prostorách, v každém pracuje kolem 200 vězňů. Asi 300 členů sonderkommanda, sloužících u Krematoria

V. a u jam za ním, je ubytována v nefunkčním Krematoriu IV. Zbytek pravděpodobně přespává v bloku 11 nebo 13, ti slouží u Bunkeru II. O něco později jsou i oni přesunuti do Krematoria IV.

K sonderkommandu je přidělený sedmnáctiletý Morris Kesselman, stává se pipelem šestadvacetiletého kápa Lemke Pliszska. Oba dva přežijí, Morris i díky ochraně kápa. Později podá důležitá svědectví o událostech u plynových komor. Jako nejmladší člen komanda chodí Kesselman často pro stravu. Přitom dokáže umluvit strážného, esesáka holandského původu, a občas mu je dovoleno házet chleba do ženského sektoru. Sonderkommando má v té době díky kořisti z transportů jídla dost.

Obr. 226 Celkový pohled Krematoria V., projekt studenti SSPŠ

Obr. 227 Házení jídla vězeňkyním – obrázek David Olére

29. května 1944, pondělí

V transportu přijíždí do tábora třiačtyřicetiletý maďarský patolog židovského původu Miklos Nyiszli. Stává se spolupracovníkem doktora Mengeleho a jeho kniha „Osvětim, autentické svědectví lékaře“, po válce stvoří mýtus tohoto bezcitného nacistického doktora. Nyizsli v ní poprvé odhalí hrůzy vyhlazování a experimentů na vězních. Byť jsou v jeho knize mnohé nepřesné údaje, včetně počtu zavražděných, její význam spočívá v šokujících informacích, které se dozvídá veřejnost po celém světě.

Nyiszli je přidělen jako lékař k sonderkommandu, je ubytován přímo v Krematoriu II., kde se nachází i jeho pitevna. Na ní zprvu sám, a posléze s kolegy, pitvá velké množství osob, které mu dodává právě doktor Mengele. Hned po jeho příchodu do krematoria uspořádá místní kápo na jeho počest bohatou večeři. Zatímco oni hodují ze zásob zavražděných lidí, tisíce jiných vězňů a vězeňkyň umírá kousek od nich hlady. To je jeden z paradoxů tábora, někteří privilegovaní vězni mají všeho dostatek, většina obyčejných vězňů trpí podvýživou.

Nyizsli má se svým šéfem zvláštní vztah. Je mu umožněno se vídat se svou ženou a sedmnáctiletou dcerou, věc v táboře naopak naprosto nevídaná. Mengele mu přináší cigarety a v jejich dýmu diskutují o výsledcích pitev.

Kromě pitvání musí patolog připravovat i kostry pro antropologický ústav. Různě postižení lidé, včetně liliputů, jsou zastřeleni, poté vařeni v kotli, aby jejich maso změklo a šlo lépe oddělovat od kostí. Uvařené mrtvoly pak putují na pitevnu, kde se z nich stávají bělostné kostry připravené k transportu.

Příkladem může být osud otce a syna, kteří jsou oba tělesně postiženi, otec hrbem a potomek ostruhou na noze. Oba jsou Mengelem vytaženi z transportu, v márnici nuceni se svléknout donaha a po vyšetření na pitevně jsou zastřeleni. Druhý den jsou již jejich skelety připraveny pro antropologický ústav.

Červen 1944

Jsou vypraveny první transporty vězňů a vězeňkyň do jiných koncentračních táborů. V některých se nacházejí i nedávno do tábora přijatí maďarští Židé. Podobné transporty jsou sestavovány i v dalších měsících.

Červen 1944

K sonderkommandu je převelen francouzský židovský lékař Karel Zigmund Bendel. Začíná pracovat na pitevně doktora Mengeleho.

Bendel Osvětim opustí v pochodu smrti 18. ledna 1945, cestu i válku přežije.

Červen 1944

V transportu přijíždí maďarská Židovka Ema Šternová, která tábor nakonec přežije. Ve své výpovědi uvádí, že krátce po přijetí do tábora vedou ji a další ženy kolem velké jámy, v níž jsou nahá dětská tělíčka různého věku, od mimin až po vzrostlejší předškoláky. Ty

nacisté právě polévají hořlavinou, aby je mohli spálit. Domnívá se, že jim tuto hrůzu esesáci ukazují schválně, aby je zastrašily a vzbudily v nich beznaděj.

Obr. 228 Pálení mrtvých dětí – obrázek David Olére

Červen 1944

V New York Times je uveřejněn článek, vycházející ze zprávy Vrby a Wetzlera, mluví se o 1,5 až 1,75 milionech zplynovaných Židů v Osvětimi. V té době se na maďarského regenta Miklóse Horthyho obrací švédský král, papež a předseda Červeného kříže a žádají ukončení deportací maďarských Židů do Osvětimi.

Červen 1944

V experimentálním bloku 28 v táboře Auschwitz I. začínají velké pokusy na vězních s komárem, které mnohým mužům přivodí smrt. Nacističtí lékaři na nich totiž testují nové medikamenty na léčbu malárie. Pokud se vězeň po bodnutí hmyzu nenakazí, je mu aplikována do těla infikovaná krev.

Experimentální blok 28 zůstává pro běžné vězně z tábora uzavřený a není zcela jasné, jaká vědecká bádání se tam kdy odehrávají. Mluví se i o pokusech s podchlazováním vězňů ve vybudované nádrži a o výzkumu infekční hepatitidy. Tou jsou záměrně nakaženi mnohdy i zdraví muži.

Určitě zde probíhají pokusy s různými spáleninami, jaké vznikají při výbuchu granátů na frontě. Ale i pokusy, které mají odhalit sebepoškozování německých vojáků, kteří se chtějí dostat z fronty. Ti si záměrně způsobují různé záněty. Vězňům je potírána kůže toxickými látkami, či je pod kůži vstřikována pomocí injekcí. Mužům vznikají zánětlivá a nebezpečná poranění. Není pochyb, že vybraní vězni při těchto experimentech velmi trpí.

V bloku 28 je i fotografický ateliér, kde se pořizují snímky většinou nahých vězňů, na nichž probíhají pokusy. Svá dvojčata tam minimálně po určitou dobu nechává přivážet a fotografovat i Mengele.

Obr. 229 Fotografie Mengeleho dvojčat – www.yadvashem.org

6. června 1944, úterý

Dochází k vylodění Spojenců v Normandii. Rudá armáda stojí jen pár set kilometrů od Budapešti.

13. června, možná ale až červenec 1944

Dochází k přestěhování ženského experimentálního bloku 10 v táboře Auschwitz I. do bloku 1 v nové zástavbě nedaleko základního tábora. Tyto baráky se nacházejí v ochranném pásmu asi pět minut chůze od tábora Auschwitz I. Blok 1 si osobně vybral již dříve doktor Clauberg pro pokračování svých pokusů na ženách.

18. června 1944, neděle

Přijíždí poslední konvoj maďarských Židů před přestávkou v plynování, další dorazí až 28. června 1944.

Obr. 230 Peklo u plynových komor – obrázek David Olére

22. června 1944, čtvrtek

Sověti zahajují operaci Bagration proti nacistickým vojákům, jde o velký úder na „Skupinu armád Střed“ v Bělorusku.

26. června 1944, pondělí

Dochází k fotografování celého komplexu Auschwitz z letounu Air Force. V té době jsou všechna krematoria neaktivní, nevychází z nich žádný dým. Tyto snímky jsou vodou na mlýn těm, kdo zpochybňují holocaust a vraždění v plynových komorách. Je však pravdou, že poslední transport dorazil 18. června a další přijede až o dva dny později. Snímky jsou tak pořízeny v době, kdy nastává přestávka v hromadných vraždách.

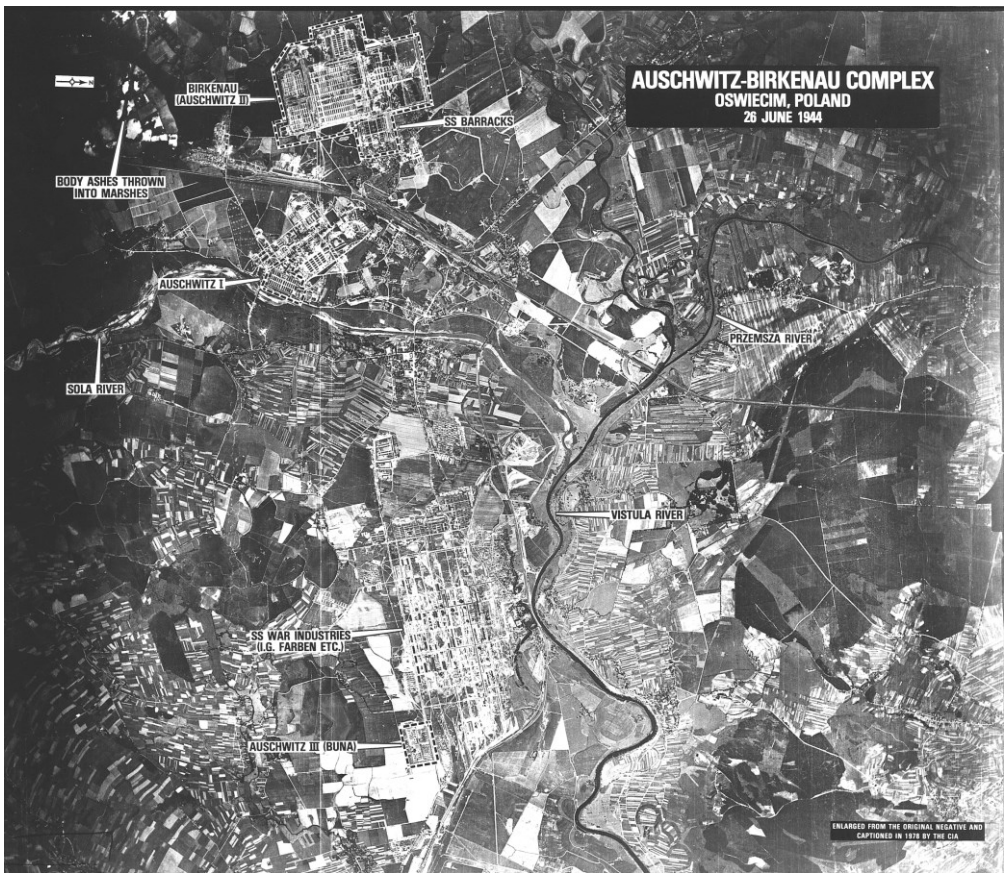

Obr. 231 Letecký snímek komplexu táborů Auschwitz – 26. června 1944

28. června 1944, středa

Přijíždí další transport maďarských Židů.

Obr. 232 Příchod selektovaných ke Krematoriu III. – obrázek David Olére

29. června 1944, čtvrtek

Doktor Mengele posílá oddělenou hlavu dvanáctiletého chlapce do antropologického ústavu, zároveň odesílá i fotografii čtyř Rómů, u kterých provedl kastraci. Kromě různých vnitřních orgánů, jím vyrobených sér a vyloupaných očí Rómů, posílá z tábora Mengele i kostry liliputů či zdeformovaných lidí.

Právě doktor Mengele vrcholnou měrou využívá transportů maďarských Židů k získání objektů pro svůj výzkum. Pobíhá mezi selektovanými, vytahuje z davu dvojčata, rovněž tak fyzicky deformované osoby, trpaslíky. Vytváří pro ně speciální blok, ve kterém je shromažďuje. Sami internovaní ho nazývají panoptikem.

Co se týká odbornosti doktora Mengele, nejspíše není žádným geniálním vědcem, jak se později objevuje v mnoha různých filmech či knihách, ale maximálně vědcem průměrným. Nejspíš není ani sadistou, jen naprosto bezohledným lékařem, pro kterého mají židovští vězni stejnou hodnotu, jako pokusná zvířata v laboratořích. Výjimkou jsou židovští lékaři, ty minimálně částečně bere jako kolegy. Dokonce občas koná i něco na způsob konferencí, kterých se právě židovští vězeňští lékaři zúčastní a spolu s ním tam diskutují medicínské problémy.

Většinu jeho pokusů lze označit za nesmyslné, které nepřinášejí žádné významné poznatky, ale jen utrpení obětem. Ať již jde o pokusy změnit barvu očí, stání dlouhou dobu na hlavě, zaškrcování končetin, zapichování jehel do míchy, ostré svícení do očí a podobně.

Co se týká dvojčat, zabíjí je Mengele jen výjimečně a především ve chvílích, kdy jedno z nich zemře přirozenou cestou na nemoc. Podle statistiky zemře asi 15% z jím zkoumaných dvojčat, což je při ohromné úmrtnosti v táboře velmi solidní číslo.

Sami děti, především v cikánském táboře, ho mají svým způsobem rády, volají na něj „strýčku Pepe“, a on jim nosí čokoládu a bonbóny. Bohužel si je také bere na své různě zhovadilé pokusy. Podle pozdějších výpovědí přeživších dvojčat, děti vědí, že nebýt Mengeleho, už dávno by byly mrtvé. Jen díky tomu, že je chce ke svému bádání, nešly hned po příjezdu do plynové komory. Za což platí tím, že on na nich provádí své experimenty. Děti chápou, že jen a jen jeho pokusy, a jeho zájem o ně, je udržuje při životě. Je pro ně ochránce i zhoubce v jedné osobě.

Dvojčata jsou z jeho rozkazu privilegovanými vězni, nikdo se jich nesmí dotknout. Toho některé děti využívají a někdy jiným vězňům vyhrožují slovy: ***„Řeknu to strýčkovi a uvidíš!“*** Jde o pádný argument, lékař v hodnosti kapitána SS je v táboře Bohem a může doslova cokoli. Výhradně nacističtí lékaři totiž rozhodují, kdo bude ještě nějaký čas žít a kdo již má zemřít.

Do sterilizačních pokusů se Mengele příliš nezapojuje, a pokud ano, tak jen okrajově. Podle svědectví má v jednom případě odstranit varlata asi osmiletému chlapci, spekuluje se, že ho chce sledovat a porovnávat s jeho dvojčetem.

O ledasčem však vypovídá i událost se dvěmi cikánskými chlapci dvojčaty. Vězeňští lékaři tvrdí, na základě rentgenových snímků, že hoši nemají tuberkulózu. Mengele je jiného názoru. Za pár dní za nimi sám přijde a uzná svoji špatnou diagnózu. Když se ti tváří všelijak, odpoví: ***„Jistě, pitval jsem je.“*** Smutnou okolností je, že osmiletí kluci byli oblíbenci nejen vězeňských lékařů, ale i samotného Mengeleho. Všichni je prý doslova rozmazlovali.

Obr. 233 Cikánské děti – fotografie vězeň Wilhelm Brasse

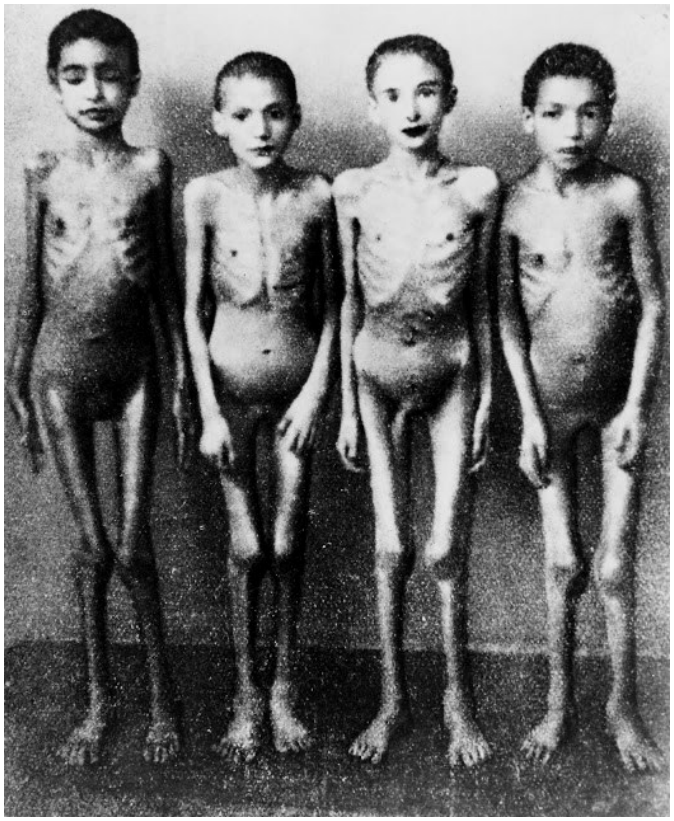

Obr. 234 Cikánské děti – fotografie vězeň Wilhelm Brasse

Polovina roku 1944

Širší odbojová organizace v táboře s názvem „Bojová skupina Osvětim“ ustanovuje „Vojenskou radu Osvětim“, která má připravovat ozbrojeného povstání. Panují obavy, zda před postupující sovětskou armádou nebudou chtít nacisté pozabíjet vězně a zahladit stopy.

Důvodem zvýšené aktivity odbojářů je i údajný plán Otty Molla, který navrhuje, že by měli být všichni vězni povražděni, krematoria zničena a nakonec celý tábor Auschwitz II-Birkenau srovnán se zemí bombardováním. Není jisté, zda něco takového Moll skutečně předložil, ale tato informace se mezi vězni rozšíří.

Odbojáři se spojují i se sonderkommandem, ve které je značné množství silných a odhodlaných mladých mužů, kterým je jasné, že mají být v každém případě nakonec sami zlikvidováni jako nežádoucí svědci.

Za sonderkommando udržuje kontakt s odbojem kápo Kaminski, ten tlačí na zahájení povstání co nejdříve. Má obavy, že brzo začne redukce sonderkommanda, tedy vraždění jeho členů. Odbojáři namítají, že pro útěk většího počtu vězňů zatím nejsou vhodné podmínky a nacisté by na uprchlíky mohli následně podniknout doslova hon. Sovětská armáda je ještě daleko a esesáci mají možnost povolat posily.

9. července 1944, neděle

Toho dne se rozhodne představitel Maďarska admirál Miklos Horthy zastavit deportaci Židů. Důvodem je tlak jeho vlastní rodiny i ten mezinárodní, kdy je každý den bombardován telegramy. Je to vlastně jedinkrát, kdy diplomatická intervence dokáže zabrzdit holocaust. V té době je však již nejspíše polovina z téměř 440 tisíc doposud deportovaných Židů mrtvá.

Je nepochybné, že likvidace maďarských Židů je nejtemnější a nejkrvavější etapou v historii tohoto koncentračního tábora. Zároveň se velmi liší údaje o tom, kolik z deportovaných maďarských Židů skončilo skutečně v Osvětimi a kolik z nich tam bylo zavražděno. Popírači holocaustu poukazují na některá nadsazená čísla ve svědectvích, třeba i 25 tisíc zplynovaných a spálených obětí za 24 hodin, a na nereálnost v tamních podmínkách po technické stránce takové množství lidí zabít a jejich těla odstranit za jediný den.

Svědci sami jsou nejspíše ohromeni rozsahem hromadného vraždění v těchto měsících a nejsou schopni odhadnout správně počty mrtvých. Tím však nahrávají popíračům holocaustu, stejně jako jim nahrávají velmi nadsazená čísla uváděná Sověty ihned po válce, ti udávají počet 4 miliony zavražděných v Osvětimi. Dnes se historici shodují na reálném čísle 1,1 až 1,3 milionu popravených či umučených osob.

Od začátku května do začátku července 1944 je nejspíše transportováno z Maďarska přímo do Osvětimi 361. 661 osob, jak uvádějí některé zdroje. Mnozí z těch, co jsou vybráni na práci, což bývá většinou do 30% z transportu, jsou následně odesíláni za prací do jiných táborů. Někteří, kteří jsou určeni k likvidaci, jsou dočasně umístěni v táboře a čekají, až přijde jejich čas. Respektive až budou již zavraždění lidé spáleni v krematoriích či obřích jámách za Krematoriem V. Smutným reálným rekordem je zplynování 9 tisíc osob za jeden jediný den.

Podle nacistických záznamů je z Maďarska vypraveno na smrt 437. 402 Židů. Kolik z nich skutečně zahyne v Osvětimi není tedy zcela jasné, nejmenší odhady mluví o 150

tisících zplynovaných a spálených ihned po příjezdu, další zdroje o 200 až o 250 tisících. Maximální uváděné počty jsou 320 tisíc okamžitě zplynovaných, ale toto číslo se zdá být nadsazené a asi je hromadná vražda takového množství lidí za tak krátký čas i technicky obtížně proveditelná. Někteří ze započítávaných obětí možná nejsou zavražděni hned po příjezdu, ale o něco později, další pravděpodobně nacházejí smrt během věznění v Osvětimi, či po své deportaci v jiných táborech.

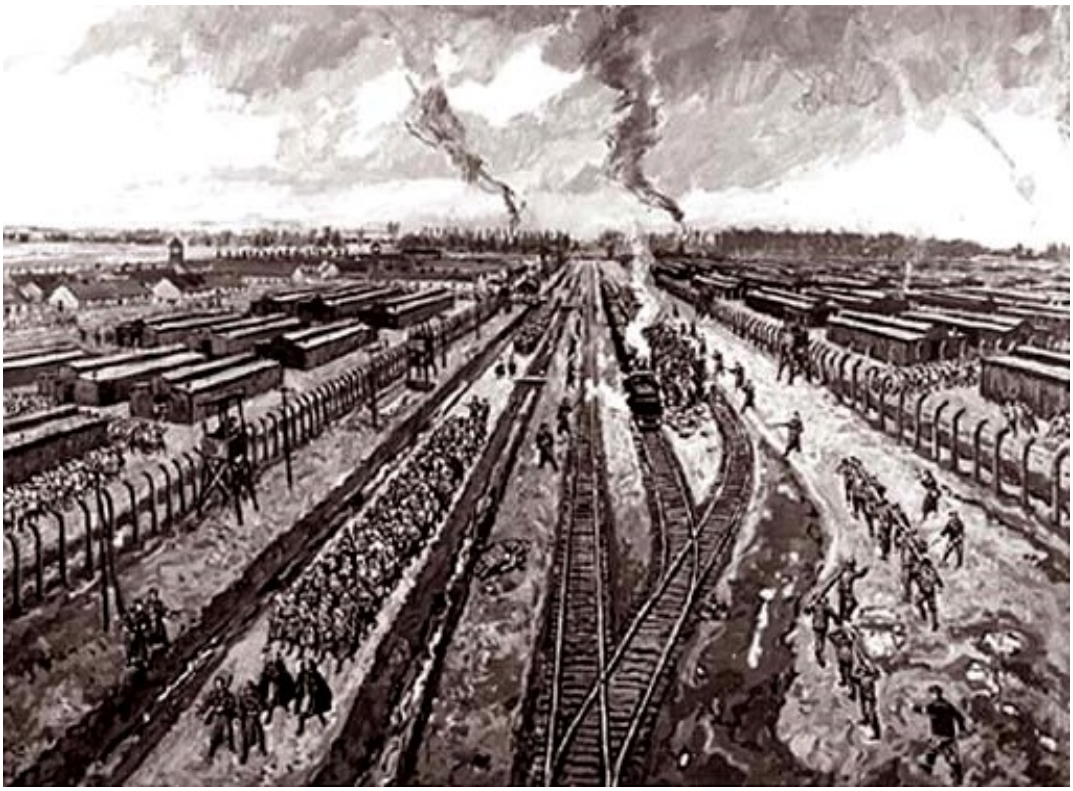

Obr. 235 Rampa v Auschwitz II. – Birkenau – obrázek Mieczyslaw Koscielniak

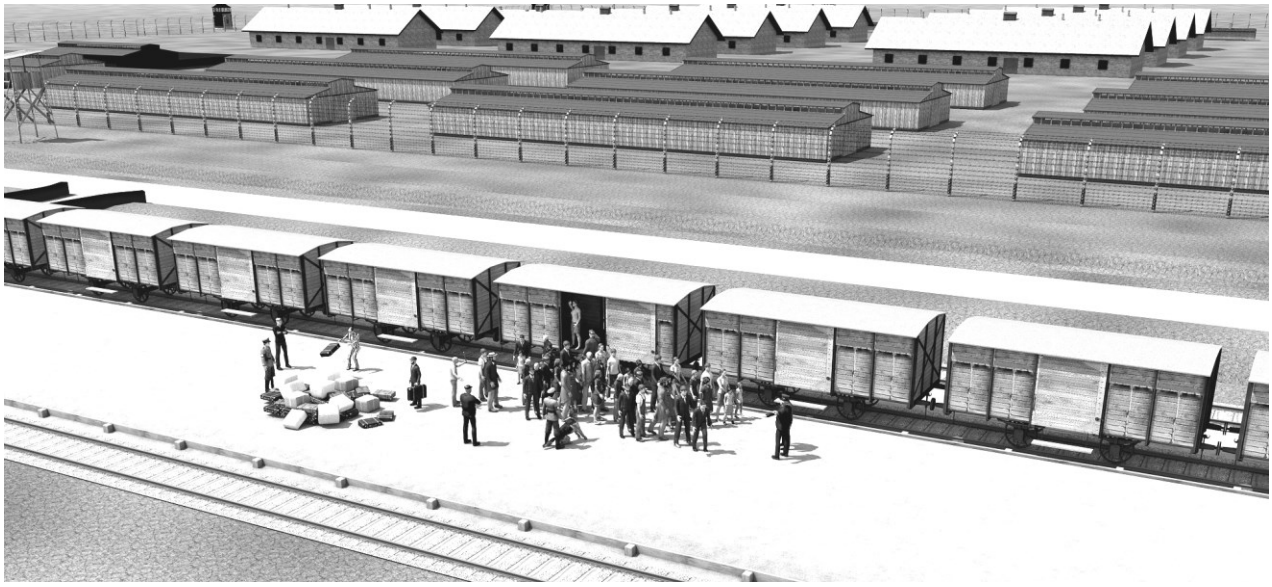

Obr. 236 Rampa v Auschwitz III. – Birkenau, projekt studenti SSPŠ

12. července 1944, středa

Po hromadné vraždě v březnu 1944 téměř čtyř tisíc českých Židů deportovaných z Terezína v říjnu 1943, žijí další jejich kolegové v rodinném táboře v sektoru BIIb s vědomím, že i jim běží čas šesti měsíců, než budou rovněž zabiti. S mučivým pocitem tak sledují kalendář, jak se blíží datum jejich smrti. Mnozí s apatií říkají, že jim zbývají ještě dva měsíce, pak měsíc, čtrnáct dní, než půjdou do komína.

Možná i z obav nacistů ze vzpoury, k likvidaci tábora 20. června 1944 nedojde. Naopak začnou esesáci vybírat práceschopné muže a ženy, celkem jich je asi 3. 500, které odešlou do jiných táborů na západě. Tam dvě třetiny z nich naleznou později smrt. Vybraní vězni a vězeňkyně se zpočátku obávají, že jde jen o zastírací manévr, jak je dostat do plynové komory, ale nakonec ke své úlevě opravdu odjedou vlaky do jiných táborů. Na práci je vybráno i několik desítek silnějších chlapců ve věku 14 až 16 let. Dvojčata si opět odvede doktor Mengele.

V rodinném táboře tak zůstávají jen slabší, starší muži, ženy a děti. K nim je nutné připočíst i pár desítek silných žen, které se nechtějí odloučit od svých dětí a brání se transportu. Tak je Němci nechají s jejich dcerami a syny. Nejspíš tyto ženy vědí, co je čeká, ale rozhodly se raději sdílet osud se svými potomky, než si zachránit život a nechat své děti zemřít samotné.

12. července 1944 začne zabíjení zbylých šesti a půl tisíce osob ze sektoru BIIb, čímž dochází k definitivní likvidaci rodinného tábora, tvořeného Židy dovezenými z Terezína. Všichni zbývající muži, ženy a děti zemřou v plynových komorách tábora Auschwitz II. – Birkenau.

Obr. 237 Matka s dítětem u plynové komory – obrázek David Olére

13. červenec 1944, čtvrtek

Německý zmocněnec v Maďarsku Edmund Veesenmeyer posílá do Berlína hlášení, že bylo deportováno celkem 437. 402 Židů. Vypraveno bylo dohromady 147 transportů, v každém z nich pak kolem 3. 000 osob.

28. července 1944, pátek

Je připraveno velmi dobře naplánované povstání sonderkomanda. Vězni mají pobít kolem 16.00 hodin dozorce v krematoriích, pak počkat na další směnu esesáků, tu také vyřídit a získat i jejich zbraně. Poté se takto vyzbrojeni chtějí pustit do osvobozování přilehlých sektorů tábora a rozpoutat hromadný útěk. Vše však překazí příjezd 837 vězňů z Majdanku, neboť spolu s nimi se objevuje silné esesácké komando i vojáci wermachtu, ti je hlídají nedaleko krematorií u Central Sauny, kde dochází k jejich odvšivení.

Je jasné, že by přítomnost mnoha ozbrojených vojáků znamenala ohrožení celé akce a proto na poslední chvíli Kaminski povstání odvolá. Na muže sonderkommanda, připravující se na smrt v boji s nacisty, padá velká apatie.

29. července 1944, sobota

Z vedení tábora podruhé odchází Rudolf Höss. Za splnění úkolu při vyvražďování maďarských Židů je vyznamenán „záslužným válečným křížem první a druhé třídy s meči“.

31. července a 1. srpna 1944, pondělí a úterý (některé zdroje uvádějí 2. srpna)

Po likvidaci rodinného tábora českých Židů, padne rozhodnutí i o likvidaci rodinného cikánského tábora. Z něho již bylo na dva tisíce práceschopných osob transportováno do jiných táborů, další tisíce zemřely přirozenou cestou díky otřesným hygienickým podmínkám. Další, především děti, jsou někdy záměrně a nenápadně usmrceny lékaři, což je vydáváno také za přirozené úmrtí. Tím klesá počet těch, co budou zničeni při závěrečném dějství. I tak zbývá nejspíš ještě 2. 897 mužů, žen a dětí, co v táboře zůstávají. Některé zdroje však mluví až o 4 tisících či dokonce 4,5 tisících. Sektorem BIIe tábora Auschwitz II. - Birkenau projde celkem 23 tisíc Rómů, z nich přežijí zdejší internaci asi 2 tisíce.

Cikánský tábor se do poslední chvíle pokouší zachránit doktor Mengele, který v něm má jedno ze svých experimentálních pracovišť, dokonce se kvůli tomu osobně vypraví do Berlína. Rozkazu k likvidaci tábora však zabránit nedokáže. Tak se stejnou usilovností, s jakou chce tábor zachránit, ho pomáhá zlikvidovat.

Jelikož Rómové tuší, co se s nimi má stát, dochází u plynových komor k jejich zoufalému boji s esesáky i členy sonderkommanda, přitom používají jakékoli zbraně, vytvořené například z příborů. Jejich lítý boj je však marný.

Smrti v plynové komoře ujde 14 cikánských dvojčat, některé zdroje mluví o 12 párech dvojčat. Ty nechá doktor Mengele internovat v pracovně vedle své pitevny v Krematoriu II.

Po skončení akce, ještě téže noci, jsou děti po jednom přiváděny do pitevny. Tam se musejí svléknout a ulehnout na pitevní stůl. Je jim aplikována nejprve uspávací injekce evipanu do paže a poté i smrtící injekce chloroformu do srdce. Injekce aplikuje osobně doktor Mengele, pitvání dvojčat, odnesených postupně do márnice, již mají na starosti jeho patologové.

Jde o ty samé děti, kterým Mengele do cikánského tábora předtím nosil osobně jídlo, bonbóny a někdy i hračky. A ony ho radostně vítaly, běžely k němu, kdykoli se hodný „strýček“ objevil.

2. srpna 1944, středa

Dochází k zastřelení kápa sonderkommanda Jaakova Kaminského esesákem Mollem, pravděpodobně na udání kápa Morawy. Tomu totiž o plánovaném povstání před několika dny Kaminski řekl a on s ním nesouhlasil. Ale potvrzena tato informace není, udat židovského kápa mohl i někdo jiný.

Srpen 1944

Asi dvacetiletý člena sonderkommanda je přistižen s kradenou cenností a Moll se ho rozhodne exemplárně potrestat. Na jeho pokyn ho nahého esesáci strčí do komory odstavené pece, poté do popelníku pod ní nalijí benzín a ten zapálí. Když znovu otevřou dvířka, řvoucí popálený mladík vyskočí ven, uteče na dvůr, kde pobíhá tak dlouho, než ho Moll zastřelí.

Srpen 1944

Při zplynování transportu v Krematoriu II. se podaří ukrýt ve vyšší trávě matce s asi dvanáctiletým synem. Jsou nalezeni druhý den ráno. Oba musí sestoupit do podzemí před plynovou komoru a tam se oba svléknout. Esesák zastřelí napřed před očima matky syna a pak i ji.

Obr. 238 Vraždění obětí – obrázek David Olere

Srpen 1944

Velitel Krematorií II. a III., jednatřicetiletý SS-oberscharführer Eric Muhlsfeldt, je převelen na frontu. Jeho činnost v Auschwitz II. - Birkenau končí.

Srpen až září 1944

Odbojová skupina, reprezentovaná „Vojenskou radou Osvětim“, začíná připravovat plán na velké povstání, přičemž počítá i s účastí sonderkommanda.

Nakonec ke vzpouře nikdy nedojde, neboť vlastně již delší čas probíhají přesuny vězňů dále na západ, dále od sovětské armády. Ukazuje se, že všichni vězni zavražděni být nemají a tak mají větší naději se dožít konce války v jiném táboře, než při jistě krvavé vzpouře, jejíž pozitivní výsledek dopředu nikdo zaručit nemůže.

Srpen 1944

Dochází k dohodě odbojářů se ženami pracujících v továrně firmy „Weischel Union Metallwerke“, která vyrábí roznětky pro dělostřelecké granáty. Minimálně šestice žen jménem Roza Robotová, Ester Wajclbjumová, Regina Safirrsztajnová, Ala Gertnerová, Marta Cigé a Chaya Koinová se podílejí na pašování střelného prachu z továrny do tábora. Tam z něj vězni vyrábějí ruční granáty, které pak v oděvním skladu předávají členu sonderkommanda Jukelu Wrobelovi. Někdy materiál přebírá i osmadvacetiletý Eliezer Welbel.

Granáty jsou vytvořeny z plechovek, do nichž kromě střelného prachu dávají i hřebíky a střepy. Shlomo Dragon schová v bloku 13 asi 30 takových granátů. Později je přestěhuje do Krematoria IV.

7. srpna 1944, pondělí

Toho dne bombardují americká letadla rafinerie ropy v Trzebini, ležící necelých 20 km od tábora Auschwitz. Z něj je vidět stoupající kouř ze zasažených objektů. Vězni však marně čekají, že letadla svrhnou bomby i na tábor. Tehdy patnáctiletý Hugo Gryn své pocity po válce shrne do jediné věty: ***„Nejbolestnější na životě v táboře byl pocit, že na nás všichni zapomněli.“***

Srpen, září 1944

V tomto období dochází k rozhodnutí o likvidaci ghetta v Lodži, jde asi o 70. 000 osob. Jejich osud se má naplnit v Osvětimi. Jako vždy při příjezdu transportů do Auschwitz II. – Birkenau dochází k selekci a větší část z dovezených osob je zplynována. V některých dnech dorazí i dva vlaky s deportovanými.

15. srpna 1944, úterý

Přijíždí první transport Židů z lodžského ghetta. Nastává období vyklízení ghett v Lodži a Plaszowě.

20. srpna 1944, neděle

Američané bombardují tovární komplex v táboře Auschwitz III. - Monowitz. Vězni v táboře Auschwitz II. – Birkenau znovu zoufale hledí k obloze a modlí se, aby bomby zasáhly i jejich tábor a továrny na smrt. Modlí se marně. Podle svých svědectví po válce většina z nich v té chvíli cítí naprostý pocit opuštěnosti, kdy na nich nikomu nezáleží. A na tom se nic nezmění až do konce existence vražedné mašinérie s názvem Auschwitz.

Přitom Američané okolí tábora bombardují ještě čtyřikrát, 13. září, 18. a 26. prosince 1944 a 19. ledna 1945. Nejpozději od července 1944 mají podrobné plány tábora od Vrby a Wetzlera, ale rovněž fotografie ze svého vlastního průzkumu. Přesto se rozhodnou tábor nebombardovat.

Tvrzení, že mají obavy, aby jejich bomby nezasáhly vězně, ti nepřijímají. Jsou totiž stejně odsouzeni k smrti a v bombardování vidí naději. Jak na zničení plynových komor, tak železničních tratí, po nichž jsou přiváženy další oběti, ale také na vyvolání chaosu, v němž by se jim mohlo podařit uprchnout.

Spojenci určitě mají oprávněné obavy, že při zásahu tábora by takový Goebels s radostí ukazoval zuhelnatělé mrtvoly vězňů ve své propagandě. Ale dle všeho Spojence od bombardování zrazuje i David Ben Gurion, který později zakládá stát Izrael. Obává se mnoha mrtvých vězňů a msty nacistů na těch, co by přežili.

Když se později tímto problémem zabývají odborníci, a situaci hodnotí pouze rozumem, nikoli citem, tak dojdou k závěru, že by bombardování na konci léta 1944 už nic nezměnilo na průběhu holocaustu. Pravděpodobně by nezachránilo ani žádné internované. Spíše by mnohé z nich ještě usmrtilo.

22. srpna 1944, úterý

Pokračuje deportace Židů z Plaszowa a Lodže. Toho dne přijíždí 40 vagónů z Plaszowa, menší část Židů je přijata do tábora, další jsou zplynováni.

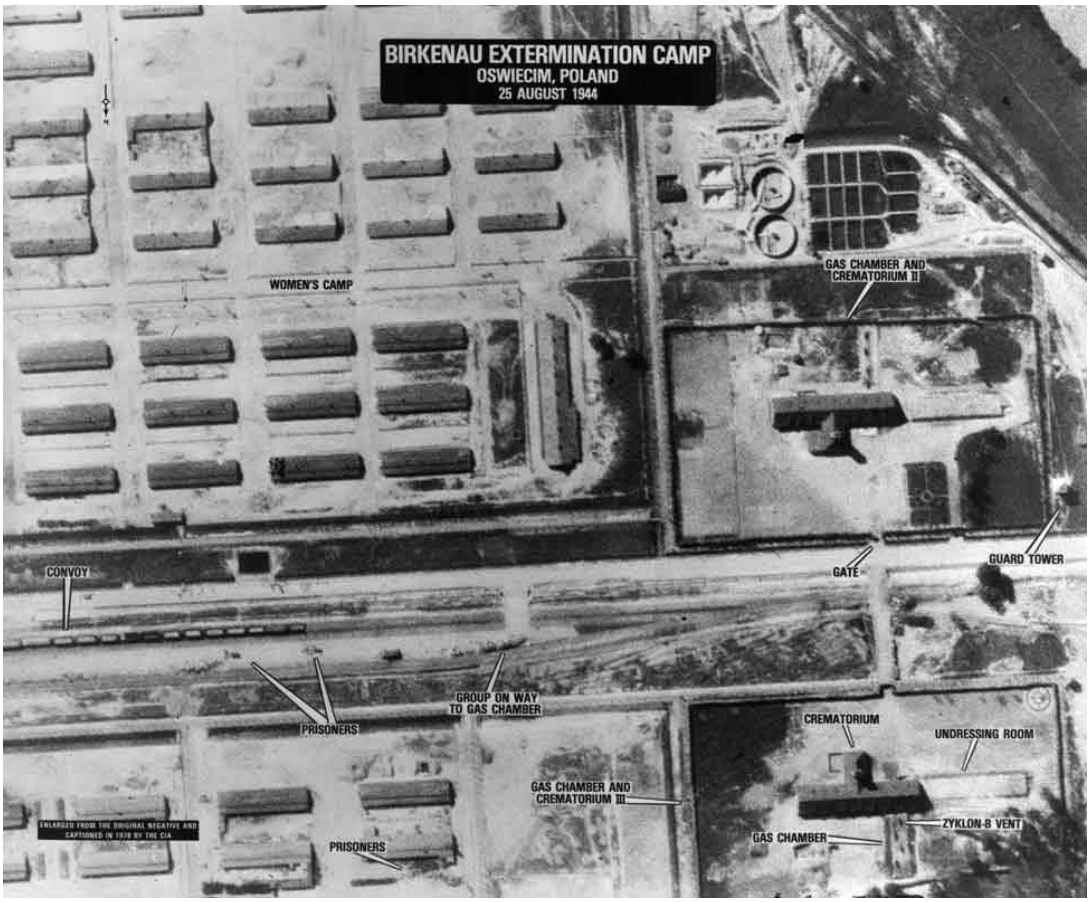

Obr. 239 Auschwitz II. Birkenau - fotografie letecká ze dne 25. srpna 1944

Obr. 240 Auschwitz I. - fotografie letecká ze dne 25. srpna 1944

Konec srpna 1944

Alberto Errera, před válkou důstojník řecké armády a nyní člen sonderkommanda, pořídí tajně čtyři snímky od Krematoria V., kde je vidět svlékání obětí před vstupem do plynových komor a pálení jejich mrtvých těl v jamách. Tyto fotografie jsou propašovány z tábora a v pondělí 4. září 1944 se dostávají do rukou krakovského Výboru pomoci vězňům koncentračních táborů. Tento výbor je součástí polského hnutí odporu.

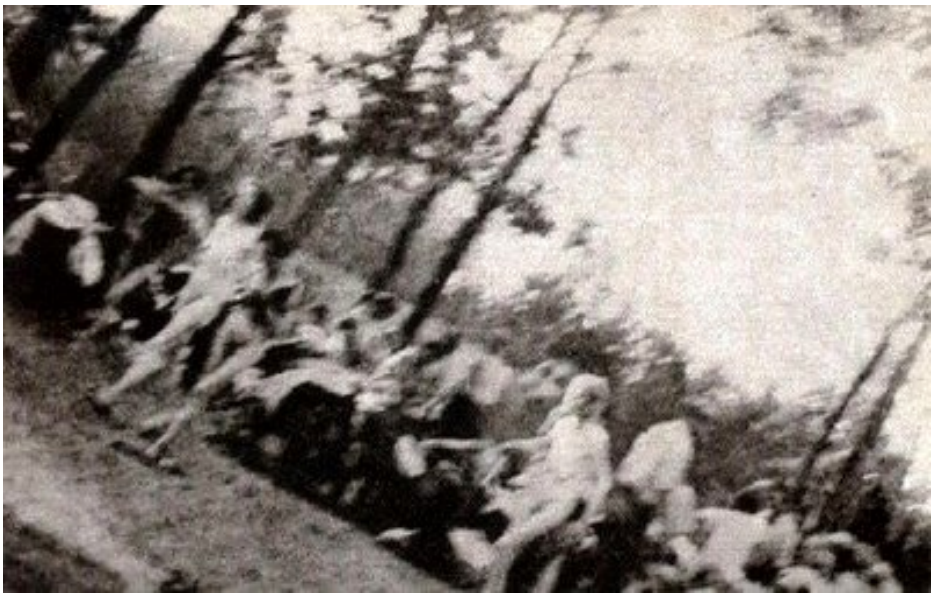

Obr. 241 Odchod do plynové komory - obrázek Alberto Errery

Obr. 242 Pálení mrtvých v jamách za Krematoriem V. - obrázek Alberto Errery

Září 1944

Je ukončena jakákoli další výstavba. Naopak se začíná s rozebíráním baráků v nedokončeném sektoru BIII v Auschwitz II. – Birkenau. Materiál je posléze odvážen směrem na západ k dalšímu využití.

Září 1944

Z tábora se na kliniku v Sonnemsteinu přesunuje nacistický lékař Horst Schumann, který již před válkou zlikvidoval na 1. 300 nemocných v rámci akce T4. I v Osvětimi po sobě zanechává značné množství mrtvých a zmrzačených z řad vězňů a vězeňkyň, na nichž konal své experimenty. Nejčastěji z oblasti sterilizace, ale zajímal ho i výzkum tyfu.

Některé jeho pokusy však hraničí až se stupiditou. Například jedné skupince vězňů se pokouší léčit plíseň na obličeji, vzniklou většinou při holení jednou břitvou více osob. Ovšem jeho metoda léčby je opravdu originální, obličeje nemocných nechá ozařovat rentgenovými paprsky. Výsledek asi tuší i laik, postižení nejprve trpí velkými bolestmi od popálenin a pak jsou posláni na smrt.

Po 4. září 1944

O útěk se pokusí členové sonderkommanda Albert Errera a osmnáctiletý Huga Venezia. Když jedou vysypat popel spálených obětí k řece Visle, doprovázejí je jen dva esesáci. Podle domluvy má Albert vyřídit vojáka u korby a Hugo řidiče. Errera strážnému rozpůlí hlavu lopatou, ale Venezia se zalekne a neudělá nic. Řidič pak vyskočí z vozu a začne ze samopalu střílet po prchajícím Albertovi. Ten se sice dostane zraněný na druhý břeh, ale druhý den ho naleznou mrtvého, neboť vykrvácel z utržených ran.

Esesáci jeho mrtvolu přinesou ke Krematoriu V., ještě ji rozříznou, a kolem takto rozpáraného těla nutí chodit další členy sonderkommanda. Kdo odvrátí tvář, je na místě surově zbit.

Další osud Huga Venezii není přesně zdokumentován, nejspíše za útěk kolegy potrestaný není a je usmrcený v říjnu 1944 při vzpouře sonderkommanda.

12. září 1944, úterý

Toho dne dochází v Krematoriu V. ke zplynování 300 židovských dětí, ty jsou přivezeny z Kowna.

Obr. 243 Květy Osvětimi – obrázek Zinowij Tolkaczev

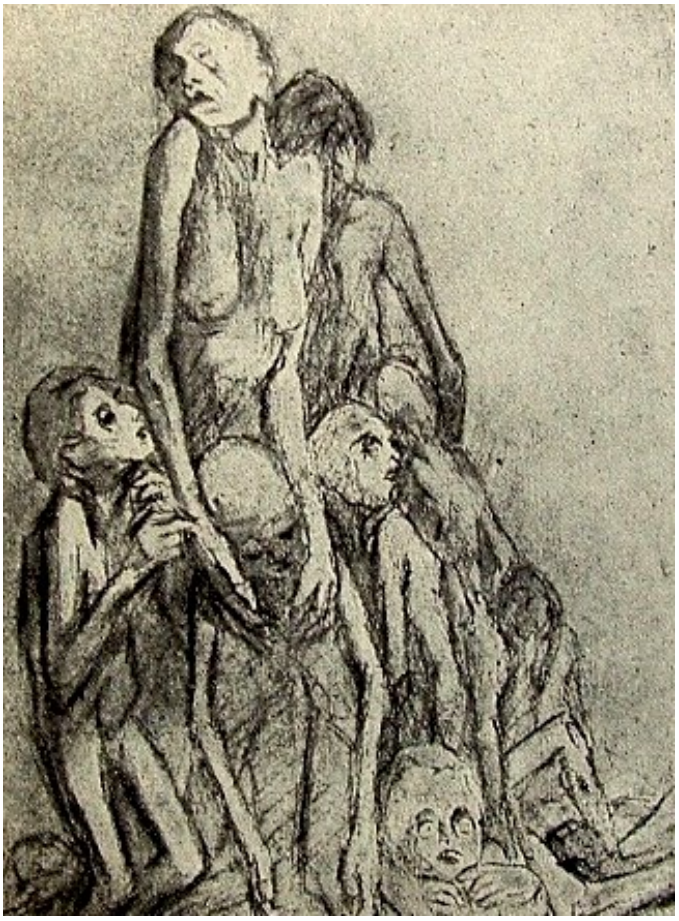

Obr. 244 Oběti – obrázek Zinowij Tolkaczew

13. září 1944, středa

Probíhá bombardování v blízkosti Osvětimi.

15. září 1944, pátek

Nejspíše tohoto dne přichází do Osvětimi sedmadvacetiletý nacistický lékař belgického původu Hans Delmotte. Po své první účasti na selekci na rampě se zhroutí. Kolegové ho pak přemlouvají, aby se zúčastnil i dalších selekcí a on nakonec ještě několik výběrů deportovaných na smrt absolvuje. Krátce po zatčení po válce se mu podaří zmocnit zbraně a zastřelí se.

Druhá polovina září 1944

Končí likvidace lodžského ghetta, počet plynovaných se omezuje, ale rozhodně nezastavuje. Existuje totiž ještě tábor v Terezíně.

23. září 1944, sobota

Nacisté zavraždí 200 členů sonderkommanda od Krematorií IV.. a V., nejspíše v dezinfekční místnosti Kanady I. U Krematoria IV., kde jsou zabití vězni ubytováni,, dochází při jejich selekci pro údajný transport do jiného tábora málem ke vzpouře, ale nakonec se všichni rozkazu podvolují.

Jejich smrt není zcela objasněna, nejspíše popíjejí s velitelem Ottou Mollem, který v Osvětimi končí a slibuje jim, že si je jako zkušené pracovníky vezme do svého nového působiště. Opilé vězně pak nacisté zplynují.

Následně zavřou esesáci sonderkommando v Krematoriu II. na půdě a sami mrtvoly jejich kolegů spálí v pecích. Údajně má jít o oběti bombardování. Mrtví neshoří zcela, a tak druhý den vězni naleznou v komorách pecí ohořelé mrtvoly, v nichž poznají své zavražděné kolegy. V sonderkommandu se prohloubí atmosféra beznaděje a apatie.

Obr. 245 Tajné motlitby vězňů – obrázek David Olére

Po 23. září 1944

Velitel všech krematorií Otta Moll je přeložen, funkce se znovu ujímá Peter Voss.

28. září, čtvrtek až 28. říjen 1944, sobota

V tomto období přijíždějí transporty Židů z Terezína, většina z deportovaných osob jde rovnou do plynu.

Začátek října 1944

Židovští vězeňští funkcionáři sonderkommanda dostávají od esesáků příkaz, aby vytvořili seznam 300 svých podřízených, kteří půjdou do transportu. Každému je jasné, že mají být následně zavražděni. Podle vzpomínek přeživších vězňů se kápové zdráhají tento rozkaz provést, ale nakonec má tento seznam smrti vzniknout.

Nacisté, tak jako již mnohokráte, přehrávají povinnost vybrat lidi na smrt na samotné vůdce vražděných. Dělali to již dříve v ghettech, kdy požadovali seznamy do transportů, a udělají to i nyní.

Kápové mají těžkou volbu. Když seznam vyhotoví, uchrání načas před smrtí sebe a vězně, na kterých jim záleží. Když neuposlechnou, vyberou lidi k transportu nacisté a mohou mezi nimi být i oni. Přitom se blíží porážka Němců, mluví se o velkém povstání a všichni stále tajně doufají, že by mohl být tábor bombardován a oni ve zmatku uniknout. Upínají se k naději na záchranu, dříve, než přijde jejich čas.

Začátek října 1944

Dojde je konfliktu ruského člena sonderkommanda a člena SS. Když Rusa strážný začne bít, dá se ten na útěk a esesák ho postřelí. Když chce raněného odvézt, ten se na něj vrhne. Strážný ho v následné potyčce zastřelí, ale pak si s kolegy na Rusy stěžuje a žádají jejich odchod. Ti se o tom doslechnou a mají obavy, že budou všichni deportováni a zavražděni. Sice k tomu nedojde, ale napětí mezi nimi vzrůstá.

7. října 1944, sobota

Ráno se vězni sonderkommanda dozvědí, že má být selektováno a odvezeno 300 jejich členů. Má jít především o vězně, kteří jsou ubytováni v Krematoriu IV.

Dojde k částečné, a ne všemi přijímané domluvě, že se budou bránit a že zahájení odporu začne právě v Krematoriu IV. Mají zapálit slamníky a kouřem dát signál kolegům v dalších krematoriích. Z Krematoria II. má naopak putovat signál do Krematoria III. Podle všeho však mnozí kápové i někteří řadoví vězni se vzpourou nesouhlasí, chtějí vyčkat na velké povstání celého tábora. Nejspíš jsou rozhodnuti i obětovat svých tři sta kolegů. Jde o těžké rozhodování, určitě však nejsou členové sonderkommanda jednotní v tom, jak postupovat. Možná i někteří vědí, že oni na tom seznamu nejsou.

Ve 13.25 hodin je nástup všech vězňů, kteří pracují v Krematoriu V. a jsou ubytováni v Krematoriu IV. Na nádvoří nakonec stane 286 mužů, dalších 30 je zavřeno v Krematoriu V.

SS-oberscharführer Hubert Busch a SS-unterscharführer Johann Gorges se pokusí vybrat vězně určené k údajnému převelení do jiného tábora. V tu chvíli se na ně vrhne postarší vězeň Chaim Neuhoff s kladivem. Následně se přidávají další, esesáci začínají střílet z pistolí a prchají za ostnatý drát. Zároveň volají posily.

Osmadvacetiletý kápo Shlomo Kirszenbaum organizuje útěk asi 120 vězňů do Krematoria V., kde se chtějí schovat. Přitom jsou mnozí z nich raněni či zabiti. V Krematoriu V. se schová i Shlomo Dragon, zatímco jeho bratr Abraham zůstává ležet postřelený na cestě mezi krematorii. Později je dopravený do nemocnice. Všichni tři jmenovaní nakonec přežijí jak tuto vzpouru, tak i celou válku.

Zbytek této části sonderkommanda se snaží v boji pokračovat. To již po nich střílejí nacisté z bezpečné vzdálenosti a po chvíli dorazí z kasáren posily s kulomety.

Nachystané granáty nejsou k dispozici, neboť Shlomo Dragon je odmítne před nástupem vydat, čeká na pokyn k velké vzpouře. Když dojde k zapálení slamníků v Krematoriu IV., nejde už pro oheň pro granáty dojít. Ty nakonec ani nevybuchnou a zasype je zřícený krov budovy.

Vzpoura je brzo potlačena a všichni přeživší vězni si musí lehnout v řadách na dvůr Krematoria V. a každý třetí je zastřelený. Z celkového počtu 324 vězňů u lesních krematorií přežije vzpouru a následnou odvetu jen 44 z nich. Před popravami na dvoře se podaří ukrýt Shlomo Dragonovi a Filipu Müllerovi, proto ti dva nemusí absolvovat hru na náhodu, zda nebudou mezi zastřelenými.

Vzpoura zpočátku nezasáhne Krematoria II. a III., tam je klid až do 13.50 hodin. V té době se k těmto krematoriím přiblíží jednotka esesáků, nespíš však jde jen o preventivní opatření, aby nedošlo také zde k povstání. Ruští vězni v Krematoriu II. zpanikaří, vrhnou se na oberkápa Koeventa a zaživa ho strčí do pece. Pak se pokusí utéct, vyzbrojeni jen pár noži, jedním bodákem a pár podomácku vyrobenými granáty. Asi 100 členům zdejšího sonderkommanda se podaří uniknout z areálu krematoria, překonají i velký příkop. Přitom jsou někteří zastřeleni. Část jich skončí u rybníků, kde se střetnou s pohotovostní jednotkou na vozidlech. V nerovném boji je zabito všech 73 vězňů a 3 esesáci, které vzbouřenci podříznou. Dalších 12 esesáků je zraněno, i díky zbraním jejich kolegů, kterých se vězni zmocní.

Zbývá ještě malá skupina uprchlíků, která se zabarikáduje ve stodole ve vsi Rajsko. Barák esesáci zapálí a vězni buď uhoří anebo jsou zastřeleni, když z plamenů vyjdou.

V Krematoriu II. zůstává čtyřčlenný lékařský tým patologů doktora Mengeleho. Ti jsou nuceni si lehnout spolu se zadrženými členy sonderkommanda na dvůr čelem k zemi. Zatímco je si záhy vyzvedne a odvede doktor Mengele, všichni zbylí vězni jsou zastřeleni ranou do hlavy. Ze 171 členů zvláštního komanda v Krematoriu II. nepřežije vzpouru ani jediný.

V Krematoriu III. se pořád nic neděje, neboť kápo Lemke Plizsko zabrání svým podřízeným, aby se do spontánní vzpoury zapojili. Čeká na pokyn od odbojové skupiny a odmítá svévolnou akci sonderkommanda. Smutné pro něho je, že toho dne zemře jeho bratr. Ten pracuje u čističky odpadu a přidá se ke vzbouřencům, neboť se domnívá, že již vypuklo velké povstání. Tím tento kápo přichází o posledního žijícího příbuzného.

Vzpouru přežije všech 168 vězňů z Krematoria III., Mengeloho patologové z Krematoria II. a 44 mužů z lesních krematorií. Naopak umírá 452 jejich kolegů. Na straně esesáků jsou 3 mrtví.

Navečer již musí 20 členů sonderkommanda z Krematoria III. odejít pracovat do Krematoria II. Jejich obavy, že je vedou na smrt, se zvýší, když je po příchodu do protilehlého krematoria nechají svléknout donaha. V tu chvíli se domnívají, že budou popraveni a již se loučí se životem. Esesáci jim ale jen prohledají oblečení. Pak je naženou k pecím. Ten večer pálí zbytky mrtvol z márnice, od druhého dne jsou již spalováni jejich postřílení kolegové.

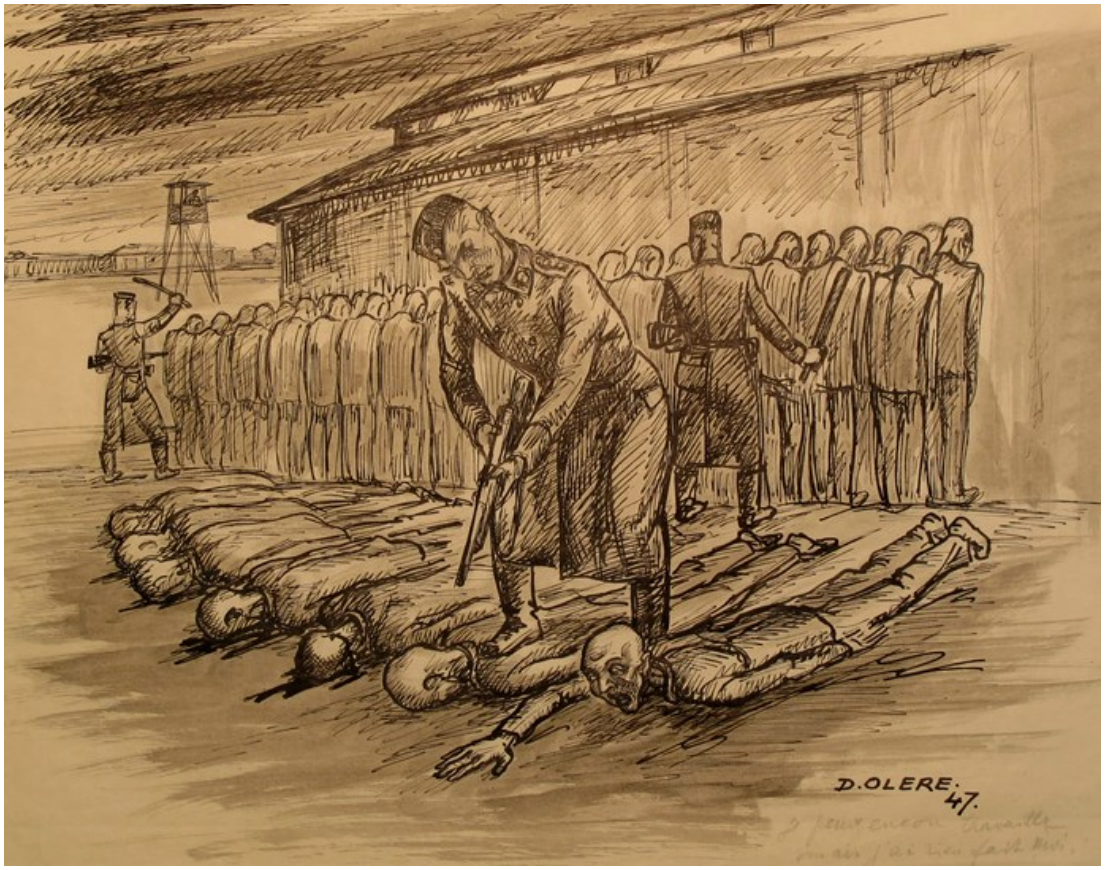

Obr. 246 Poprava vězňů – obrázek David Olére

7. října 1944, sobota

Po velké selekci v ženském táboře je odesláno do plynu 1. 229 vězeňkyň. Mezi nimi i „náctileté“ dívky, tedy ty, kterým je méně než osmnáct let. Této skupině se však podaří toho dne zachránit. Když totiž vypukne vzpoura sonderkommanda, jsou již nahé v plynové komoře v Krematoriu V. Jelikož není možné jejich vraždu v nastalém chaosu uskutečnit, jsou odeslány zpět do tábora. Některé z nich skutečně válku přežijí, byť již stály svlečené v plynové komoře. Svědectví o tom po válce podá i tehdy patnáctiletá Alice Loková Cahanová.

Na jejím vyprávění je zajímavá jedna okolnost. Ačkoliv je již v táboře několik měsíců, netuší, kam ji vedou, byť o plynových komorách jí již kolegyně dávno řekly. Domnívá se, že jde o klasické odvšivení oblečení a očistu. Svědčí to mimo jiné i o tom, že mnozí vězni a vězeňkyně znají jen určitou část tábora.

Obr. 247 Selekce – obrázek Janina Tollik

9. října 1944, pondělí

V noci z 9. na 10. října 1944 se několik členů sonderkommanda nejspíš pokusí vyhodit Krematorium III. do vzduchu a jsou přitom dopadeni. Je zatčeno 14 vězňů a odvedeno do bloku 11 v Auschwitz I., mezi nimi pět zbývajících sovětských válečných zajatců a dva významní vůdcové odbojové skupiny Jankiel Handelsman a Jukel Wrobel.

Počet vězňů sonderkomanda se snižuje na 198. Ti bydlí na půdě Krematoria III. a asi 30 z nich chodí pracovat do Krematoria V., kde spalují zemřelé z tábora.

Je zatčena i Esther Wajcblumová, která pracuje v továrně Unionu a pašovala střelný prach. Ta vydrží mučení a nic nepřizná, proto je propuštěna.

9. října až 24. října 1944

Podle odhadů je v tomto období v plynových komorách zavražděno asi 40. 000 osob. Mezi nimi je usmrceno na 14. 000 vězňů a vězeňkyň z Osvětimi, kteří jsou shledáni nevhodnými k přesunu do jiných koncentračních táborů na západě. Jde o nemocné, slabé a taky osoby do 18 let věku. Ti všichni jsou posláni na smrt. Naživu mají zůstat jen ti nejsilnější a práceschopní.

14. října 1944, sobota

Skupina vězňů ze sonderkommanda začíná odstraňovat zbytky vyhořelého Krematoria IV. Paradoxem vzpoury jejich kolegů je, že se jim podařilo zničit jediné krematorium, které bylo nefunkční a sloužilo již jinému účelu.

20. října 1944, pátek

Je vydán rozkaz, že mají být zplynováni všichni chlapci z táborů Auschwitz, kteří jsou do 18 let věku. Některé se podaří zachránit, především díky vězeňským funkcionářům, nejčastěji zfalšováním jejich data narození. Rozkaz se netýká dětí, které využívá pro své výzkumy doktor Mengele.

I tak se nacistům podaří shromáždit na 600 chlapců ve věku 12 až 18 let. Ti se domnívají, že budou transportováni za prací, když však jsou přivedeni na nádvoří Krematoria III., dojde jim, jaký osud je čeká. Jsou již v táboře delší dobu a vědí, k čemu slouží objekt, na jehož nádvoří se nacházejí. Přes jejich pasivní odpor, kdy se odmítají svléknout a odejít na smrt, nakonec svému osudu neuniknou. Podle svědectví přeživších vězňů sonderkommanda, jde o jednu z nejstrašnějších scén, která se u krematorií kdy udála.

Zde je asi vhodné citovat z tajného rukopisu vězně Lejba Langfusse, který se zachoval.

„Byli oblečeni do dlouhých, velice tenkých pruhovaných obleků, na nohou měli rozedrané boty nebo dřeváky. Chlapci vypadali tak krásně a byli tak dobře stavění, že ani hadry to nedokázaly zakrýt. Chlapci hned pochopili, že je vedou na smrt. Zděšeně začali pobíhat po dvoře, rvali si vlasy z hlavy, nevědouce, jak se zachránit. Mnozí z nich začali strašlivě plakat. Ozýval se pronikavý nářek. Velitel komanda a jeho pomocník bezbranné chlapce strašně bili, aby je přinutili se svléknout, až se jim obušek od ran rozpadl. Mnoho chlapců běželo v divokém úprku k Židům zvláštního komanda, věšelo se jim kolem krku a prosilo o život. Stáli jsme úplně ztuhlí a jako ochromení jejich žalostným pláčem. Esesáci tam stáli se spokojeným úsměvem, bez sebemenší známky soucitu, s hrdým výrazem vítězů, a strašnými ranami je hnali do bunkru.“

Obr. 248 Peklo u plynových komor – obrázek David Olére

23. října 1944, pondělí

Skupina čtrnácti členů sonderkommanda, zatčená 9. října 1944, je přivedena do areálu Krematoria II. a tam zastřelena.

Noc z 28. na 29. října 1944, sobota a neděle

Dochází k poslednímu použití plynové komory v historii tábora. Oběťmi jsou selektovaní Židé z transportu asi 2. 000 osob z Terezína. Do tábora je přijato asi 15 procent z nich.

Některé zdroje uvádějí, že k této poslední hromadné vraždě v plynových komorách došlo o čtyři dny dříve, tedy v úterý 24. října 1944.

Konec října 1944

V období od června do konce října 1944 je ve 130 transportech odesláno přes 70 tisíc vězňů a vězeňkyň z komplexu táborů Auschwitz do jiných koncentračních táborů dále na západ. Přeprava se provádí po železnici.

Od dubna 1944 do konce října 1944

V tomto období bylo deportováno do Osvětimi celkem 585. 000 Židů. Větší část z nich našla smrt v plynové komoře ihned po příjezdu.

Začátek listopadu 1944

Je zatčena vězeňkyně Ala Gertnerová, ta při mučení uvede jména tří dalších žen, kteří se na pašování střelného prachu z továrny Unionu podílely. Jsou zatčeny Esther Wajcblumová, Regina Safirsztajnová a Roza Robotová. Všechny jsou podrobeny krutým výslechům. Ony však nepromluví a nikoho dalšího neprozradí.

Listopad 1944

Do Krematoria V. je převedeno komando tří Mengeleho patologů a jednoho jejich pomocníka, kteří tam v provizorně vybudované pitevně nadále vykonávají svou činnost. A to až do 17. ledna 1944. V Krematoriu V. je pro ně z prken vytvořena vestavba v části svlékárny.

Listopad 1944

Dochází k uzavření Krematorií II. a III. a k různým přesunům vězňů v rámci tábora Auschwitz II. – Birkenau. Rozebrané baráky ze sektoru BIII putují do tábora Gross Rosen. Internované ženy se přesouvají do sektorů BIIb, BIIc a BIIe. Pokračují i transporty vězňů a vězeňkyň dále na západ.

3. listopadu 1944, pátek

Mezi vězni se začíná šířit zpráva, že plynování lidí bylo úředně zastaveno.

6. listopad 1944, pondělí

Zbytek sonderkommanda je ubytován v bloku 13 v sektoru BIId. Jelikož se již neplynuje, k jejich práci patří pálení mrtvých z tábora, kterých je kolem stovky denně. Zároveň se s nimi počítá na práce při zahlazování stop a rozebírání továren na smrt.

25. listopadu 1944, sobota

Je zahájeno rozebírání Krematoria II. Krátce nato začíná i rozebírání Krematoria III. Na tuto činnost jsou určeni všichni členové sonderkommmanda, s výjimkou třiceti z nich, kteří slouží u Krematoria V. Jde především o demontáž technického vybavení, které je transportováno na západ.

26. listopadu 1944, neděle

Skupina 15 členů sonderkommanda je poslána na odvoz slamníků z Krematorií II. a III. Zatímco tam pracují, dojde k selekci v sonderkommandu a je vybráno k transportu 100 osob. Tito muži jsou odvedeni a nikdo je již nikdy nespatří. Je jen otázkou, kam byli dopraveni a kde zavražděni. Mezi nimi je i kronikář Lejb Langfuss.

Podle svědectví Henryka Taubera zaznělo při selekci i jeho číslo, ale protože byl s pracovní skupinou na nakládání slamníků, šel na smrt nakonec někdo jiný. To je jen další doklad toho, jak o osudu lidí mnohdy rozhodovala šťastná náhoda. Nebo nešťastná, z pohledu vězně, který ho nahradil.

Po této akci zůstává ze sonderkommanda naživu již jen 98 mužů, 30 jich nadále pracuje u Krematoria V. a zbytek rozebírá Krematoria II. a III.

1. prosince 1944, pátek

Demoliční komando u Krematoria II. a III., tvořené členy sonderkomanda, je posíleno o skupinu 100 žen a několik dalších vězňů z tábora, především odborníků z čet řemeslníků. Dne 5. prosince 1944 k nim přibude ještě dalších 50 žen. Je to poprvé v historii Krematorií II. a III., kdy do jejich prostor vstoupí ženy a vrátí se odtamtud živé.

Práce postupují rychle, kromě technického vybavení jsou rozebírány střechy, demontují se pece a komíny, rozebírají se i stropy podzemních komor. Cílem je zahladit veškeré stopy po masových vraždách.

18. prosince 1944, pondělí

Probíhá bombardování v blízkosti Osvětimi.

Obr. 249 Auschwitz I. - fotografie letecká ze dne 21. prosince 1944

26. prosince 1944, úterý

Probíhá bombardování v blízkosti Osvětimi.

30. prosince 1944, sobota

Uskuteční se veřejná poprava oběšením pěti vězňů za neúspěšný pokus o útěk před dvěma měsíci. Umírají tři Rakušané a dva Poláci.

1. až 5. ledna 1945, pondělí až pátek

V tomto období dochází v prostoru Krematoria V. k zastřelení 270 polských mužů a žen, odsouzených stanným soudem. Jejich mrtvoly jsou hned poté spáleny v pecích krematoria.

Obr. 250 Poprava odsouzených – obrázek Jan Komski

Obr. 251 Postřílení vězni – obrázek Jan Komski

5. ledna 1945, pátek

Dochází k poslední redukci sonderkomada, polští topiči a kápové jsou odveleni do koncentračního tábora Mauthausenu. Jde o Mieczyslava Morawu, Jósefa Ilczuka, Wladislava Biskupa, Waclava Lipku a Jana Agrestowského. Ti jsou nejspíš jako nežádoucí svědci 3. dubna 1944 v Mauthausenu zastřeleni.

6. ledna 1945, sobota

Probíhá poslední poprava 70 Poláků odsouzených k smrti německým stanným soudem. Ti jsou zastřeleni.

Veřejně oběšeny jsou ženy, které se podílely na pašování střelného prachu z továrny Unionu, umírá Ala Gertnerová, Esther Wajcblumová, Regina Safirsztajnová a Roza Robotová. Všechny byly předtím podrobeny krutým výslechům. Při mučení však nikoho dalšího neprozradily.

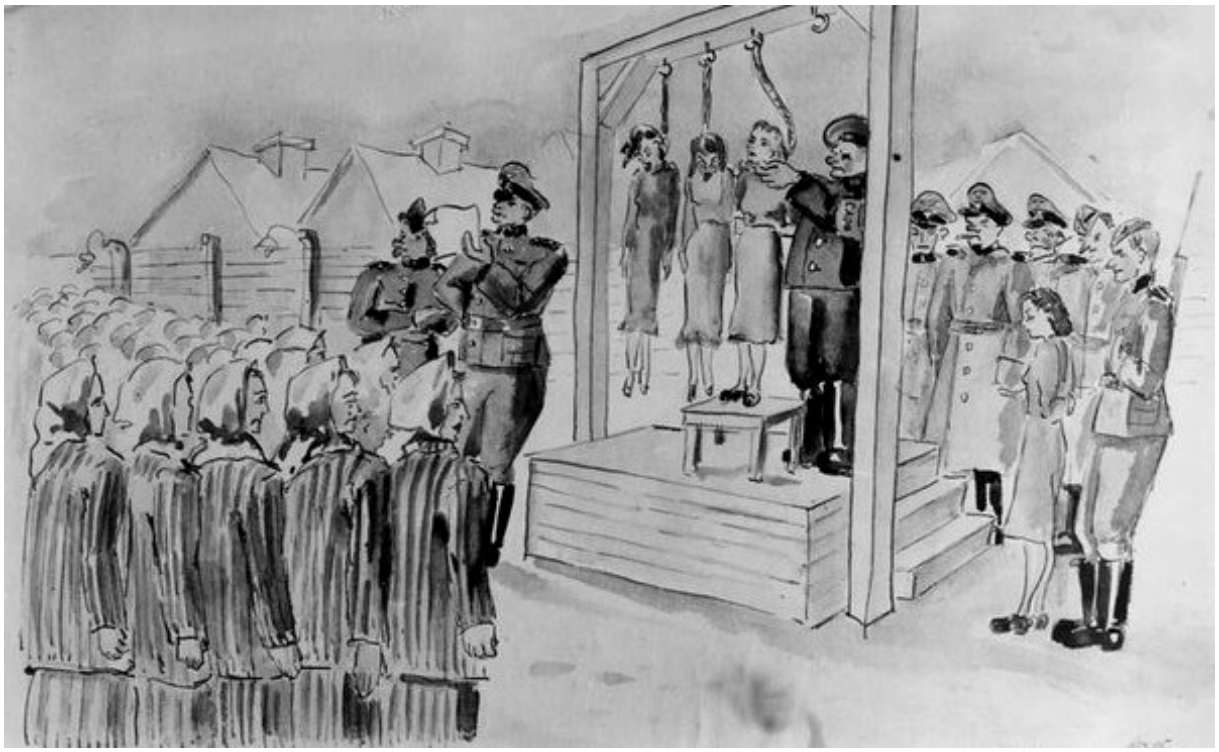

Obr. 252 Veřejná poprava žen oběšením – obrázek Zofia Rosenstrauchová

10. ledna 1945, středa

Připravují se pochody smrti. Vězni se začínají shromažďovat v táboře Auschwitz I. Doposud byli vězni a vězeňkyně deportováni ve vlacích, nyní již budou muset jít pěšky. Hlavní konvoj však vyrazí až o osm dní později.

Po 10. lednu 1945

Zbytek sonderkommanda se stěhuje do bloku 16 sektoru BIId v Auschwitz II. - Birkenau, tento blok není izolován a oni se poprvé pohybují volně po táboře.

14. ledna 1945, neděle

Tento den vyráží naposledy členové sonderkommanda na demoliční práce ke Krematoriu II. a III. Od té doby se zdržují v táboře ve svém bloku a čekají na smrt. Je jim jasné, že je jako nežádoucí svědky naživu nenechají. Nenacházejí však žádný způsob, jak se zachránit.

17. ledna 1945, středa

Proběhne poslední večerní apel sonderkommanda, jeho členům je nařízeno, aby odešli do svého bloku 16 a tam zůstali. Dobře přitom vědí, že až odejdou poslední běžní vězni, budou povražděni.

17. ledna 1945, středa

V táboře Auschwitz I. se začínají formovat kolony vězňů, kteří nebyli transportováni vlaky a na nejbližší železniční uzel půjdou pěšky. V komplexu táborů Auschwitz stále zbývá 58. 000 vězňů.

17. ledna 1945, středa

Za zvuků dělostřelecké palby si balí své věci doktor Mengele. Poté nasedne do svého zcela zaplněného automobilu a odjíždí. V táboře zanechává svému osudu své patology i svá dvojčata.

18. ledna 1945, čtvrtek

Začíná závěrečná fáze evakuace komplexu táborů Auschwitz. Z tábora Auschwitz I. vyrážejí kolony vězňů, nastávají tak zvané pochody smrti, při nichž ti, co nestačí tempu, jsou nemilosrdně vražděni. Nejčastěji jsou stříleni esesáckým komandem, které jde za kolonou a dobíjí vysílené vězně. Příkopy podél cesty jsou plné mrtvých mužů a žen. Cestou deportovaní nedostávají nic k jídlu ani pití. Spolu se zimou a vysílením je i toto důvodem, proč pochod smrti a následnou cestu vlakem nepřežije asi 15. 000 deportovaných.

Obr. 253 Pochod smrti – obrázek Zofia Rosenstrauchová

Obr. 254 Pochod smrti – obrázek David Olére

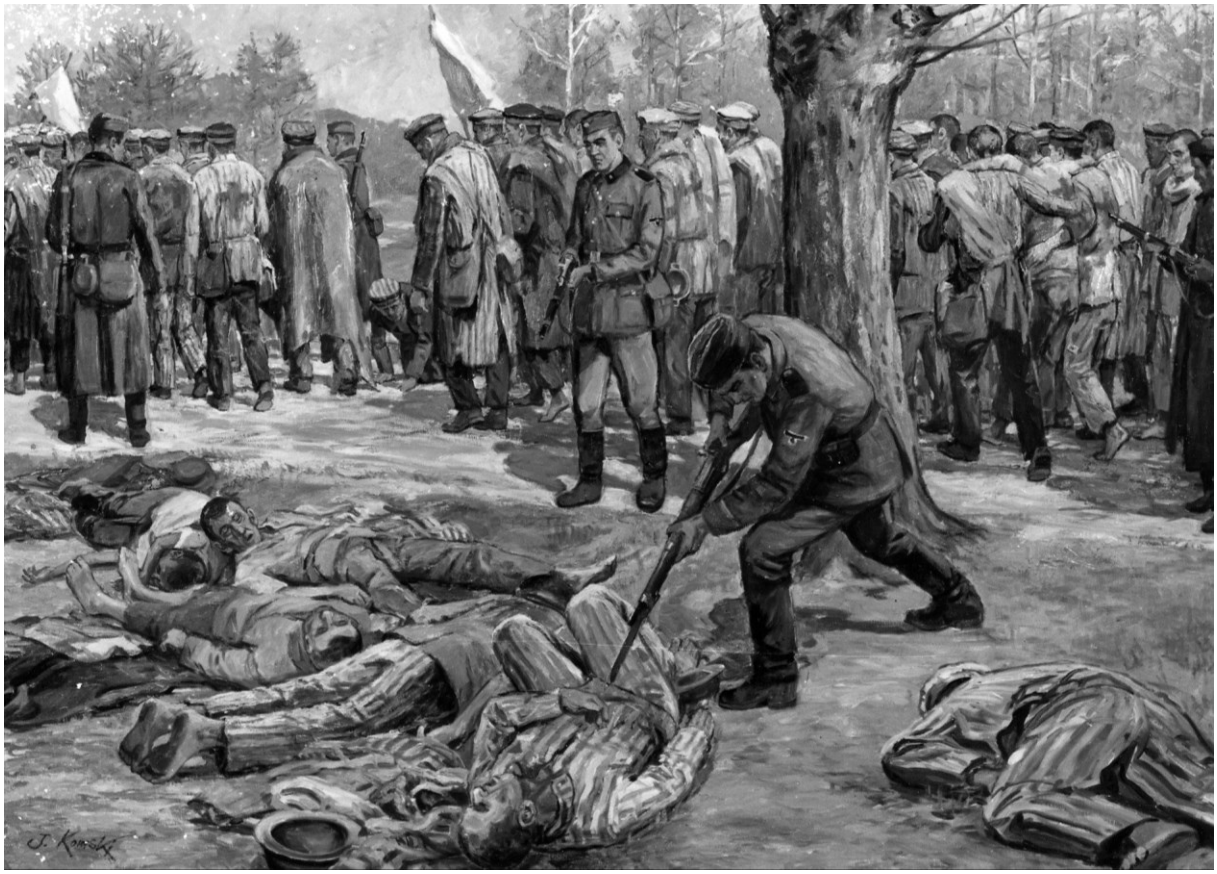

Obr. 255 Pochod smrti – obrázek Jan Komski

18. ledna 1945, čtvrtek

30 členů sondekommanda naposledy spaluje mrtvé v Krematoriu V. Poté se přidává ke svým kolegům, kteří stále čekají na smrt v bloku 16 v sektoru BIId v táboře Auschwitz II. – Birkenau.

Formují se první kolony zbylých vězňů, asi o tisících mužích, ti jsou u brány kontrolováni podle kartotéky. Odcházející dostávají jídlo na den, mohou si vzít i pokrývku.

Vše se mění kolem 16.00 hodin. Po táboře se rozletí zpráva, že se blíží sovětská armáda. Mezi esesáky dochází k panice, což podporuje i dunění střelby z nedaleké fronty, které do tábora doléhá. Esesáci narychlo pálí zbývající a doposud nezničené dokumenty na otevřených ohních. Chaosu využívají vězni a vyrabují sklad s materiálem.

V té době se rozhodnou členové sonderkommanda k zoufalému činu, zamotat se mezi ostatní vězně. Je jim jasné, že pokud se budou u brány provádět kontroly podle seznamů, budou odhaleni. Také jsou lépe i jinak oblečeni, už dlouhý čas nosí civilní oblek, aby nestrašili oběti jdoucí na smrt. Rovněž mají kvalitní boty a jsou na tom fyzicky mnohem lépe než běžní vězni.

Naštěstí pro ně ve spěchu esesáci vězně jen seřadí do kolon a nekontrolují je podle čísel. Nejspíš v té době jsou dostupné seznamy již spáleny. Tak se členům sonderkommanda podaří dojít kolem řetězce stráží se psy až do tábora Auschwitz I., kde se vězni shromažďují k dalšímu pochodu. Podle všeho se gestapo snaží během noci najít muže z komanda od krematorií, ale není dostatek času prověřit ohromnou masu mužů, navíc asi opravdu chybí potřebné záznamy.

Obr. 256 Pálení dokumentů – www.auschwitz.org

19. ledna 1945, pátek

Dochází k evakuaci kmenového tábora Auschwitz I., v koloně se nachází i zbylí členové sonderkommanda. Necelá stovka z asi 2. 000 mužů, co během fungování tábora u sonderkommanda působilo. Zbytek byl průběžně zavražděn. Jelikož jsou relativně dobře živení a dobře oblečeni, pochod smrti přežijí a dokonce se téměř všichni dožijí i konce války. Zachrání se asi 90 mužů zvláštního komanda.

Již během pochodu smrti se devíti vězňům ze sonderkommanda podaří uniknout, k útěku jim jistě pomůže i jejich dobrá fyzická kondice. Takto se zachrání například i dvaadvacetiletý Shlomo Dragon, sedmadvacetiletý Henryk Tauber, čtyřiatřicetiletý Stanislav Jankowski či čtyřiadvacetiletý Eliezer Eisenschmidt, který je při útěku postřelen do nohy, ale i tak unikne.

Dalších asi 80 členů sonderkommanda je začátkem května 1945 osvobozeno Američany v Mauthausenu.

K nim je ještě třeba započítat dalších 17 přeživších mužů, co pracovali u plynování lidí a pálení mrtvol v roce 1942 u bunkrů, v ranné fázi své děsivé práce se jim však podařilo uniknout do jiných komand.

20. ledna 1945, sobota

Toho dne jsou ještě za tmy vyhozeny do vzduchu nerozebrané zbytky Krematoria II. a III.

20. ledna 1945, sobota

Krátce po likvidaci Krematorií II. a III. jsou již „opuštěná“ Mengeleho dvojčata nucena jít pěšky do tábora Auschwitz I., přitom je několik menších dětí zastřeleno, neboť už nemohou vydržet tempo cesty. Dvě z dvojčat navždy přijdou o své sourozence a již je nikdy nespatří. Většina z dětí ale pochod přežije a je zavřena v novém táboře, v němž již panuje chaos.

20. ledna 1945, sobota

Po evakuaci komplexu táborů Auschwitz v nich zbývá ještě kolem 9. 000 vězňů, kteří byli slabí na transport. Je vydán rozkaz k jejich likvidaci. Naštěstí se v té době příslušníci SS více zajímají o vlastní záchranu, než naplnění tohoto rozkazu.

20. až 25. ledna 1945, sobota až čtvrtek

Jednotky SS se po většinu této doby drží vně tábora Auschwitz I. a Auschwitz II. – Birkenau, tuhý dohled stráží a kápů končí a vězně v něm ponechávají svému osudu. Přesto se párkrát pokusí esesáci do táborů vstoupit a splnit rozkaz k zavraždění zbývajících vězňů, ale nakonec postřílí celkem jen asi 300 osob. Zabito je také několik set vězňů, co zbyli

v pobočných táborech. Celkově je odhadováno, že počet postřílených v těchto lednových dnech se zastavuje na čísle 700. Další lidé ovšem umírají díky svým nemocem či vyčerpání.

23. ledna 1945, úterý

Okolo půlnoci se podaří v Ostravě-Přívozu z transportu uniknout vyšetřovací Erichu Kulkovi a jeho dvanáctiletému synovi. Až do příchodu sovětské armády se skrývají, svobody se dočkají 2. května 1945 ve Zlíně. Erich Kulka a jeho spoluvězeň Ota Kraus později své zážitky z Osvětimi zveřejní v knize „Továrna na smrt.“

26. ledna 1945, pátek

V 01.00 hodin v noci dochází k vyhození do vzduchu Krematoria V., které do té doby jediné bylo ve funkčním stavu.

27. ledna 1945, sobota

V 15.00 hodin přicházejí sovětští vojáci do Osvětimi, nacházejí zde 7. 400 vězňů a vězeňkyň, kteří přežili. Mezi nimi i dvojčata doktora Mengeleho. Z tohoto počtu žijících vězňů jich je 1. 200 v Auschwitz I., 5. 800 v Auschwitz II. – Birkenau a 600 v táboře Auschwitz III. - Monowitz.

Obr. 257 Pohled ze strážní věže, projekt studenti SSPŠ

A CO DÁL V KAUSE OSVĚTIM?

Březen 1945

Bývalí členové sonderkommanda Shlomo Dragon, Henryk Tauber a Stanislav Jankowski se vracejí do tábora a vystupují jako svědci před sovětskou komisí. O pár týdnů později, 24. května 1945, vypovídají i před polskou komisí, co vyšetřuje zločiny spáchané v Osvětimi.

Dalším svědectvím je záznam člena sonderkommanda Salmena Gradowského, ukrytý nejspíš v září 1944 v areálu Krematoria II. Je objeven Sověty 5. března 1945, když ti postupují podle návodu Shlomo Dragona.

Gradowski přijel do Osvětimi 8. prosince 1942, byl vybrán do sonderkommanda, zatímco jeho žena, matka, dvě sestry, tchán a švagr zemřeli v plynových komorách. Sám byl zabit při vzpouře v říjnu 1944.

Roky 1963 a 1976 a další dozvuky

Před soudy ve Frankfurtu nad Mohanem se konají čtyři osvětimské procesy. V těch vystupují i někteří ze členů sonderkommanda, kteří přežili. Svědčí Simon Gotland, Milton Buki, Dov Paisikovic a Filip Müller. Tehdy se teprve poprvé veřejnost dozvídá o tom, že v táboře existovalo židovské sonderkommando a co za práci bylo nuceno vykonávat.

Přeživší vězně ze sonderkommanda podle jejich svědectví po zbytek života trápí děsy, které v táboře zažili. Také se za svou činnost tam stydí, neboť zvolili život a ne okamžitou smrt, která by nastala při odmítnutí nařízené práce. Mnozí pochybují o tom, že bylo správné přežít. Přesto se někteří rozhodnou promluvit a někteří o svých zážitcích desítky let po konci války i napíší knihu. Možná i jako smíření sami se sebou.

Soudit jednání přeživších vězňů z Osvětimi má však právo jen ten, kdo tímto peklem sám prošel. Nikdo další, jakkoli vzdělán historicky či právně, k tomu není a nikdy nebude dostatečně kompetentní.

SKUTEČNĚ SKONČIL HOLOCAUST V ROCE 1945?

Na tuto jednoduchou otázku je bohužel jednoduchá odpověď. Rozhodně ne.

Jistě, vraždění Židů v takovém rozsahu, jak předvedli nacisté za druhé světové války, se již neobjevuje, ale antisemitismus rozhodně přetrvává. Již 4. července 1946 dochází k pogromům na Židy v samotném Polsku ve městě Kielce, tam jsou nevinní lidé lynčováni několikatisícovým davem, na čtyři desítky jich je ubito, včetně nemluvněte, a podobný počet zraněn. Útoky na téměř vyvražděnou židovskou komunitu v Polsku se objevují i na jiných místech a umírají další lidé.

V současné době dochází k soustavným útokům na obyvatele státu Izrael, představitelé mnohých sousedních zemí a teroristických organizací na Středním východě mají ve svém programu vymazání Izraele z mapy. Co chtějí udělat s jeho obyvateli, není těžké si domyslet.

Židé se však stávají obětí vražedných útoků i jinde, činy teroristů ve Francii i dalších zemích Evropy jsou také všeobecně známé.

HISTORICKÉ OHLÉDNUTÍ

OBĚTI V TÁBORECH AUSCHWITZ

Přesný počet zavražděných v osvětimském pekle není znám. Reálné odhady se pohybují mezi 1,1 až 1,3 milionu lidí. Nakonec přežije asi 40. 000 vězňů a vězeňkyň, co projdou tímto táborem. Mnoho z těch, co bylo z Osvětimi deportováno, zemře v jiných koncentračních táborech.

Co se týká národnostního složení, předpokládá se, že zde je zavražděno, umučeno či utýráno hladem minimálně 1. 000. 000 Židů, 74. 000 Poláků, 21. 000 Rómů a 15. 000 sovětských válečných zajatců. Další národnosti dosahují daleko nižších čísel.

SONDERKOMANDO

Sonderkommandem projde v rámci vražedného procesu v Auschwitz I. a Auschwitz II. - Birkenau asi dva tisíce mužů. Přežije asi 90 jeho členů, z nichž asi 80 je osvobozeno v Mauthausenu, 9 vězňů uteče během pochodu smrti v lednu 1945.

- **Z vězeňských funkcionářů přežijí kápové:** Shlomo Kirszenbaum (1916 až cca 1970), Lemke Pliszko (1918), Eliezer Welbel (1916)
- **Z dalších vězňů přežijí například:** Daniel Bennahmias (1923), Abraham Dragon (1919), Shlomo Dragon (1922 až 2001), Eliezer Eizenszmidt (1921), Morris Kesselman (1926), Filip Müller (1922), David Nencel (1916), David Olere (1902 až 1985), Dov Paisikovic (1924), Henryk Tauber (1917 až 1999), Shlomo Venezia (1923)
- **Pětice polských vězňů a kápů je zastřelena 3. dubna 1945 v Mathausenu:** Jan Agrestowski (1912 až 1945), Wladyslav Biskup (1909 až 1945), Josef Ilzczuk (1910 až 1945), Waclaw Lipka (1908 až 1945) a Mieczyslav Morawa (1920 až 1945)
- **Patologové,** pracující na pitevně v Krematoriu II., přežijí všichni, nejznámějším a nejrozporuplnějším z nich je Dr. Miklos Nyiszli (1901 až 1956).

ESESÁCI PRACUJÍCÍ U KREMATORIÍ

Níže je přehled některých esesáků, kteří působí v zóně smrti u krematorií a jejich osud po skončení války.

- **Johann Gorges (1900 až 1971), začne být vyšetřován až krátce před smrtí, během vyšetřování zemře**
- **Otto Moll (1915 až 1945), odsouzen k trestu smrti a popraven**
- **Erich Muhlsfeldt (1913 až 1947), odsouzen k trestu smrti a popraven**
- **Peter Voss (1887 až 1976), nikdy není potrestán**

DALŠÍ ESESÁCI

Níže je přehled některých esesáků, kteří působí v Auschwitz I. či Auschwitz II. - Birkenau a jejich osud po skončení války.

- **Franz Hössler** (1906 až 1945), odsouzen k trestu smrti a popraven
- **Walter Qukernack** (1907 až 1946), odsouzen k trestu smrti a popraven
- **Maximilian Grabner** (1905 až 1948), odsouzen k trestu smrti a popraven
- **Hans Stark** (1921 až 1991), v roce 1965 odsouzen na 10 let za 44 prokázaných vražd
- **Bernard Palitzch** (1913 až 1944), padne na frontě
- **Wilhelm Boger** (1906 až 1977), zatčený v roce 1959, v roce 1965 odsouzen na doživotí
- **Johann Schwarzhuber** (1904 až 1947), odsouzen k trestu smrti a popraven
- **Josef Kramer** (1906 až 1945), odsouzen k trestu smrti a popraven
- **Rudolf Höss** (1900 až 1947), odsouzen k trestu smrti a popraven

DOKTOŘI V UNIFORMĚ SS

- **Carl Clauberg** (1898 až 1957), v roce 1948 odsouzen v Sovětském svazu na 25 let, v roce 1955 propuštěn, krátce nato zatčen a postaven před soud, zemře na infarkt, než může proces začít
- **Eduard Wirths** (1909 až 1945), po svém zatčení spáchá sebevraždu
- **Horst Schumann** (1906 až 1983), poprvé na něj vydán zatykač v roce 1951, ale unikne, v roce 1966 zatčen, propuštěn ze zdravotních důvodů v roce 1972
- **Johann Paul Kremer** (1883 až 1965), v roce 1947 odsouzen k trestu smrti, ten změněn na doživotí, odsedí si 10 let
- **Friedrich Charles Entress** (1914 až 1947), odsouzen k trestu smrti a popraven
- **Bruno Maria Weber** (1915 až 1956), po válce zatčen, ale u soudu osvobozen
- **Heinz Thilo** (1911 až 1945), těsně před koncem války spáchá sebevraždu
- **Josef Mengele** (1911 až 1979), nikdy není dopaden

POPRAVČÍ Z ŘAD ZDRAVOTNÍKŮ V UNIFORMĚ SS

- **Josef Klehr** (1904 až 1988), zatčen v roce 1960, v roce 1965 odsouzen k doživotí, prokázáno 475 vražd a spoluúčast na vraždě ve 2. 730 případech
- **Herbert Scherpe** (1907 až 1997), v roce 1961 odsouzen na 4,5 roku
- **Emil Hantl** (1902 až 1984), v roce 1965 odsouzen na 3,5 roku

ZDROJE

Knihy:

- Kazimierz Moczarski: Rozhovory s katem
- Robert Jay Lifton: Nacističtí lékaři
- Daniel Johan Goldhagen: Hitlerovi ochotní katani
- Michael Kraus: Deník 1942-1945
- Roman Cílek: Holocaust zřetězení zla
- Alan Levy: Simon Wiesenthal a jeho případy
- Vivien Spitzová: Ďáblovi doktoři
- Naomi Baumslagová: Vražedná medicina
- Jicchak Arad: Belzec, Sobibor, Treblinka
- Stanislav Zámečník: To bylo Dachau
- Ian Barter: Tábor smrti Osvětim
- Guido Knopp: SS výstraha dějin
- Peter Ferdinand Koch: Pokusy na lidech
- Guido Knopp: Holocaust
- Rudolf Vrba: Utekl jsem z Osvětimi
- Ota Kraus, Erich Kulka: Továrna na smrt
- Jean Claude Pressac: Auschwitz – technika a provoz plynových komor
- Christopher Hale: Hitlerovi zahraniční katani
- Laurince Rees: Osvětim
- Rudolf Höss: Velitelem v Osvětimi
- Shlomo Venezia: V pekle plynových komor
- Eric Fiedler, Barbara Siebertová, Andrea Kilian: Svědkové z továrny na smrt
- Thomas Harding: Hanns a Rudolf, Hon na velitele Auschwitzu
- Hans-Joachim Lang: Ženy z bloku 10, Lékařské pokusy v Osvětimi
- Manny Steinberg: V pekle mezi ostnatými dráty
- Max Eisen: Podle náhodného výběru

Internet:

- www.YadVashem.org

www.Auschwitz.org

...aby nové generace podobným tragédiím zabránily.

Ing. Radko Sáblík
Smíchovská střední průmyslová škola
http://auschwitz.ssps.cz